

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 20. november 2014
Kontor: Straffuldbydelseskonto-
ret
Sagsbeh: Sofie Skou Sandager
Sagsnr.: 2014-3051/01-0026
Dok.: 1383034

**Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvars-
områder, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre an-
liggender) og mødet i Det Blandede Udvalg den 4.-5. december 2014**

Side:

- 5-94** Dagsordenspunkt 1 Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordningen om databeskyttelse)
-delvis generel indstilling
KOM(2012) 0011
- 95-129** Dagsordenspunkt 2 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger*
-status
KOM (2012) 10

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

- 130-158** Dagsordenspunkt 3 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed (EPPO)*
-*orienterende debat*
KOM(2013) 534 endelig
- 159-175** Dagsordenspunkt 4 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)*
-*delvis generel indstilling*
KOM(2013) 0535
- 176-189** Dagsordenspunkt 5 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under sagen i straffesager*
-*generel indstilling*
KOM(2013)821 endelig
- 190-199** Dagsordenspunkt 6 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og retshjælp i sager angående europæiske arrestordre*
-*status*
KOM(2013)824 endelig
- 200-** Dagsordenspunkt 7 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets
Nyt punkt – supplerende samlenotat følger direktiv om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser*
-*status*
KOM(2012) 363 endelig
- 201-212** Dagsordenspunkt 8 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 om konkurs (første læsning)*
-*politisk enighed*
KOM(2012)744 endelig
- 213-220** Dagsordenspunkt 9 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fremme af den frie bevæge-

lighed for borgere og virksomheder gennem en forenkling af accepten af visse offentlige dokumenter i Den Europæiske Union og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012

-status/udveksling af synspunkter

KOM(2013) 228 endelig

221-233 Dagsordenspunkt 10 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure*

-generel indstilling

KOM(2013)794 endelig

234- Dagsordenspunkt 11 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets *Nyt punkt - supplerende samlenotat følger* direktiv om anvendelse af passagerlisteoplysninger til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet*

-status

KOM (2011) 32 endelig

235-237 Dagsordenspunkt 12 Kommissionens 6. halvårslige rapport om Schengen-områdets funktion
-præsentation og udveksling af synspunkter

KOM-dokument foreligger ikke

238-240 Dagsordenspunkt 13 Udkast til rådskonklusioner om arven efter Schengen-evaluering i regi af Rådet og Rådets fremtidige rolle og ansvarsområder under den nye evalueringsmekanisme

-godkendelse

KOM-dokument foreligger ikke

241-245 Dagsordenspunkt 14 Opfølgning på Rådets konklusioner om håndtering af migrationsstrømme

-orientering og udveksling af synspunkter

KOM-dokument foreligger ikke

246-254 Dagsordenspunkt 15 Rådets beslutning om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien

-status

255- Dagsordenspunkt 16 Terrorbekæmpelse

Nyt punkt – supplerende samlenotat følger

- a. Udenlandske krigere og hjemvendte:
Implementering af nye tiltag
-orienterende debat
- b. Udkast til retningslinjer for EU's radikaliserings- og rekrutteringsstrategi
-vedtagelse
- c. Rapport om gennemførelsen af EU's antiterrorismestrategi
- d. Rapport om gennemførelsen af EU's reviderede strategi vedrørende terrorfinansiering

Dagordenspunkt 1: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og den fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse)

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2012) 11 endelig

Resumé

Forslaget til en generel forordning om databeskyttelse er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet den 4. og 5. december 2014 er det forventningen, at der skal opnås enighed om dele af forslaget. Forordningsforslaget er på en række punkter en videreførelse af reguleringen i det gældende databeskyttelsesdirektiv, men forslaget indeholder samtidig en række væsentlige ændringer og nyskabelser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser. Kommissionens forslag vurderes at medføre såvel administrative lettelser som administrative byrder for danske virksomheder. Fra dansk side finder man, at der er anledning til at modernisere de gældende EU-regler om persondatabeskyttelse. Forordningsforslaget indeholder imidlertid i den nuværende udformning en række elementer, som efter dansk opfattelse bør afklares, ligesom der på visse punkter er behov for ændringer af forslaget, hvis man fra dansk side skal kunne tilslutte sig det.

1. Baggrund

Den 4. november 2010 afgav Kommissionen en meddelelse med titlen: ”En global metode til beskyttelse af personoplysninger i Den Europæiske Union” (KOM(2010) 609 endelig). Denne meddelelse beskriver hovedtemaerne for den reform af EU’s databeskyttelsesregler, som Kommissionen nu tilsigter at gennemføre bl.a. ved det foreliggende forordningsforslag.

I forbindelse med fremsættelse af det foreliggende forordningsforslag afgav Kommissionen endvidere en meddelelse med titlen: ”Beskyttelse af privatlivets fred i en forbundet verden: En europæisk databeskyttelsesramme til det 21. århundrede” (KOM(2012) 9 endelig). I meddelelsen beskrives de overvejelser, der ligger til grund for Kommissionens forslag. Det anføres i den forbindelse, at Kommissionen finder, at der er brug for moderne, sammenhængende databeskyttelsesregler for hele EU, så oplys-

ninger kan flyde frit mellem medlemsstaterne. Virksomhederne har samtidig brug for klare og ensartede regler, der giver retssikkerhed og minimerer den administrative byrde. Dette er efter Kommissionens opfattelse vigtigt for at sikre, at det indre marked er velfungerende og i stand til at skabe økonomisk vækst, nye job og innovation.

Herudover anfører Kommissionen bl.a., at artikel 16 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) har skabt et nyt retsgrundlag, der muliggør en moderniseret og global tilgang til databeskyttelse og fri udveksling af personoplysninger, som også omfatter politimæssigt og retligt samarbejde i straffesager.

Kommissionen har afholdt flere offentlige høringer om databeskyttelse og ført en tæt dialog med de relevante interessenter i de seneste år. På baggrund af de oplysninger, som Kommissionen har indsamlet i den forbindelse, konkluderes det i meddelelsen, at både borgere og virksomheder ønsker, at der gennemføres en altomfattende reform af EU's databeskyttelsesregler.

Kommissionen ønsker derfor, at der skabes ”en stærk og konsekvent retlig ramme” på området på tværs af EU's politikker. Denne ramme skal bl.a. styrke fysiske personers rettigheder og bekæmpe bureaukrati for erhvervs livet.

Kommissionen foreslår, at denne nye retlige ramme skal bestå af

- en databeskyttelsesforordning, der skal erstatte det gældende direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesdirektivet), og
- et direktiv, der skal erstatte den gældende rammeafgørelse 2008/977/RIA om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Det italienske formandskab har sat forslaget til databeskyttelsesforordning på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5. og 6. december 2014. Det er forventningen, at formandskabet vil lægge op til enighed om de dele af forslaget, der vedrører medlemsstaternes fleksibilitet, dvs. medlemsstaternes mulighed for at opretholde og vedtage national lovgivning om persondatabeskyttelse, som skal kunne supplere den gene-

relle forordning om persondatabeskyttelse. Det er forventningen, at der i den forbindelse vil blive lagt op til enighed om forslagets artikel 1, artikel 2, artikel 6, artikel 21 og kapitel 9. Det er endvidere forventningen, at formandskabet vil lægge op til en orienterende drøftelse om den del af forslaget, der vedrører tilsynsmyndighederne og det såkaldte one-stop-shop princip.

2. Indhold

2.1. Indledning

Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og den fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen) er fremsat efter artikel 16, stk. 2, i TEUF, hvorefter der kan fastsættes regler for beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger, der foretages af bl.a. medlemsstaterne under udøvelse af aktiviteter, der er omfattet af EU-retten.

Forslaget er endvidere fremsat under henvisning til EUF-traktatens artikel 114, stk. 1, hvorefter der, med henblik på virkeliggørelsen af de i artikel 26 fastsatte mål (oprettelsen af det indre marked), efter den almindelige lovgivningsprocedure kan vedtages foranstaltninger med henblik på indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion.

Det bemærkes, at forslaget i en række henseender tager udgangspunkt i den regulering, der følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF), som navnlig er gennemført i dansk ret ved lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).

Siden forordningsforslaget blev fremsat under dansk formandskab i januar 2012, har forslaget været genstand for intensive forhandlinger på teknisk niveau i Rådet. På baggrund heraf har teksten undergået væsentlige ændringer i forhold til Kommissionens forslag.

Forordningsforslaget blev drøftet på Det Europæiske Råds møde den 24. og 25. oktober 2013. I den forbindelse er der anført følgende i konklusionerne fra Det Europæiske Råd: ”Det er vigtigt at fremme borgernes og virksomhedernes tillid til den digitale økonomi. Rettidig vedtagelse af nogle stærke generelle EU-bestemmelser for databeskyttelse [og direktivet om

cybersikkerhed] er afgørende for gennemførelsen af det digitale indre marked senest i 2015.”

På baggrund heraf fandt Justitsministeriet, at der – i forbindelse med forelæggelse af sagen for Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg i december 2013 – burde udarbejdes en detaljeret gennemgang af forslaget, som det så ud på daværende tidspunkt. *Det bemærkes, at gennemgangen nedenfor løbende er blevet opdateret siden december 2013 i forbindelse med, at forslaget har været drøftet på de efterfølgende rådsmøder. Teksten nedenfor for de dele af forslaget, som det er forventningen, at der skal opnås enighed om på rådsmødet i december, tager udgangspunkt i kompromisteksten i Rådet pr. oktober 2014.*

Forslaget – og derved gennemgangen nedenfor – indeholder en række væsentlige ændringer i forhold til Kommissionens oprindelige forslag. Det bemærkes dog, at *der på nuværende tidspunkt i Rådet alene er opnået enighed om kapitel 4 og 5.*

2.2. Generelle bestemmelser (forordningens kapitel I)

I kapitel I fastsættes regler om forordningens genstand og formål og dens materielle og territoriale anvendelsesområder. Endvidere indeholder kapitlet en række definitioner.

Det fremgår af artikel 1, stk. 1, at forordningen fastsætter regler om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og regler om fri udveksling af personoplysninger.

Det fremgår endvidere af artikel 1, stk. 2, at forordningen beskytter fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, herunder især retten til beskyttelse af personoplysninger.

Ifølge forslagets artikel 1, stk. 2a, kan medlemsstaterne fastholde eller vedtage nationale bestemmelser, der nærmere specificerer anvendelsen af reglerne i forordningen for så vidt angår overholdelsen af en retlig forpligtelse, udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller en opgave henhørende under offentlig myndighedsudøvelse eller for andre særlige behandlingssituationer, som er reguleret i artikel 6, stk. 1, litra c og e. Dette skal ifølge forslaget ske ved, at medlemsstaterne tydeligere præciserer i nationale regler hvilke specifikke krav, der skal være opfyldt for at

sikre lovlig og rimelig behandling af personoplysninger, herunder for de behandlingssituationer, som er omtalt i kapitel 9.

Det følger af forslagets artikel 1, stk. 3, at den frie udveksling af personoplysninger i EU ikke skal indskrænkes eller forbydes af grunde, der vedrører beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Forordningen vil ifølge forslagets artikel 2 finde anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages automatisk, og på anden behandling end automatisk behandling af personoplysninger, som er eller vil blive indeholdt i et register.

De følgende behandlinger af personoplysninger er efter artikel 2, stk. 2, undtaget fra forordningsforslagets anvendelsesområde:

- Behandlinger, som iværksættes med henblik på udøvelse af aktiviteter, der ikke er omfattet af EU-retten. I den tilhørende præambelbetragtning henvises der til, at dette bl.a. betyder, at national sikkerhed falder uden for forordningens anvendelsesområde (betragtning nr. 14).
- Behandlinger, som foretages af medlemsstaterne ved udførelse af aktiviteter, der falder inden for rammerne af kapitel 2, afsnit 5, i traktaten om Den Europæiske Union (fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik).
- Behandlinger, som foretages af en fysisk person som led i personlige aktiviteter eller husholdningsaktiviteter.
- Behandlinger, som foretages af kompetente offentlige myndigheder med henblik på forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser, opretholdelsen af den offentlige orden, når dette sker med de nævnte formål, eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner.

Efter artikel 3, stk. 1, i forslaget finder forordningen anvendelse på behandling af personoplysninger i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en dataansvarliges eller databehandlers virksomhed i EU.

Herudover vil forordningen efter artikel 3, stk. 2, finde anvendelse på behandling af personoplysninger om registrerede, der er bosiddende i EU,

som foretages af en dataansvarlig, der ikke er etableret i EU, hvis behandlingsaktiviteterne vedrører dels udbud af varer eller tjenester til sådanne registrerede i EU, uanset om den registrerede skal betale herfor eller ikke, dels overvågning af sådanne registreredes adfærd for så vidt denne adfærd finder sted i EU.

Endelig vil forordningen efter artikel 3, stk. 3, finde anvendelse på behandling af personoplysninger, som foretages af en dataansvarlig, der ikke er etableret i Unionen, men et sted, hvor en medlemsstats nationale lovgivning gælder i henhold til folkeretten.

I artikel 4 defineres en række centrale begreber. Visse af disse begreber er nyskabelser eller ændrede i forhold til, hvad der følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv. Følgende definitioner kan fremhæves:

- ”Pseudonyme data”, som betyder personoplysninger, som er behandlet på en sådan måde, at de ikke kan henføres til en bestemt registreret person uden brug af yderligere information, så længe denne yderligere information opbevares separat og er underlagt tekniske og organisatoriske foranstaltninger som sikrer, at de personoplysninger, som behandles, ikke kan henføres til den registrerede (nr. 2a).
- ”Begrænsning af behandling”, som betyder markering af opbevarede oplysninger med den hensigt at begrænse den fremtidige behandling af disse oplysninger (nr. 3a).
- ”Den registreredes samtykke”, som betyder enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse baseret på en erklæring eller klar bekræftelse fra den registrerede, hvorved den registrerede indvilliger i, at personoplysninger om vedkommende gøres til genstand for behandling (nr. 8).
- ”Brud på persondatasikkerheden”, som betyder brud på sikkerheden, der fører til hændelig eller ulovlig tilintetgørelse, tab, ændring, ubeføjet udbredelse af eller indsigt i personoplysninger, der er videregivet, lagret eller på anden måde behandlet (nr. 9).
- ”Genetiske data”, som betyder alle personoplysninger vedrørende de genetiske karakteristika ved en person, som er arvet eller pådra-

get, og som er resultatet af en analyse af en biologisk prøve fra den pågældende person (nr. 10).

- ”Biometriske data”, som betyder alle personoplysninger, som er resultatet af en specifik teknisk behandling, som relaterer sig til en persons fysiske, fysiologiske eller adfærdsmæssige karakteristika, som muliggør eller bekræfter den unikke identifikation af denne person, så som ansigtsbilleder eller fingeraftryk (nr. 11).
- ”Helbredsoplysninger”, som betyder oplysninger, der relaterer sig til en persons fysiske eller mentale helbred, og som afslører information om dennes helbredsmæssige status (nr. 12).
- ”Profilering”, som betyder enhver form for automatisk behandling af personoplysninger, hvis formål er at skabe eller bruge en profil ved at evaluere personlige aspekter, der relaterer sig til en fysisk person, herunder især analyse og forudsigelse af forhold vedrørende erhvervsevne, økonomisk situation, helbred, personlige præferencer eller interesser, pålidelighed eller opførsel, placering eller bevægelser (nr. 12a).
- ”Hovedvirksomhed” (”main establishment”), som betyder – for så vidt angår den dataansvarlige – stedet for den centrale administration i EU, medmindre beslutninger om formål med og midler for behandling af personoplysninger træffes et andet sted i EU. I det sidstnævnte tilfælde skal virksomheden, hvor beslutninger træffes, betragtes som hovedvirksomhed. Hvis ingen beslutning om formål med og midler for behandling af personoplysninger træffes i EU, skal den virksomhed, hvor den hovedbehandling af oplysningerne finder sted i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en dataansvarligs virksomhed i EU, være hovedvirksomheden.

For så vidt angår databehandleren er hovedvirksomheden stedet for den centrale administration i EU og – såfremt databehandleren ikke har en central administration i EU – er hovedvirksomheden den virksomhed, hvor hovedbehandlingen af oplysningerne finder sted i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en databehandleres virksomhed i EU.

I det tilfælde, at behandlingen foretages af en koncern, skal hovedvirksomheden være dér, hvor den kontrollerende virksomhed i

koncernen er etableret, medmindre beslutninger om formål med eller midler for behandling bestemmes af en anden virksomhed (nr. 13).

I forhold til definitionen af ”hovedvirksomhed” bemærkes det, at dette begreb anvendes til at fastlægge, hvilken national tilsynsmyndighed der skal agere som "lead authority" og i den forbindelse være enekompetent i hele EU i visse tilfælde. Se nedenfor om kapitel 6 og 7.

- ”Bindende virksomhedsregler”, som betyder regler om beskyttelse af personoplysninger, som en dataansvarlig eller databehandler, der er etableret i en EU-medlemsstat, overholder i forbindelse med en videregivelse eller en serie af videregivelser af personoplysninger til en dataansvarlig eller databehandler i et eller flere tredjelande inden for en koncern (nr. 17).
- “International organisation”, som betyder en organisation og dens underordnede organer, som er reguleret ved offentligretlig international lovgivning eller ethvert andet organ, som er oprettet ved eller på baggrund af en aftale mellem to eller flere lande (nr. 21).

2.3. Principper (forordningens kapitel II)

Forordningsforslagets kapitel II indeholder en række generelle behandlingsprincipper, der altid skal efterleves i forbindelse med behandling af personoplysninger, og dernæst en række specifikke regler for, hvornår oplysninger må behandles, såkaldte behandlingsregler. Forslaget følger i denne henseende i vidt omfang strukturen i det gældende databeskyttelsesdirektiv.

Det følger af artikel 5, stk. 1, litra a, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede. Dertil skal oplysninger indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke senere gøres til genstand for behandling, som er uforenelig med disse formål (det såkaldte finalité-princip, jf. artikel 5, stk. 1, litra b). *Det følger endvidere af stk. 1, litra b, at videre behandling af personoplysninger med henblik på arkiv-, statistiske, videnskabelige eller historiske formål, ikke skal anses for at være uforenelige med de formål, hvortil oplysningerne oprindeligt blev indsamlet.*

Endvidere fremgår det af artikel 5, stk. 1, litra c, at personoplysninger skal være tilstrækkelige og relevante, og at de ikke må omfatte mere end det, der kræves for at opfylde det formål, hvortil de behandles. Endvidere gælder, at der efter artikel 5, stk. 1, litra d, et krav om, at oplysninger skal være korrekte og – om nødvendigt – ajourførte, og at der skal tages ethvert rimeligt skridt til at sikre, at personoplysninger, der er urigtige i forhold til de formål, hvortil de behandles, omgående slettes eller berigtiges. Efter artikel 5, stk. 1, litra e, skal personoplysninger opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil personoplysningerne behandles. *Det følger dog videre af forslagets litra e, at personoplysninger kan opbevares i længere perioder, såfremt det alene sker med henblik på behandling til arkiv-, statistiske, videnskabelige og historiske formål, såfremt behandlingen er underlagt gennemførelsen af de tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som følger af forordningen for at sikre den registreredes enkeltes rettigheder og frihedsrettigheder.*

Endelig skal behandling efter artikel 5, stk. 1, litra ee, ske på en måde, der sikrer den tilstrækkelige sikkerhed. Det er ifølge artikel 5, stk. 2, den dataansvarlige, der har ansvaret for efterlevelse af disse generelle behandlingsprincipper.

Derudover indeholder forslaget en række behandlingsregler. Disse regler regulerer, hvornår der må behandles oplysninger. Behandlingsreglernes indhold varierer alt efter, hvor følsomme oplysninger der er tale om.

Efter artikel 6, stk. 1, kan behandlingen af almindelige personoplysninger, bl.a. finde sted, hvis den registrerede har givet et entydigt samtykke (litra a), hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til opfyldelsen af en kontrakt, *som den registrerede er part i eller af hensyn til gennemførelsen af foranstaltninger, der træffes af den registrerede forud for indgåelse af en sådan kontrakt* (litra b), eller hvis behandlingen er nødvendig for overholdelse af en retlig forpligtelse, som gælder for den dataansvarlige (litra c). Dertil kan behandling finde sted hvis, *den er nødvendig af hensyn til beskyttelsen af den registreredes vitale interesser* (litra d), eller den er nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhørende under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt (litra e). Endvidere kan behandling finde sted, hvis den er nødvendig, for at den dataansvarlige kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn. Dette be-

handlingsgrundlag kan ikke anvendes for behandling, som foretages af offentlige myndigheder som del i udførelsen af deres offentlige forpligtelser (litra f).

Ifølge artikel 6, stk. 2, skal behandling af personoplysninger, som er nødvendig med henblik på arkiv-, statistiske, videnskabelige eller historiske formål, være underlagt de krav og sikkerhedsforanstaltninger, der følger af artikel 83.

Det er i artikel 6, stk. 3, anført, at grundlaget for den behandling, som finder sted efter stk. 1, litra c og e (om overholdelse af en retlig forpligtelse, og behandling, som er nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhørende under offentlig myndighedsudøvelse) skal findes i EU-lovgivning eller national lovgivning, som den dataansvarlige er underlagt. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at formålet med behandlingen skal fastslås i dette lovgrundlag *eller for så vidt angår behandling efter stk. 1, litra e, være nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller i forbindelse med offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt. Lovgrundlaget kan endvidere yderligere uddybe bl.a. betingelserne for behandlingens lovlighed, den dataansvarlige, typen af oplysninger, som behandles, den registrerede, til hvem oplysningerne skal videregives og til hvilket formål, til hvilke formål oplysningerne kan behandles, lagringsperioder, behandlingsoperationer og – procedurer, herunder foranstaltninger, som kan sikre en lovlig og rimelig behandling, og herunder for de behandlingssituationer, som er omtalt i kapitel 9.*

Det følger af artikel 6, stk. 3a, at den dataansvarlige i forbindelse med vurderingen af, om en senere behandling af personoplysninger er uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne oprindeligt blev indsamlet, skal inddrage enhver forbindelse mellem formålene, hvortil oplysningerne blev indsamlet og formålene med den senere behandling (litra a). Dertil skal den dataansvarlige inddrage den sammenhæng oplysningerne blev indsamlet i (litra b), personoplysningernes karakter (litra c), mulige konsekvenser, den senere behandling vil have for den registrerede (litra d) og tilstedeværelse af tilstrækkelige garantier (litra e).

I de tilfælde, hvor den senere behandling er uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne oprindeligt blev indsamlet, skal den senere behandling baseres på mindst et af behandlingsgrundlagene, som er nævnt i artikel 6, stk. 1, litra a til e (artikel 6, stk. 4).

I artikel 7 indeholder forslaget regler om betingelserne for samtykket, som den registrerede kan afgive for at tillade behandling af oplysninger. Det følger af forslaget stk. 1, at samtykke til behandling af almindelige oplysninger skal være entydigt. Samtykke til behandling af en række særlige kategorier af oplysninger (følsomme oplysninger) skal være udtrykkeligt, jf. stk. 1a.

Artikel 7, stk. 2 og 3, indeholder regler om skriftligt samtykke og tilbagekaldelse af samtykke.

For at sikre, at et samtykke er afgivet frivilligt, jf. definitionen af samtykke i artikel 4, nr. 8, fremgår det af forslaget præambelbetragtninger, at et samtykke ikke kan anses for at være afgivet frivilligt, såfremt den registrerede ikke har et reelt og frit valg og ikke kan afvise eller tilbagetrække sit samtykke, uden at det er til skade for den pågældende. Dertil fremgår, at et samtykke ikke kan danne grundlag for en behandling i et konkret tilfælde, såfremt der er en klar skævhed mellem den registrerede og den dataansvarlige, og denne skævhed gør det usandsynligt, at samtykket er givet frivilligt i alle forhold i den specifikke situation (betragtning nr. 33 og 34).

Som en nyskabelse foreslås der i artikel 8 endvidere en række særlige krav til samtykke fra børn i relation til børns anvendelse af informationssamfundsydelser. Det er bl.a. i artikel 8, stk. 1, foreslået, at samtykke fra børn under 13 år kun er lovligt, hvis det er givet eller godkendt af barnets forældre eller værger. *Den dataansvarlige skal i disse tilfælde tage rimelige skridt, herunder ved at inddrage tilgængelig teknologi, for at sikre, at det pågældende samtykke reelt er givet eller godkendt af barnets forældre eller værger.*

Det følger af artikel 8, stk. 2, at artikel 8 stk. 1, ikke påvirker medlemsstaternes generelle regler om aftaleindgåelse, herunder regler om aftalers gyldighed og form.

Kapitel II indeholder herudover en række yderligere behandlingsregler, der fastsætter de betingelser, som behandlingen af særlige kategorier af personoplysninger skal efterleve.

Forslaget indeholder således i artikel 9 særlige behandlingsregler for en række særlige kategorier af personoplysninger (følsomme oplysninger). Opregningen i bestemmelsen af de oplysninger, som skal anses for at være følsomme, er udtømmende.

Efter artikel 9, stk. 1, er behandling af oplysninger, der viser race og etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning og fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, helbredsoplysninger og oplysninger om seksuelle forhold som udgangspunkt forbudt.

Efter artikel 9, stk. 2, kan behandling af de nævnte oplysninger dog ske af en række grunde. Det følger således af stk. 2, litra a, at behandling kan finde sted, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling, medmindre det i EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning er fastsat, at forbuddet mod behandling ikke kan hæves af den registrerede. Behandling kan endvidere finde sted, hvis den er nødvendig for overholdelse af den dataansvarliges forpligtelser og specifikke rettigheder på det arbejdsretlige område, *herunder i en kollektiv aftale*, for så vidt behandlingen er hjemlet i EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som fastsætter de fornødne garantier (litra b), og hvis behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser i tilfælde, hvor den pågældende ikke fysisk eller juridisk er i stand til at give sit samtykke (litra c). Dertil kan behandling finde sted, hvis den foretages af en stiftelse, en sammenslutning eller et andet almennyttigt organ, hvis sigte er af politisk, filosofisk, religiøs eller faglig art, som led i organets legitime aktiviteter og med de fornødne garantier, på betingelse af, at behandlingen alene vedrører organets medlemmer, tidligere medlemmer eller personer, der på grund af organets formål er i regelmæssig kontakt hermed, og at oplysningerne ikke videregives uden for organet uden den registreredes samtykke (litra d). Ifølge artikel 9, stk. 2, litra e og f, kan behandling af følsomme oplysninger finde sted, såfremt behandlingen vedrører personoplysninger, som tydeligvis er offentliggjort af den registrerede, eller hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares. Stk. 2, litra g, indebærer, at følsomme oplysninger kan behandles, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave af samfundsinteresse på grundlag af EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som fastsætter tilstrækkelige og *specifikke* foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes legitime interesser.

Behandling af følsomme oplysninger kan endvidere finde sted, jf. stk. 2, litra h, hvis behandlingen er nødvendig i forbindelse med forebyggende medicin, arbejdsmedicin, for at vurdere en ansats arbejdsevne, medicinsk diagnose, sygepleje eller patientbehandling, styring af sundhedsvæsen og sundhedsydelse, når behandlingen sker på grundlag af EU- eller medlemsstats lovgivning, og er underlagt de betingelser og sikkerhedsforanstaltninger, som følger af artikel 9, stk. 4.

Derudover følger det af stk. 2, litra ha, at behandling af genetiske oplysninger kan ske, når behandlingen er nødvendig til medicinske formål, samt underlagt de betingelser og sikkerhedsforanstaltninger, som følger af artikel 9, stk. 4.

I medfør af stk. 2, litra hb, kan behandling af de i stk. 1 nævnte oplysninger endvidere ske, såfremt behandlingen er nødvendig af hensyn til den offentlige interesse på folkesundhedsområdet, herunder f.eks. for beskyttelse mod alvorlige sundhedsrisici på tværs af grænserne eller sikring af høje kvalitets- eller sikkerhedsstandarder for bl.a. lægemidler og lægeudstyr, når behandlingen foretages på baggrund af EU- eller medlemsstats lovgivning, som sikrer de tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Endelige følger det af stk. 2, litra i, at behandling kan ske hvis behandlingen er nødvendig til arkiv-, historiske, statistiske eller videnskabelige formål samt underlagt de betingelser og sikkerhedsforanstaltninger, der følger af artikel 83 eller såfremt behandlingen er nødvendig til studier af offentlig interesse, herunder studier i folkesundheden.

Artikel 9, stk. 4, indeholder en række betingelser, der skal være opfyldt for at behandling af personoplysninger kan ske i medfør af artikel 9, stk. 2, litra h og ha. Heraf følger, at behandling af personoplysninger, som nævnt i artikel 9, stk. 1, på baggrund af EU- eller medlemsstatslovgivning, kan behandles til de formål, som fremgår af artikel 9, stk. 2, litra h og ha, såfremt behandlingen foretages af erhvervsudøvende, der er underlagt særlige forpligtelser om tavshedspligt i EU- eller medlemsstats lovgivning eller regler, der er fastsat af kompetente nationale organer, eller af andre personer, som er underlagt tilsvarende regler om tavshedspligt.

Det følger af forslaget artikel 9, stk. 4a, at overførsel af helbredsoplysninger til tredjelande i henhold til artikel 44, stk. 1, litra f, alene kan finde sted, såfremt modtageren af personoplysningerne er erhvervsudøvende i sundhedssektoren og underlagt tavshedspligt i henhold til lovgivningen i tredjelandet.

Det følger dertil af artikel 9a, at behandling af oplysninger om straffedomme, lovovertrædelser og tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger alene kan finde sted, hvis det sker enten under kontrol af en offentlig myndighed, eller hvis behandlingen baseret på artikel 6, stk. 1, litra c eller e, og såfremt denne behandling er autoriseret i EU-lovgivning eller i national

lovgivning, som sikrer fornødne garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Et fuldstændigt register over straffedomme må kun føres under kontrol af en offentlig myndighed.

Af artikel 10, stk. 1, følger, at såfremt de oplysninger, der behandles af en dataansvarlig ikke sætter den dataansvarlige i stand til at identificere en fysisk person, er den dataansvarlige ikke forpligtet til at indhente yderligere oplysninger om den registrerede alene for at opfylde bestemmelserne i forordningen.

Det følger endvidere af artikel 10, stk. 2, at i de situationer, hvor den dataansvarlige ikke har mulighed for at identificere den registrerede, finder artikel 15, 16, 17, 17a, 17b og 18 ikke anvendelse, medmindre den registrerede – for at udøve de rettigheder som følger af disse artikler – leverer yderligere information, der muliggør identifikation.

2.4. Den registreredes rettigheder (forordningens kapitel III)

Forordningens kapitel III indeholder bl.a. regler om gennemsigtighed, den registreredes ret til information og adgang til oplysninger, berigtigelse og sletning samt om den registreredes ret til at gøre indsigelse.

Af forslaget artikel 12, stk. 1, følger en overordnet forpligtelse for den dataansvarlige til at foretage tilstrækkelige foranstaltninger, således at oplysninger vedrørende behandling af personoplysninger, som meddeles den registrerede i forbindelse med dennes rettigheder i henhold til forordningen, meddeles i en forståelig og let tilgængelig form, hvor der bliver anvendt et klart og tydeligt sprog.

Artikel 12, stk. 2 og 3, indeholder tidsfrister mv. for meddelelse af oplysninger til den registrerede om, hvad der er foretaget i anledning af udøvelsen af en række af den registreredes rettigheder.

Al information, som meddeles den registrerede skal efter bestemmelsens stk. 4, bortset fra i tilfælde af indsigt, meddeles den registrerede uden omkostninger. I de tilfælde, hvor anmodninger fra den registrerede er åbenbart grundløse eller overdrevne, kan den dataansvarlige nægte at handle. I så fald er det den dataansvarlige, der har bevisbyrden i forhold til at demonstrere, at henvendelsen er åbenbart grundløs eller overdreven.

Forslagets artikel 14 og 14a indeholder (ligesom det gældende direktiv) en forpligtelse for den dataansvarlige til at meddele de personer, der behandles oplysninger om, en række oplysninger om behandlingen, herunder formålet med denne. Forslaget sonderer i den forbindelse imellem de tilfælde, hvor oplysningerne indhentes hos den registrerede (artikel 14), og hvor oplysningerne indhentes hos andre (artikel 14a).

Det følger af artikel 14, stk. 1, at den dataansvarlige i forbindelse med indhentelse af oplysninger hos den registrerede, på det tidspunkt oplysninger indhentes, altid skal meddele den pågældende identitet og kontaktoplysninger for den dataansvarlige samt dennes eventuelle repræsentant og databeskyttelsesansvarlige (litra a), ligesom den dataansvarlige altid skal meddele den registrerede formålet med den behandling, som personoplysningerne skal bruges til (litra b). Den dataansvarlige skal derudover – hvor yderligere information er nødvendig for at sikre en rimelig og gennemsigtig behandling i forhold til den registrerede med hensyntagen til de konkrete omstændigheder og sammenhængen, hvori oplysningerne bliver behandlet – meddele den registrerede de legitime interesser, som den dataansvarlige forfølger, såfremt behandlingen baseres på artikel 6, stk. 1, litra f (litra b), modtagerne eller kategorierne af modtagere af oplysningerne (litra c), hvis det er relevant, at oplysningerne forventes at blive videregivet til en modtager i et tredjeland eller international organisation (litra d), retten til at anmode den dataansvarlige om indsigt i, berigtigelse, begrænsning eller sletning af personoplysninger vedrørende den registrerede eller gøre indsigelse mod behandlingen af sådanne personoplysninger (litra e), retten til at indgive en klage (litra f), om den registreredes meddelelse af personoplysninger er et krav, som følger af lovgivning eller kontrakt eller om indgivelse af personoplysningerne er nødvendig for at indgå en kontrakt, og i den forbindelse også mulige konsekvenser, hvis den registrerede ikke indgiver personoplysningerne (litra g), og tilstedeværelsen af profilering, som omhandlet i artikel 20, stk. 1 og 3, oplysninger vedrørende denne profilering samt betydningen af profileringen og de forventede konsekvenser heraf for den registrerede (litra h).

I lighed med artikel 14 er artikel 14a, som vedrører oplysninger, der skal meddeles den registrerede i forbindelse med indhentelse af oplysninger hos andre end den registrerede, opdelt i oplysninger, som altid skal meddeles, og oplysninger, som skal meddeles den registrerede under visse betingelser. De oplysninger, som skal meddeles, svarer i vidt omfang til oplysningerne, som skal meddeles efter artikel 14. Artikel 14a, stk. 4, indeholder dertil en opregning af tilfælde, hvor meddelelse af oplysninger til den

registrerede ikke skal finde sted, herunder hvis den registrerede allerede er i besiddelse af oplysningerne (litra a) eller hvis oplysningerne stammer fra offentligt tilgængelige kilder (litra d).

Ligesom det gældende direktiv indeholder forslaget en bestemmelse om den registreredes ret til indsigt (artikel 15, stk. 1 og 1a). Den registrerede har således ret til med jævne mellemrum og uden omkostninger at få en bekræftelse af, om der behandles oplysninger om den pågældende eller, der ikke gør. I de tilfælde, hvor der behandles oplysninger om den pågældende, har den registrerede ret til at få indsigt i disse oplysninger og få oplysninger om formålet med behandlingen (artikel 15, stk. 1, litra a), modtagere som oplysningerne er eller vil blive videregivet til, herunder især modtagere i tredjelande (artikel 15, stk. 1, litra c), såfremt det er muligt det forventede tidsrum, hvori oplysningerne vil blive opbevaret (artikel 15, stk. 1, litra d), retten til at anmode den dataansvarlige om berigtigelse eller sletning af oplysninger om den registrerede og gøre indsigelse mod behandlingen af sådanne oplysninger (artikel 15, stk. 1, litra e), retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (artikel 15, stk. 1, litra f), enhver tilgængelig oplysning om, hvor oplysningerne stammer fra, såfremt oplysningerne ikke indsamles hos den registrerede (artikel 15, stk. 1, litra g), og såfremt der træffes afgørelser, som omhandlet i artikel 20, kendskab til den logik, der indgår i den automatiske behandling, og betydningen og de forventede konsekvenser af denne behandling, (artikel 15, stk. 1, litra h).

I artikel 15, stk. 1b, 2 og 2a er foreslået bestemmelser om den registreredes ret til en kopi af oplysninger, der behandles om den pågældende.

Efter forslagets artikel 16 har den registrerede ret til rettelse af oplysninger om den pågældende, som er urigtige, ligesom den registrerede har ret til at fuldstændiggørelse af ufuldstændige personoplysninger.

Kapitlet indeholder også en nyskabelse i artikel 17 i form af indførelsen af en såkaldt ret til at blive glemt. Retten til at blive glemt indebærer efter forslaget, at den registrerede i visse tilfælde har en ret til at opnå sletning af personoplysninger vedrørende den registrerede, ligesom der i disse tilfælde foreligger en forpligtelse for den dataansvarlige til at slette oplysningerne. Sletning skal efter artikel 17, stk. 1, bl.a. finde sted, hvis personoplysningerne ikke længere er nødvendige til opfyldelse af de formål, hvortil de blev indsamlet, hvis den registrerede tilbagekalder et samtykke, der er grundlaget for behandlingen, og der ikke foreligger et andet grund-

lag, som behandlingen kan baseres på, eller hvis oplysningerne har været behandlet ulovligt.

I de tilfælde, hvor den dataansvarlige har offentliggjort personoplysningerne, og i henhold til retten til at blive glemt skal slette oplysningerne om den registrerede, skal den dataansvarlige tage rimelige skridt, herunder tekniske foranstaltninger, til at informere andre dataansvarlige, som behandler oplysningerne, om, at den registrerede anmoder om, at alle link til, kopier eller gengivelser af oplysningerne bliver slettet (artikel 17, stk. 2a).

Retten til at blive glemt er underlagt en række undtagelser, jf. artikel 17, stk. 3. Retten til at blive glemt gælder således eksempelvis ikke, jf. artikel 17, stk. 3, hvis behandling af oplysninger er nødvendig med henblik på at udøve retten til ytringsfrihed, jf. artikel 80 (litra a), eller hvor behandling af oplysninger er nødvendig for at opfylde en retlig forpligtelse i henhold til EU-lovgivning eller medlemsstats lovgivning eller for udøvelse af en opgave i samfundets interesse eller som led i myndighedsudøvelse (litra b). Retten til at blive glemt gælder heller ikke i de tilfælde, hvor behandling af oplysninger er nødvendig af hensyn til samfundsinteresser på folkesundhedsområdet (litra c), eller hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares (litra g).

Herudover indeholder forslaget i artikel 17a en ret til begrænsning af behandling af personoplysninger bl.a. i de tilfælde, hvor den registrerede anfægter oplysningernes rigtighed, eller hvor den dataansvarlige ikke længe har brug for oplysningerne, men de er nødvendige for den registrerede i forhold til at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares.

Den dataansvarlige skal ifølge forslagets artikel 17b kommunikere alle rettelser, sletninger eller begrænsninger til samtlige modtagere af oplysningerne, medmindre dette viser sig at være umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt.

Som en nyskabelse indeholder forslaget i artikel 18 en ret til såkaldt dataportabilitet. Forslaget indebærer, at den registrerede i visse tilfælde har ret til at trække egne personoplysninger ud af et automatisk behandlingssystem, som er stillet til rådighed af en informationssamfundsyder, i en form, som tillader, at den registrerede kan overføre oplysningerne til et andet automatisk behandlingssystem.

Efter artikel 19, stk. 1, har den registrerede til enhver tid ret til af rimelige grunde, der vedrører den pågældendes særlige situation, at gøre indsigelse mod en behandling af personoplysninger vedrørende den pågældende, der er begrundet i, at den er nødvendig, for at den dataansvarlige kan forfølge en legitim interesse. Behandlingen skal standses, medmindre den dataansvarlige kan påvise legitime grunde til behandlingen, der tilsidesætter den registreredes interesser eller rettigheder eller frihedsrettigheder.

Artikel 19, stk. 2 og 2a, indeholder særlige regler om behandling af personoplysninger i forbindelse med direkte markedsføring.

Forslaget indeholder derudover i artikel 20 en ret for enhver registreret til som udgangspunkt ikke at modtage en afgørelse, som er baseret udelukkende på såkaldt profilering, hvis afgørelsen har retsvirkning eller alvorligt påvirker den pågældende.

Ifølge artikel 20, stk. 1, kan en person kun meddeles afgørelser, som er baseret på profilering, hvis det sker som led i indgåelsen eller opfyldelsen af en aftale mellem den registrerede og den dataansvarlige og passende foranstaltninger til at sikre den registreredes legitime interesser er foretaget, herunder eksempelvis retten for den registrerede til at opnå menneskelig indgriben fra den dataansvarliges side, muligheden for at udtrykke den registreredes synspunkt og for at bestride afgørelser (litra a), hvis behandlingen er autoriseret i EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som den dataansvarlige er underlagt, og som foreskriver passende foranstaltninger, som sikrer den registreredes legitime interesser (litra b) eller såfremt behandlingen er baseret på den registreredes udtrykkelige samtykke.

Ifølge artikel 20, stk. 3, må profilering ikke være baseret på de særlige oplysninger, som er nævnt i artikel 9, stk. 1, medmindre artikel 9, stk. 2, finder anvendelse, og passende foranstaltninger for at sikre den registreredes legitime interesser er til stede.

Det følger af artikel 21, stk. 1, at EU- eller medlemsstats lovgivning, som den dataansvarlige eller databehandleren er underlagt, ved lovgivningsmæssige foranstaltninger kan begrænse rækkevidden af de rettigheder og forpligtelser, som følger af artikel 12-20 samt artikel 32, når en sådan begrænsning udgør en nødvendig og proportional foranstaltning i et demokratisk samfund.

Begrænsningen kan ske for at beskytte national sikkerhed (litra aa), forsvar (litra ab), *offentlig sikkerhed (litra a)*, forebyggelse, efterforskning, opdagelse og retsforfølgning i straffesager og opretholdelsen af den offentlige orden, når dette sker med de nævnte formål, og fuldbyrdelsen af straffedomme (litra b). Begrænsning kan endvidere ske for at beskytte Unionens eller en medlemsstats andre vigtige samfundsinteresser, navnlig væsentlige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budget-, og skatteanliggender, *folkesundhed og social sikkerhed samt beskyttelsen af markedets stabilitet og integritet (litra c)*. *Hertil kommer, at begrænsning kan finde sted af hensyn til beskyttelsen af domstolenes uafhængighed og retslige procedurer (litra ca)*

Begrænsningen kan ligeledes anvendes såfremt dette sker til forebyggelse, efterforskning, opdagelse og retsforfølgning i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv (litra d), og kontrol-, tilsyns-, eller reguleringsfunktioner, selv af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse i de tilfælde, der er nævnt i litra a, b, c og d (*litra e*). Endvidere kan begrænsning ske, hvis dette sker med henblik på beskyttelse af den registrerede eller andres rettigheder og frihedsrettigheder (litra f). *Endelig kan begrænsning ske af hensyn til beskyttelse af håndhævelsen af civilretlige krav (litra g)*.

Den omhandlede lovgivning skal efter artikel 21, stk. 2, i det mindste indeholde bestemmelser om formålet med behandlingen eller kategorierne af behandlinger, kategorierne af personoplysninger, anvendelsesområdet for begrænsningerne, specificering af den dataansvarlige eller kategorier af dataansvarlige, *lagringsperioden* samt de gældende sikkerhedsregler under hensyntagen til karakteren, omfanget og formålet med behandlingen og risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

2.5. Dataansvarlig og databehandler (forordningens kapitel IV)

Forordningens kapitel IV indeholder bl.a. regler om den dataansvarliges og databehandlerens generelle forpligtelser, regler om datasikkerhed og regler om udarbejdelse af en konsekvensanalyse om databeskyttelse. Endvidere fastsættes regler om udpegning af en databeskyttelsesansvarlig og regler om adfærdskodekser og certificering.

Generelt bemærkes det, at dette kapitel indeholder en række forpligtelser for den dataansvarlige og databehandleren, der ikke følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv.

Det følger af forslaget artikel 22, stk. 1, at den dataansvarlige under hensyntagen til behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål samt sandsynligheden for og graden af de risici, der er for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, skal gennemføre passende foranstaltninger og kunne demonstrere, at behandlingen af personoplysninger er i overensstemmelse med forordningen.

Såfremt det er proportionalt i forhold til den behandling af personoplysninger, som finder sted, skal de foranstaltninger, som iværksættes, jf. artikel 22, stk. 1, omfatte den dataansvarliges implementering af passende databeskyttelsespolitikker (artikel 22, stk. 2a). Det følger endvidere af artikel 22, stk. 2b, at den dataansvarliges overholdelse af dennes forpligtelser, kan demonstreres ved iagttagelse af adfærdskodekser, jf. artikel 38, eller certificeringsordninger, jf. artikel 39.

Som noget nyt er der endvidere indført et krav om såkaldt ”indbygget databeskyttelse”. Efter artikel 23, stk. 1, skal den dataansvarlige således under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder som følge af behandlingens karakter, omfang og formål, gennemføre tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som er passende til behandlingsaktiviteten og dens formål, herunder ved at pseudonymisere data, således at behandlingen vil opfylde kravene, som fastlægges i forordningen, og beskytte den registreredes rettigheder.

Den dataansvarlige skal endvidere efter artikel 23, stk. 2, gennemføre passende foranstaltninger gennem indstillinger (”by default”) for at sikre, at det alene er personoplysninger, som er nødvendige for hver behandling, der bliver behandlet. Dette gælder både for så vidt angår mængden af personoplysninger, som bliver indsamlet, perioden, oplysningerne opbevares, og tilgængeligheden af oplysningerne. I de tilfælde, hvor det ikke er formålet med behandlingen, at oplysningerne gøres offentligt tilgængelige, skal der være indstillinger, som sikrer, at disse oplysninger ikke bliver gjort tilgængelige for et ubestemt antal person, uden at dette sker ved menneskelig indgriben.

Efter artikel 23, stk. 2a, kan den dataansvarlige demonstrere overholdelse af kravene i stk. 1 og 2, ved en certificering som omtalt i artikel 39.

Af forordningsforslagets artikel 24, stk. 1, fremgår, at i det tilfælde, at der er flere dataansvarlige, skal disse fælles dataansvarlige på gennemsigtig vis fastsætte deres respektive ansvar for overholdelse af forpligtelserne, der følger af forordningen, medmindre ansvaret er fordelt i henhold til EU- eller medlemsstats lovgivning, som de dataansvarlige er underlagt. Kravet om at fastsætte deres respektive ansvar gælder især for så vidt angår den registreredes udøvelse af rettigheder og de dataansvarliges forpligtelser til at meddele information, jf. forordningens artikel 14 og 14a. Ordningen skal fastsætte, hvilken af de fælles dataansvarlige der skal fungere som kontaktpunkt i forhold til den registrerede, når denne skal udøve sine rettigheder i henhold til forordningen.

Efter artikel 24, stk. 2, har denne fordeling af ansvar mellem de dataansvarlige ingen indflydelse på den registreredes mulighed for at gøre sine rettigheder i henhold til forordningen gældende, medmindre den registrerede på en gennemsigtig vis er blevet gjort bekendt med ansvarsfordelingen.

Af forslaget artikel 25, stk. 1, fremgår, at i de tilfælde, hvor den dataansvarlige ikke er etableret i EU, men forordningen alligevel finder anvendelse på grund af dens territoriale anvendelsesområde, jf. artikel 3, stk. 2, skal den dataansvarlige skriftligt udpege en repræsentant i EU. Efter artikel 25, stk. 2, gælder det dog ikke for dataansvarlige, som er etableret i et tredjeland, som Kommissionen har afgjort har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau, jf. forordningens artikel 41 (litra a), for virksomheder, som beskæftiger under 250 ansatte, medmindre behandlingen, som den udfører, medfører en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder under hensyntagen til behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål (litra b) eller for offentlige myndigheder og organer (litra c).

Efter artikel 25, stk. 3, skal repræsentanten etableres i en af de medlemsstater, hvor den registrerede, hvis personoplysninger behandles i forbindelse med udbuddet af varer eller tjenesteydelser eller hvis adfærd overvåges, er bosiddende.

I henhold til artikel 25, stk. 3a, skal især tilsynsmyndigheden og den registrerede kunne rette henvendelse til repræsentanten – foruden eller i stedet for den dataansvarlige – i alle sager vedrørende behandling af personoplysninger med henblik på at sikre overholdelse af forordningens bestemmelser.

Den dataansvarliges udpegning af en repræsentant berører ikke eventuelle retslige skridt mod den dataansvarlige selv, jf. artikel 25, stk. 4.

Forslagets artikel 26 indeholder regler om databehandleren. Det følger således af bestemmelsen, at den dataansvarlige alene skal anvende databehandlere, som kan give de tilstrækkelige garantier for gennemførelsen af passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, således at behandlingen opfylder kravene i forordningen.

Databehandlerens behandling af personoplysninger skal efter artikel 26, stk. 2, ske i henhold til en kontrakt – eller en anden retsakt under EU- eller medlemsstats lovgivning, som binder databehandleren til den dataansvarlige – som fastsætter genstanden for og varighed af behandlingen, karakteren og formålene med behandlingen, typen af personoplysninger og kategorien af registrerede. Kontrakten mv. skal endvidere foreskrive, at databehandleren alene skal behandle personoplysninger efter instruks fra den dataansvarlige, medmindre databehandleren er forpligtet til at behandle personoplysningerne i henhold til EU- eller medlemsstats lovgivning. I sådanne tilfælde, skal databehandleren oplyse den dataansvarlige om, at der er en lovfastsat forpligtelse til at behandle personoplysningerne, medmindre loven forbyder en sådan information på grund af vigtige samfundsinteresser (litra a). Kontrakten mv. skal endvidere fastsætte, at databehandleren skal træffe alle foranstaltninger, som kræves efter artikel 30 (litra c), at databehandleren skal respektere betingelserne for at hverve en anden databehandler, herunder krav om specifik forudgående tilladelse fra den dataansvarlige (litra d), at databehandleren for så vidt det er muligt i betragtning af behandlingens karakter skal bistå den dataansvarlige i at besvare anmodninger fra registrerede, som udøver rettigheder i henhold til forordningens kapitel 3 (litra e), at databehandleren skal bistå den dataansvarlige i at sikre, at kravene i forordningens artikel 30-34 overholdes (litra f), at databehandleren efter den dataansvarliges ønske skal tilbagelevere eller slette personoplysninger ved afslutningen af databehandlingsydelsen, som er uddybet i kontrakten mv., medmindre der er et krav om at opbevare oplysningerne i henhold til EU- eller medlemsstats lovgivning, som databehandleren er underlagt (litra g), og at databehandleren skal stille alle informationer, der er nødvendige for at vise overholdelsen af denne artikel til rådighed for den dataansvarlige (litra h).

I de tilfælde, hvor en databehandler hverver en anden databehandler gennem en kontrakt eller en anden retsakt under EU- eller medlemsstats lovgivning til at udføre en specifik databehandling for den dataansvarlige,

skal det være de samme databeskyttelsesforpligtelser, som er fastsat i kontrakten mv. mellem den dataansvarlige og databehandleren, som skal pålægges den anden databehandler. Det gælder især kravet om, at databehandleren skal give de tilstrækkelige garantier for gennemførelsen af passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, således at behandlingen opfylder kravene i forordningen. I de tilfælde, hvor den anden databehandler ikke formår at opfylde sine forpligtelser, skal den første databehandler fortsat have det fulde ansvar over for den dataansvarlige i forhold til udførelsen af den anden databehandlers forpligtelser (artikel 26, stk. 2a).

Efter artikel 26, stk. 2aa, kan de tilstrækkelige garantier, som databehandlerne skal gennemføre, demonstreres ved iagttagelse af en adfærdskodeks, jf. artikel 38, eller en certificeringordning, jf. artikel 39.

Uden at det berører muligheden for en individuel kontrakt, kan kontrakten mv. mellem den dataansvarlige og databehandleren og mellem databehandleren og en anden databehandler, helt eller delvist baseres på standardkontraktbestemmelser, som der henvises til i bestemmelsens stk. 2b og 2c, eller på standard kontraktbestemmelser, som er en del af en certificering, som er meddelt den dataansvarlige eller databehandleren efter artikel 39 og 39a (artikel 26, stk. 2ab).

I henhold til artikel 26, stk. 2b, kan Kommissionen fastlægge standard kontraktbestemmelser til brug for ovennævnte aftaler mellem den dataansvarlige og databehandleren og mellem databehandleren og en anden databehandler i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2. Efter artikel 26, stk. 2c, kan en tilsynsmyndighed endvidere vedtage standard kontraktbestemmelser herom i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen i artikel 57.

Kontrakten mv., som skal indgås mellem den dataansvarlige og databehandleren og mellem databehandleren og en anden databehandler, skal være skriftlig, herunder i elektronisk form (artikel 26, stk. 3).

Som en nyskabelse stiller forslaget artikel 28, stk. 1, krav om, at den dataansvarlige og den dataansvarliges eventuelle repræsentant, skal opbevare optegnelser over alle kategorier af behandlinger af personoplysninger, som foregår under den pågældendes ansvar. Disse optegnelser skal indeholde oplysning om navn og kontaktoplysninger for den dataansvarlige, enhver fælles dataansvarlig, den dataansvarliges eventuelle repræsentant samt databeskyttelsesansvarlige, hvis en sådan er udpeget (litra a), formålet med

behandlingen, herunder de legitime interesser, der forfølges ved behandlingen, såfremt den er baseret på artikel 6, stk. 1, litra f (litra c), en beskrivelse af kategorien af registrerede og kategorien af oplysninger, som behandles om dem (litra d), kategorien af modtagere, som oplysningerne er eller vil blive videregivet til, herunder især modtagere i tredjelande (litra e), hvor det er relevant kategorien af videregivelser af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer (litra f), og såfremt det er muligt de forventede frister for sletning af de forskellige kategorier af personoplysninger (litra g).

Det følger af artikel 28, stk. 2a, at databehandleren skal opbevare optegnelser over alle kategorier af behandlinger af personoplysninger, som foregår på vegne af den dataansvarlige. Optegnelserne skal indeholde oplysning om navn og kontaktoplysninger for databehandleren eller databehandlerne samt alle dataansvarlige, som databehandleren behandler personoplysninger på vegne af samt den dataansvarliges eventuelle repræsentant (litra a), navn og kontaktoplysninger på den databeskyttelsesansvarlige, hvis en sådan er udpeget (litra b), kategorierne af behandling, som forestås på vegne af de dataansvarlige (litra c), og hvor det er relevant kategorien af videregivelser af personoplysninger til tredjelande eller en internationale organisationer (litra d).

Optegnelserne skal være skriftlige, herunder i elektronisk eller anden ikke læselig form, som kan konverteres til en læselig form (artikel 28. stk. 3a).

Efter artikel 28, stk. 3, skal den dataansvarlige og databehandleren og den dataansvarliges eventuelle repræsentant, efter anmodning stille optegnelserne til rådighed for tilsynsmyndigheden.

Efter artikel 28, stk. 4, gælder kravene til opbevaring af optegnelser ikke for dataansvarlige, som har udpeget en databeskyttelsesansvarlig, jf. forordningens artikel 35 (litra aa), virksomheder eller organisationer, der beskæftiger under 250 personer, medmindre behandlingen sandsynligvis vil medføre en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder – så som diskrimination, identitetstyveri eller -svindel, økonomisk tab, skade på omdømme, tab af fortrolighed af data underlagt tavshedspligt eller enhver anden væsentlig økonomisk eller social ulempe for den registrerede – under hensyntagen til behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål (litra b). Kravene til opbevaring gælder heller ikke, hvis det er usandsynligt, at behandlingen på grund af dens karakter,

sammenhæng, omfang og formål, vil medføre en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder (litra c).

Forslagets artikel 30 indeholder regler om behandlingssikkerhed. Det følger af forslaget artikel 30, stk. 1, at den dataansvarlige og databehandleren under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder ved inddragelse af behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål, skal gennemføre tekniske og organisatoriske foranstaltninger, herunder ved at pseudonymisere personoplysninger, for derved at sikre et sikkerhedsniveau, som er passende til at imødegå disse risici.

Ved vurderingen af det passende sikkerhedsniveau skal der i sær tages hensyn til de risici, som behandlingen vil indebære, som kan medføre fysisk, materiel eller moralsk skade, herunder især ved hændelig eller ulovlig tilintetgørelse, tab, ændring, ubeføjet videregivelse af personoplysninger eller ubeføjet adgang til personoplysninger, som videregives, opbevares eller behandles på anden vis (artikel 30, stk. 1a).

Det følger af artikel 30, stk. 2a, at den dataansvarlige eller databehandleren kan demonstrere opfyldelse af kravet i artikel 30, stk. 1, ved iagttagelse af en adfærdskodeks, jf. artikel 38, eller en certificeringsordning, jf. artikel 39. Det følger endvidere af artikel 30, stk. 2b, at dataansvarlige og databehandlere skal tage skridt til at sikre, at enhver person, som handler under de pågældendes bemyndigelse, og som har adgang til personoplysninger, kun behandler disse efter instruktion fra den dataansvarlige, medmindre den pågældende i henhold til EU- eller medlemsstats lovgivning er forpligtet til at behandle oplysningerne.

Artikel 31 indeholder en yderligere nyskabelse med indførelsen af et krav om, at den dataansvarlige skal anmelde brud på persondatasikkerheden til tilsynsmyndigheden. Ifølge artikel 31, stk. 1, skal den dataansvarlige uden unødigt forsinkelse og – om muligt – senest 72 timer efter, at den dataansvarlige er blevet bekendt et brud på persondatasikkerheden, som sandsynligvis vil medføre en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder eller frihedsrettigheder – så som diskrimination, identitetstyveri eller svindel, økonomisk tab, skade på omdømme, tab af fortrolighed af data underlagt tavshedspligt eller enhver anden væsentlig økonomisk eller social ulempe for den registrerede – anmelde bruddet til den kompetente tilsynsmyndighed. I det tilfælde, at anmeldelsen ikke er sket indenfor 72 ti-

mer, skal den dataansvarlige redegøre for baggrunden herfor samtidig med, at anmeldelsen indgives.

Ifølge artikel 31, stk. 1a, gælder kravet om anmeldelse ikke i de tilfælde, hvor den dataansvarlige har gennemført passende tekniske beskyttelsesforanstaltninger, og disse foranstaltninger er anvendt på oplysninger, som var påvirket af bruddet, herunder især beskyttelsesforanstaltninger, der har gjort oplysningerne uforståelige for alle, som ikke har lovlig adgang til dem, eksempelvis ved kryptering. Kravet om anmeldelse gælder heller ikke i de tilfælde, hvor den dataansvarlige efterfølgende har taget skridt, som sikrer, at det ikke længere er sandsynligt, at den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder vil være alvorligt påvirket.

Databehandleren skal efter artikel 31, stk. 2, uden unødigt forsinkelse efter at være blevet bekendt med et brud på persondatasikkerheden, varsle og underrette den dataansvarlige.

Anmeldelsen til tilsynsmyndigheden skal efter artikel 31, stk. 3, i det mindste beskrive karakteren af bruddet på persondatasikkerheden, herunder – såfremt det er muligt og passende – kategorierne og antallet af berørte registrerede og kategorierne og det omtrentlige antal af berørte optegnelser (litra a), kommunikere identiteten og kontaktoplysningerne til den databeskyttelsesansvarlige eller andre kontaktpunkter, hvor yderligere information kan indhentes (litra b), beskrive de sandsynlige konsekvenser af databeskyttelsesbruddet, som den dataansvarlige har identificeret (litra d), beskrive de foranstaltninger, som foreslås eller er iværksat af den dataansvarlige for at afhjælpe bruddet (litra e), og hvor relevant pege på foranstaltninger, som kan afbøde eventuelle negative virkninger af bruddet på persondatasikkerheden (litra f).

I de tilfælde, hvor det ikke er muligt at meddele oplysningerne i artikel 31, stk. 3, litra d, e og f, samtidig med oplysningerne, som skal meddeles tilsynsmyndigheden efter artikel 31, stk. 3, litra a og b, skal den dataansvarlige meddele denne information uden yderligere unødigt forsinkelse (artikel 31, stk. 3a).

Den dataansvarlige skal efter artikel 31, stk. 4, dokumentere alle brud på persondatasikkerheden, herunder oplysninger om bruddet, påvirkningen af bruddet og oplysninger om, hvilke foranstaltninger er foretaget for at afhjælpe bruddet. Dokumentationen skal give tilsynsmyndigheden mulighed for at bekræfte overholdelsen af denne artikel.

Det følger af artikel 32, stk. 1, at når sikkerhedsbruddet kan forventes at medføre en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder – så som diskrimination, identitetstyveri eller -svindel, økonomisk tab, skade på omdømme, tab af fortrolighed af data underlagt tavshedspligt eller enhver anden væsentlig økonomisk eller social ulempe for den registrerede – skal den dataansvarlige ligeledes uden unødigt forsinkelse underrette den registrerede om bruddet. Denne underretning skal efter artikel 32, stk. 2, omfatte karakteren af bruddet på persondatasikkerheden og indeholde de oplysninger og anbefalinger, der også skal afgives til tilsynsmyndigheden, jf. artikel 31, stk. 3, litra b, e og f.

Det er efter artikel 32, stk. 3, ikke nødvendigt at underrette den registrerede om et brud på persondatasikkerheden, hvis den dataansvarlige har gennemført passende tekniske beskyttelsesforanstaltninger, og disse foranstaltninger er anvendt på oplysninger, som var påvirket af bruddet, herunder især beskyttelsesforanstaltninger, der har gjort oplysningerne uforståelige for alle, som ikke har lovlig adgang til dem, eksempelvis ved kryptering (litra a), eller hvis den dataansvarlige efterfølgende har taget skridt, som sikrer, at det ikke længere er sandsynligt, at den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder vil være alvorligt påvirket (litra b). Den registrerede skal heller ikke underrettes, hvis det vil indebære en uforholdsmæssig indsats, herunder især med henvisning til antallet af sager, som er påvirket. I sådanne tilfælde skal en offentlig meddelelse eller lignende finde sted, således at de registrerede er informeret på en effektiv måde (litra c). Underretning skal endvidere ikke finde sted, hvis det ville påvirke en væsentlig samfundsinteresse alvorligt (litra d).

Forslagets artikel 33, stk. 1, indeholder krav om, at den dataansvarlige i de tilfælde, hvor behandlingen som følge af dens karakter, omfang og formål sandsynligvis vil medføre en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder – så som diskrimination, identitetstyveri eller -svindel, økonomisk tab, skade på omdømme, tab af fortrolighed af data underlagt tavshedspligt eller enhver anden væsentlig økonomisk eller social ulempe for den registrerede – forud for behandlingen af oplysninger skal gennemføre en analyse af konsekvenserne for beskyttelsen af personoplysninger af den planlagte behandling (en såkaldt konsekvensanalyse).

Efter artikel 33, stk. 1a, skal den dataansvarlige i forbindelse med udarbejdelsen af en konsekvensanalyse søge råd hos den databeskyttelsesansvarlige, såfremt en sådan er udpeget.

Forslagets artikel 33, stk. 2, indeholder en liste over behandlinger, som medfører en høj grad af risiko, og som derfor udløser kravet om en konsekvensanalyse. Det gælder behandlinger, hvor der indgår en systematisk og omfattende evaluering af personlige aspekter vedrørende en fysisk person, som er baseret på profilering og på baggrund af hvilke afgørelser, som vil have retsvirkning for registrerede eller alvorligt berøre disse, vil blive truffet (litra a). En konsekvensanalyse skal også udarbejdes, hvis behandlingen omfatter særlige kategorier af oplysninger, jf. artikel 9, stk. 1, biometriske data eller oplysninger om straffedomme eller tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger, hvor oplysningerne bliver behandlet for at træffe et stort antal afgørelser vedrørende specifikke personer (litra b). Konsekvensanalyser skal endvidere udarbejdes, hvis behandlingen vedrører omfattende overvågning af offentligt tilgængelige områder, navnlig ved brug af optoelektronisk udstyr (videoovervågning) (litra c) eller andre behandlinger, hvor den kompetente tilsynsmyndighed vurderer, at behandlingen sandsynligvis vil medføre en høj grad af risiko for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, herunder især fordi behandlingen medfører, at den registreredes udøvelse af rettigheder i henhold til forordningen bliver vanskeligjort (litra e).

Tilsynsmyndigheden skal udarbejde og offentliggøre en liste over de behandlinger, som udløser et krav om konsekvensanalyse, jf. artikel 33, stk. 2, litra e. Tilsynsmyndigheden skal kommunikere denne liste til Det Europæiske Databeskyttelsesråd (artikel 33, stk. 2a).

Forud for vedtagelsen af en liste over de behandlinger, som udløser et krav om konsekvensanalyse, skal den kompetente tilsynsmyndighed iværksætte sammenhængsmekanismen, såfremt listen indeholder behandlingsaktiviteter, der vedrører udbud af varer eller tjenesteydelser til registrerede, overvågning af registreredes adfærd i flere medlemsstater eller behandling, der væsentligt kan påvirke den frie bevægelighed af personoplysninger i Unionen (artikel 33, stk. 2b).

En konsekvensanalyse skal efter artikel 33, stk. 3, mindst indeholde en generel beskrivelse af den planlagte behandling, en evaluering af de risici, som behandlingen forventes at medføre, de foranstaltninger, der er nødvendige for at imødegå disse risici, herunder garantier, sikkerhedsforanstaltninger og mekanismer, som kan sikre beskyttelsen af personoplysninger og påvise overensstemmelse med forordningen under hensyntagen til de registreredes og andre berørte personers rettigheder og legitime interesser.

Efter artikel 33, stk. 3a, skal iagttagelse af godkendte adfærdskodekser, jf. forordningens artikel 38, af de relevante dataansvarlige og databehandlere, inddrages i forbindelse med vurderingen af lovligheden og virkningen af behandlinger, som foretages af disse dataansvarlige og databehandlere, herunder især ved udarbejdelsen af en konsekvensanalyse.

Hvor behandling af personoplysninger i henhold til artikel 6, stk. 1, litra c og e, har hjemmel i EU lovgivning eller lovgivningen i den medlemsstat, som den dataansvarlige er underlagt, og denne lov regulerer de pågældende specifikke behandlinger eller rækker af behandlinger, finder artikel 33, stk. 1 til 3, ikke anvendelse, medmindre medlemsstaterne finder det nødvendigt at udarbejde en konsekvensanalyse forud for behandlingen (artikel 33, stk. 5).

Efter artikel 34, stk. 2, skal den dataansvarlige i de tilfælde, hvor en konsekvensanalyse påviser, at en behandling af personoplysninger sandsynligvis vil medføre en meget høj grad af risici, høre tilsynsmyndigheden, inden behandlingen iværksættes. Det følger af artikel 34, stk. 3, at i de tilfælde, hvor tilsynsmyndigheden er af den opfattelse, at den planlagte behandling ikke er i overensstemmelse med forordningen, herunder især hvis risiciene ikke er tilstrækkeligt identificeret eller afhjulpet, skal tilsynsmyndigheden inden 6 uger efter modtagelse af høringen rådgive den dataansvarlige herom. Perioden på 6 uger kan forlænges yderligere 6 uger under hensyntagen til kompleksiteten af den planlagte behandling. I de tilfælde, hvor perioden forlænges, skal den dataansvarlige og databehandleren inden for en måned fra modtagelse af anmodningen orienteres om grunden til forsinkelsen.

Når den dataansvarlige hører tilsynsmyndigheden i henhold til artikel 34, stk. 2, skal tilsynsmyndigheden efter artikel 34, stk. 6, have oplysning om ansvarsfordelingen mellem de dataansvarlige, fælles dataansvarlige og databehandlere, som er involveret i behandlingen, herunder især ved behandling af personoplysninger inden for en koncern (litra a), formålet og midlerne for den påtænkte behandling (litra b), foranstaltninger og garantier som foreslås for at sikre den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder i henhold til forordningen (litra c), en eventuel databeskyttelsesansvarligs kontaktoplysninger (litra d), konsekvensanalysen, som er udarbejdet i henhold til artikel 33 (litra e) samt enhver anden information, som tilsynsmyndigheden anmoder om (litra f).

Det følger af forslaget artikel 34, stk. 7, at medlemsstater i forbindelse med forberedelse af lovforslag eller andre forskrifter skal høre tilsynsmyndigheden

digheden, såfremt forslaget giver mulighed for behandling af personoplysninger, og behandlingen i kraft af dens karakter, omfang og formål medfører en høj grad af risiko for den registreredes grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder.

Ud over forpligtelsen til forudgående høring kan det følge af en medlemsstats lovgivning, at en dataansvarlig skal høre og indhente forudgående godkendelse fra en tilsynsmyndighed i forbindelse med, at den dataansvarlige skal behandle oplysninger ved udførelse af en opgave i samfundets interesse (artikel 34, stk. 7a).

Artikel 35 vedrører udpegning af såkaldte databeskyttelsesansvarlige. Det følger, at artikel 35, stk. 1, at den dataansvarlige eller databehandleren kan – eller skal, hvor dette er et krav i henhold til EU- eller medlemsstats lovgivning – udpege en databeskyttelsesansvarlig.

Efter artikel 35, stk. 2, kan en koncern udpege én databeskyttelsesansvarlig for hele koncernen. Er den dataansvarlige eller databehandleren en offentlig myndighed eller offentligt organ, kan den databeskyttelsesansvarlige udpeges for flere enheder i overensstemmelse med den offentlige myndigheds eller det offentlige organs struktur og størrelse, jf. artikel 35, stk. 3.

Den databeskyttelsesansvarlige skal i henhold til artikel 35, stk. 5, udpeges på baggrund af professionelle kvaliteter og især dennes ekspertviden om databeskyttelseslovgivning og -praksis samt evne til at udføre de opgaver, der er omhandlet i artikel 37.

I sin embedsperiode kan den databeskyttelsesansvarlige kun afskediges, såfremt denne ikke længere opfylder betingelserne for at varetage de opgaver, som fremgår af artikel 37, dog bortset fra tilfælde, hvor afskedigelse af en ansat eller en embedsmand i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning kan ske på baggrund af alvorlige grunde (artikel 35, stk. 7).

Den databeskyttelsesansvarlige kan være ansat af den dataansvarlige eller databehandleren eller udføre opgaverne på baggrund af en tjenesteydelseskontrakt (artikel 35, stk. 8).

Efter artikel 35, stk. 9, skal den dataansvarlige eller databehandleren offentliggøre kontaktoplysningerne for den databeskyttelsesansvarlige samt kommunikere oplysningerne til tilsynsmyndigheden.

Registrerede kan kontakte den databeskyttelsesansvarlige angående alle spørgsmål om behandling af den registreredes personoplysninger og udførelse af rettigheder i henhold til forordningen (artikel 35, stk. 10).

Efter artikel 36, stk. 1, skal den dataansvarlige eller databehandleren sikre, at den databeskyttelsesansvarlige inddrages tilstrækkeligt og rettidigt i alle spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger. Den dataansvarlige eller databehandleren skal efter artikel 36, stk. 2, støtte den databeskyttelsesansvarlige i udførelsen af de opgaver, som fremgår af artikel 37 ved at tilvejebringe ressourcer, som er nødvendige i forbindelse med udførelsen af disse opgaver, så vel som ved at give adgang til personoplysninger og databehandlinger.

Efter artikel 36, stk. 3, skal den dataansvarlige og databehandleren sikre, at den databeskyttelsesansvarlige kan handle uafhængigt i forbindelse med udførelsen af dennes opgaver, og at den databeskyttelsesansvarlige ikke modtager instruktioner om udførelsen af disse opgaver. Den databeskyttelsesansvarlige skal rapportere direkte til den øverste ledelse hos den dataansvarlige eller databehandleren.

Den databeskyttelsesansvarlige kan i henhold til artikel 36, stk. 4, også have andre opgaver og pligter. Den dataansvarlige og databehandleren skal sikre, at disse andre opgaver og pligter ikke medfører en interessekonflikt for den databeskyttelsesansvarlige.

Artikel 37 vedrører den databeskyttelsesansvarliges opgaver, og det følger af bestemmelsens stk. 1, at den databeskyttelsesansvarlige skal oplyse og rådgive den dataansvarlige eller databehandleren og de ansatte, som behandler personoplysninger, om deres forpligtelser i henhold til forordningen (litra a), overvåge overholdelsen af forordningen og den dataansvarliges og databehandlerens regler om persondatabeskyttelse, herunder fordelingen af ansvar, bevidstgørelse og uddannelse af personale, der medvirker ved databehandlingen og de tilhørende kontroller (litra b), give råd angående konsekvensanalyser, jf. artikel 33, samt overvåge deres effektivitet (litra f), kontrollere besvarelsen af anmodninger fra tilsynsmyndigheden og inden for rammerne af den databeskyttelsesansvarliges beføjelser samarbejde med tilsynsmyndigheden på dennes anmodning eller på eget initiativ (litra g), og fungere som tilsynsmyndighedens kontaktpunkt i spørgsmål om persondatabeskyttelse, herunder i forbindelse med forudgående høring, jf. artikel 34, og efter behov rådføre sig med tilsynsmyndigheden om ethvert andet spørgsmål (litra h).

Efter artikel 37, stk. 2a, skal den databeskyttelsesansvarlige udføre sine opgaver efter forordningen under hensyntagen til den risiko, som behandlingen medfører med inddragelse af behandlingens formål, karakter og sammenhæng.

Kapitel 4 indeholder endvidere i artikel 38, stk. 1, en bestemmelse om, at medlemsstaterne, tilsynsmyndighederne, Det Europæiske Databeskyttelsesråd og Kommissionen skal tilskynde til udarbejdelsen af adfærdskodekser, der – afhængigt af de særlige forhold i de forskellige behandlingssektorer og de specifikke behov, som små og mellemstore virksomheder har – bidrager til en korrekt anvendelse af forordningen. Sådanne adfærdskodekser kan efter artikel 38, stk. 1a, udarbejdes, ændres eller udvides af foreninger og andre organisationer, som repræsenterer kategorier af dataansvarlige eller databehandlere med henblik på at uddybe anvendelsen af forordningens bestemmelser. Adfærdskodekserne kan vedrøre rimelig og gennemsigtig behandling af personoplysninger (litra a), de legitime interesser, som den dataansvarlige forfølger i særlige sammenhænge (litra aa), indsamling af personoplysninger (litra b), pseudonymisering af personoplysninger (litra bb), information til offentligheden og til registrerede (litra c), registreredes udøvelse af rettigheder (litra d), information og beskyttelse af børn og angivelse af hvordan en forælders og værges samtykke skal indhentes (litra e), foranstaltninger og procedurer, som der henvises til i artikel 22 og 23, og foranstaltninger, som skal sikre sikkerhed ved behandling af personoplysninger, jf. forordningens artikel 30 (litra ee), anmeldelse af brud på persondatasikkerheden til tilsynsmyndigheden og meddelelse heraf til den registrerede (litra ef) samt de fornødne garantier, når overførsel af oplysninger til tredjelande eller internationale organisationer sker ved anvendelse af artikel 42, stk. 2, litra d.

En adfærdskodeks skal indeholde mekanismer, som giver de organer, som der henvises til i artikel 38a, stk. 1, mulighed for at overvåge dens overholdelse af de dataansvarlige eller databehandlere, der vælger at tilslutte sig en sådan adfærdskodeks. Denne overvågning berører ikke den kompetente tilsynsmyndigheds opgaver og beføjelser i henhold til artikel 51 og 51 (artikel 38, stk. 1b).

Den forening eller organisation, som ønsker at udarbejde mv. en adfærdskodeks, skal indsende et udkast hertil til den kompetente tilsynsmyndighed. Tilsynsmyndigheden skal komme med en udtalelse om, hvorvidt den foreslåede adfærdskodeks, ændring eller udvidelse heraf, er i overensstemmelse med forordningen (artikel 38, stk. 2).

I de tilfælde, hvor udtalelsen fra tilsynsmyndigheden bekræfter, at en adfærdskodeks, en ændring eller udvidelse heraf, er i overensstemmelse med forordningen, og adfærdskodeksen ikke vedrører behandling af personoplysninger i flere medlemsstater, skal tilsynsmyndigheden registrere adfærdskodeksen og offentliggøre detaljerne heri (artikel 38, stk. 2a). I de tilfælde, hvor en adfærdskodeks en ændring eller udvidelse heraf vedrører behandling af personoplysninger i flere medlemsstater, skal tilsynsmyndigheden iværksætte sammenhængsmekanismen med henblik på, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd kommer med en udtalelse om udkastet til en adfærdskodeks (artikel 38, stk. 2b).

Såfremt udtalelsen fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd bekræfter, at adfærdskodeksen er i overensstemmelse med forordningen, skal Det Europæiske Databeskyttelsesråd videresende sin udtalelse til Kommissionen (artikel 38, stk. 3). Kommissionen kan herefter efter artikel 38, stk. 4, vedtage en gennemførelsesretsakt, hvoraf fremgår, at adfærdskodeksen, en ændring eller udvidelse heraf, skal have generel gyldighed i EU. Kommissionen skal herefter sikre passende offentliggørelse af disse adfærdskodekser (artikel 38, stk. 5).

Forslaget indeholder endvidere en bestemmelse i artikel 38a om, at overvågningen af overholdelse af adfærdskodeksen kan udføres af et organ, som har en tilstrækkelig grad af ekspertise i forhold til kodeksens genstand, og som er akkrediteret til dette formål af den kompetente tilsynsmyndighed (artikel 38a, stk. 1). Forslaget indeholder i artikel 38a, stk. 2, en række krav for at få denne akkreditering, herunder bl.a., at organet skal demonstrere dets uafhængighed og ekspertise (litra a), og at organet har fastsat procedurer og strukturer angående håndteringen af klager over overtrædelse af adfærdskodekser eller den måde adfærdskodekser er blevet gennemført af dataansvarlige eller databehandlere på, og at disse procedurer og strukturer er gennemsigtige for den registrerede og offentligheden (litra c).

Den kompetente tilsynsmyndighed skal iværksætte sammenhængsmekanismen i forbindelse med akkrediteringen af disse organer (artikel 38a, stk. 3). Uden at det i øvrigt berører forordningens bestemmelser om sanktioner mv. i kapitel 8, kan akkrediteringsorganet – under iagttagelse af passende garantier – tage nødvendige skridt i forbindelse med overtrædelse af bestemmelser i en adfærdskodeks, herunder suspendering eller eksklusion af en dataansvarlig eller databehandler fra en adfærdskodeks. Organet skal

orientere den kompetente tilsynsmyndighed om disse skridt (artikel 38a, stk. 4).

Efter artikel 38a, stk. 5, kan den kompetente tilsynsmyndighed trække en akkreditering tilbage, såfremt organet, som er akkrediteret, ikke længere opfylder betingelserne herfor eller såfremt organets handlinger ikke er i overensstemmelse med forordningen.

Artikel 38a gælder ikke for behandling af personoplysninger, som foretages af offentlige myndigheder og organer (artikel 38, stk. 6).

Kapitlet indeholder endelig i artikel 39, stk. 1, en bestemmelse om, at medlemsstaterne, Det Europæiske Databeskyttelsesråd og Kommissionen skal tilskynde – navnlig på europæisk plan – til fastlæggelsen af certificeringsordninger for databeskyttelse og databeskyttelsesmærkninger og -mærker med det formål, at dataansvarlige og databehandlere kan demonstrere overholdelse af forordningen. Det er anført, at de særlige behov, som små og mellemstore virksomheder har, skal inddrages.

Det følger af artikel 39, stk. 2, at en certificering ikke formindsker den dataansvarliges eller databehandlerens ansvar for at overholde forordningen og berører ikke de kompetente myndigheders opgaver og beføjelser i henhold til forordningen.

En certificering kan udstedes af et dertil særligt akkrediteret organ eller af den kompetente tilsynsmyndighed (artikel 39, stk. 2a). En dataansvarlig eller databehandler, som indgiver sin behandling af personoplysninger til en certificeringsordning, skal give det akkrediterede certificeringsorgan eller den kompetente tilsynsmyndighed alle oplysninger og adgang til alle handlinger, som er nødvendige for at foretage en certificeringsprocedure (artikel 39, stk. 3).

Efter artikel 39 stk. 4, skal en certificering, som er udstedt til en dataansvarlig eller en databehandler undergå periodisk gennemgang og skal trækkes tilbage, såfremt betingelserne for certificering ikke længere er til stede.

I lighed med adfærdskodekser indeholder forordningen i artikel 39a en bestemmelse om, at certificering og periodisk gennemgang heraf kan udføres af et organ, som har en tilstrækkelig grad af ekspertise i forhold til databeskyttelse, og som er akkrediteret til dette formål af den kompetente til-

synsmyndighed (artikel 39a, stk. 1). Forslaget indeholder krav for at få denne akkreditering, herunder bl.a., at organet skal demonstrere dets uafhængighed og ekspertise (litra a), og at organet har fastsat procedurer og strukturer angående håndteringen af klager over overtrædelse af certificeringer eller den måde certificeringer er blevet gennemført af dataansvarlige eller databehandlere på, og at disse procedurer og strukturer er gennemsigtige for den registrerede og offentligheden (litra c).

Tilsynsmyndigheden skal iværksætte sammenhængsmekanismen i forbindelse med akkrediteringen af disse organer (artikel 39a, stk. 3).

Efter artikel 39a, stk. 4, skal organet, som er akkrediteret til at certificere mv., være ansvarlig for vurderingen af, om der kan ske certificering eller om en certificering skal trækkes tilbage, uden at det dog berører den dataansvarliges eller databehandlerens forpligtelse til at overholde forpligtelser, som følger af forordningen.

Akkrediteringsorganet skal meddele den kompetente tilsynsmyndighed baggrunden for, at en certificering udstedes eller trækkes tilbage (artikel 39a, stk. 5). Kriterierne for at blive certificeret samt certificeringsdetaljerne skal offentliggøres af tilsynsmyndigheden på en lettilgængelig måde (artikel 39a, stk. 6).

Efter artikel 39a, stk. 6a, skal den kompetente tilsynsmyndighed trække en akkreditering tilbage, såfremt organet, som er akkrediteret, ikke længere opfylder betingelserne herfor eller såfremt organets handlinger ikke er i overensstemmelse med forordningen.

Kommissionen skal have beføjelser til at vedtage delegerede retsakter, som har til formål at udbyde kriterierne og betingelserne, som skal inddrages i forbindelse med certificeringsordninger (artikel 39a, stk. 7). Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 39a, stk. 7a, afgive en udtalelse til Kommissionen om disse kriterier og betingelser.

Efter artikel 39a, stk. 8, kan Kommissionen fastlægge tekniske standarder for certificeringsordninger og databeskyttelsesmærkninger og -mærker samt ordninger, der har til formål at fremme og anerkende certificeringsordninger og databeskyttelsesmærkninger og -mærker.

2.6. Videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer (forordningens kapitel V)

Forordningens kapitel V fastsætter reglerne for, hvornår der kan videregives personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Overordnet set indeholder kapitlet fire forskellige videregivelsesgrundlag, som efter omstændighederne kan anvendes, når der skal finde en videregivelse sted.

For det første kan en videregivelse af personoplysninger til modtagere i tredjelande eller i en international organisation efter artikel 41, stk. 1, finde sted, hvis Kommissionen har fastslået, at et tredjeland, et område eller en specifik sektor (f.eks. sundhedssektoren) i tredjelandet eller en international organisation sikrer et tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau (en såkaldt tilstrækkelighedsafgørelse). En sådan videregivelse kræver ikke godkendelse.

Ved vurderingen af beskyttelsesniveauet skal Kommissionen efter artikel 41, stk. 2, især tage hensyn til en række nærmere opregnede forhold i tredjelandet mv. Det gælder retsstatsprincippet ("rule of law"), respekten for menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder, både generel og sektorspecifik relevant gældende lovgivning, databeskyttelsesregler og sikkerhedsforanstaltninger, herunder reglerne om videreoverførsel af personoplysninger til et andet tredjeland eller international organisation, og som efterleves i det pågældende tredjeland eller den pågældende internationale organisation, samt om der er effektive rettigheder, der kan håndhæves administrativt eller retsligt af de registrerede, hvis personoplysninger videregives (litra a). Kommissionen skal ligeledes inddrage, om der i tredjelandet er en eller flere uafhængige tilsynsmyndigheder, som det pågældende tredjeland eller den pågældende internationale organisation er underlagt, og som er ansvarlige for og håndhæver overholdelse af databeskyttelsesregler, herunder gennem passende sanktionsbeføjelser, som assisterer og vejleder registrerede i forbindelse med udøvelse af deres rettigheder, og som samarbejder med tilsynsmyndigheder i Unionen og medlemsstaterne (litra b). Endelig skal Kommissionen inddrage, om der foreligger en international forpligtelse om beskyttelse af personoplysninger, som det pågældende tredjeland eller organisation har tilsluttet sig, eller om der foreligger en anden forpligtelse som følge af deltagelse i multilaterale eller regionale systemer, især med hensyn til beskyttelse af personoplysninger (litra c).

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal give Kommissionen en udtalelse om beskyttelsesniveauet i et tredjeland eller international organisation i forbindelse med Kommissionens vurdering af beskyttelsesniveauet, herunder også i forbindelse med vurderingen af, om beskyttelsesniveauet ikke længere er tilstrækkeligt (artikel 41, stk. 2a).

Efter en vurdering af tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet kan Kommissionen træffe en afgørelse om, at et tredjeland, et område, en specifik sektor i et tredjeland eller en international organisation sikrer det tilstrækkelige beskyttelsesniveau. Den gennemførelsesretsakt, som tilstrækkelighedsafgørelsen skal fremgå af, skal specificere territorielt og sektor-specifikt anvendelsesområde samt angive eventuelle tilsynsmyndigheder. Gennemførelsesretsakten skal vedtages i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2 (artikel 41, stk. 3).

Afgørelser om det tilstrækkelige beskyttelsesniveau, som er truffet af Kommissionen i henhold til det gældende databeskyttelsesdirektiv, skal fortsætte med at være gældende indtil de er ændret, erstattet eller trukket tilbage af Kommissionen i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2 (artikel 41, stk. 3a).

Kommissionen skal overvåge anvendelsen af afgørelserne, som er truffet om tilstrækkeligt beskyttelsesniveau i henhold til ovennævnte bestemmelse i forordningen og i henhold til det gældende databeskyttelsesdirektiv (artikel 41, stk. 4a).

Kommissionen kan endvidere træffe afgørelse om, at et tredjeland mv. ikke længere sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau og har mulighed for, såfremt dette er nødvendigt, at trække en tilstrækkelighedsafgørelse tilbage, at ændre eller suspendere den, uden at dette har tilbagevirkende kraft. Gennemførelsesretsakten skal vedtages i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2, men kan i ekstremt hastende tilfælde vedtages efter proceduren i artikel 87, stk. 3 (artikel 41, stk. 5).

Kommissionen skal indlede drøftelser med tredjelandet eller den internationale organisation med henblik på at udbedre situationen, som har givet anledning til en afgørelse efter artikel 41, stk. 5 (artikel 41, stk. 5a).

Uanset om der er truffet en afgørelse efter artikel 41, stk. 5, om at beskyttelsesniveauet ikke længere er tilstrækkeligt i tredjelandet mv., kan videre-

givelse ske efter bestemmelserne i artikel 42-44, hvis betingelserne herfor er opfyldt. (artikel 41, stk. 6).

Kommissionen skal offentliggøre en liste over de tredjelande mv., som har modtaget en afgørelse efter artikel 41, stk. 3 og 5 (artikel 41, stk. 7).

Efter artikel 42 kan en videregivelse til et tredjeland mv. – i tilfælde, hvor Kommissionen ikke har truffet en afgørelse efter artikel 41, stk. 3 – endvidere finde sted, hvis der i et retligt bindende instrument er indført de fornødne garantier, som sikrer beskyttelsen af personoplysninger eller hvor den dataansvarlige eller databehandleren har fået forudgående tilladelse hertil fra tilsynsmyndigheden (artikel 42, stk. 1).

Ifølge artikel 42, stk. 2, kan de fornødne garantier sikres gennem såkaldte bindende virksomhedsregler, der er nærmere omtalt i artikel 43 (litra a), gennem standardbestemmelser om databeskyttelse vedtaget af Kommissionen efter proceduren i artikel 87, stk. 2 (litra b) eller gennem standardbestemmelser om databeskyttelse vedtaget af en tilsynsmyndighed, og som er vedtaget af Kommissionen efter proceduren i artikel 87, stk. 2 (litra c). En videregivelse, som baseres på et af disse instrumenter forudsætter ikke yderligere specifik godkendelse fra tilsynsmyndigheden.

Under forudsætning af godkendelse fra den kompetente tilsynsmyndighed, kan de fornødne garantier herudover især sikres gennem kontraktbestemmelser mellem den dataansvarlige eller databehandleren og modtageren af personoplysningerne (stk. 2a, litra a), gennem godkendte adfærdskodekser, jf. artikel 38 (stk. 2a, litra b), gennem en certificering, jf. artikel 39 (stk. 2a, litra c) eller gennem bestemmelser i administrative ordninger mellem offentlige myndigheder eller organer, som er grundlag for videregivelsen (stk. 2a, litra d).

Tilsynsmyndigheden skal anvende sammenhængsmekanismen i forbindelse med vedtagelse af standardbestemmelser om databeskyttelse efter artikel 42, stk. 2, litra c, samt hvis videregivelsen sker på baggrund af stk. 2a, litra a, og vedrører registrerede i flere medlemsstater eller kan påvirke den frie udveksling af oplysninger inden for Unionen (artikel 42, stk. 5a).

Godkendelser fra medlemsstater eller tilsynsmyndigheder på baggrund af det gældende databeskyttelsesdirektiv vil fortsætte med at være gældende indtil de er ændret, erstattet eller trukket tilbage af den pågældende tilsynsmyndighed. Afgørelser vedtaget af Kommissionen i henhold til det

gældende databeskyttelsesdirektiv vil fortsætte med at være gældende indtil de er ændret, erstattet eller trukket tilbage af Kommissionen i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2 (artikel 42, stk. 5b).

Som anført ovenfor kan videregivelse efter artikel 42 finde sted, hvis der foreligger såkaldte bindende virksomhedsregler. Ifølge artikel 43, stk. 1, skal den kompetente tilsynsmyndighed godkende bindende virksomhedsregler i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen, hvis de er retligt bindende, gælder for og håndhæves af alle omfattede medlemmer af en koncern eller alle medlemmer af en gruppe af virksomheder, som udøver fælles økonomiske aktiviteter (litra a), hvis reglerne udtrykkeligt tillægger den registrerede rettigheder, der kan håndhæves retligt i forbindelse med behandlingen af deres personoplysninger (litra b), og de udførlige krav til de bindende virksomhedsregler, som opregnes i artikel 43, stk. 2, er opfyldt (litra c).

Af artikel 43, stk. 2, følger, at de bindende virksomhedsregler, som minimum skal specificere bl.a. strukturen og kontaktoplysninger til berørte grupper og medlemmerne heraf (litra a), videregivelserne eller kategorien af videregivelser, herunder typen af personoplysninger, behandlinger og formål, hvilke registrerede berøres heraf samt angivelse af tredjelandet eller -landene, som videregivelse skal ske til (litra b) instrumentets bindende karakter, både internt og eksternt (litra c), de registreredes rettigheder (litra d), klageprocedurer (litra hh) og den passende databeskyttelsesuddannelse, som ansatte med permanent eller lejlighedsvis adgang til personoplysninger modtager (litra m).

Endvidere indeholder forslaget i artikel 44, stk. 1, adgang til, at der – uden for de tilfælde, der er nævnt ovenfor – kan ske videregivelse i en række konkrete tilfælde. Videregivelse kan således ske, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke hertil efter at være blevet gjort opmærksom på, at der kan være risici for den registrerede i forbindelse med videregivelsen, idet der ikke foreligger en tilstrækkelighedsafgørelse eller fornødne garantier (litra a), videregivelsen er nødvendig af hensyn til opfyldelsen af en kontrakt mellem den registrerede og den dataansvarlige eller af hensyn til gennemførelsen af foranstaltninger, der træffes på den registreredes anmodning forud for indgåelsen af en sådan kontrakt (litra b), eller hvis videregivelsen er nødvendig af hensyn til indgåelsen eller opfyldelsen af en kontrakt, der i den registreredes interesse er indgået mellem den dataansvarlige og en anden fysisk eller juridisk person (litra c). Videregivelse kan endvidere finde sted, hvis den er nødvendig af hensyn til vigtige samfundsinteresser (litra d), videregivelsen er nødvendig for, at et

retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares (litra e) eller videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser, hvor den registrerede ikke er fysisk eller juridisk i stand til at give sit samtykke (litra f). Endelig kan videregivelse ske, hvis den finder sted fra et register, der ifølge EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning er beregnet til at informere offentligheden, og som er tilgængeligt for offentligheden generelt eller for personer, der kan godtgøre at have en legitim interesse heri, men alene i det omfang de ved lov fastsatte betingelser for offentlig tilgængelighed er opfyldt i det specifikke tilfælde (litra g) eller videregivelsen, som ikke er omfattende eller hyppig, er nødvendig af hensyn til den dataansvarliges eller databehandlerens legitime interesser, og den dataansvarlige eller databehandleren har vurderet samtlige de forhold, der har indflydelse på en videregivelse eller en serie af videregivelser af oplysninger, og på grundlag af denne vurdering yder de fornødne garantier for beskyttelsen af personoplysninger (litra h).

En videregivelse efter artikel 44, stk. 1, litra g, skal ikke omfatte alle personoplysninger eller hele kategorier af personoplysninger i registeret. Når et register er beregnet til at blive konsulteret af personer, der har en legitim interesse heri, sker videregivelse kun på anmodning af disse personer, eller hvis de selv er modtageren (artikel 44, stk. 2).

Artikel 44, stk. 1, litra a-c samt litra h skal ikke finde anvendelse på aktiviteter, der gennemføres af offentlige myndigheder, som led i deres myndighedsudøvelse (artikel 44, stk. 4).

Den offentlige interesse, som der henvises til i artikel 44, stk. 1, litra d, skal være anerkendt i EU- eller national lovgivning i den medlemsstat, som den dataansvarlige er underlagt (artikel 44, stk. 5).

I de tilfælde, hvor der ikke foreligger en tilstrækkelighedsafgørelse eller de fornødne garantier, kan EU- eller medlemsstats lovgivning – af hensyn til vigtige samfundsinteresser – udtrykkeligt forbyde en dataansvarlig eller databehandler at overføre oplysninger til et tredjeland eller international organisation (artikel 44, stk. 5a).

Den dataansvarlige eller databehandleren skal dokumentere såvel vurderingen som de fornødne garantier, der henvises til i artikel 44, stk. 1, litra h, i de optegnelser, som skal opbevares, jf. artikel 28 (artikel 44, stk. 6).

Kommissionen og tilsynsmyndighederne skal efter artikel 45 tage passende skridt til at udvikle internationale samarbejdsmekanismer, som letter den effektive håndhævelse af persondatalovgivning (litra a), yde international gensidig bistand i forbindelse med håndhævelse af persondatalovgivning gennem ved at videresende klager, yde undersøgelsesassistance og udveksle oplysninger, under hensyntagen til passende garantier for beskyttelse af personoplysninger og andre grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder (litra b), inddrage relevante høringsparter i diskussioner og aktiviteter, som skal fremme internationalt samarbejde om håndhævelse af databeskyttelseslovgivning (litra c) samt fremme udveksling og dokumentation af persondatalovgivning og -praksis (litra d).

2.7. Uafhængige tilsynsmyndigheder (forordningens kapitel VI)

Forordningens kapitel VI indeholder regler om de nationale tilsynsmyndigheders uafhængige status og deres opgaver og beføjelser.

Efter artikel 46 skal medlemsstaterne vedtage bestemmelser om, at en eller flere uafhængige offentlige myndigheder er ansvarlige for at overvåge anvendelsen af forordningen (stk. 1). Enhver tilsynsmyndighed skal bidrage til en ensartet anvendelse af forordningen i hele Unionen, og tilsynsmyndighederne skal i den forbindelse samarbejde i overensstemmelse med reglerne herom i forordningen (stk. 1a).

I forhold til de tilsvarende regler i det gældende databeskyttelsesdirektiv opstiller kapitlet en række nye og uddybede krav til de nationale tilsynsmyndigheders organisering og uafhængighed. Det følger således bl.a. udtrykkeligt af forslaget, at medlemmer af tilsynsmyndigheden ved udøvelsen af deres opgaver hverken må søge eller modtage instrukser fra andre (artikel 47, stk. 1-2). Ligeledes fremgår det af en præambelbetragtning, at medlemmer af tilsynsmyndigheden både under og efter embedsperiodens ophør skal udvise tilbageholdenhed med hensyn til at påtage sig visse hverv eller at acceptere visse fordele (betragtning nr. 95). Der stilles endvidere krav om, at hver medlemsstat skal sikre, at tilsynsmyndigheden råder over tilstrækkelige menneskelige, tekniske og økonomiske ressourcer samt lokaler og infrastrukturer til effektivt at udføre sine opgaver og udøve sine beføjelser (artikel 47, stk. 5). Endelig skal medlemsstaterne sikre, at tilsynsmyndigheden har sit eget personale og er underlagt finansiel kontrol, som ikke påvirker dens uafhængighed, ligesom de skal sikre, at tilsynsmyndigheden fører særskilt årsregnskab, som skal offentliggøres, og som kan være en del af det årlige statsbudget (artikel 47, stk. 6-7).

Ifølge forslaget artikel 48 skal medlemsstaterne vedtage bestemmelser om, at medlemmer af tilsynsmyndigheden udpeges af parlamentet, regeringen eller statsoverhovedet i den pågældende medlemsstat eller af et uafhængigt organ, som er overladt denne opgave i henhold til medlemsstatens lovgivning (stk 1). Medlemmerne af tilsynsmyndigheden skal have tilstrækkelige kvalifikationer, erfaringer og kompetence til at varetage opgaven (stk. 2).

I forhold til tilsynsmyndighedernes organisering og opgaver følger det af forslaget artikel 49, at hver medlemsstat ved lov bl.a. skal fastsætte regler om tilsynsmyndighedens oprettelse, de kvalifikationer, der er nødvendige for at udøve hvervet som medlem af tilsynsmyndigheden, reglerne og procedurerne for udnævnelsen af medlemmerne af tilsynsmyndigheden, regler om varigheden af en embedsperiode, som dog ikke må være under 4 år, regler om betingelser vedrørende de pligter, som påhviler tilsynsmyndighedens medlemmer og personale, bl.a. forbud mod handlinger og stillinger, som er uforenelige med deres hverv i tilsynsmyndigheden (artikel 49, stk. 1).

Efter artikel 49, stk. 2, har tilsynsmyndighedens medlemmer og personale såvel under embeds- og ansættelsesperioden som efter dens ophør tavshedspligt i overensstemmelse med EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, for så vidt angår alle fortrolige oplysninger, der er kommet til deres kendskab under udøvelsen af deres opgaver og beføjelser.

Udgangspunktet er efter artikel 51, stk. 1, at en tilsynsmyndighed er ansvarlig for tilsyn med behandling af personoplysninger, som finder sted i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en dataansvarligs eller databehandlers virksomhed på myndighedens medlemsstats eget territorium, og som udgangspunkt er den kompetente tilsynsmyndighed, jf. artikel 51, stk. 1a, til at udføre de opgaver og beføjelser, som den har fået tillagt i henhold til forordningen, på dens egen medlemsstats territorium.

Som en nyskabelse lægges der i artikel 51, stk. 1b, (efter forslaget nuværende affattelse) op til, at der i visse tilfælde skal være én tilsynsmyndighed, som er kompetent i hele EU. Der lægges op til, at visse beføjelser skal tildeles en såkaldt "lead authority", som således skal være ene-kompetent i hele EU.

Det er på nuværende tidspunkt lagt op til en række forskellige mulige modeller for, hvilke kompetencer der skal tillægges "lead authority", jf. ne-

denfor. (Se endvidere nærmere om "lead authority" nedenfor under kapitel VII).

Bestemmelserne om en "lead authority" skal ifølge artikel 51, stk. 1c, ikke finde anvendelse over for offentlige myndigheder eller organer.

Tilsynsmyndigheder har efter artikel 51, stk. 3, ikke kompetence til at føre tilsyn med behandlinger af personoplysninger, som domstole foretager som led i deres retspleje.

Ifølge forslaget artikel 52 tillægges tilsynsmyndigheden en række opgaver. Tilsynsmyndigheden vil bl.a. skulle kontrollere og håndhæve anvendelse af forordningen, fremme kendskabet til risici, regler, garantier og rettigheder i forbindelse med behandling af personoplysninger, oplyse parlament, regering og andre politiske institutioner om forhold, som relaterer sig til persondatabeskyttelse, oplyse de registrerede om deres rettigheder i henhold til forordningen, behandle klager fra registrerede og fra organer, organisationer og sammenslutninger, samarbejde med andre tilsynsmyndigheder, gennemføre undersøgelser på eget initiativ eller på grundlag af information modtaget fra andre tilsyn eller myndigheder og overvåge relevant udvikling (stk. 1).

Efter artikel 52, stk. 5, skal tilsynsmyndighedens udøvelse af opgaver være uden omkostninger for den registrerede og databeskyttelsesansvarlige.

Herudover indeholder forslaget i artikel 53 en bestemmelse om, at medlemsstaterne ved lov skal tildele tilsynsmyndigheden en række beføjelser. Udgangspunktet er, at disse beføjelser skal udøves af en tilsynsmyndighed på dens eget territorium.

Tilsynsbeføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne skal kunne anmode den dataansvarlige eller databehandleren om at give alle informationer, som er nødvendige for, at tilsynsmyndigheden kan udøve sine opgaver (litra a), foretage databeskyttelsesrevisioner (litra aa), give den dataansvarlige eller databehandleren påbud om at imødekomme den registreredes anmodning om at udøve de rettigheder, der er omfattet af forordningen (litra b), og at underrette den dataansvarlige eller databehandleren om en påstået overtrædelse af forordningen og i givet fald give den dataansvarlige eller databehandleren påbud om at afhjælpe en sådan overtrædelse (litra d).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, ikke skal kunne tillægges "lead authority", jf. nedenfor under kapitel VII.

Undersøgelserbeføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1a. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne fra den dataansvarlige eller databehandleren skal have indsigt i alle personoplysninger, som er nødvendige for at udøve myndighedens opgaver (artikel 53, stk. 1a, litra a), og få adgang til alle den dataansvarliges eller databehandlerens lokaler, herunder databehandlingsudstyr og –midler (artikel 53, stk. 1a, litra b).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, ikke skal tillægges "lead authority" jf. nedenfor under kapitel VII.

Korrigerende beføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1b. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne skal kunne udstede en advarsel til en dataansvarlig eller en databehandler om, at en påtænkt behandling formentlig vil overtræde bestemmelser i forordningen (litra a), og udstede en reprimande til en dataansvarlig eller en databehandler, når en behandling har været i strid med bestemmelser i forordningen (artikel 53, stk. 1b, litra b). Dertil kan tilsynsmyndigheden påbyde den dataansvarlige eller databehandleren at bringe en ulovlig behandling i overensstemmelse med forordningen, og hvis det er hensigtsmæssigt på en bestemt måde og inden for en bestemt tidsfrist, bl.a. ved at påbyde berigtigelse, begrænsning eller sletning af oplysninger i overensstemmelse med artikel 16, 17a og 17 og med en meddelelse af dette til modtagere af oplysninger, jf. artikel 17, stk. 2a og artikel 17b (artikel 53, stk. 1b, litra d). Tilsynsmyndigheden kan endvidere midlertidigt eller definitivt begrænse en behandling (litra e), suspendere videregivelsen af oplysninger til et tredjeland eller en international organisation (artikel 53, stk. 1b, litra f) eller udstede en administrativ bøde i overensstemmelse med artikel 79 og 79a (artikel 53, stk. 1b, litra g).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, i visse tilfælde skal tillægges "lead authority" jf. nedenfor under kapitel VII.

Autorisationsbeføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1c. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne skal kunne godkende sådanne kontraktklausuler, som der henvises til i artikel 34 og artikel 42, stk. 2, litra c (standardklausuler om videregivelse vedtaget af en tilsynsmyndighed) og d (kontraktklausuler om videregivelse godkendt af en tilsynsmyndighed) (artikel 53,

stk. 1c, litra a) og godkende bindende virksomhedsregler, jf. artikel 43 (artikel 53, stk. 1c, litra b).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, skal tillægges "lead authority" jf. nedenfor under kapitel VII.

2.8. Samarbejde og sammenhæng (forordningens kapitel VII)

Forordningens kapitel VII indeholder bl.a. regler om "lead authority", samarbejde mellem tilsynsmyndighederne, samt regler om en såkaldt "sammenhængsmekanisme", som skal sikre en ensartet anvendelse af forordningen, og regler om Det Europæiske Databeskyttelsesråd.

Det bemærkes, at særligt affattelsen af disse bestemmelser er under løbende udvikling. I det følgende beskrives bestemmelserne, som de er formuleret i det seneste arbejdsgruppedokument fra formandskabet.

Som en væsentlig nyskabelse i forhold til de gældende regler om tilsynsmyndighedernes kompetence foreslås der i artikel 54a særlige regler om et såkaldt one-stop-shop princip, som indebærer, at én tilsynsmyndighed i visse grænseoverskridende sager skal være kompetent tilsynsmyndighed i hele EU (herefter "lead authority").

Dette indebærer, at det alene vil være tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor den dataansvarliges hovedvirksomhed er etableret jf. artikel 4, nr. 13, der vil være kompetent til at udøve tilsynsbeføjelser efter artikel 53 i visse tilfælde, uanset at der behandles personoplysninger om registrerede bosat i andre medlemsstater.

Udgangspunktet er, at en tilsynsmyndighed er kompetent på dens egen medlemsstats område, jf. artikel 51 ovenfor. Artikel 54a om "lead authority" er en undtagelse hertil.

Det følger af artikel 54a, stk. 1, at i de tilfælde, hvor personoplysninger behandles i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarlig eller databehandlers virksomhed i Unionen, og den dataansvarlige eller databehandleren er etableret i mere end én medlemsstat skal tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden er beliggende agere som "lead authority" i forhold til den dataansvarlige eller da-

tabehandlerens behandlingsaktiviteter i alle de medlemsstater, som er påvirket af behandlingen.

Af artikel 54a, stk. 1a, følger endvidere, at i tilfælde, hvor personoplysninger behandles i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarligs eller databehandlerens virksomhed i Unionen, og hvor den dataansvarlige eller databehandleren alene er etableret i én medlemsstat, men hvor behandlingen alvorligt berører registrerede i mere end én medlemsstat eller den frie bevægelighed af personoplysninger inden for Unionen, skal én tilsynsmyndighed agere som "lead authority".

I forslaget artikel 54b er fremført, at bestemmelserne i stk. 1 og 1a om en "lead authority" ikke skal finde anvendelse i tilfælde, hvor behandlingen alene relaterer sig til én medlemsstat. Også denne bestemmelse foreligger der dog flere udkast til i det nuværende udkast.

I de tilfælde, hvor en tilsynsmyndighed i en medlemsstat skal agere som "lead authority", er denne myndighed enekompetent til at udøve visse beføjelser, jf. artikel 51, stk. 1b ovenfor.

Det er på nuværende tidspunkt ikke endelig afgjort, hvilke beføjelser der skal tillægges "lead authority". Der er således endnu ikke opnået enighed om, hvorvidt "lead authority" alene skal tildeles autorisationsbeføjelser (artikel 53, stk. 1c, som er beskrevet ovenfor) eller om "lead authority" tillige skal tildeles korrigerende beføjelser, herunder beføjelsen til at påbyde den dataansvarlige eller databehandleren at bringe en ulovlig behandling i overensstemmelse med forordningen (artikel 53, stk. 1b, litra d, som er beskrevet ovenfor) samt beføjelser til midlertidigt eller definitivt begrænse en behandling (artikel 53, stk. 1b, litra e), suspendere videregivelsen af oplysninger til et tredjeland eller en international organisation (artikel 53, stk. 1b, litra f) eller udstede en administrativ bøde i overensstemmelse med artikel 79 og 79a (artikel 53, stk. 1b, litra g).

Det følger af artikel 54a, stk. 2, at i de tilfælde, hvor der er udpeget en "lead authority", skal denne myndighed være det eneste kontaktpunkt for dataansvarlige og databehandlere.

Ifølge artikel 54a, stk. 6, skal enhver dataansvarlig eller databehandler kunne anmode tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor de anser deres hovedvirksomhed for at være beliggende, om en bekræftelse på, at denne tilsynsmyndighed er "lead authority". Myndigheden skal meddele dette til de øvrige tilsynsmyndigheder. I de tilfælde, hvor de berørte tilsynsmyndigheder

digheder er uenige om, hvem der er "lead authority", skal det være muligt for enhver af de berørte tilsynsmyndigheder at høre Det Europæiske Databeskyttelsesråd, som skal komme med en udtalelse om dette spørgsmål (artikel 54a, stk. 7).

En "lead authority" skal efter artikel 54b, stk. 1, samarbejde med tilsynsmyndighederne i de andre berørte medlemsstater i et forsøg på et opnå enighed om en foreslået afgørelse. Det fremgår således af artikel 54b, stk. 2, at når en "lead authority" forbereder og udarbejder en afgørelse, skal den dele al relevant information med tilsynsmyndighederne i de andre berørte medlemsstater (litra a). Endvidere skal "lead authority" rundsende et udkast til afgørelse til tilsynsmyndigheden i de berørte medlemsstater (litra b) og skal herefter tage størst muligt hensyn til de synspunkter, som disse tilsynsmyndigheder har i sagen (litra c).

Såfremt en tilsynsmyndighed modtager en klage, som den ikke er kompetent til at behandle, da den ikke er "lead authority", har denne tilsynsmyndighed efter artikel 54b, stk. 3, mulighed for at udarbejde et udkast til afgørelse, som den sender til "lead authority", som herefter skal følge proceduren i artikel 54b, stk. 2, herunder sende udkastet til tilsynsmyndighederne i de berørte medlemsstater. Reagerer "lead authority" ikke inden for to uger på et udkast, som den har modtaget fra en tilsynsmyndighed, som har modtaget en klage, kan denne myndighed iværksætte sammenhængsmekanismen, som er reguleret i artikel 57 (artikel 54a, stk. 5)

Ifølge artikel 54b, stk. 4, kan en tilsynsmyndighed, som ikke er enig i et udkast, som er rundsendt efter stk. 2 og 3, iværksætte sammenhængsmekanismen.

I hastende tilfælde kan en tilsynsmyndighed, som ikke er "lead authority", vedtage en foreløbig foranstaltning, som skal være gældende på dens egen medlemsstats territorium. Tilsynsmyndigheden skal i disse tilfælde uden forsinkelse – med angivelse af uddybende begrundelse om baggrunden for vedtagelsen – meddele foranstaltningen til Det Europæiske Databeskyttelsesråd i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen, som er beskrevet i artikel 57 (artikel 54a, stk. 6).

Det følger af artikel 54c, stk. 1, at det er "lead authority", der skal underrette den dataansvarlige eller databehandleren om de afgørelser, som den træffer. Tilsynsmyndigheden, som har modtaget en klage, skal underrette

klageren om den afgørelse, som "lead authority" har truffet (artikel 54c, stk. 2).

Ifølge bestemmelsen i artikel 54c, stk. 3, skal alle bindende afgørelser, som vedtages af "lead authority" i overensstemmelse med betingelserne i kapitel VII, være bindende i alle medlemsstater.

Artikel 54c, stk. 4 og 5, indeholder formelle regler om, at der skal være adgang til effektive retsmidler i forbindelse med afgørelser fra "lead authority".

Ud over det samarbejde, som tilsynsmyndigheder har i forbindelse med, at der udpeges en "lead authority", indeholder forslaget artikel 55 regler om gensidig bistand. Det følger således af forslaget, at tilsynsmyndighederne udveksler oplysninger og yder hinanden gensidig bistand med henblik på at gennemføre og anvende forordningen på en ensartet måde og træffe foranstaltninger med henblik på et effektivt samarbejde med hinanden. Det gensidige samarbejde skal bl.a. omfatte anmodning om oplysninger og tilsynsforanstaltninger, som f.eks. anmodning om gennemførelse af forudgående godkendelse, høring og inspektioner (artikel 55, stk. 1).

Det følger endvidere af forslaget, at hver tilsynsmyndighed skal træffe alle foranstaltninger, som er nødvendige for at besvare anmodninger fra en anden tilsynsmyndighed uden forsinkelse og senest en måned efter modtagelsen af anmodningen. Efter forslaget kan sådanne foranstaltninger bl.a. omfatte videregivelse af relevante oplysninger om undersøgelsen eller håndhævelsesforanstaltninger, der har til formål at suspendere eller forbyde behandling, der er i strid med forslaget (artikel 55, stk. 2).

Herudover fastsættes det bl.a. i forslaget artikel 55, stk. 4, at en tilsynsmyndighed, der modtager en anmodning om bistand, ikke kan afvise at imødekomme denne, medmindre den ikke har kompetence i forbindelse med anmodningen eller i forbindelse med de foranstaltninger, som skal ivær sættes, eller hvis imødekommelse af anmodningen er uforenelig med bestemmelserne i forslaget, EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning.

Den tilsynsmyndighed, som har modtaget en anmodning om gensidig bistand, skal efter artikel 55, stk. 5, underrette den anmodende myndighed om bl.a. resultatet af undersøgelserne.

I de tilfælde, at den anmodende myndighed ikke får den information, som den er berettiget til, kan den efter artikel 55, stk. 8, vedtage en foreløbig

foranstaltning, som skal være gældende på dens egen medlemsstats territorium, og forelægge sagen for Det Europæiske Databeskyttelsesråd og Kommissionen i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen i artikel 57.

Som en yderligere nyskabelse indeholder forslaget i artikel 56 udtrykkelige regler om, at tilsynsmyndigheder, hvor det er hensigtsmæssigt, kan udføre fælles aktiviteter, der bl.a. kan omfatte fælles undersøgelsesopgaver og fælles håndhævelsesforanstaltninger (artikel 56, stk. 1). Endvidere indeholder forslaget regler om, at når en dataansvarlig, der er etableret i flere medlemsstater eller registrerede i flere medlemsstater sandsynligvis berøres mærkbart af en behandling, har tilsynsmyndigheden i hver af disse medlemsstater ret til at deltage i fælles undersøgelsesopgaver eller fælles aktiviteter. Den kompetente tilsynsmyndighed skal i disse tilfælde indbyde tilsynsmyndigheden i hver af de berørte medlemsstater til at deltage i de respektive fælles undersøgelsesopgaver eller fælles aktiviteter og skal straks besvare en tilsynsmyndigheds anmodning om deltagelse i aktiviteterne (artikel 56, stk. 2).

Forslaget indeholder også regler om, at den såkaldte værtstilsynsmyndighed i overensstemmelse med sin nationale lovgivning og med den udsendende tilsynsmyndigheds godkendelse kan delegerede beføjelser, herunder undersøgelsesbeføjelser, til den udsendende tilsynsmyndigheds medlemmer eller medarbejdere, som deltager i fælles aktiviteter. For så vidt værtstilsynsmyndighedens lovgivning giver mulighed herfor, kan værtsmyndigheden endvidere tillade, at den udsendende tilsynsmyndigheds medlemmer eller medarbejdere udøver deres forvaltningsbeføjelser i overensstemmelse med den udsendende tilsynsmyndigheds lovgivning. Efter forslaget må sådanne forvaltningsbeføjelser kun udøves under vejledning og under tilstedeværelse af værtstilsynsmyndighedens medlemmer eller medarbejdere (artikel 56, stk. 3).

I den nuværende affatning er der i artikel 56, stk. 3a-3c, fastsat nærmere regler om erstatningsansvar i forbindelse med fælles aktiviteter.

Som en anden væsentlig nyskabelse indeholder kapitlet regler om den nævnte ”sammenhængsmekanisme”. Denne mekanisme har til formål at sikre, at tilsynsmyndighederne anvender forordningens regler på en ensartet og sammenhængende måde. Samlet set fremstår mekanismen som en væsentlig udbygning af det gældende databeskyttelsesdirektivs regler om samarbejde mellem tilsynsmyndighederne.

Mekanismen er forankret i Det Europæiske Databeskyttelsesråd, der er et nyt organ, der efter forslaget skal oprettes til formålet, jf. nærmere herom nedenfor.

Efter forslaget artikel 57, stk. 2, skal en tilsynsmyndighed, som agter at vedtage en foranstaltning, som skal have retsvirkninger, forelægge udkastet til foranstaltning for Det Europæiske Databeskyttelsesråd. De foranstaltninger, som skal forelægges for Det Europæiske Databeskyttelsesråd, er foranstaltninger, som har til formål at vedtage en liste over de tilfælde, hvor der skal udarbejdes en konsekvensanalyse, jf. artikel 33, stk. 2b (litra c) og foranstaltninger, der vedrører spørgsmål efter artikel 38, stk. 2b, om, hvorvidt vedtagelse eller ændring af en adfærdskodeks, som skal være gældende i flere lande, er i overensstemmelse med forordningen (litra ca). Endvidere skal foranstaltninger, der har til formål at godkende kriterier for akkreditering af organer, jf. artikel 38a, stk. 3, eller artikel 39a, stk. 3, igennem sammenhængsmekanismen (litra cb), ligesom foranstaltninger, der har til formål at godkende standardbestemmelser om databeskyttelse som omhandlet i artikel 42, stk. 2, litra c (litra d). Dertil skal foranstaltninger, der har til formål at godkende kontraktbestemmelser som omhandlet i artikel 42, stk. 2, litra d (litra e) og foranstaltninger, som har til formål at godkende bindende virksomhedsregler som omhandlet i artikel 43 (litra f) igennem sammenhængsmekanismen forud for vedtagelse. Såfremt den kompetente myndighed ikke opfylder sin forpligtelse i henhold til artikel 57, stk. 2, forpligtelsen til at yde gensidig bistand, jf. artikel 55, eller forpligtelsen til at deltage i fælles aktiviteter, jf. artikel 56, kan enhver tilsynsmyndighed i en berørt medlemsstat, Det Europæiske Databeskyttelsesråd eller Kommissionen anmode om, at en sag skal meddeles Det Europæiske Databeskyttelsesråd (artikel 57, stk. 3).

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 58, stk. 7, komme med en udtalelse om sagens genstand i de tilfælde en sag er omfattet af sammenhængsmekanismen. Udtalelsen skal udstedes inden for en måned. Såfremt Det Europæiske Databeskyttelsesråd ikke kommer med en udtalelse inden for den i stk. 7 angivne frist, kan den tilsynsmyndighed, som har iværksat sammenhængsmekanismen, vedtage foranstaltningsudkastet (artikel 58, stk. 7a). Den tilsynsmyndighed, som har iværksat sammenhængsmekanismen, skal tage størst muligt hensyn til udtalelsen fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd. I de tilfælde, hvor tilsynsmyndigheden ikke agter at følge en udtalelse fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd, skal den inden for to uger meddele formanden for Rådet dette sammen

med begrundelsen for, at udtalelsen ikke følges (artikel 58, stk. 8 og 9). Inden for en måned efter at have modtaget denne meddelelse fra tilsynsmyndigheden kan Det Europæiske Databeskyttelsesråd med 2/3 flertal vedtage en ny udtalelse om sagens genstand. Ønsker tilsynsmyndigheden fortsat ikke at følge udtalelsen, skal den meddele Det Europæiske Databeskyttelsesråd dette samt begrundelsen herfor inden for 10 dage (artikel 58, stk. 10-11).

Som en undtagelse kan en tilsynsmyndighed efter artikel 61 i hastende tilfælde træffe en foreløbig foranstaltning med en specifik gyldighedsperiode uden at forelægge dette for Det Europæiske Databeskyttelsesråd gennem sammenhængsmekanismen, hvis vedtagelse er nødvendig for at beskytte den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Tilsynsmyndigheden skal i disse tilfælde uden forsinkelse underrette Det Europæiske Databeskyttelsesråd herom, samt begrundelsen for vedtagelse. Tilsynsmyndigheden kan anmode om, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd kommer med en hastende udtalelse i de tilfælde, hvor det haster at træffe en endelig foranstaltning (artikel 61, stk. 2).

I artikel 61, stk. 3 og 4, er fastsat yderligere bestemmelser om anvendelse af en hasteprocedure.

Efter artikel 62, stk. 1, kan Kommissionen vedtage gennemførelsesretsakter med et generelt anvendelsesområde for at sikre en korrekt og ensartet anvendelse af forordningen (litra a) og for at angive ordningerne for elektronisk udveksling af oplysninger imellem tilsynsmyndigheder og mellem tilsynsmyndigheder og Det Europæiske Databeskyttelsesråd (litra b). Disse gennemførelsesretsakter skal vedtages i henhold til proceduren i artikel 87, stk. 2.

I behørigt begrundede tilfælde af særlig hastende karakter vedrørende den registreredes interesser omhandlet i artikel 62, stk. 1, litra a, kan Kommissionen ifølge artikel 62, stk. 2, omgående vedtage gennemførelsesretsakter i overensstemmelse med den procedure, som er omhandlet i artikel 87, stk. 3. Disse retsakter skal gælde i en periode på højst 12 måneder.

I artikel 64 fastsættes de nærmere regler for oprettelsen af Det Europæiske Databeskyttelsesråd. Efter forslaget skal Databeskyttelsesrådet sammensættes af direktøren for tilsynsmyndigheden i hver medlemsstat og Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (artikel 64, stk. 2). Herudover har Kommissionen ret til at deltage i Det Europæiske Databeskyttel-

sesråds aktiviteter og møder, dog uden at have stemmerettigheder (artikel 64, stk. 4).

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 65 udøve sine opgaver uafhængigt. Rådet har efter artikel 66 til opgave at arbejde for, at forordningen anvendes på en ensartet måde. I den forbindelse skal rådet bl.a. rådgive Kommissionen om ethvert spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger i EU og undersøge ethvert spørgsmål vedrørende anvendelsen af forordningen og arbejde for at fremme samarbejde og en effektiv udveksling af information mellem tilsynsmyndighederne. Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal herudover bl.a. udarbejde retningslinjer for tilsynsmyndighederne angående anvendelse af korrigerende beføjelser samt udmåling af bøder, ligesom Rådet skal opfordre til udarbejdelsen af adfærdskodekser og give Kommissionen en udtalelse om beskyttelsesniveauet i tredjelande eller internationale organisationer (artikel 66, stk. 1). Efter artikel 67 skal Rådet udarbejde en årlig rapport som spørgsmål om databeskyttelse i Den Europæiske Union.

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 68 som udgangspunkt tage beslutninger ved simpelt flertal. Rådet fastsætter sin egen forretningsorden og skal efter artikel 69 vælge en formand og to næstformænd blandt sine medlemmer. Efter artikel 70 skal formanden indkalde til møder og sikre Rådets rettidige opgavevaretagelse. Efter artikel 71 skal Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse forestå driften af Databeskyttelsesrådets sekretariat. Sekretariatet skal yde analytisk, administrativ og logistisk støtte til rådet under formandens ledelse.

Efter artikel 72 er drøftelser i Det Europæiske Databeskyttelsesråd fortrolige.

2.9. Klageadgang, ansvar og sanktioner (forordningens kapitel VIII)

Det bemærkes, at dette kapitel, ligesom bestemmelserne om one-stop-shop princippet i kapitel VII er under løbende udvikling. I det følgende beskrives bestemmelserne, som de er formuleret i det seneste arbejdsgruppedokument fra formandskabet.

Forslagets artikel 73, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at den registrerede har ret til at indgive klage til tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden er beliggende (dvs. til "lead authority") eller i den medlemsstat, hvor den pågældende bor, hvis den registrerede finder,

at behandlingen af den pågældendes personoplysninger ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningen.

Den tilsynsmyndighed, som har modtaget en klage, skal ikke anvende nogen korrigerende beføjelser, som er nævnt i artikel 53, stk. 1b, hvis en mulig overtrædelse af de samme rettigheder forårsaget af den samme behandling allerede prøves ved en domstol, jf. artikel 74, for så vidt den registrerede også er part i sagen, som føres ved domstolen (artikel 73, stk. 1a).

Når en tilsynsmyndighed modtager en klage, som myndigheden ikke er kompetent til at behandle, skal myndigheden videresende klagen til den kompetente myndighed (artikel 73, stk. 4). Den tilsynsmyndighed, som har modtaget en klage, skal efter artikel 73, stk. 5, orientere klageren om sagens behandling samt afgørelsen i sagen. Såfremt den kompetente tilsynsmyndighed finder, at en klage er grundløs, skal myndigheden underrette klageren herom, oplyse om grundene for afvisning af klagen og muligheden for domstolsprøvelse efter artikel 74.

Det følger af artikel 74, stk. 1, at enhver fysisk eller juridisk person har ret til domstolsprøvelse af afgørelser, der er truffet af en tilsynsmyndighed vedrørende den pågældende. Dertil følger det af artikel 74, stk. 2, at den registrerede skal have ret til et retsmiddel i de tilfælde, hvor en tilsynsmyndighed vælger ikke at behandle en klage, afviser en klage helt eller delvist, eller ikke inden for tre måneder – eller en kortere periode, som er fastsat i national lovgivning – underretter den registrerede om forløbet eller resultatet af en klage.

En sag mod en tilsynsmyndigheds afgørelse skal efter artikel 74, stk. 3, anlægges ved domstolen i den medlemsstat, hvor tilsynsmyndigheden er etableret og i overensstemmelse med de regler, der gælder i den pågældende medlemsstat.

Herudover følger det af artikel 75, stk. 1, at registrerede skal have mulighed for domstolsprøvelse, hvis de finder, at deres rettigheder i henhold til forordningen er blevet krænket som følge af behandlingen af personoplysninger i strid med forordningen. En sag mod en dataansvarlig eller en databehandler skal ifølge artikel 75, stk. 2, anlægges ved domstolen i den medlemsstat, hvor den dataansvarlige eller databehandleren er etableret i overensstemmelse med de regler, der gælder i den pågældende medlemsstat. Alternativt kan en sådan sag også anlægges ved domstolen i den medlemsstat, hvor den registrerede har sit sædvanlige opholdssted, medmindre

den dataansvarlige er en offentlig myndighed, der udøver offentligretlige beføjelser.

Artikel 76, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at den registrerede skal have ret til at overlade retten til på den registreredes vegne at indgive en klage, at indbringe en afgørelse fra en tilsynsmyndighed for domstolene samt at føre en sag mod en dataansvarlig eller en databehandler til et organ, en organisation eller sammenslutning, som er oprettet i henhold til lovgivningen i den pågældende medlemsstat, og hvis formål bl.a. er at beskytte registreredes rettigheder og frihedsrettigheder i forbindelse med beskyttelse af personoplysninger

De samme organisationer mv. har efter artikel 76, stk. 1a, ret til – uafhængigt af en klage fra en registreret – at indgive klage til en tilsynsmyndighed, hvis de vurderer, at et brud på persondatasikkerheden omfattet af artikel 32, stk. 2, har fundet sted (brud på persondatasikkerheden, som alvorligt påvirker den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder).

Forslaget tillægger således enhver organisation – uanset dennes størrelse og medlemskreds – en ret til at indgive klage til enhver tilsynsmyndighed, alene på baggrund af organisationens vurdering af, at der har fundet et brud på persondatasikkerheden sted.

I de tilfælde, hvor en domstol i forbindelse med en domstolsprøvelse har rimelige grunde til at tro, at en sag vedrørende den samme behandling finder sted ved en domstol i en anden medlemsstat, skal den efter artikel 76a, stk. 1, kontakte domstolen i den anden medlemsstat for at få dette bekræftet. Såfremt en mulig overtrædelse af de samme rettigheder i forbindelse med den samme behandling allerede bliver prøvet for en domstol i en anden medlemsstat, kan en domstol suspendere sin behandling af sagen, såfremt sagen i den anden medlemsstat har de samme parter (artikel 76a, stk. 2).

Forslaget indeholder i artikel 77, stk. 1, en bestemmelse om, at enhver, som har lidt skade som følge af, at en behandling, der ikke er i overensstemmelse med forordningen, har ret til erstatning for den forvoldte skade fra den dataansvarlige eller databehandleren. Ifølge artikel 77, stk. 2, skal dataansvarlige og databehandlere være solidarisk ansvarlige for hele skadesbeløbet. Efter artikel 77, stk. 3, kan en dataansvarlig eller databehandler fritages helt eller delvist for erstatningsansvar, hvis den dataansvarlig eller

databehandleren kan bevise, at de ikke er skyld i den begivenhed, som har medført skaden.

Som en væsentlig nyskabelse indeholder kapitel VIII udførlige regler om, at de nationale tilsynsmyndigheder har beføjelse til at anvende administrative bøder.

Det følger af artikel 79, stk. 1, at enhver kompetent tilsynsmyndighed skal være bemyndiget til at udstede administrative bøder for overtrædelse af forordningen. De administrative bøder skal – afhængig af de konkrete omstændigheder – udstedes i tillæg til eller i stedet for en foranstaltning, som er nævnt i artikel 53.

Ifølge artikel 79, stk. 2, skal den administrative bøde i hvert enkelt tilfælde være effektiv, proportional og afskrækkende. Derudover indeholder artikel 79, stk. 2a, en omfangsrig liste – der dog ikke er udtømmende – over hensyn, som en tilsynsmyndighed skal inddrage i forbindelse med fastlæggelse af, om der skal pålægges en bøde og i givet fald, hvor stor denne bøde skal være. Tilsynsmyndigheden skal inddrage overtrædelses karakter, grovhed og varighed under hensyntagen til behandlingens karakter, omfang og formål (litra a), overtrædelsens forsætlige eller uagtsomme karakter (litra b), antallet af registrerede, som er berørt af overtrædelsen og graden af den skade de har lidt (litra c), hvilke foranstaltninger den dataansvarlige eller databehandleren har taget for at afhjælpe den skade, som den registrerede har lidt (litra d), graden af den dataansvarliges og databehandlerens ansvar under hensyntagen til tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som er gennemført, jf. artikel 23 og 30 (om behandlingssikkerhed) (litra e) og om den dataansvarlige eller databehandleren tidligere har overtrådt forordningen (litra f). Herudover skal det inddrages, om der direkte eller indirekte er opnået økonomiske fordele på grund af overtrædelsen, eller om økonomiske tab er blevet forhindret (litra g), måden overtrædelsen kom til tilsynsmyndigheds kendskab, herunder især om – og i hvilket omfang – den dataansvarlige eller databehandleren har anmeldt bruddet (litra h), overholdelse af foranstaltninger, som er nævnt i artikel 53, stk. 1, litra b og c og stk. 1b, litra a, d, e og f (om tilsynsmyndigheds beføjelser, herunder muligheden for at give påbud og forbud) (litra i) og overholdelse af godkendte adfærdskodekser, jf. artikel 38, eller certificeringsmærkninger, jf. artikel 39 (litra i). Tilsynsmyndigheden skal herudover inddrage alle andre skærpende eller formildende forhold i den konkrete sag (litra m).

Det følger af artikel 79, stk. 2b, at såfremt tilsynsmyndigheden ved overvejelse af disse hensyn kommer frem til, at overtrædelsen er af mindre alvorlig karakter, kan den vælge at give en reprimande, jf. artikel 53, stk. 1b, litra b.

Enhver medlemsstat kan efter artikel 79, stk. 3b, fastsætte regler om, hvorvidt offentlige myndigheder kan idømmes administrative bøder, og i hvilket omfang dette i givet fald kan ske.

Tilsynsmyndighedens udøvelse af beføjelsen til at udstede administrative bøder efter artikel 79, skal efter artikel 79, stk. 4, være underlagt passende proceduremæssige garantier i overensstemmelse med EU-lovgivning og medlemsstatslovgivning, herunder effektiv klageadgang og en retfærdig rettergang.

Ifølge artikel 79a skal administrative bøder pålægges ud fra en niveaumæssig graduering fastsat efter karakteren af de overtrædelser, der er begået. Det er i artikel 79a udtømmende opregnet de bestemmelser, hvor en overtrædelse kan medføre en administrativ bøde.

Der er lagt op til, at der på hvert niveau skal henvises til et maksimumbeløb, og at der for så vidt angår koncerner skal henvises til en procentsats af virksomhedens totale årlige globale omsætning baseret på det forudgående regnskabsår, jf. artikel 79a, stk. 1, 2 og 3. Der er på nuværende tidspunkt ikke taget stilling til, hvor høje disse beløb eller procentsatser skal være.

Første niveau indebærer, jf. artikel 79a, stk. 1, at tilsynsmyndigheden kan pålægge en bøde i de tilfælde, hvor den dataansvarlige forsætligt eller uagtsomt ikke besvarer en henvendelse fra en registreret inden for den frist, som fremgår af artikel 12, stk. 2 (litra a) eller i strid med artikel 12, stk. 4, opkræver et gebyr for meddelelse af information til den registrerede (litra b). I Kommissionens forslag var foreslået, at bøderne i det første niveau skulle udgøre op til 250.000 euro, eller, hvis der drejede sig om en virksomhed op til 0,5 % af dens årlige globale omsætning.

Andet niveau indebærer, jf. artikel 79a, stk. 2, at tilsynsmyndigheden kan pålægge den dataansvarlige eller databehandleren en bøde i de tilfælde, hvor den dataansvarlige eller databehandleren forsætligt eller uagtsomt undlader at meddele den registrerede oplysninger – eller meddeler ufuldstændige oplysninger – eller ikke meddeler oplysninger rettidigt eller i en tilstrækkelig gennemsigtig form for den registrerede, jf. artikel 12, stk. 3,

artikel 14 og artikel 14a (litra a), hvis den dataansvarlige eller databehandleren ikke giver den registrerede adgang til indsigt, jf. artikel 15, ikke berigtiger oplysninger, jf. artikel 16, eller ikke overholder kravene i artikel 17, 17a, 17b, 18 og 19 (litra b), hvis de dataansvarlige ikke – eller ikke i tilstrækkelig grad – fordeler ansvaret i overensstemmelse med artikel 24 (litra e), eller den dataansvarlige eller databehandleren ikke opfylder kravene om opbevaring af dokumentation, jf. artikel 28 og artikel 31, stk. 4 (litra f). I Kommissionens forslag var det foreslået, at bøderne i det andet niveau skulle udgøre op til 500.000 euro, eller hvis det drejede sig om en virksomhed op til 1 % af dens årlige globale omsætning.

Det tredje niveau indebærer efter artikel 79a, stk. 3, at tilsynsmyndigheden kan pålægge den dataansvarlige eller databehandleren en bøde i de tilfælde, hvor den dataansvarlige eller databehandleren forsætligt eller uagtsomt behandler personoplysninger uden at have et lovligt behandlingsgrundlag eller ikke overholder betingelserne om samtykke i artikel 6, 7, 8 og 9 (litra a), ikke overholder betingelserne i forhold til profilering i artikel 20 (litra d), ikke gennemfører tilstrækkelige foranstaltninger eller ikke er i stand til at demonstrere overholdelse af artikel 22 og 30 (litra e), ikke udpeger en repræsentant, jf. artikel 25 (litra f) eller behandler eller giver instrukser om behandling i strid med artikel 26 (litra g). Dertil kan tilsynsmyndigheden pålægge en bøde, hvis den dataansvarlige eller databehandleren forsætligt eller uagtsomt ikke meddeler et brud på datasikkerheden til tilsynsmyndigheden, eller hvis de pågældende ikke rettidigt eller fuldstændigt anmelder et brud til tilsynsmyndigheden eller underretter den registrerede i overensstemmelse med artikel 31 og 32 (litra h), eller hvis den dataansvarlige eller databehandleren ikke udarbejder en konsekvensanalyse, når dette er påkrævet, jf. artikel 33, eller behandler oplysninger uden forudgående høring af tilsynsmyndigheden i strid med artikel 34, stk. 1 (litra i). Desuden kan den dataansvarlige eller databehandleren pålægges en bøde, hvis den pågældende forsætligt eller uagtsomt misbruger en databeskyttelsesmærkning, jf. artikel 39, eller ikke opfylder betingelserne og procedurerne, der er fastsat i artikel 38a og 39a (litra k). Endelig kan den dataansvarlige eller databehandleren pålægges en bøde, såfremt den pågældende forsætligt eller uagtsomt overfører oplysninger til et tredjeland i strid med reglerne i artikel 40 til 44 (litra l), eller hvis den pågældende ikke overholder et påbud, et midlertidigt eller definitivt forbud om behandling eller en suspension af en videregivelse, som er givet efter artikel 53, stk. 1, eller ikke giver tilsynsmyndigheden adgang til lokaler mv. i strid med artikel 53, stk. 1b (litra m). I Kommissionens forslag var det foreslået, at bøderne i det

tredje og sidste niveau skulle udgøre op til 1.000.000 euro, eller, hvis det drejede sig om en virksomhed op til 2 % af dens årlige globale omsætning.

Det følger af artikel 79a, stk. 3a, at i tilfælde, hvor en dataansvarlig eller databehandler, som forsætligt eller uagtsomt overtræder flere bestemmelser, som er angivet i artikel 79a, stk. 1, 2 og 3, skal den samlede bøde ikke overskride det beløb, som er fastsat for den groveste overtrædelse. Endvidere følger det af artikel 79a, stk. 3a, at den administrative bøde skal være højere end den økonomiske fordel, som er opnået ved overtrædelsen af reglerne. Såfremt det maksimum, som er angivet i forordningen, ikke er tilstrækkeligt til at fratage den økonomiske fordel, som er opnået, skal tilsynsmyndigheden have mulighed for at udstede en bøde, der er højere end det angivne maksimum.

Medlemsstater skal efter artikel 79b, stk. 1, i den nationale lovgivning fastlægge regler om straffe for overtrædelse af bestemmelser i forordningen, som ikke kan medføre en administrativ bøde, ligesom det skal sikres at disse gennemføres. Disse straffe skal være effektive, proportionale og afskrækkende.

2.10. Bestemmelser vedrørende specifikke databehandlingssituationer (forordningens kapitel IX)

Kapitlet indeholder en række bestemmelser om behandling af personoplysninger i særlige situationer, herunder i ansættelsesforhold og til brug for historiske, statistiske eller forskningsformål.

I artikel 80, *stk. 1*, fastslås, at medlemsstatslovgivning skal forene retten til databeskyttelse, som følger af denne forordning, med retten til ytringsfrihed og information, herunder behandlingen af personoplysninger til journalistiske formål, kunstneriske formål og litterær virksomhed.

Det følger dernæst af artikel 80, stk. 2, at medlemsstaterne for de formål, som følger af stk. 1, kan fastsætte fritagelser og undtagelser i forhold til bestemmelserne i forordningens kapitel II (principper), kapitel III (den registreredes rettigheder), kapitel IV (den dataansvarlige og databehandleren), kapitel V (overførsel af personoplysninger til tredjeland og internationale organisationer), kapitel VII (samarbejde og sammenhæng), såfremt det er nødvendigt for at kunne forene retten til beskyttelse er personoplysninger med retten til ytringsfrihed og information.

Det følger af artikel 80a, at personoplysninger i officielle dokumenter, som en offentlig myndighed eller offentligt organ har i sin besiddelse, kan videregives i overensstemmelse med EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som myndigheden eller organet er underlagt, for at forene retten til offentlig adgang til disse dokumenter med retten til beskyttelse af personoplysninger, som følger af forordningen. Det følger af den tilhørende præambelbetragtning 18, at offentlige myndigheder eller organer i denne sammenhæng skal omfatte samtlige organer, som er underlagt nationale regler om aktindsigt.

Efter artikel 80b kan medlemsstaterne bestemme på hvilke betingelser et nationalt identifikationsnummer eller andre almene midler til identifikation kan gøres til genstand for behandling. Nationale identifikationsnumre eller andre almene midler til identifikation skal kun anvendes under de fornødne garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

I medfør af artikel 82. stk. 1, kan medlemsstaterne specificere anvendelsen af reglerne i forordningen for at sikre beskyttelse af rettigheder og frihedsrettigheder i forbindelse med behandlingen af arbejdstageres personoplysninger i ansættelsesforhold, særligt i forbindelse med ansættelse, ansættelseskontrakter, herunder godtgørelse for forpligtelser fastsat ved lov eller kollektive overenskomster, arbejdets ledelse, planlægning og tilrettelæggelse, lighed og mangfoldighed på arbejdspladsen, sundhed og sikkerhed på arbejdet, beskyttelsen af de ansattes og kunders ejendom. Derudover kan specificering ske i forbindelse med individuel og kollektiv udøvelse og brug af rettigheder og fordele i forbindelse med ansættelse og i forbindelse med ophør af ansættelsesforhold.

Det følger herefter af artikel 82, stk. 2, at hver medlemsstat skal meddele Kommissionen de bestemmelser som vedtages i henhold til stk. 1., senest den dato, der er fastsat i artikel 91, stk. 2, og straks underrette om eventuelle senere ændringer af disse.

Kapitel IX indeholder endvidere bestemmelser om behandling af personoplysninger til arkivformål samt til historiske, statistiske og videnskabelige formål.

Det følger af artikel 83, stk. 1, at såfremt personoplysninger behandles med henblik på arkivformål samt historiske, statistiske og videnskabelige formål, kan EU- eller medlemsstaternes lovgivning, som sikrer fornødne sikkerhedsforanstaltninger for den registreredes rettigheder og frihedsret-

tigheder, fastsætte undtagelser fra bestemmelserne i artikel 14a, stk. 1 og 2, samt artikel 15, 16, 17, 17a, 18 og 19, for så vidt disse undtagelser er nødvendige for opfyldelsen af et specifikt formål.

Det følger dernæst af artikel 83, stk. 2, at de fornødne sikkerhedsforanstaltninger, som er nævnt i stk. 1, skal sikre, at teknologiske og/eller organisatoriske beskyttelsesforanstaltninger i medfør af forordningens kapitel IV er anvendt i forhold til personoplysningerne. Disse foranstaltninger skal især gøre de pågældende oplysninger uforståelige for alle andre personer, end dem, der har autoriseret adgang til oplysningerne, medmindre disse foranstaltninger umuliggør opnåelse af det formål, der er med behandlingen af personoplysningerne, og et sådant formål ikke kan opfyldes på anden måde.

Det følger af artikel 84, stk. 1, at medlemsstaterne kan vedtage specifikke regler om tilsynsmyndighedernes undersøgelsesbeføjelser i henhold til artikel 53, stk. 1, litra da og db, i forhold til dataansvarlige og databehandlere, der i henhold til national lovgivning eller regler fastlagt af nationale kompetente organer, er underlagt faglig eller anden tilsvarende tavshedspligt eller underlagt et kodeks om faglig etik, som efterses og håndhæves af faglige organer, for så vidt dette er nødvendigt og proportionalt med henblik på at forene retten til beskyttelse af personoplysninger med tavshedspligt. Disse regler gælder kun for personoplysninger, som den dataansvarlige eller databehandleren har modtaget eller indhentet under en aktivitet, der er underlagt denne tavshedspligt.

Det følger dernæst af artikel 84, stk. 2, at hver medlemsstat skal meddele Kommissionen om de regler, den vedtager i henhold til stk. 1 senest den dato, der er fastsat i artikel 91, stk. 2, samt underrette Kommissionen straks om eventuelle senere ændringer af disse.

2.11. Delegerede retsakter og gennemførelsesforanstaltninger (forordningens kapitel X)

Artikel 86 indeholder en opregning af de bestemmelser i forslaget, hvorved Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter, og en regulering af, hvordan Kommissionen kan udøve disse beføjelser.

Det bemærkes i den forbindelse, at der blandt medlemsstaterne er enighed om, at antallet af muligheder for Kommissionen til at udstede delegerede retsakter skal reduceres betragteligt. Der er på nuværende tidspunkt ikke

opnået endelig enighed om, hvilke af disse muligheder der skal slettes. Det bemærkes dog, at en række af hjemmelsbestemmelserne allerede er udgået af forslaget.

Artikel 87 indeholder bestemmelser om den udvalgsprocedure, der skal finde anvendelse i forbindelse med Kommissionens vedtagelse af gennemførelsesretsakter. Der henvises i den forbindelse til forordning 182/2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser.

2.12. Afsluttende bestemmelser (forordningens kapitel XI)

Forslagets artikel 88 indeholder en række afsluttende bestemmelser, hvor der bl.a. lægges op til at ophæve det gældende databeskyttelsesdirektiv 95/46/EF.

Derudover fremgår det af artikel 89, at forordningen ikke indfører yderligere forpligtelser for fysiske eller juridiske personer, for så vidt angår behandling af personoplysninger i forbindelse med levering af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester i offentlige kommunikationsnet i Unionen, i forhold, hvor de er underlagt specifikke forpligtelser med samme mål som fastsat i direktiv 2002/58/EF (e-privacy direktivet).

Efter artikel 90 skal Kommissionen med jævne mellemrum evaluere forordningen. Senest 4 år efter ikrafttræden skal Kommissionen indgive den første evaluering til EU-parlamentet og Rådet.

Endelig følger det af forslagens artikel 91, at det træder i kraft på tyvendagen efter offentliggørelse i Den Europæiske Unions Tidende, og at det finder anvendelse 2 år fra denne dato. Forordningen vil være bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Henset til, at forordningsforslaget berører forhold, der har relevans for en række retsområder, er det alene et udvalg af de berørte love, der omtales i dette afsnit.

3.2. Persondataloven

I lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer (persondataloven) er der fastsat generelle regler om behandling af personoplysninger for offentlige myndigheder og den private sektor.

Persondataloven indeholder således bl.a. regler om, hvornår behandling af personoplysninger i almindelighed må finde sted, ligesom loven indeholder regler vedrørende behandling af særlige typer oplysninger (f.eks. regler om personnumre) og vedrørende behandling af personoplysninger på særlige områder (f.eks. regler om kreditoplysningsbureauer).

Loven indeholder desuden en række bestemmelser om rettigheder for de personer, der behandles oplysninger om, f.eks. regler om den registreredes ret til information, indsigelse, indsigt, berigtigelse og sletning af personoplysninger. Endvidere er fastsat regler om datasikkerhed i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Persondataloven indeholder også bestemmelser om Datatilsynets kontrol med behandling af personoplysninger, der foretages for offentlige myndigheder og den private sektor, ligesom der i loven er fastsat regler om pligt til at foretage anmeldelse til Datatilsynet i forbindelse med bestemte typer behandling af personoplysninger.

Persondataloven er først og fremmest baseret på databeskyttelsesdirektivet.

3.3. Forvaltningsloven

I lov nr. 571 af 19. december 1985 med senere ændringer (forvaltningsloven) fastsættes regler om en række forhold vedrørende den offentlige forvaltning, herunder om udveksling af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder.

Det følger af lovens § 27, stk. 1, at reglerne i persondatalovens § 5, stk. 1-3, §§ 6-8, § 10, § 11, stk. 1, § 38 og § 40 gælder for videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden forvaltningsmyndighed.

3.4. Sundhedslovgivningen

Den endelige vurdering af, i hvilket omfang forordningsforslaget vil berøre reglerne på sundhedsområdet, er endnu ikke foretaget. Dog forventes forordningsforslaget, herunder navnlig den foreslåede artikel 9, stk. 2, litra h, samt artikel 81 (om behandling af helbredsoplysninger), generelt at berøre de gældende regler på sundhedsområdet.

Det bemærkes i den forbindelse, at lovbekendtgørelse nr. 913 af 13. juli 2010 med senere ændringer (sundhedsloven) bl.a. indeholder bestemmelser, der regulerer sundhedspersoners tavshedspligt, videregivelse og indhentning af helbredsoplysninger, herunder medicin- og vaccinationsoplysninger, oplysninger om øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, jf. lovens kapitel 9, herunder § 42 a, samt §§ 157 og 157 a. Disse regler må forventes at blive berørt af forordningsforslagets regler.

Endvidere må forordningsforslagets artikel 83c om behandling af personoplysninger til videnskabelige formål forventes at have betydning for forskningsarbejde på det sundhedsmæssige område.

3.5. Andre love mv.

En række andre love og retsakter indeholder bestemmelser om behandling af personoplysninger. Dette gælder f.eks. lovgivningen om behandling af personoplysninger til forskningsformål, om tv-overvågning, om behandling af personoplysninger i CPR-systemet samt i forbindelse med udøvelsen af offentlig og privat virksomhed inden for en række konkrete områder.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Det følger af EUF-traktatens artikel 288, at en forordning er almengyldig, samt at den binder i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Hertil kommer, at forordningsforslaget efter sit indhold bl.a. har til formål at ophæve og erstatte det gældende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF). En konsekvens af forslaget vil derfor bl.a. være, at den regulering, der følger af lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven) – samt andre love, bekendtgørelser mv., der vedrører behandling af personoplysninger – efter omstændighederne vil skulle ophæves eller ændres i overensstemmelse med ordlyden af den endelige forordning.

Det bemærkes, at forordningsforslaget indeholder en række bestemmelser, hvorved medlemsstaterne på konkrete områder overlades beføjelse til – inden for rammerne af forordningen – at fastsætte nærmere regler om behandling af personoplysninger, jf. bl.a. under pkt. 2.10 ovenfor. Rækkevidden af disse bestemmelser, og dermed rammerne for den nationale lovgivning på disse områder, er endnu ikke afklaret.

Den endelige fastlæggelse af, hvilke love der vil være behov for at ophæve eller ændre, vil finde sted i samarbejde med de berørte ressortministerier.

Forslaget vil indebære, at bestemmelserne i den gældende persondatalov i al væsentlighed vil skulle erstattes af forordningens regulering, der som nævnt vil gælde umiddelbart i hver medlemsstat. De behandlingsregler, rettigheder for den registrerede, datasikkerhedsregler mv., der i dag følger af persondataloven, vil – efter forslagets vedtagelse – således alene være at finde i forordningen.

Det følger endvidere af forslaget, at forordningens regulering skal suppleres af national lovgivning bl.a. om oprettelse af en national tilsynsmyndighed.

Herudover bemærkes det, at det følger af forslagets artikel 79, at tilsynsmyndigheder skal kunne udstede administrative bøder. Datatilsynet har ikke en sådan adgang efter gældende ret, og det vil således i givet fald kræve en lovændring, hvis der skal etableres en sådan adgang i overensstemmelse med forslaget.

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser.

Efter et foreløbigt skøn baseret på de foreliggende forslag (forordning og direktiv), vil reformpakken om databeskyttelse medføre øgede omkostninger. Det følger af budgetreglerne, at finansieringen af disse øgede omkostninger skal holdes inden for Justitsministeriets ramme eller forelægges regeringens Ø-udvalg, hvis det skønnes, at dette ikke kan lade sig gøre.

Kommissionens forslag vurderes at medføre såvel administrative lettelser som administrative byrder for danske virksomheder.

De administrative lettelser skyldes især harmoniseringen af databeskyttelseskrav. Lettelserne vurderes især at vedrøre virksomheder, der opererer i flere EU-lande.

Forslaget vil dog også medføre en række nye byrder for erhvervslivet som følge af bl.a. bestemmelserne om opbevaring af optegnelser for databehandling, jf. artikel 28 og kravet om konsekvensanalyser vedrørende databeskyttelse, inden der foretages risikobehæftede databehandlinger, jf. artikel 33.

De forventede administrative konsekvenser ved forslaget overvejes løbende i forbindelse med forhandlingerne af forordningsforslaget med henblik på dels at kvantificere konsekvenserne for danske virksomheder, dels at komme med anbefalinger til, hvordan de administrative byrder i forslaget kan reduceres.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos nedenstående myndigheder og organisationer mv. med en høringsfrist den 1. juli 2012. Det bemærkes, at det således er Kommissionens oprindelige forslag, der har været i høring.

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet og Advokatsamfundet, Advokatsamfundet, Akademikernes Centralorganisation, Amnesty International, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmarkedsstyrelsen, Arbejdstilsynet, BAT-Kartellet (Bygge- Anlægs- og Trækartellet), BFID (Brancheforeningen af Farmaceutiske Industrivirksomheder i Danmark), Boligselskabernes Landsforening, Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler, Bryggeriforeningen, Børnerådet, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Statistik, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Eksportforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Metal, Dansk Metalarbejderforbund, Dansk Rejsebureau Forening, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Selskab for Akutmedicin, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Standard, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Told og Skatteforbund, Dansk Varefakta Nævn, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Dagblades Forening, Danske Maritime (skibsværtforening), Danske Regioner, Danske Reklamebureauers Brancheforening, Danske Speditører, De Danske Patentagenters Forening, De Videnskabetiske Komiteer for Regi-

on Hovedstaden, De Videnskabsetiske Komiteer for Region Midtjylland, De Videnskabsetiske Komiteer for Region Sjælland, Den Centrale Videnskabsetiske Komité, Den Videnskabsetiske Komité for Region Nordjylland, Den Videnskabsetiske Komité for Region Syddanmark, Det Ethiske Råd, Det Frie Forskningsråd, Det Nordiske Cochrane Center, Det Strategiske Forskningsråd, DI-Organisation for erhvervslivet, DJØF, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, DPU - Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, DSI – Dansk Sundhedsinstitut, Elektricitetsrådet, Fagligt Fælles Forbund, FDB, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forebyggelses- og Patientrådet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Danske Interaktive Medier, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, FTF-Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Grundejernes Landsorganisation, Grønlands Hjemmestyre, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Århus (Juridisk Institut), HK Landsklubben Danmarks Domstole, Horesta, Håndværksrådet, IDA (Ingeniørforeningen), Institut for Menneskerettigheder, IT-Brancheforeningen, ITEK, Jordemoderforeningen, Kommunernes Landsforening, Kooperationsnet, Kræftens Bekæmpelse, Københavns Kommune, Københavns Universitet, Københavns Universitetshospital, Landbrug og Fødevarer, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Ledernes Hovedorganisation, Lejernes Landsorganisation, Liberale Erhvervs Råd, LIF – Lægemedelindustriforeningen, LO, Lægeforeningen, Lægemedelindustriforeningen – LIF, MCI – Danmark, Medicoindustrien, Microsoft Danmark, Motorola, NFA - Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, Offentligt Ansattes Organisationer, Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber, Parellelimportørforeningen af Lægemedler, Patientforsikringen, Patientombuddet, Politiforbundet i Danmark, Praktiserende Lægers Organisation, Procesbevillingsnævnet, Professionshøjskolen Metropol, Professionshøjskolen UCC, Professionshøjskolen University College Nordjylland, Realkreditrådet og Realkreditforeningen, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, RUC, Sammenslutningen af Danske Småøer, SFI (Det Nationale Forskningscenter for Velfærd), Skibsværftsforeningen, Sonofon, Statens Seruminstitut, Syddansk Universitet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Tele2 A/S, Telekommunikationsindustrien, Telia, University College Lillebælt, University College Sjælland, University College Syddanmark, VIA University College, Yngre Læger,

Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Erhvervsstyrelsen, Finanstilsynet, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Lægemiddelstyrelsen, Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Patent- og Varemærkestyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Sikkerhedsstyrelsen, Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme, Søfartsstyrelsen og Trafikstyrelsen.

Høringssvar

5.1. Generelle bemærkninger

Østre Landsret, Vestre Landsret, Procesbevillingsnævnet, Rigspolitiet, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen for Offentlige Anklagere, Roskilde Universitet, Syddansk Universitet, Danske Revisorer og Den Videnskabetiske Komité og Dansk Rejsebureau Forening har ingen bemærkninger til forslaget.

5.1.1. Valg af retsakt

Dansk Erhverv, Mastercard, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, Nets og DI og DI ITEK finder, at der er behov for øget harmonisering af reglerne og bifalder derfor, at Kommissionen har fremsat et forordningsforslag frem for et direktivforslag.

Danske Regioner, Finansrådet og Tandlægeforeningen finder, at det er hensigtsmæssigt, at der arbejdes for at etablere et ensartet retsgrundlag i EU.

Institut for Menneskerettigheder finder, at en forordning til regulering af området er et fornuftigt valg, men også at det bør sikres, at forordningen ikke på enkelte områder udvander Danmarks i forvejen høje databeskyttelsesniveau.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) kan ikke støtte, at reguleringen af dele af arbejdsmarkedet sker ved en forordning, idet dette rejser principielle betænkeligheder i forhold til den danske arbejdsmarkedsmodel. DA finder, at der skal arbejdes for en regulering, der harmoniserer databeskyttelsen, men på et lavere niveau.

LO finder, at ændringen af det retlige instrument giver anledning til betydelig bekymring i relation til mulighederne for at opretholde de hidtidige særregler og de regler, der er særegne for det danske arbejdsmarked.

FTF og **Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA)** har ligeledes betænkeligheder ved, at regulering af arbejdsmarkedsretlige forhold sker ved en forordning, idet dette ikke er i overensstemmelse med artikel 153 i Traktaten om den Europæiske Unions Fællesskab.

Generelt finder **Datatilsynet**, at det kan vise sig meget vanskeligt at sikre en ensartet databeskyttelsesregulering af mange forskellige sektorer i 27 EU-lande ved en generel forordning.

Danske Medier er skeptiske i forhold til valget af forordning frem for et direktiv.

KL har anført, at forordningen rammer uhensigtsmæssigt i forhold til offentlige myndigheder og det ansættelsesretlige område, hvor hovedparten af persondatabehandlinger er rent nationale. **KL** foreslår, at privates behandling af persondata reguleres i en forordning, mens offentlige myndigheders behandling af persondata og det ansættelsesretlige område undtages herfra og fortsat reguleres i et direktiv. **KL** finder ikke, at det foreliggende forordningsudkast opfylder nærhedsprincippet.

Danske Regioner finder, at der i forhold til private og kommercielle virksomheder vil være en samfundsmæssig interesse i at sikre, at der foretages en streng kontrol af behandlingen af personoplysninger, men finder, at der er behov for en mere bred og friere behandling af personoplysninger i den offentlige sektor.

5.1.2. Kommissionens mulighed for udstedelse af delegerede retsakter

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** er skeptiske over for, at Kommissionen, som ikke kan sidestilles med en uafhængig databeskyttelsesmyndighed, kan udstede delegerede retsakter. Kommissionens muligheder for at udstede delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter indebærer en risiko for, at udfyldningen af de retlige standarder i nogle tilfælde ikke vil forekomme naturlige, rimelige og tilstrækkelig fleksible i forhold til gældende nationale normer og traditioner.

Kræftens Bekæmpelse er betænkelig i forhold til den foreslåede reguleringsteknik især med hensyn til den usikkerhed, den indebærer bl.a. i forhold til registerforskningens fremtidige vilkår. Kommissionens mulighed for at udstede delegerede retsakter bidrager således til en alvorlig og foruroligende uklarhed og uigennemsigthed vedrørende det persondataretlige grundlag for fremtidig forskning i den danske såvel som i den europæiske folkesundhed.

Institut for Menneskerettigheder finder, at delegationen til Kommissionen bør begrænses til mere specifikke områder, og at forordningens tekst bør være mere klar og præcis, således som også Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastlagt.

Kommissionens mulighed for at udstede delegerede retsakter medfører ifølge **KL**, at der er en høj grad af usikkerhed om gældende ret. **KL** frygter, at Kommissionen vil vedtage regler, som ikke i nødvendigt omfang tager højde for særlige forhold i den offentlige sektor og på ansættelsesområdet.

DA kan ikke støtte delegation af kompetence til udstedelse af delegerede retsakter til Kommissionen, idet det ansættelsesretlige område ikke hensigtsmæssigt kan reguleres på den måde, som Kommissionen foreslår.

Finansrådet finder, at det høje antal hjemler til at udstede delegerede retsakter medfører, at forordningsforslaget er uigennemskueligt.

Da de delegerede retsakter vil få stor betydning for den endelige forståelse af regelsættet, er **Realkreditrådet, Realkreditforeningen, FA, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, DI, DI ITEK** og **Lægemiddel Industri Foreningen** af den opfattelse, at det er afgørende, at Kommissionen foretager relevante høringer forud for udstedelse af delegeret retsakter.

Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening finder endvidere, at Kommissionens hjemler til at udstede delegerede retsakter bør overvejes nøje, idet indholdet kan få vidtrækkende betydning for forordningens indhold.

Rettighedsalliancen, Landbrug og Fødevarer, DI og **DI ITEK** har anført, at Kommissionens vedvarende mulighed for at vedtage delegerede retsakter medfører en væsentlig grad af retlig uforudsigelighed og usikkerhed.

Datatilsynet peger på, at databeskyttelsesområdet er indrettet med kompetence hos en række uafhængige datatilsyn, hvorved området adskiller sig væsentligt fra andre områder, hvor der er tillagt Kommissionen centrale kompetencer. Kommissionen er ikke en uafhængig databeskyttelsesmyndighed, hvorfor det for hvert punkt, hvor Kommissionen tillægges kompetence, bør overvejes, om dette er hensigtsmæssigt. Desuden er Kommissionen med forslaget tillagt kompetence til at udstede delegerede retsakter på områder, der på ingen måde kan anses for at være ikke-væsentlige, jf. artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.

Forsikring & Pension finder, at det er vanskeligt at tage stilling til de enkelte bestemmelser uden at kende indholdet af den supplerende regulering og opfordrer derfor til, at der arbejdes på at begrænse denne regulering, at der dertil indføres et krav om inddragelse af interessenter i udarbejdelsen af de supplerende regler, og at der indføres et obligatorisk krav om evaluering af anvendelsen af de delegerede retsakter efter få år.

Med henvisning til mængden af hjemler til at udstede delegerede retsakter forventer **Danske Regioner**, at der vil følge en ikke ubetydelig lovregulering i kølvandet på en eventuel vedtagelse af forordningen, hvorfor man kan frygte, at detailreguleringen sker i et tempo, der medfører usikre retstilstande.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse opfordrer til, at gennemførelsesretsakter udarbejdes hurtigst muligt, og at de ikke bliver for omfattende eller mere vanskelige at håndtere end højst nødvendigt.

5.1.3. Administrative byrder

Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening peger på, at forordningsforslaget fører til nye, unødigt vidtgående administrative byrder, som vil medføre betydelige meromkostninger, der ikke i alle tilfælde er forholdsmæssige.

Danske Medier peger på, at balancen mellem hensynet til den registrerede og hensynet til virksomhederne ikke er opnået. De øgede dokumentationskrav og de omfattende krav om implementering af procedurer og behandlingspolitik er klare eksempler herpå.

Danske Regioner er af den opfattelse, at der hos myndighederne skal indføres en meget højere grad af egenkontrol, øgede dokumentationskrav i forhold til behandling af data og større krav om implementering af procedurer og politikker mv. Der bliver endvidere krav om konsekvensanalyser og kontrol samt større krav til information, uddannelse og træning af medarbejdere i persondatabeskyttelse, hvilket vil medføre et ikke ubetydeligt administrativt og organisatorisk merarbejde.

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen** er bekymrede for, om forslaget er for omfattende og unødigt bureaukratisk, ligesom de administrative byrder ikke synes at blive modsvaret af tilstrækkelige positive effekter.

Finansrådet og **KL** finder, at der er forbundet betydelige omkostninger og administrative byrder til forslaget, som på ingen måde er proportionale med den merværdi, som forslaget indeholder. **KL** finder endvidere, at administrative byrder helt eller delvist bør fjernes i forhold til kommunerne.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** har anført, at det bør overvejes, om det er hensigtsmæssigt i den nuværende økonomiske situation at belaste virksomheder med regler, som kræver et øget ressourceforbrug.

Rigsarkivet finder, at forslaget stiller krav til opbevaring af personoplysninger, som vil pålægge de offentlige arkiver meget store ekstraomkostninger, og som vil medføre alvorlige risici for arkivaliernes integritet og autenticitet.

5.2. Forslagets enkelte elementer

5.2.1. Kapitel 1: Generelle bestemmelser

5.2.1.1. Anvendelsesområde

Institut for Menneskerettigheder har bl.a. anført, at begrebet national sikkerhed, jf. artikel 2, stk. 2, litra a, bør præciseres nærmere. Instituttet foreslår desuden, at det i artikel 2, stk. 2, litra d, tilføjes, at undtagelsen ikke gælder, hvis data bliver gjort tilgængelige for en bredere kreds.

Datatilsynet, **Institut for Menneskerettigheder**, **DA**, **DI** og **DI ITEK** finder, at det er u hensigtsmæssigt, at forordningen ikke skal gælde for EU-institutioner, jf. artikel 2, stk. 2, litra b.

Rigsadvokaten er af den opfattelse, at det er uklart, om den formulering, som fremgår af artikel 2, stk. 2, litra e, indebærer, at dele af behandlingen af personoplysninger inden for det politimæssige og strafferetlige område er omfattet af forordningen.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** finder, at artikel 3, hvorefter forordningen i visse tilfælde finder anvendelse, når den dataansvarlige ikke er etableret i EU, er meget bred.

Datatilsynet og **Danske Medier** har anført, at der er behov for, at forordningen ligeledes regulerer, hvorledes bestemmelserne skal håndhæves over for virksomheder i tredjelande.

5.2.1.2. Definitioner

DI, DI ITEK og **IT-Branchen** finder, at definitionen i forslaget artikel 4, nr. 1, er for bred.

Institut for Menneskerettigheder og **KL** finder, at sammenhængen mellem betragtning 24 i præambelen og definitionen i artikel 4, nr. 1, er uklar. Institut for Menneskerettigheder har desuden anført, at begrebet ”offentlighedens interesse” bør afklares nærmere.

DA ønsker afklaret, hvad en ”automatiseret behandling” i artikel 4, nr. 3, dækker over.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** har anført, at definitionen af et register i artikel 4, nr. 4, vil medføre en forringelse af persondataskyttelsen, idet reglerne i persondatalovens § 1, stk. 2, ikke videreføres.

Foreningen for Dansk Internet Handel finder, at det er et grundlæggende problem, at det er uklart, hvad et ”udtrykkeligt samtykke” er, jf. artikel 4, nr. 8. **Danske Medier** og **Forsikring & Pension** er enige og finder ligeledes, at det er uklart, hvornår et udtrykkeligt samtykke er indhentet.

Forbrugerombudsmanden finder, at det bør præciseres, at et samtykke skal være særskilt for at være frivilligt.

Datatilsynet er af den opfattelse, at definitionerne af genetiske og biometriske data i artikel 4, nr. 10 og 11, bør analyseres nærmere.

Lægemiddel Industri Foreningen har anført, at den foreslåede definition af genetiske data er for bred.

KL finder det vigtigt, at muligheden for at sende borgere en almindelig sms eller e-mail med en aftalepåmindelse bør kunne opretholdes uanset definitionen af helbredsoplysninger i artikel 4, nr. 12.

5.2.2. Kapitel 2: Principper

5.2.2.1. Principper for behandling og lovlig behandling

Institut for Menneskerettigheder og Kræftens Bekæmpelse finder det vigtigt, at ”uforenelig med disse formål” i artikel 5, litra b, nærmere defineres.

Experian har anført, at artikel 5 vil medføre en begrænsning for kreditoplysningsbureauers virke.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse finder, at det er uklart, om behandling af personoplysninger i forbindelse med klientforhold skal behandles efter artikel 6, stk. 1, litra a eller b.

DI og **DI ITEK** finder det utilfredsstillende, at artikel 6, stk. 1, litra d, sammenholdt med artikel 6, stk. 3 og 4, indeholder en vid adgang til vedtagelse af national lovgivning, som vil medføre, at harmoniseringen, som er tiltænkt med forordningen, ikke opnås.

Datatilsynet finder det problematisk i forhold til gældende dansk praksis, at offentlige myndigheder ikke kan anvende interesseafvejningsreglen i artikel 6, stk. 1, litra f.

Anti Doping Danmark gør opmærksom på, at det er afgørende for, at deres fortsatte virke, at databehandling kan ske i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, litra c. **Danmarks Idrætsforbund** gør ligeledes opmærksom på, at artikel 6, stk. 1, litra f, ikke medfører en begrænsning i adgangen til at behandle persondata i forhold til den gældende bestemmelse i persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 7.

5.2.2.2. Betingelser for samtykke

Instituttet for Menneskerettigheder finder, at der bør fokuseres på, om samtykket er meningsfuldt, og at betingelserne for et samtykke bør præciseres nærmere.

Danske Regioner har anført, at hjemlen for indhentelse af samtykke og brugen heraf bør tilstræbes at være smidig og operationel og påpeger endvidere, at kravene til anvendelsen af samtykke, som fremgår af artikel 7, forudsætter lovændringer på en række områder.

Danske Medier finder, at samtykkekravet ikke bør være unødigt restriktivt, ligesom **Realkreditrådet** og **Realkreditforeningen** er efterladt med det indtryk, at Kommissionen med forslaget vil gøre reglerne om samtykke mindre fleksible.

Forsikring & Pension finder det afgørende, at der er proportionalitet mellem kravene til samtykke og formålet med behandlingen af oplysningerne, og at reglerne får indbygget tilstrækkelig fleksibilitet.

Kræftens Bekæmpelse understreger, at det er yderst centralt, at registerforskningen undtages fra kravet om informeret samtykke. **Det Nationale Forskningscenter for Velfærd** lægger i den forbindelse til grund, at artikel 6, stk. 2, skal fortolkes således, at behandling af registerdata kan ske uden samtykke fra de registrerede personer.

RettighedsAlliancen peger på, at de øgede krav til afgivelse af gyldigt samtykke vil medføre mere bureaukrati for dataansvarlige og databehandlere.

Dansk Sygeplejeråd finder det positivt, at der indføres skærpede krav til samtykke som behandlingsgrundlag. Rådet finder det dog uklart, hvilke konkrete situationer i relation til ansættelsesforhold bestemmelsen er tænkt anvendt på, og på hvilket grundlag behandlingen af personoplysninger i ansættelsesforhold i så fald kan ske.

Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening mener det bør tydeliggøres, at erhvervslivet bør indrømmes en rimelig reaktionstid, hvis et samtykke tilbagetrækkes.

Anti Doping Danmark og **Danmarks Idrætsforbund** gør opmærksom på, at det er afgørende, at dopingkontrol og sanktionering kan ske uden begrænsning af en eventuel tilbagekaldelse af samtykke.

Forbrugerrådet støtter forslaget i forhold til bevisbyrde og tilbagekaldelse af samtykke og finder det vigtigt med en regel, der fastsætter, at et samtykke ikke generelt er tilstrækkeligt til, at virksomheder kan tilsidesætte enhver databeskyttelse. Forbrugerrådet kan derimod ikke støtte, at virksomheder ikke kan indhente samtykke til flere formål på én gang.

Dansk Erhverv er af den opfattelse, at artikel 7, stk. 4, ikke finder anvendelse i forholdet mellem erhvervsdrivende og forbrugere i forbindelse med indgåelse af aftaler om levering af varer eller tjenesteydelser, men ser gerne, at dette bliver udtrykkeligt nævnt i præambelen.

Finansrådet og **Nets** finder, at artikel 7, stk. 4, bør præciseres.

Datatilsynet gør opmærksom på, at den gældende praksis efter persondataloven ikke er forenelig med artikel 7, stk. 4, og mener, at rækkevidden af bestemmelsen sammenholdt med betragtning 34 i præambelen bør afklares.

DI og **DI ITEK** foreslår, at kravet om, at der ingen skævhed skal være mellem den registrerede og den dataansvarlige, og betragtning 34 i præambelen slettes, idet bestemmelsen giver anledning til betydelig fortolknings tvivl og vil være vanskelig anvendelig i praksis.

ATP ser intet behov for en nærmere præcisering af samtykkekravet og lægger til grund, at skævheden, som der henvises til i artikel 7, ikke omfatter tilfælde, hvor en borger får behandlet en sag i den offentlige forvaltning med henblik på at få udbetalt en ydelse.

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen** mener, at det er problematisk, at den almindelige aftalefrihed underlægges specifikke gyldigheds- eller ugyldighedsbetingelser, som der lægges op til med forslaget.

KL finder det problematisk, at der skabes usikkerhed om, hvorvidt en arbejdsgiver kan behandle oplysninger på grundlag af et samtykke fra den ansatte. KL finder det desuden uhensigtsmæssigt, at der skabes uklarhed og tvivl om offentlige myndigheders mulighed for at behandle oplysninger på grundlag af samtykke fra borgeren.

DA er af den opfattelse, at det arbejds- og ansættelsesretlige område bør undtages fra anvendelsesområdet for artikel 7. **DA** peger i den forbindelse på, at der ved den foreslåede regulering ikke længere vil være muligt at fortsætte opfølgningsindsatsen på sygefravær eller tilbyde hjælp i krisesituationer, der overvejende kan henføres til privatsfæren, men som har indflydelse på arbejdsevnen og trivslen.

FA er af den opfattelse, at artikel 7, stk. 4, vil udhule enhver mulighed for i ansættelsesforhold at persondatabehandle på grundlag af et samtykke, hvilket er klart uacceptabelt. **FA** peger i den forbindelse på, at der er et reelt behov for, at arbejdsgivere behandler oplysninger i forbindelse med et ansættelsesforhold, herunder ved behandling af helbredsoplysninger og indhentelse af straffeattester.

Ophævelsen af arbejdsgiverens adgang til at benytte samtykke som behandlingsgrundlag finder **Advokatrådet** og **Advokatsamfundet** vil medføre en væsentlig administrativ byrde for arbejdsgiveren. Der er tale om en indgribende ændring i retstilstanden for arbejdsgiveren, og hensynet til at undgå, at medarbejdere giver samtykke af frygt for konsekvenserne for forholdet til arbejdsgiveren, kunne varetages med mindre vidtgående foranstaltninger.

5.2.2.3. Børn

Advokatrådet, **Advokatsamfundet** og **Prosa** er overordnet set positiv over for styrkelsen af børns retsstilling.

Børnerådet finder, at forordningsforslaget udgør en klar styrkelse af børns rettigheder, idet der på tværs af landegrænser etableres en høj og ensartet beskyttelse af børn, når der behandles personoplysninger.

Institut for Menneskerettigheder peger på, at et barns modenhed er individuelt bestemt, og undrer sig over, hvorfor aldersgrænsen i artikel 8 er 13 år.

5.2.2.4. Behandling af særlige kategorier af personoplysninger

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fortolker artikel 9 således, at behandling af de i stk. 1 omhandlede oplysninger kan finde sted til videnskabelige formål med henvisning til stk. 2, litra i.

DI og **DI ITEK** finder, at forslaget artikel 9, stk. 1, bør afspejle persondatalovens §§ 7 og 8. Endvidere finder **DI** og **DI ITEK**, at kollektive overenskomster og kollektive aftaler på arbejdsmarkedet skal sidestilles med lov i artikel 9, stk. 1, litra b.

DA mener ikke, at undtagelserne i artikel 9 er tilstrækkelige, idet det skal sikres, at der kan behandles oplysninger om fagforeningsmæssige tilhørsforhold, helbredsoplysninger og straffedomme, da sådanne oplysninger kan være af stor og væsentlig betydning i et ansættelsesforhold.

Dansk Sygeplejeråd finder, at det er uklart, om opregningen i artikel 9, stk. 1, er udtømmende, og om der kan sluttes modsætningsvist, således at de oplysninger, der ikke er nævnt i bestemmelsen, skal anses som ikke-følsomme oplysninger efter artikel 6.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at også oplysninger om væsentlige sociale eller økonomiske forhold bør omfattes af forslaget artikel 9, og at bestemmelsen bør formuleres således, at også andre rent private forhold kan kategoriseres som følsomme oplysninger.

5.2.3. Kapitel 3: Den registreredes rettigheder

5.2.3.1. Information til den registrerede

Danmarks Statistik finder, at der bør være en klar undtagelse i artikel 14, stk. 5, for de tilfælde, hvor oplysninger behandles til statistisk brug og er indsamlet gennem et register, jf. artikel 11, stk. 2, i det gældende direktiv.

ATP gør opmærksom på, at oplysningspligten udvides, og at dette vil medføre en udvidelse af ATP's forpligtelser med deraf følgende administrative omkostninger.

Institut for Menneskerettigheder mener, at forslaget artikel 14, stk. 5, litra b, bør præciseres nærmere.

5.2.3.2. Den registreredes ret til indsigt

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen** finder, at bestemmelsen i artikel 15, stk. 1, hvorefter den registrerede til enhver tid har ret til indsigt, bør suppleres af en bestemmelse som i den gældende persondatalovs § 33.

Finansrådet finder, at anvendelsesområdet for artikel 15 bør præciseres.

Kræftens Bekæmpelse finder, at artikel 13, stk. 2, i det gældende direktiv, hvorefter retten til indsigt kan begrænses, såfremt oplysningerne udelukkende behandles til videnskabelig forskning eller kun opbevares i det tidsrum, som kræves for at udarbejde statistikker, bør videreføres i forordningen.

Danmarks Statistik peger på vigtigheden af, at der indføres en undtagelse til brug for behandling af oplysninger til statistiske formål, idet ret til indsigt i disse oplysninger vil medføre store administrative byrder.

5.2.3.3. Ret til at blive glemt og ret til sletning

Landbrug og Fødevarer, Forbrugerrådet, Advokatrådet og Advokatsamfundet bifalder bestemmelsen.

Lægeforeningen finder, at retten til at blive glemt ikke bør gælde for helbredsoplysninger, der bør kunne fremfindes i en periode på mindst 10 år.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd og Kræftens Bekæmpelse finder det afgørende for fremtidig registerforskning, at retten til at blive glemt ikke omfatter administrative registre og lignende.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at det i artikel 17, stk. 2 og 3, bør præciseres nærmere, hvorledes retten til at blive glemt skal afbalanceres over for hensynene til ytringsfriheden.

Statsbiblioteket peger på, at retten til at bliver glemt ikke umiddelbart er forenelig med ABM Institutionernes formål, som er at bevare oplysninger. Med henvisning til præambelens betragtning 53 er Statsbiblioteket dog af den opfattelse, at opbevaring af dokumenter, der indeholder personoplysninger, vil være muligt, såfremt dette bl.a. sker i forbindelse med historiske, statistiske eller videnskabelige forskningsformål.

Det Frie Forskningsråd finder principielt, at oplysninger, som ikke kan henføres til fysiske personer, ikke bør kunne kræves slettet, da det vil kunne påvirke forskningssituationen særdeles negativt.

Dansk Erhverv og Foreningen for Dansk Internet Handel finder, at artikel 17 giver anledning til uklarheder.

Finansrådet finder, at artikel 17 indeholder store udfordringer, da den dataansvarlige skal sondre mellem, hvilke oplysninger der er pligt til at opbevare, også selv om den registrerede ikke ønsker det, og øvrige oplysninger.

Det er **Datatilsynets** opfattelse, at artikel 17 bør underkastes en nøje analyse, og at rækkevidden af bestemmelsens stk. 8 bør overvejes.

ATP og **Nets** finder, at det er problematisk, såfremt en registreret opnår en ret til at kræve individuel sletning uafhængigt af automatiserede og økonomisk samt administrativt hensigtsmæssige sletteprocedurer, som finder sted med jævne mellemrum.

Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening har anført, at det bør præciseres, at retten til at blive glemt alene omfatter data, som den dataansvarlige er ansvarlig for og har den operationelle kontrol over.

Danske Medier mener, at artikel 17 kan være ganske byrdefuld for den enkelte virksomhed. Dertil kan det vise sig svært for en virksomhed at identificere den pågældende bruger og/eller de oplysninger, som den pågældende har afgivet om sig selv.

KL finder det vigtigt, at en kommunes registreringer af personoplysninger som udgangspunkt ikke kan kræves slettet.

Experian har den opfattelse, at artikel 17 ikke bør finde anvendelse i forhold til kreditinformationsvirksomhed.

DI og **DI ITEK** foreslår, at det alene er data, som er umiddelbart tilgængelig, der skal være omfattet af retten til at blive glemt. Således bør anonymiserede data eller data på backup ikke omfattes.

Microsoft finder ikke, at artikel 17 i tilstrækkelig grad tager højde for den måde, data deles på på internettet, og finder det vigtigt, at bestemmelsen ikke forpligter den dataansvarlige til at foretage noget, der er umuligt.

5.2.3.4. Ret til dataportabilitet

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse, Realkreditrådet, Realkreditforeningen, Finansrådet, Advokatrådet og Advokatsamfundet finder, at artikel 18 er uklar og bør præciseres.

Dansk Erhverv og **Nets** finder, at det er uklart, om den registrerede har ret til at modtage den ”værditilvækst”, som den databehandlende virksomhed har tilført oplysningerne.

IT-Branchen finder, at en bestemmelse om dataportabilitet er positiv og gavnlig for konkurrencen, men at det vil være omkostningsfuldt at realisere.

Landbrug og Fødevarer og **ATP** er bekymrede for, at artikel 18 kan blive byrdefuld for virksomheder, og finder, at der bør tages højde for dette i den endelige forordning.

Forsikring & Pension gør opmærksom på, at bestemmelsen kan medføre visse konkurrenceforvridende situationer, og finder, at bestemmelsen bør tage højde herfor.

Experian finder, at forslaget artikel 18 ikke bør finde anvendelse i forhold til kreditinformationsvirksomhed.

Microsoft støtter forslaget, der giver den registrerede ret til at råde over egne oplysninger, men peger på, at artikel 18, som den er affattet i det foreliggende udkast, vil være vanskelig at efterleve, idet data fra ét system ikke umiddelbart kan finde anvendelse i et andet system.

5.2.3.5. Profilerings

Forbrugerrådet støtter forslaget om forbud mod profilering.

Institut for Menneskerettigheder og **Mastercard** finder, at det bør præciseres yderligere i artikel 20, i hvilke tilfælde profilering ikke er tilladt.

KL og **ATP** finder det uhensigtsmæssigt, at der ikke er hjemmel til, at den offentlige, herunder kommunale, forvaltning kan foretage profilering af personer som led i myndighedsudøvelse.

Danske Medier, DI og **DI ITEK** finder, at anvendelsesområdet for artikel 20 er uklart.

Forsikring & Pension peger på, at det er nødvendigt at profilere for at kunne tilbyde forsikringer, og finder at det er væsentligt, at forordningen ikke medfører begrænsninger i muligheden for at udbyde disse ydelser.

Experian har anført, at der allerede i dansk ret findes restriktioner på foranstaltninger baseret på profilering, hvorfor artikel 20 ikke er nødvendig.

Microsoft mener, at artikel 20 bør have fokus på, hvad profileringen bliver brugt til, og finder, at profilering i nogle tilfælde bør tillades.

5.2.4. Kapitel 4: Dataansvarlig og databehandler

5.2.4.1. Dokumentation

KL anser det beklageligt og uhensigtsmæssigt, at der indføres krav om dokumentation for enhver databehandling, og bemærker dertil, at der ikke skal stilles unødvendige og bureaukratiske krav. **KL** ønsker, at kommuner undtages fra kravet om dokumentation.

Dansk Erhverv har anført, at undtagelsen i artikel 28, stk. 4, litra a, er vigtig, idet mindre og mellemstore virksomheder vil have svært ved at opfylde betingelsen, da kravet vil medføre en uoverskuelig administrativ og økonomisk byrde.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse, Dansk Sygeplejeråd, Nets, DA og Landbrug og Fødevarer finder, at forpligtelsen efter artikel 28 vil være omfattende, og at opfyldelsen vil medføre et stort ressourceforbrug.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd mener, at det er af væsentlig betydning, at dokumentationskravet holdes på et omkostningsbevidst niveau.

Danmarks Idrætsforbund finder det ikke helt oplagt, at undtagelsen knytter sig til antal ansatte og ikke til organisationens formål eller lignende.

5.2.4.2. Anmeldelse af brud på persondatasikkerheden

Datatilsynet, Advokatrådet og Advokatsamfundet, Realkreditrådet, Realkreditforeningen, Finansrådet, Microsoft og Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening finder, at anmeldelse af brud til tilsynsmyndigheden kun bør ske ved alvorligere sikkerhedsbrist. En række af disse høringsparter peger desuden på, at der bør ske en afklaring i forhold til forbuddet mod selvinkriminering, og at fokus bør rettes fra anmeldelsespligt mod at hindre (yderligere) sikkerhedsbrist.

KL, DI og **DI ITEK** er skeptiske i forhold til artikel 31 og finder, at det er urealistisk og fagligt uforsvarligt, at der skal ske en anmeldelse, hvis indhold er ret omfattende, inden for 24 timer. Det anbefales, at bestemmelsen udgår.

Forsikring og Pension, Dansk Erhverv, Nets, Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse, IT-Branchen og **Landbrug og Fødevarer** finder, at det ikke er hensigtsmæssigt med en tidsfrist på 24 timer, og at denne derfor bør fjernes eller forlænges.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at det er uklart, hvad der skal forstås ved ”sikkerhedsbrud”, og anbefaler at dette præciseres nærmere i artikel 31.

Lægemiddel Industri Foreningen finder, at kravet i artikel 31 ikke bør gælde i forhold til nøglekodede data, idet disse data ikke er identificerbare, medmindre nøglen brydes samtidigt.

5.2.4.3. Konsekvensanalyse og forudgående godkendelse og høring

Advokatrådet, Advokatsamfundet og **Datatilsynet** er positive over for artikel 33 og 34, men finder det vigtigt, at der ikke kommer til at gælde en generel godkendelses- og anmeldelsesordning.

Prosa, DI og **DI ITEK** støtter umiddelbart kravet om konsekvensanalyse. Prosa finder, at forpligtelsen bør udvides til at gælde i alle tilfælde, hvor behandlingen er omfattende eller omfatter følsomme oplysninger.

KL, Kræftens Bekæmpelse og **Lægemiddel Industri Foreningen** finder, at kravet om konsekvensanalyse medfører en unødvendig administrativ byrde. KL anbefaler, at udarbejdelse af konsekvensanalyser bliver frivillig.

Institut for Menneskerettigheder mener, at undtagelsen i artikel 33, stk. 5, om offentlige myndigheder bør slettes.

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen, DA** og **Mastercard** har anført, at udarbejdelsen af konsekvensanalyser vil medføre øgede administrative udgifter, og finder reglernes nuværende udformning uklar.

DA og **Danmarks Idrætsforbund** finder det vigtigt, at undtagelserne i persondatalovens § 49 videreføres i artikel 34.

5.2.4.4. Databeskyttelsesansvarlig

DA finder forslaget særlige beskyttelsesregler for den databeskyttelsesansvarlige uacceptable, idet de ikke er i overensstemmelse med den danske arbejdsretlige model. Ledelsesretten fratages arbejdsgiveren bl.a. ved, at den databeskyttelsesansvarlige ikke kan afskediges.

KL kan ikke acceptere, at arbejdsgiverens ledelsesret begrænses, og finder i den forbindelse, at artikel 35 til 37 er en alt for detaljeret regulering af den databeskyttelsesansvarliges stilling og hverv.

FA finder det ansættelsesretligt urimeligt, at arbejdsgiveren ikke kan afskedige den databeskyttelsesansvarlige.

Danske Regioner mener, at det er afgørende, at forordningen i alle henseender overholder principperne om arbejdsmarkedsparternes rolle som defineret i artikel 153 i traktaten om det Europæiske Unions Funktionsmåde.

Realkreditrådet, Realkreditforeningen og Finansrådet har anført, at det er uhensigtsmæssigt, at der skal oprettes en ny funktion uden en nærmere analyse af de administrative omkostninger herved. **Finansrådet** og **Landbrug og Fødevarer** finder, at det er unødigt byrdefuldt at pålægge større virksomheder at udpege en databeskyttelsesansvarlig.

DI og **DI ITEK** er generelt tilhænger af, at der skal udpeges et kontaktpunkt for databeskyttelse, men finder det urimeligt, at en ledelse pålægges at ansætte en person, som ledelsen ikke har nogen ledelsesret over for.

Institut for Menneskerettigheder og **LO** finder det uhensigtsmæssigt, at det afgørende for udpegning af en databeskyttelsesansvarlig er antallet af ansatte og ikke andre konkrete og individuelle forhold.

Datatilsynet, Advokatrådet og **Advokatsamfundet** ser positivt på den foreslåede ordning, idet der henvises til positive erfaringer fra Tyskland, Norge og Sverige. **Dansk Sygeplejeråd, Prosa** og **FTF** er ligeledes positive. Advokatrådet, Advokatsamfundet og Danske Advokater finder det imidlertid ikke rimeligt, at det ikke er muligt at afskedige den databeskyttelsesansvarlige ved væsentlig misligholdelse. Det bør afklares, hvilke strafferetlige og civilretlige sanktioner overtrædelse heraf medfører.

Dansk Erhverv er af den opfattelse, at forslaget om en databeskyttelsesansvarlig er fornuftigt, men finder at bestemmelserne ikke er klare nok.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse finder, at der er uklarheder i bestemmelserne om den databeskyttelsesansvarlige og præamblerne herom, som skal præciseres.

5.2.5. Kapitel 5: Videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer

Dansk Erhverv finder det positivt, at der foreslås ens spilleregler i EU på dette område.

DI og **DI ITEK** er endvidere positive over for de forbedrede muligheder for at videreføre data til tredjelande.

Institut for Menneskerettigheder finder, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal inddrages ved afgørelser efter artikel 41. Endvidere finder instituttet, at anvendelsesområdet for artikel 42, stk. 5, og 44 bør begrænses.

Danmarks Idrætsforbund gør opmærksom på, at artikel 40 til 45 vil vanskeliggøre, og i visse tilfælde umuliggøre, forbundets arbejde væsentligt, herunder ved udveksling af oplysninger med WADA.

Anti Doping Danmark finder det afgørende, at der etableres hjemmel til deres udveksling af oplysninger med internationale parter i og uden for EU.

5.2.6. Kapitel 6: Uafhængige tilsynsmyndigheder

Datatilsynet peger på, at forslaget indeholder adskillige bestemmelser, der berører tilsynets opgavevaretagelse, som vil nødvendiggøre ændringer i tilsynets organisering. Tilsynet bemærker, at selv om den gældende anmeldelsespligt afskaffes, indeholder forslaget en række bestemmelser, som forudsætter forudgående høring eller forudgående godkendelse fra tilsynsmyndigheden. Tilsynet anbefaler, at man arbejder for at indføre princippet om ”accountability” for derved ikke at bebyrde virksomheder og myndigheder unødvendigt ved eksempelvis at kræve forelæggelse af sager for tilsynsmyndigheden.

5.2.7. Kapitel 7: Samarbejde og sammenhæng

Datatilsynet har anført, at det bør overvejes, hvilke sagstyper og spørgsmål der skal være omfattet af sammenhængsmekanismen, og herunder også hvilken rolle Kommissionen skal have. Tilsynet finder det vidtgående, at Kommissionen får beføjelse til at suspendere et nationalt tilsyns foreslåede foranstaltning.

Mastercard støtter forslaget om en sammenhængsmekanisme, men finder at der bør fastsættes tidsfrister, da det ellers vil være vanskeligt for virksomhederne.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** finder, at der skal arbejdes for, at afgørelseskompetencen i videst muligt omfang ligger hos de nationale tilsynsmyndigheder. Det foreslåede system forekommer unødigt ressourcekrævende og til skade for nærhedsprincippet, og det må befrygtes, at systemet vil medføre længerevarende sagsbehandlingstider.

5.2.8. Kapitel 8: Klageadgang, ansvar og sanktioner

5.2.8.1. Klageadgang

Datatilsynet finder det ikke hensigtsmæssigt, at registrerede og organer mv. kan indgive klage i enhver medlemsstat, og finder derfor, at det bør præciseres i forordningen, hvilken tilsynsmyndighed en klage skal indgives til.

DA kan ikke støtte særlige påtalerettigheder for udenforstående i ansættelsesforhold.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse og **Danmarks Idrætsforbund** finder, at det er meget vidtgående, at organer, organisationer mv. får en selvstændig ret til at indgive klage uafhængig af en klage fra den registrerede.

Danske Regioner ønsker en præcisering af, hvilke organer, organisationer mv., der har ret til at indgive en klage på vegne af den registrerede.

5.2.8.2. Sanktioner

Danske Regioner, Realkreditrådet, Realkreditforeningen, Forsikring og Pension, DI, DI ITEK, Landbrug og Fødevarer, Finansrådet,

Dansk Sygeplejeråd, FA, Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, IT-Brancen, ATP, Danske Medier, Tandlægeforeningen og Dansk Erhverv finder det betænkeligt, at der kan pålægges administrative bøder i den angivne størrelsesorden og finder dertil, at bødestørrelserne ikke er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse finder det principielt betænkeligt, at tilsynsmyndigheder får muligheden for at udstede bøder i den angivne størrelsesorden, idet dette bør henhøre under domstolene.

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Danske Advokater og Institut for Menneskerettigheder finder, at det bør overvejes nøje, om bødestørrelserne er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. Danske Advokater finder det betænkeligt med en retstilstand, hvor der knyttes betydelige bøder til overtrædelser af formel karakter, som ikke har betydning for den enkelte person.

Region Sjælland finder, at det er væsentligt, at der er en adgang til anke ved pålæggelse af store bøder.

Danmarks Idrætsforbund finder det ikke hensigtsmæssigt, at Datatilsynet får adgang til at udstede udenretlige bøder i den angivne størrelsesorden.

5.2.9. Kapitel 9: Bestemmelser vedrørende specifikke databehandlingssituationer (historiske, statistiske eller videnskabelige forskningsformål)

Danske Regioner er bekymret for, at forordningen vil fjerne muligheden for at anvende patienters data til kvalitetsudvikling, og finder det uklart, om det fortsat vil være muligt at anvende data uden borgernes individuelle samtykke.

Lægemiddel Industri Foreningen er tilfreds med, at forslaget anerkender, at der er behov for særlige regler for indsamling og brug af personlige data til medicinsk forskning.

Kræftens Bekæmpelse og Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber er bekymrede for, at en harmonisering vil medføre, at de enestående muligheder, der er i Danmark for registerbaseret sundhedsforskning, vil begrænses og udhules. Kræftens Bekæmpelse finder det positivt, at der er

indført en bestemmelse herom i artikel 83, men opfordrer til, at der sikres rammer for, at registerbaseret sundhedsforskning fortsat kan gennemføres fremover.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Københavns Universitet og **Det Frie Forskningsråd** finder det afgørende, at der fortsat er mulighed for at anvende samfundsvidenskabelige og helbredsoplysninger til statistisk og forskningsmæssigt brug i et omfang, der svarer til den gældende regulering i persondataloven.

Medico Instustrien finder, at hensynet til beskyttelse af fysiske personers oplysninger skal afbalanceres i forhold til medicinalbranchens behov for at forske og udvikle nye, innovative produkter.

Statsbiblioteket anerkender, at det sikres, at personer ikke udstilles unødigt, ved at følsomme oplysninger bliver offentliggjort, men finder det for vidtgående, hvis hensynet til den registrerede kategorisk går forud for hensynet til muligheden for at fremlægge forskningsresultater.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet bl.a. anført, at retten til beskyttelse af personoplysninger, som er udtrykkeligt anerkendt i artikel 8 i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder, kræver samme databeskyttelsesniveau i hele EU. Hvis der ikke indføres fælles EU-regler, opstår der ifølge Kommissionen risiko for forskellige databeskyttelsesniveauer i medlemsstaterne og begrænsninger for strømmen af personoplysninger på tværs af landegrænserne mellem medlemsstater med forskellige standarder.

Herudover har Kommissionen peget på, at personoplysninger videregives stadig hurtigere på tværs af nationale grænser, og at der er en række praktiske udfordringer i forbindelse med håndhævelsen af lovgivningen om databeskyttelse og et behov for samarbejde mellem medlemsstaterne og deres myndigheder, som bør organiseres på EU-plan for at sikre en ensartet anvendelse af EU-retten. Kommissionen anser desuden EU som mest velegnet til effektivt og ensartet at sikre det samme beskyttelsesniveau for fysiske personer, når deres personoplysninger videregives til tredjelande.

Kommissionen anfører også, at der er et specifikt behov for at skabe en harmoniseret og sammenhængende ramme, som muliggør nem udveksling

af personoplysninger på tværs af EU's grænser, samtidig med at alle fysiske personer i EU sikres en effektiv beskyttelse. Kommissionen mener ikke, at medlemsstaterne selv kan mindske de aktuelle problemer, navnlig ikke problemerne vedrørende de nationale lovgivningers fragmentering.

Kommissionen anfører herudover, at den foreslåede EU-lovgivning vil være mere effektiv end tilsvarende lovgivning på medlemsstatsniveau på grund af problemernes karakter og omfang, som ikke kun gør sig gældende for en eller flere medlemsstater.

Forslagets mål kan derfor ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-niveau.

Regeringen er umiddelbart enig med Kommissionen i, at en manglende ensartet udformning og anvendelse af databeskyttelsesregler på tværs af medlemsstaterne skaber visse vanskeligheder navnlig for private virksomheder, der driver virksomhed i flere medlemsstater. Det er på den baggrund regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Det bemærkes i den forbindelse, at det gældende databeskyttelsesdirektiv bl.a. har til formål at sikre en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger med henblik på at fjerne hindringer for udveksling af personoplysninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Generel dansk holdning

Fra dansk side finder man, at der er anledning til at modernisere de gældende EU-regler om persondatabeskyttelse, som går tilbage til 1995.

Det foreliggende forslag er meget ambitiøst og meget omfattende.

Regeringen finder på baggrund af forslagets omfattende karakter og dets forventede indvirkning på den offentlige og private sektor, at der bør foretages en nærmere vurdering af valget af retsakt. Valget af forordning er især byrdefuldt i forhold til den offentlige sektor. Regeringen finder derfor, at det under de fortsatte forhandlinger nøje bør overvejes, om reguleringen af persondataområdet bør ske ved en forordning eller ved et direktiv.

Valget af retsakt har sammenhæng med spørgsmålet om fleksibilitet for medlemslandene i forhold til at kunne fastsætte nationale regler om behandling af personoplysninger på særømråder. I dansk lovgivning er der således fastsat en række særregler, som fraviger/præciserer/specificerer den generelle regulering, som følger af persondataloven (som gennemfører det nugældende EU-direktiv). Regeringen finder, at det må sikres, at et kommende EU-instrument fortsat åbner mulighed for at have sådanne særregler.

På rådsmødet i december er det forventningen, at formandskabet vil lægge op til enighed om dele af forslaget, som vedrører spørgsmålet om medlemsstaternes fleksibilitet, dvs. medlemsstaternes mulighed for at opretholde og vedtage national lovgivning om persondatabeskyttelse, som skal kunne gælde ved siden af den generelle forordning om persondatabeskyttelse.

Fra regeringens side finder man Kommissionens oprindelige forslag indeholdt en række bestemmelser, som ville medføre, at de administrative omkostninger for myndigheder og virksomheder blev øget, uden at dette medførte, at den registrerede blev sikret en bedre retsstilling. Regeringens vurdering har derfor været, at Kommissionens forslag ikke skabte den rette balance mellem merværdi og omkostninger, herunder i form af administrative konsekvenser.

Regeringen har indtaget den holdning, at det er væsentligt, at de enkelte bestemmelser overvejes nøje med henblik på at sikre, at de administrative omkostninger reduceres. Regeringen har i den forbindelse deltaget aktivt i arbejdet med at indarbejde en såkaldt risikobaserede tilgang i forordningen, herunder især i kapitel 4 om den dataansvarlige og databehandleren. Regeringen finder, at man med denne tilgang har fundet en bedre balance mellem merværdi og omkostninger.

Herudover finder regeringen, at Kommissionens oprindelige forslag indeholder for mange muligheder for, at Kommissionen kan udstede delegerede retsakter. Dette medfører, at forordningens i forvejen meget brede og detaljerede regulering bliver endnu mere vidtfavnende med den konsekvens, at gældende ret vil kunne blive uforudsigelig og svært gennemskuelig. Regeringen vil arbejde for, at antallet af de delegerede retsakter nedbringes.

Regeringen finder endvidere, at forslaget til et såkaldt "one-stop-shop princip" for tilsynsmyndigheder, hvorefter der skal være en hovedtilsynsmyndighed ("lead authority"), som skal være enekompetent i hele EU, i en dansk sammenhæng rejser grundlæggende og principielle spørgsmål. Danmark vil således ikke kunne støtte en ordning, som medfører, at udenlandske myndigheder træffer afgørelser med bindende virkning for borgere, virksomheder mv. i Danmark.

Endelig finder man fra dansk side, at forslaget på nuværende tidspunkt indeholder en række væsentlige elementer, hvis rækkevidde må søges nærmere afklaret under de fortsatte forhandlinger. Det drejer sig bl.a. om bestemmelserne om rammerne for den nationale særregulering, spørgsmålet om det såkaldte one-stop-shop princip for tilsynsmyndigheder og bestemmelsen om behandling af oplysninger til videnskabelige formål. Fra dansk side finder man det afgørende, at de nationale tilsynsmyndigheder ikke skal kunne udstede administrative bøder, som i en dansk sammenhæng ligeledes vil rejse principielle spørgsmål.

De danske bekymringer og synspunkter deles af en række af de øvrige medlemsstater.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentets Libe-udvalg nåede den 21. oktober 2013 til enighed om et kompromisforslag.

Kompromisforslaget blev vedtaget i Europa-Parlamentets plenarforsamling den 12. marts 2014.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9. og 10. oktober 2014.

Dagsordenspunkt 2: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2012) 10 endelig

Resumé

Forslaget til et databeskyttelsesdirektiv for de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger på det strafferetlige område er omfattet af retsforbeholdet. Det følger af forslagens præambelbetragtninger, at direktivforslaget udbygger Schengenreglerne, hvorfor Danmark i henhold til artikel 4 i protokollen om Danmarks stilling inden for 6 måneder skal træffe afgørelse om, hvorvidt direktivet skal gennemføres i national lovgivning. Ifølge direktivforslaget skal dette finde anvendelse på de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Det gælder også i forhold til rent nationale forhold. Forslaget er på en række punkter en videreførelse af den gældende regulering, men indeholder også en række væsentlige ændringer og nykabelser. Det er regeringens vurdering, at dele af forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes at have lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser, hvis det gennemføres i dansk ret. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. En række tvivlsspørgsmål om forslagens indhold og rækkevidde bør afklares, før der kan tages nærmere stilling til forslaget.

1. Baggrund

Den 4. november 2010 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse med titlen: "En global metode til beskyttelse af personoplysninger i Den Europæiske Union" (KOM(2010) 609 endelig). Denne meddelelse indeholder hovedtemaerne for den reform af EU's databeskyttelsesregler, som Kommissionen nu tilsigter at gennemføre bl.a. ved det foreliggende direktivforslag.

I forbindelse med fremsættelsen af det foreliggende direktivforslag afgav Kommissionen endvidere en meddelelse med titlen: "Beskyttelse af privat-

livets fred i en forbundet verden: En europæisk databeskyttelsesramme til det 21. århundrede” (KOM(2012) 9 endelig). I meddelelsen beskrives de mere konkrete overvejelser, der ligger til grund for Kommissionens forslag. Det anføres i den forbindelse, at Kommissionen finder, at der er brug for moderne, sammenhængende databeskyttelsesregler for hele EU, så oplysninger kan flyde frit mellem medlemsstaterne. Virksomhederne har samtidig brug for klare og ensartede regler, der giver retssikkerhed og minimerer den administrative byrde. Dette er efter Kommissionens opfattelse meget vigtigt for at sikre, at det indre marked er velfungerende og i stand til at skabe økonomisk vækst, nye job og innovation.

Herudover anfører Kommissionen bl.a., at Lissabon-traktatens artikel 16 har skabt et nyt retsgrundlag, der muliggør en moderniseret og global tilgang til databeskyttelse og fri udveksling af personoplysninger, som også omfatter politimæssigt og retligt samarbejde i straffesager.

Kommissionen anfører endvidere, at den har afholdt flere offentlige høringer om databeskyttelse og ført en tæt dialog med de relevante interessenter i de seneste år. På baggrund af de oplysninger, som Kommissionen har indsamlet i den forbindelse, konkluderes det i meddelelsen, at både borgere og virksomheder ønsker, at der gennemføres en altomfattende reform af EU's databeskyttelsesregler.

Kommissionen ønsker derfor at skabe ”en stærk og konsekvent retlig ramme” på området på tværs af EU's politikker. Denne ramme skal bl.a. styrke fysiske personers rettigheder og bekæmpe bureaukrati for erhvervs livet.

Kommissionen foreslår, at denne nye retlige ramme skal bestå af

- en databeskyttelsesforordning, der skal erstatte det gældende direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesdirektivet), og
- et direktiv, der skal erstatte den gældende rammeafgørelse 2008/977/RIA om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Det bemærkes, at selv om den såkaldte databeskyttelsespakke – dvs. ovennævnte forordnings- og direktivforslag – har været prioriteret af samtlige

formandskaber siden fremsættelsen i januar 2012, er det forordningsforslaget, som har haft formandskabernes hovedfokus. Dette betyder, at direktivforslaget ikke har været underlagt samme intensive behandling på arbejdsgruppeniveau som forordningsforslaget.

Det italienske formandskab har sat sagen på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4. og 5. december 2014. Det er forventningen, at formandskabet vil give en orientering om status i forhandlingerne.

Det danske retsforbehold

Det følger af forslagens præambelbetragtninger, at direktivforslaget udbygger Schengenreglerne, hvorfor Danmark i henhold til artikel 4 i protokollen om Danmarks stilling inden for 6 måneder skal træffe afgørelse om, hvorvidt direktivet skal gennemføres i national lovgivning.

2. Indhold

2.1 Indledning

Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger er fremsat efter TEUF artikel 16, stk. 2, hvorefter der kan fastsættes regler for beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger, der foretages af bl.a. medlemsstaterne under udøvelse af aktiviteter, der er omfattet af EU-retten.

Forslaget tager i en række henseender udgangspunkt i den regulering, der følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF), som navnlig er gennemført i dansk ret ved lov om behandling af personoplysninger (persondataloven). Herudover tager forslaget udgangspunkt i den regulering, der følger af Rådets rammeafgørelse om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager (rammeafgørelse 2008/977/RIA). Rammeafgørelsen er gennemført i dansk ret ved persondatalovens § 72 a og bekendtgørelse nr. 1287 af 25. november 2010 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet. På den baggrund vil der

i det følgende hovedsageligt blive fokuseret på de væsentligste nyskabelser og ændringer, som forslaget indeholder.

Gennemgangen af forslaget nedenfor tager udgangspunkt i kompromisteksten, som den ser ud i Rådet pr. april 2014. Der er foretaget en række væsentlige ændringer *i forhold til forslaget, som Kommissionen fremsatte*, idet det dog bemærkes, at der ikke er opnået enighed om nogen del af forslaget endnu.

2.2 Generelle bestemmelser (direktivforslagets kapitel I)

Forslagets kapitel I beskriver direktivets formål, ligesom det fastlægger dets materielle anvendelsesområde og indeholder definitioner af udvalgte begreber.

Det følger af forslagens artikel 1, at forslaget fastsætter regler om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente offentlige myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser og sikring af den offentlige sikkerhed på baggrund af disse formål eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Forslaget finder anvendelse for kompetente offentlige myndigheder samt organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser som deres eneste eller overvejende opgave.

Det fremgår endvidere af forslagens artikel 1, stk. 1a, at direktivet ikke udelukker, at medlemsstaterne fastsætter højere sikkerhedsforanstaltninger i national lovgivning end dem, som fremgår af direktivet.

Medlemsstaterne skal ifølge forslagens artikel 1, stk. 2, sikre, at fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, især retten til beskyttelse af personoplysninger, beskyttes, og at udvekslingen af personoplysninger mellem kompetente offentlige myndigheder, og organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser, som deres eneste eller overvejende opgave, ikke indskrænkes eller forbydes af grunde, der vedrører beskyttelsen af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Direktivet skal ifølge forslagens artikel 2 finde anvendelse på de kompetente offentlige myndigheders – samt organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser, som deres eneste eller overvejende opgave – behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterfor-

ske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser og sikring af den offentlige sikkerhed på baggrund af disse formål, eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Direktivet skal kun finde anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages elektronisk, og på anden ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Det bemærkes, at der er tale om en væsentlig udvidelse af anvendelsesområdet i forhold til den gældende regulering på EU-niveau. Det nugældende databeskyttelsesdirektiv finder således ikke anvendelse på aktiviteter på det strafferetlige område, og rammeafgørelsen finder alene anvendelse på grænseoverskridende udveksling af personoplysninger inden for det politimæssige- og strafferetlige område.

Direktivet skal i henhold til artikel 2, stk. 3, ikke finde anvendelse på behandling af personoplysninger, som iværksættes med henblik på udøvelse af aktiviteter, der ikke er omfattet af EU-retten. Af den tilhørende præambelbetragtning fremgår, at dette bl.a. vedrører national sikkerhed, som derfor er undtaget fra direktivforslagets anvendelsesområde. Behandlinger af personoplysninger, som foretages af EU-institutioner, -organer, -kontorer og –agenturer er også undtaget fra direktivets anvendelsesområde.

Artikel 3 indeholder definitioner af en række centrale begreber. Visse af disse begreber er nyskabelser eller ændrede i forhold til, hvad der følger af de gældende regler. Det kan i den forbindelse særligt fremhæves følgende:

- ”Begrænsning af behandling”, som betyder markering af opbevarede oplysninger med den hensigt at begrænse den fremtidige behandling af disse oplysninger (nr. 4).
- ”Brud på persondatasikkerheden”, som betyder brud på sikkerheden, der fører til hændelig eller ulovlig tilintetgørelse, tab, ændring, ubeføjet udbredelse af eller indsigt i personoplysninger, der er videregivet, lagret eller på anden måde behandlet (nr. 9).
- ”Genetiske data”, som betyder alle personoplysninger vedrørende de genetiske karakteristika ved en person, som er arvet eller pådraget, og som er resultatet af en analyse af en biologisk prøve fra den pågældende person (nr. 10).

- ”Biometriske data”, som betyder alle personoplysninger, som er resultatet af en specifik teknisk behandling, som relaterer sig til en persons fysiske, fysiologiske eller adfærdsmæssige karakteristika, som muliggør eller bekræfter den unikke identifikation af denne person, så som ansigtsbilleder eller fingeraftryk (nr. 11).
- ”Helbredsoplysninger”, som betyder oplysninger, der relaterer sig til en persons fysiske eller mentale helbred, og som afslører information om dennes helbredsmæssige status (nr. 12).
- ”Profilering”, som betyder enhver form for automatisk behandling af personoplysninger, hvis formål er at skabe eller bruge en profil ved at evaluere personlige aspekter, der relaterer sig til en fysisk person (nr. 12a).
- “Lovovertrædelse”, som betyder enhver krænkelse af lovgivning, som er underlagt strafferetlige sanktioner i EU-retten eller medlemsstats lovgivning (nr. 16).

2.3. Principper (direktivforslagets kapitel II)

Direktivforslagets kapitel II indeholder en række generelle behandlingsprincipper, der altid skal efterleves i forbindelse med behandling af personoplysninger, og derudover en række konkrete behandlingsregler.

De generelle behandlingsprincipper i forslaget svarer i vidt omfang til de regler, som er fastsat i det gældende databeskyttelsesdirektiv fra 1995. Det fremgår af forslaget artikel 4, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at personoplysninger behandles lovligt og rimeligt (litra a), og at de indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke senere gøres til genstand for behandling, som er uforenelig med disse formål (det såkaldte finalité-princip, jf. litra b). Det fremgår endvidere, at personoplysningerne skal være tilstrækkelige og relevante, og at de ikke må omfatte mere end det, der kræves for at opfylde det formål, hvortil de behandles (litra c), og at oplysningerne skal være korrekte og – om nødvendigt – ajourførte (litra d). Personoplysninger skal endvidere opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil personoplysningerne behandles (litra e), og de skal behandles på en måde, der sikrer den tilstrækkelige sikkerhed (litra ee). Det er ifølge artikel 4, stk. 2, den dataansvarli-

ge, der har ansvaret for efterlevelse af disse generelle behandlingsprincipper.

Bestemmelsen i artikel 5 i Kommissionens oprindelige forslag om, at der i videst muligt omfang skulle sondres mellem personoplysninger vedrørende forskellige kategorier af registrerede personer, er udgået af den foreliggende kompromistekst i Rådet.

Ifølge forslaget artikel 6 skal medlemsstaterne sørge for, at de kompetente offentlige myndigheder og organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser, som deres eneste eller overvejende opgave, sikrer, at personoplysninger, som er urigtige, ufuldstændige eller ikke ajourførte, ikke videregives eller stilles til rådighed. I dette øjemed verificerer de kompetente offentlige myndigheder samt nævnte organer kvaliteten af personoplysningerne, før de videregives eller stilles til rådighed. I forbindelse med al videregivelse af oplysninger skal der tilføjes tilgængelige oplysninger, der gør det muligt for den modtagende kompetente myndighed at vurdere graden af rigtighed, fuldstændighed samt om oplysningerne er ajourførte og pålidelige.

Ifølge forslaget artikel 7, stk. 1, skal medlemsstaterne fastsætte, at behandling af personoplysninger kun er lovlig i det omfang denne behandling er nødvendig for at kunne varetage et af følgende formål:

- Udførelse af en opgave baseret på EU-ret eller medlemsstats lovgivning af en kompetent myndighed til de formål, som er nævnt i artikel 1, stk. 1 (litra a)
- Beskyttelse af den registreredes eller en anden persons vitale interesser (litra c)
- Forebyggelse af en umiddelbar og alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed (litra d).

Medlemsstaterne kan endvidere give den dataansvarlige mulighed for – til de formål, som er nævnt artikel 1, stk. 1 – senere at behandle personoplysninger til historiske, statistiske eller videnskabelige formål, såfremt der foreligger tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Det følger af forslaget artikel 7a, at medlemsstaterne i de tilfælde, hvor EU-lovgivning eller national lovgivning, som den kompetente offentlige myndighed mv. er underlagt, fastlægger særlige betingelser for behandling

af personoplysninger i særlige situationer, skal foreskrive, at den offentlige myndighed, som overfører oplysninger, skal oplyse modtageren af oplysningerne om sådanne betingelser og kravet om at respektere disse. Efter artikel 7a, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at den offentlige myndighed mv., som overfører oplysninger efter stk. 1, ikke fastlægger betingelser for modtagere i andre medlemsstater mv., som den ikke selv er underlagt.

Efter forslaget artikel 8 skal medlemsstaterne forbyde behandling af personoplysninger, der viser racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning og fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, helbredsoplysninger og oplysninger om seksuelle forhold for at være særligt følsomme oplysninger.

Medlemsstaterne kan dog ifølge forslaget artikel 8, stk. 2, fastsætte, at de kompetente offentlige myndigheder mv. kan behandle disse særligt følsomme personoplysninger, hvis behandlingen er tilladt i henhold til EU- eller medlemsstatslovgivning, som fastlægger de fornødne garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder (litra a), hvis behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser (litra b), eller hvis behandlingen er nødvendig for forebyggelse af en umiddelbar og alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed (litra c).

Ifølge forslaget artikel 9, stk. 1, skal medlemsstater forbyde afgørelser, som udelukkende er baseret på såkaldt profilering, hvis afgørelsen har negativ retsvirkning eller alvorligt påvirker den pågældende, medmindre dette tillades i EU- eller medlemsstatslovgivning, som den dataansvarlige er underlagt, og som sikrer tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Profilering skal ikke baseres på særligt følsomme oplysninger, som fremgår af artikel 8, stk. 1, medmindre artikel 8, stk. 2, finder anvendelse og tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder sikres.

2.4. Den registreredes rettigheder (direktivforslagets kapitel III)

Forslagets kapitel III fastlægger den registreredes rettigheder i forhold til den dataansvarlige. Kapitlet indeholder nærmere bestemmelser om udøvelsen af den registreredes rettigheder, herunder retten til information, indsigt, berigtigelse og sletning.

Det bemærkes, at samtlige de foreslåede regler som udgangspunkt vil medføre en betydelig udvidelse af den registreredes rettigheder inden for det foreslåede direktivs anvendelsesområde. Dette skyldes, at de gældende regler om oplysningspligt over for den registrerede, den registreredes ret til indsigelse, berigtigelse, blokering og sletning af personoplysninger ikke finder anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene, politi og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område. Herudover finder de gældende regler om den registreredes ret til indsigt ikke anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene inden for det strafferetlige område.

I forhold til personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem myndigheder fra to forskellige medlemsstater i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for EU og Schengen-samarbejdet – og som i dag er omfattet af rammeafgårelsen – er det alene forslaget bestemmelse om oplysningspligt, som er en nyskabelse.

Artikel 10 indeholder overordnede regler om den dataansvarliges kommunikation og måden den registrerede skal udøve sine rettigheder. Medlemsstaterne skal således sikre, at den dataansvarlige foretager tilstrækkelige foranstaltninger til at meddelelsen af al information, som der henvises til i artikel 11 og 11a, samt al kommunikation efter artiklerne 12, 15 og 29 vedrørende behandlingen af personoplysninger til den registrerede i en forståelig og let tilgængelig form, hvor der bliver anvendt et klart og tydeligt sprog. Det fremgår endvidere, at informationen skal meddeles skriftligt. Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at den dataansvarlige tager alle rimelige skridt til at lette den registreredes udøvelse af retten til indsigt samt retten til rettelse, sletning og begrænsning af behandling.

Det følger af artikel 10, stk. 4, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige informerer den registrerede skriftligt om begrundelsen for samtlige afslag eller begrænsninger i retten til indsigt eller afslag på rettelse, sletning eller begrænsning, og at der er mulighed for at klage til tilsynsmyndigheden og at indlede en retssag.

Medlemsstaterne skal ligeledes sikre, at informationen, som meddeles efter artikel 11 og 11a, samt al kommunikation efter artikel 12, 15 og 29, meddeles gratis. I de tilfælde, hvor anmodninger fra den registrerede er åbenbart grundløse eller overdrevne, kan den dataansvarlige nægte at handle. I så fald er det den dataansvarlige, der har bevisbyrden i forhold til at demonstrere, at henvendelsen er åbenbart grundløs eller overdreven. Såfremt

den dataansvarlige er i tvivl om identiteten på den person, som indgiver en anmodning efter artikel 12 eller 15, kan den dataansvarlige anmode om yderligere information for at bekræfte identiteten på den registrerede.

Direktivforslaget giver den registrerede en ret til oplysninger fra den dataansvarlige, når der indsamles personoplysninger om den registrerede.

I henhold til artikel 11, skal medlemsstaterne sikre, at den dataansvarlige samtidigt med, at personoplysninger indsamles om den registrerede fra den registrerede i det mindste meddeler den registrerede oplysning om identitets- og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og for den databeskyttelsesansvarlige, hvis en sådan er udpeget (litra a), om meddelelse af personoplysningerne er obligatorisk eller frivillig, samt mulige konsekvenser, hvis den registrerede ikke meddeler oplysningerne (litra aa), om formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt (litra b), samt om retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (litra e).

Når personoplysningerne ikke indsamles hos den registrerede, skal medlemsstaterne efter artikel 11a sikre, at den dataansvarlige i det mindste meddeler den registrerede om identitets- og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og for den databeskyttelsesansvarlige, hvis en sådan er udpeget (litra a), kategorierne af personoplysninger (litra b), om formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt (litra c), samt om retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (litra d). Den dataansvarlige skal meddele den omhandlede information inden for en rimelig periode efter at oplysningerne er indsamlet under hensyntagen til de specifikke omstændigheder oplysningerne behandles eller hvis videregivelse til en anden modtager er tiltænkt, senest, når oplysningerne videregives.

Det følger af artikel 11b, at medlemsstater kan vedtage lovgivning, som forsinker, begrænser eller undtager fra meddelelse af den ovennævnte information til den registrerede, såfremt det er en nødvendig og proportional foranstaltning i et demokratisk samfund, under rimelig hensyntagen til den registreredes legitime interesse, for at undgå at lægge hindringer i vejen for officielle eller retlige undersøgelser mv. (litra a), for ikke at påvirke forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser samt fuldbyrde strafferetlige sanktioner (litra b), for at beskytte offentlig sikkerhed (litra c), for at beskytte national sikkerhed (litra d) og for at sikre andre personers rettigheder og frihedsrettigheder (litra e). Med-

lemsstaterne kan bestemme kategorier af behandling, som helt eller delvist falder ind under denne undtagelse.

Forslaget tillægger den registrerede en indsigtret. Efter artikel 12 skal medlemsstaterne således sikre, at den registreredes har ret til fra den dataansvarlige – med rimelige mellemrum og gratis – at få bekræftet, om personoplysninger vedrørende vedkommende behandles.

Hvis sådanne personoplysninger behandles, har den pågældende ret til indsigt i disse og til at få oplyst formålene med behandlingen (litra a), hvilke modtagere eller kategorier af modtagere, som personoplysningerne er blevet (eller vil blive) videregivet til (litra c), hvor længe oplysningerne tåntænkes opbevaret eller reglerne for beregning af denne periode (litra d), oplysninger om retten til berigtigelse, sletning eller begrænsning af behandling (litra e) samt om retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (litra f). Når oplysninger overføres til tredjelande eller til en international organisation, skal den registrerede dertil have ret til oplysning om de fornødne garantier efter artikel 35.

Retten til indsigt kan efter artikel 13 begrænses, idet medlemsstaterne kan vedtage lovgivning, som helt eller delvist begrænser den registreredes ret til indsigt, hvis en sådan begrænsning er en nødvendig og proportional foranstaltning i et demokratisk samfund under rimelig hensyntagen til den registreredes legitime interesse, for at undgå at lægge hindringer i vejen for officielle eller retlige undersøgelser mv. (litra a), for ikke at påvirke forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser samt fuldbyrde strafferetlige sanktioner (litra b), for at beskytte offentlig sikkerhed (litra c), for at beskytte national sikkerhed (litra d) og for at sikre andre personers rettigheder og frihedsrettigheder (litra e). Medlemsstaterne kan bestemme kategorier af behandling, som helt eller delvist falder ind under denne undtagelse.

Medlemsstaterne skal medmindre det underminerer formålet med begrænsningen af indsigt, jf. ovenfor, fastsætte, at den dataansvarlige skal informere den registrerede om alle afslag eller begrænsning af indsigt, begrundelsen herfor samt muligheden for at indgive en klage til tilsynsmyndigheden, jf. artikel 13, stk. 3.

Herudover foreslås det også som noget nyt i artikel 14, at medlemsstaterne skal sikre, at den registrerede i de tilfælde, hvor der meddeles helt eller delvist afslag på indsigt, har ret til at anmode tilsynsmyndigheden om at

kontrollere, om behandlingen er lovlig. Medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om, at den dataansvarlige skal underrette den registrerede om retten til at anmode tilsynsmyndigheden om at gribe ind.

Forslaget giver derudover den registrerede en ret til at kræve berigtigelse af urigtige personoplysninger. Medlemsstaterne skal således efter forslaget artikel 15, stk. 1, under hensyntagen til behandlingens karakter og formål sikre, at den registrerede har ret til berigtigelse af personoplysninger om den pågældende, som er ukorrekte, ligesom medlemsstaterne skal sikre, at den registrerede har ret til at komplettere ufuldstændige oplysninger, herunder ved brug af en supplerende erklæring.

Det følger af forslaget artikel 15, stk. 1a, at medlemsstaterne skal fastsætte en forpligtelse for den dataansvarlige til uden unødigt ophold at slette personoplysninger, såfremt behandlingen ikke er i overensstemmelse med bestemmelser, som er vedtaget i henhold til artikel 4, litra a-e, artikel 7 og artikel 8 i dette direktiv eller hvis personoplysningerne skal slettes for at opfylde en retlig forpligtelse, som den dataansvarlige er underlagt.

Medlemsstaterne skal endvidere efter artikel 15, stk. 1b, sikre den registreredes ret til at opnå begrænsning af behandlingen af personoplysninger, hvis oplysningernes rigtighed bestrides af den registrerede. Begrænsningen af behandlingen skal opretholdes indtil den dataansvarlige har haft mulighed for at fastslå, om oplysningerne er rigtige eller i en periode, hvor personoplysningerne er nødvendige for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Den dataansvarlige kan ifølge forslaget meddele afslag på berigtigelse, sletning eller begrænsning af behandlingen. I givet fald skal den dataansvarlige give den registrerede skriftlig meddelelse herom. Meddelelsen skal beskrive årsagerne til afslaget og mulighederne for at indgive klage til tilsynsmyndigheden og indbringe sagen for en retsinstans. Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 15, stk. 3, sikre, at den dataansvarlige orienterer modtagere af oplysningerne om at rette, slette eller begrænse behandlingen af personoplysninger under deres ansvar.

Efter forslaget artikel 17 kan medlemsstaterne fastsætte regler om, at udøvelsen af rettighederne i artikel 11, 11a, 12 og 15 sker i overensstemmelse med nationale retsplejeregler, når personoplysningerne er indeholdt i en retsafgørelse, et register eller en sag, der behandles i forbindelse med strafferetlige efterforskninger og straffesager.

2.5. Den dataansvarlige og databehandlerens forpligtelser mv. (direktivforslagets kapitel IV)

Forslagets kapitel IV omhandler den dataansvarlige og databehandleren. Kapitlet indeholder regler om generelle forpligtelser, datasikkerhed og udpegning af en databeskyttelsesansvarlig.

Det følger af forslaget artikel 18, som omhandler forpligtelser for den dataansvarlige, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige implementerer tilstrækkelige foranstaltninger og er i stand til at demonstrere, at behandlingen af personoplysninger i overensstemmelse med bestemmelser, som implementerer direktivet. Disse foranstaltninger kan bl.a. være anvendelse af databeskyttelsespolitikker, som specificerer anvendelsen af databeskyttelsesreglerne i dette direktiv.

Medlemsstaterne skal efter artikel 19 sikre, at den dataansvarlige under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder som følge af behandlingens karakter, omfang og formål, gennemfører passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger og procedurer, således at behandlingen af personoplysningerne opfylder kravene i bestemmelserne, som implementerer dette direktiv og beskytter den registreredes rettigheder. Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at den dataansvarlige gennemfører foranstaltninger gennem indstillinger ("by default"), som sikrer, at det alene er personoplysninger, som er nødvendige for hver behandling, der bliver behandlet.

Det følger af artikel 20, at medlemsstaterne i det tilfælde, hvor der er flere dataansvarlige, skal sikre, at disse fælles dataansvarlige fastsætter deres respektive ansvar for overholdelse af forpligtelserne, der følger af bestemmelserne, som implementerer direktivet.

Forslagets artikel 21 indeholder regler om databehandleren. Det følger således af bestemmelsen, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige alene anvender databehandlere, som kan give de tilstrækkelige garantier for gennemførelsen af passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, således at behandlingen opfylder kravene i bestemmelserne, som implementerer direktivet. Behandling af personoplysninger ved en databehandler skal foretages i henhold til et retligt bindende dokument mellem databehandleren og den dataansvarlige, som navnlig fastsætter, at databehandleren alene handler efter instruks fra den dataansvarlige.

Medlemsstaterne skal efter artikel 23 sikre, at enhver dataansvarlig og databehandler opbevarer optegnelser over alle behandlingssystemer og -procedurer, som de pågældende er ansvarlige for. Disse optegnelser skal efter anmodning gøres tilgængelige for tilsynsmyndigheden.

Efter forslaget artikel 24 skal medlemsstaterne som minimum sikre, at følgende behandlinger i automatiske behandlingssystemer blive logget: indsamling, ændring, søgning, videregivelse, samkøring og sletning. Logning af søgning og videregivelse skal vise formålet, datoen og tidspunktet for den pågældende behandling og i videst muligt omfang navnet på den person, som har søgt eller videregivet personoplysninger. Logningen skal anvendes til at kontrollere, om databehandlingen er lovlig, til egenkontrol og til at sikre dataintegriteten og datasikkerheden.

Artikel 26, stk. 1, indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne at sikre, at den dataansvarlige eller databehandleren hører tilsynsmyndigheden forud for behandlingen af personoplysning, der vil indgå i et nyt register, når de særlige kategorier af oplysninger, der er omhandlet i artikel 8, skal behandles, og når den type behandling, navnlig ved brug af nye teknologier, mekanismer eller procedurer, medfører særlige risici for den registreredes grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder. Ifølge stk. 3, skal en tilsynsmyndigheden i de tilfælde, hvor myndigheden er af den opfattelse, at den påtænkte behandling ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne, som implementerer dette direktiv, inden for 6 uger rådgive den dataansvarlige herom.

Ved behandling, som omhandlet i artikel 7, stk. 1, litra a (behandling af personoplysninger til udførelse af en opgave baseret på EU-ret eller medlemsstats lovgivning af en kompetent myndighed til de formål, som er nævnt i artikel 1, stk. 1), skal medlemsstaterne efter artikel 26, stk. 1a, sikre, at tilsynsmyndigheden bliver hørt i forbindelse med forberedelse af lovforslag og andre lovgivningsmæssige foranstaltninger, som vedrører behandling af personoplysninger.

Forslagets artikel 27 indeholder regler om behandlingssikkerhed. Det følger således af forslaget artikel 27, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige og databehandleren under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder ved inddragelse af behandlingens karakter, sammenhæng, omfang

og formål, skal gennemføre tilstrækkelige tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre et tilstrækkeligt sikkerhedsniveau.

Med henblik på automatisk databehandling af personoplysninger fastsætter medlemsstaterne, jf. artikel 27, stk. 2, bestemmelser om, at den dataansvarlige eller databehandleren på grundlag af en vurdering af risikoen ved behandlingen, gennemfører foranstaltninger til at sikre bl.a. at uautoriserede personer ikke kan få adgang til det edb-udstyr, der benyttes til behandling af personoplysninger (kontrol med fysisk adgang til udstyret, jf. litra a), at der ikke sker uautoriseret indlæsning af oplysninger samt uautoriseret læsning, ændring eller sletning af opbevarede oplysninger (kontrol med opbevaring, jf. litra c), og at personer med bemyndigelse til at anvende et automatisk databehandlingssystem kun har adgang til de oplysninger, der er omfattet af deres adgangstilladelse (kontrol med dataadgangen, jf. litra e).

En nyskabelse er indførelsen af et krav om, at den dataansvarlige skal anmelde brud på persondatasikkerheden til tilsynsmyndigheden. Efter forslagets artikel 28 skal medlemsstaterne således sikre, at der skal ske anmeldelse til tilsynsmyndigheden af brud på datasikkerheden uden unødigt forsinkelse. Anmeldelsen skal som minimum beskrive karakteren af bruddet på persondatasikkerheden, de sandsynlige konsekvenser af bruddet og de foranstaltninger, som er iværksat eller vil blive iværksat for at afhjælpe bruddet på persondatasikkerheden. For at tilsynsmyndigheden kan kontrollere overholdelse af denne forpligtelse, skal medlemsstaterne sikre, at den dataansvarlige dokumenterer alle brud på persondatasikkerheden. Undladelse af anmeldelse til tilsynsmyndigheden kan ske i de tilfælde, som refereret nedenfor under artikel 29, stk. 3, litra a og b.

Efter artikel 29, stk. 1, skal medlemsstaterne fastsætte, at når sikkerhedsbruddet forventes at krænke den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder alvorligt, skal den dataansvarlige efter anmeldelsen til tilsynsmyndigheden, jf. artikel 28, uden unødigt forsinkelse underrette den registrerede om sikkerhedsbruddet. Denne underretning skal beskrive karakteren af bruddet på persondatasikkerheden. Det er dog, jf. stk. 3, ikke nødvendigt at underrette den registrerede om et brud på persondatasikkerheden, hvis den dataansvarlige har gennemført passende teknologiske beskyttelsesforanstaltninger, og disse foranstaltninger er blevet anvendt på de data, som sikkerhedsbruddet vedrørte (litra a), hvis den dataansvarlige efterfølgende har taget skridt, som sikrer, at den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder sandsynligvis ikke længere vil blive alvorligt påvirket (litra b) eller hvis det vil indebære en uforholdsmæssig indsats, herunder især med hen-

visning til antallet af sager, som er påvirket. I sådanne tilfælde skal en offentlig meddelelse eller lignende finde sted, således at de registrerede er informeret på en effektiv måde (litra c). Ifølge stk. 4, kan underretningen til den registrerede forsinkes, begrænses eller undlades af samme årsager, som nævnt i artikel 11b.

Efter artikel 30 kan EU-retten eller medlemsstats lovgivning foreskrive, at den dataansvarlige eller databehandleren skal udpege en databeskyttelsesansvarlig. Den databeskyttelsesansvarlige skal ifølge forslaget udpeges på grundlag af faglige kvalifikationer, herunder navnlig ekspertise inden for databeskyttelseslovgivning og -praksis samt evne til at udføre de opgaver, der er omhandlet i artikel 32. En databeskyttelsesansvarlig kan udpeges for flere enheder under hensyntagen til den kompetente myndigheds organisatoriske struktur og størrelse.

Medlemsstaterne skal fastlægge, at den dataansvarlige eller databehandleren sikrer, at den databeskyttelsesansvarlige inddrages tilstrækkeligt og rettidigt i alle spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger. Den dataansvarlige eller databehandleren skal endvidere sikre, at den databeskyttelsesansvarlige kan udføre sine opgaver effektivt og kan handle uafhængigt i forbindelse med udøvelsen af hvervet.

Ifølge artikel 32 skal medlemsstaterne sikre, at den databeskyttelsesansvarlige bl.a. har til opgave at underrette og rådgive den dataansvarlige eller databehandleren om deres forpligtelser i henhold bestemmelser, som implementerer dette direktiv (litra a), at overvåge overholdelsen af bestemmelser, som implementerer dette direktiv (litra b), og at overvåge besvarelse af anmodninger fra tilsynsmyndigheden og – indenfor sin kompetence – at samarbejde med tilsynsmyndigheden efter anmodning eller af egen drift (litra g).

2.6. Videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer (direktivforslagets kapitel V)

Direktivets kapitel V fastlægger betingelserne for, hvornår de kompetente myndigheder kan videregive personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Efter forslagets artikel 33 skal medlemsstaterne sikre, at en videregivelse fra en kompetent offentlig myndighed til et tredjeland eller til en international organisation, herunder også videreoverførsel til et andet tredjeland el-

ler international organisation, alene kan finde sted, hvis videregivelsen er nødvendig for at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner (litra a), hvis den dataansvarlige i tredjelandet eller den internationale organisation er en kompetent myndighed i henhold til de formål, som fremgår af artikel 1, stk. 1 (litra c), hvis personoplysningerne er videregivet eller stillet til rådighed af en anden medlemsstat, at denne medlemsstat giver forudgående tilladelse til videregivelsen i henhold til dens nationale lovgivning (litra d), og hvis Kommissionen har truffet en afgørelse i henhold til artikel 34 om, at tredjelandet eller den internationale organisation sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau eller der er indført henholdsvis eksisterer fornødne garantier, jf. direktivets artikel 35 (litra e).

Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 34, stk. 1, fastsætte, at videregivelse af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation kan ske, hvis Kommissionen har fastslået, at et tredjeland, et område eller en behandlingssektor i tredjelandet eller en international organisation har et tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau i overensstemmelse med artikel 41 i Kommissionens samtidige forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse) eller i overensstemmelse med direktivets artikel 34, stk. 3.

Såfremt Kommissionen ikke har truffet afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet i henhold til (forslaget til) generel forordning om persondatabeskyttelse, skal Kommissionen i henhold til artikel 34, stk. 2, vurdere beskyttelsesniveauet under hensyntagen til bl.a. retsstatsprincippet ("rule of law"), respekten for menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder, relevant gældende lovgivning, databeskyttelsesregler og national strafferet samt om der er effektive rettigheder, der kan håndhæves administrativt eller retsligt af registrerede. Kommissionen skal ligeledes inddrage, om der i tredjelandet er en eller flere uafhængige tilsynsmyndigheder, som har til opgave at sikre overholdelse af databeskyttelsesregler.

Efter en vurdering af de nævnte forhold kan Kommissionen, jf. artikel 34, stk. 3, inden for direktivets anvendelsesområde, træffe en afgørelse om, at et tredjeland, et område, en behandlingssektor i et tredjeland eller en international organisation sikrer det tilstrækkelige beskyttelsesniveau.

Kommissionen kan endvidere i henhold til artikel 34, stk. 5, inden for direktivets anvendelsesområde, træffe afgørelse om, at et tredjeland, et område, en behandlingssektor i et tredjeland eller en international organisation ikke længere sikrer det tilstrækkelige beskyttelsesniveau og har mulighed for – når det er nødvendigt – at trække en afgørelse tilbage.

Medlemsstaterne kan efter artikel 35, stk. 1, fastsætte, at i de tilfælde, hvor Kommissionen ikke har truffet afgørelse om, hvorvidt et tredjeland, et område eller en behandlingssektor i dette tredjeland eller en international organisation har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau, kan videregivelse af personoplysninger ske til modtagere i et tredjeland eller en international organisation, hvis der i en retsakt foreligger fornødne garantier i forhold til beskyttelsen af personoplysninger (litra a) eller hvis den dataansvarlige har vurderet alle forhold i forbindelse med videregivelsen af personoplysninger og konkluderet, at der findes fornødne garantier, hvad angår beskyttelsen af personoplysninger (litra b).

Endelig skal medlemsstaterne, jf. artikel 36, fastlægge, at videregivelse af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation udenfor de tilfælde, som er nævnt i artikel 34 og 35, kun kan ske, hvis

- videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser (litra a),
- videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes legitime interesser, hvis det er påkrævet ved lov i den medlemsstat, der videregiver personoplysningerne (litra b),
- videregivelsen af oplysningerne er afgørende for at afværge en umiddelbar og alvorlig trussel mod en medlemsstats eller et tredjelands offentlige sikkerhed (litra c),
- videregivelsen er nødvendig i enkeltsager med henblik på forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner (litra d), eller
- videregivelsen er nødvendig i enkeltsager med henblik på at fastslå et retskrav eller gøre det gældende eller forsvare det ved en domstol i forbindelse med forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner (litra e).

Kravet om forudgående tilladelse til videregivelse fra en anden medlemsstat i artikel 33, litra d, kan fraviges af medlemsstaterne i visse særlige til-

fælde, hvis den forudgående tilladelse ikke kan indhentes i tide (artikel 36a).

2.7. Uafhængige tilsynsmyndigheder (direktivforslagets kapitel VI)

Direktivets kapitel VI indeholder regler om de nationale tilsynsmyndigheders uafhængige status, opgaver og beføjelser.

Alle medlemsstater skal efter artikel 39 sikre, at en eller flere uafhængige offentlige myndigheder er ansvarlige for overvågning af anvendelsen af bestemmelserne, som implementerer direktivet. Tilsynsmyndighederne skal bidrage til en ensartet anvendelse af reglerne og skal i den forbindelse samarbejde med hinanden og med Kommissionen.

Medlemsstaterne skal sikre, at samtlige tilsynsmyndigheder udfører deres opgaver og beføjelser i fuld uafhængighed, jf. artikel 40, stk. 1. Medlemsstaterne skal endvidere, jf. artikel 40, stk. 2, sikre, at tilsynsmyndigheden i forbindelse med udøvelse af dens opgaver ikke direkte eller indirekte bliver påvirket af udenforstående.

Medlemsstaterne skal endvidere bl.a. sikre, at tilsynsmyndighederne bliver tildelt tilstrækkelige finansielle, tekniske og menneskelige ressourcer osv. for effektivt at kunne udøve sine opgaver og beføjelser, herunder deltagelse i Det Europæiske Databeskyttelsesråds aktiviteter, jf. artikel 40, stk. 5.

Medlemsstaterne skal efter artikel 41 sikre, at medlemmerne af tilsynsmyndigheden bliver udpeget af parlamentet, regeringen eller statsoverhovedet, og at medlemmerne har kvalifikationer, erfaring og færdigheder, der kræves for at udøve deres opgaver og beføjelser.

I forhold til tilsynsmyndighedernes organisering og opgaver følger det af artikel 42, at hver medlemsstat ved lov bl.a. skal fastsætte regler om tilsynsmyndighedens oprettelse (litra a), regler om og procedurerne for udnævnelsen af medlemmerne af tilsynsmyndigheden (litra c), embedsperioden for medlemmerne af tilsynsmyndigheden (litra d) samt betingelserne for ansættelse af tilsynsmyndighedens medlemmer samt personale og reglerne om ansættelsesforholdenes ophør (litra f).

Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 43 – og i overensstemmelse med EU-retten og national lovgivning herom – fastsætte bestemmelser om, at

tilsynsmyndighedens medlemmer og personale såvel under embeds- og ansættelsesperioden som efter dens ophør har tavshedspligt, for så vidt angår fortrolige oplysninger, der er kommet til deres kendskab under udøvelsen af deres hverv.

Efter artikel 44 skal medlemsstaterne sikre, at enhver tilsynsmyndighed er kompetent til – på medlemsstatens eget område – at udføre de opgaver og beføjelser, som den har fået tillagt ved direktivet. Medlemsstaterne skal endvidere fastsætte, at tilsynsmyndighederne ikke har kompetence til at føre tilsyn med domstoles behandling af personoplysninger, når de handler i deres egenskab af domstol.

Forslagets artikel 45, stk. 1, indeholder en længere liste over de opgaver, som medlemsstaterne skal tildele tilsynsmyndighederne. Det fremgår bl.a. heraf, at medlemsstaterne skal sikre, at tilsynsmyndigheden overvåger og håndhæver anvendelsen af bestemmelser, som implementerer direktivet (litra a), fremmer dataansvarliges og databehandlers kendskab til deres forpligtelser (litra ab), efter anmodning oplyser registrerede om udøvelse af rettigheder i forhold til bestemmelser, som implementerer direktivet (litra ac), yder bistand til andre tilsynsmyndigheder for at sikre en ensartet anvendelse af bestemmelserne, som implementerer direktivet (litra d), rådgiver om behandlinger, som er omfattet af artikel 26 (litra h) og bidrager til aktiviteter i Det Europæiske Databeskyttelsesråd (litra i). Udøvelse af opgaverne i henhold til artikel 45, stk. 1, skal som udgangspunkt være gratis for den registrerede.

Medlemsstaterne skal, jf. artikel 46, endvidere sikre, at tilsynsmyndighederne som minimum har undersøgelsesbeføjelser (litra a), beføjelse til at gribe effektivt ind (litra b) og beføjelse til at indbringe overtrædelse af bestemmelser, som vedtages i medfør af dette direktiv, for retsinstanternes eller gøre retsinstanternes opmærksom på disse overtrædelser (litra c).

Medlemsstaterne sørger for, at hver tilsynsmyndighed udarbejder en årlig rapport om sin virksomhed, jf. artikel 47.

2.8. Samarbejde (direktivforslagets kapitel VII)

Direktivets kapitel VII indeholder bestemmelser om gensidig bistand og om Det Europæiske Databeskyttelsesråds opgaver.

Efter forslaget artikel 48 skal medlemsstaterne drage omsorg for, at tilsynsmyndighederne yder hinanden gensidig bistand med henblik på at gennemføre og anvende de bestemmelser, der vedtages i medfør af dette direktiv, på en ensartet måde og træffe foranstaltninger med henblik på et effektivt samarbejde med hinanden.

Det Europæiske Databeskyttelsesråd, som oprettes i henhold til bestemmelser i forslaget om en generel forordning om persondatabeskyttelse, skal efter artikel 49, stk. 1 – inden for direktivets anvendelsesområde – bl.a. rådgive Kommissionen om ethvert spørgsmål vedrørende persondatabeskyttelse i Unionen, herunder om ethvert forslag til ændring af direktivet (litra a), give Kommissionen en udtalelse om beskyttelsesniveauet i tredje-lande eller internationale organisationer (litra d) samt fremme udveksling af viden og dokumentation med databeskyttelsesmyndigheder over hele verden, herunder databeskyttelseslovgivning og –praksis (litra g).

2.9. Klageadgang, ansvar og sanktioner (direktivforslagets kapitel VI-II)

Forslagets kapitel VIII indeholder bestemmelser om retten til at indgive klage til tilsynsmyndigheden, om retsmidler (dvs. adgang til domstolsprøvelse) over for tilsynsmyndigheden og over for den dataansvarlige eller databehandleren, om erstatningsansvar og om ret til erstatning samt sanktioner.

Efter forslaget artikel 50 skal medlemsstaterne sikre, at tilsynsmyndighederne behandler klager, som indgives af registrerede, som finder, at behandlingen af deres personoplysninger ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne, som er vedtaget i national ret i medfør af direktivet. Herudover følger det som en nyskabelse af forslaget artikel 50, stk. 2, at medlemsstaterne skal sørge for, at alle organer, organisationer eller sammenlutninger, som er etableret i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, har ret til at indgive klage til en tilsynsmyndighed på vegne af en eller flere registrerede.

Artikel 51 foreskriver endvidere, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om ret til domstolsprøvelse af afgørelser, som er truffet af tilsynsmyndighederne. Enhver registreret skal endvidere efter artikel 51, stk. 2, have ret til et retsmiddel, hvis en tilsynsmyndighed ikke behandler en klage eller undlader at informere den registrerede inden for tre måneder om forløbet eller resultatet af klagen.

Der foreligger efter artikel 52 en forpligtelse for medlemsstaterne til at fastsætte bestemmelser om, at alle fysiske personer har adgang til domstolsprøvelse, hvis de finder, at deres rettigheder, som er fastsat i bestemmelser vedtaget i medfør af dette direktiv, er blevet krænket som følge af behandling af personoplysninger i strid med disse bestemmelser.

Herudover lægges der i artikel 54 op til, at medlemsstaterne har pligt til at fastsætte bestemmelser om erstatning. Det foreslås, at enhver, som har lidt skade som følge af en behandling, som ikke er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, som vedtages i medfør af direktivet, skal have ret til erstatning for den forvoldte skade fra den dataansvarlige eller databehandleren. Det gælder dog ikke, hvis den dataansvarlige eller databehandleren beviser, at vedkommende ikke er skyld i den begivenhed, der medførte skaden.

Endelig lægges der i artikel 55 op til, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i medfør af direktivet, og træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelsen heraf. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Det er ikke nærmere fastsat, om der skal være tale om administrative eller strafferetlige sanktioner.

2.10. Gennemførelsesforanstaltninger og afsluttende bestemmelser (direktivforslagets kapitel IX og X)

Forslagets kapitel IX indeholder bestemmelser om gennemførelsesbeføjelser til Kommissionen.

I forbindelse med udstedelsen af gennemførelsesretsakter skal Kommissionen bistås af et udvalg, der er sammensat af repræsentanter for medlemsstaterne.

Forslaget indeholder herudover en række afsluttende bestemmelser, hvor der bl.a. lægges op til at ophæve den gældende rammeafgørelse 2008/977/RIA.

Efter forslaget artikel 59 vil bestemmelser i andre EU-retsakter angående beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med de kompetente offentlige myndigheders behandling af personoplysninger til de formål, som er nævnt i artikel 1, stk. 1, som er vedtaget forud for dette direktiv, uændret finde anvendelse.

Efter forslaget artikel 60 vil internationale aftaler om videregivelse af personoplysninger til tredjelande, som medlemsstaterne har indgået forud for direktivets ikrafttræden, og som er i overensstemmelse med gældende EU-ret, fortsætte med at være gældende indtil de ændres, erstattes eller ophæves.

Artikel 62 vedrører direktivets gennemførelse i national lovgivning. Det fremgår endvidere af forslaget præambelbetragtning 76, at i medfør af artikel 2 og 2a i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, er dette direktiv ikke bindende for og finder derfor ikke anvendelse i Danmark. Da dette direktiv udbygger Schengenreglerne efter bestemmelserne i tredje del, afsnit V, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, skal Danmark i henhold til artikel 4 i protokollen om Danmarks stilling træffe afgørelse om, hvorvidt det vil gennemføre direktivet i sin nationale lovgivning, inden seks måneder efter direktivets vedtagelse.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Direktivet skal ifølge forslaget finde anvendelse på de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner.

Forslaget lægger som nævnt i den forbindelse op til en væsentlig udvidelse af anvendelsesområdet for den EU-retlige regulering af behandling af personoplysninger på det politimæssige og strafferetlige område. Det foreslås således, at direktivet også skal omfatte f.eks. politiets behandlinger af oplysninger, som er rent interne i den enkelte medlemsstat, og som således hverken er eller påtænkes udvekslet med en anden medlemsstat, jf. anvendelsesområdet for den gældende rammeafgørelse.

Hertil kommer, at der med reglerne i kapitel III lægges op til en udvidelse af den registreredes rettigheder i forhold til de gældende EU-regler på det politimæssige og strafferetlige område, jf. nærmere pkt. 2.4.

I en dansk sammenhæng vil direktivet derfor i givet fald kunne få betydning for behandling af personoplysninger i alle faser af en straffesag, og således fra f.eks. det tidspunkt politiet modtager en anmeldelse om et strafbart forhold, til Kriminalforsorgen løslader den domfældte efter endt afsoning.

En redegørelse for gældende dansk ret vil derfor principielt set kunne omfatte en omtale af lovgivningen mv. om behandling personoplysninger, herunder den registreredes eventuelle rettigheder til indsigt mv., for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og Kriminalforsorgen.

I det følgende redegøres imidlertid for de mest centrale regler.

3.2. Persondataloven

I lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer (persondataloven) er der fastsat generelle regler om behandling af personoplysninger for offentlige myndigheder og den private sektor. Persondataloven er først og fremmest baseret på det gældende databeskyttelsesdirektiv.

Persondataloven indeholder bl.a. regler om, hvornår behandling af personoplysninger i almindelighed må finde sted, ligesom loven indeholder regler vedrørende behandling af særlige typer oplysninger (f.eks. regler om personnumre). Loven indeholder desuden en række bestemmelser om rettigheder for de personer, der behandles oplysninger om. Det gælder f.eks. regler om den registreredes ret til information, indsigelse, indsigt, berigtigelse og sletning af personoplysninger.

Persondataloven gælder generelt for politiets, anklagemyndighedens og domstolenes behandling af personoplysninger. Som nævnt i pkt. 2.4 ovenfor finder lovens bestemmelser om oplysningspligt over for den registrerede, den registreredes ret til indsigelse, berigtigelse, blokering og sletning af personoplysninger dog ikke anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene, politi og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område. Herudover finder lovens regler om den registreredes ret til indsigt ikke

anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene inden for det strafferetlige område.

Persondataloven fastsætter endvidere regler om datasikkerhed i forbindelse med behandling af personoplysninger. Disse regler suppleres for offentlige myndigheders vedkommende af bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning.

Persondataloven indeholder også bestemmelser om Datatilsynets kontrol med behandling af personoplysninger, der foretages for offentlige myndigheder og den private sektor, ligesom der i loven er fastsat regler om pligt til at foretage anmeldelse til Datatilsynet i forbindelse med bestemte typer behandling af personoplysninger.

3.3. Bekendtgørelse om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for EU og Schengen-samarbejdet

Justitsministeren har i medfør af persondatalovens § 72 a fastsat nærmere regler ved bekendtgørelse nr. 1287 af 25. november 2010 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet. Bekendtgørelsen gennemfører Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA i dansk ret.

Formålet med bekendtgørelsen er at sikre beskyttelsen af personoplysninger, der behandles inden for rammerne af det politimæssige og strafferetlige samarbejde inden for EU.

Bekendtgørelsen finder anvendelse i forhold til personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem en dansk og en udenlandsk myndighed i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet.

Bekendtgørelsen tager således sigte på den grænseoverskridende informationsudveksling i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager. Den finder inden for dette område anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages elektronisk, og i forhold til ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Bekendtgørelsen henviser bl.a. til en række af de grundlæggende regler for behandling af personoplysninger i persondataloven. Den indeholder herudover regler om datakvalitet og behandlingssikkerhed. Bekendtgørelsen indeholder desuden regler for specifikke former for databehandling, herunder regler om viderebehandling af personoplysninger modtaget fra andre medlemsstater og om videregivelse af sådanne oplysninger til private og tredjelande samt internationale organer. Herudover udvider bekendtgørelsen den registreredes rettigheder med hensyn til bl.a. underretning og berigtigelse af urigtige oplysninger i forhold til persondataloven.

Efter rammeafgørelsen, som bekendtgørelsen gennemfører i dansk ret, skal Kommissionen – på baggrund af rapporter fra medlemsstaterne – senest i november 2014 aflægge rapport til Europa-Parlamentet og Rådet med en evaluering af rammeafgørelsens gennemførelse, følgerne af rammeafgørelsens bestemmelser samt eventuelle forslag til ændringer af rammeafgørelsen.

3.4. Retsplejeloven

Retsplejeloven (lovbekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013 med senere ændringer) indeholder de grundlæggende regler i dansk ret vedrørende bl.a. efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

Retsplejelovens kapitel 67-75 b fastsætter således regler om politiets efterforskning af strafbare forhold og om gennemførelsen af tvangsindgreb, herunder reglerne for anholdelse, varetægtsfængsling, indgreb i meddelelsshemmeligheden, legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse, edition og personundersøgelser. Disse kapitler indeholder ligeledes grundlæggende straffeprocessuelle regler.

Retsplejeloven indeholder endvidere regler om aktindsigt i domme, kendelser og andre dokumenter, der vedrører en straffesag. Udgangspunktet er, at enhver har ret til aktindsigt i domme og kendelser mv.

Herudover kan den, der har en individuel, væsentlig interesse i et konkret retsspørgsmål, som udgangspunkt forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der vedrører en straffesag, herunder indførsler i retsbøgerne, i det omfang dokumenterne har betydning for vurderingen af det pågældende retsspørgsmål.

3.5. Straffuldbyrdsloven

Straffuldbyrdsloven (lovbekendtgørelse nr. 435 af 15. maj 2012 med senere ændringer) regulerer fuldbyrdelsen af fængselsstraffe, bødestrafte, betingede domme, domme med vilkår om samfundstjeneste og forvaring.

Straffuldbyrdsloven indeholder i en række tilfælde mulighed for, at myndighederne kan behandle personoplysninger om en dømt person for at varetage sine opgaver efter loven. Det er f.eks. tilfældet, hvor Kriminalforsorgen træffer afgørelse om valg af afsoningsinstitution, om anbringelse i åbent eller lukket fængsel, om overførsel fra åbent til lukket fængsel og om udgang i forbindelse med afsoning af fængselsstraf.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vil indebære, at den gældende danske lovgivning på området skal tilpasses direktivet, hvis Danmark inden 6 måneder efter direktivets vedtagelse træffer afgørelse om at gennemføre direktivet i dansk ret.

En gennemførelse af forslaget vil bl.a. indebære, at bestemmelserne i den gældende persondatalov vil skulle tilpasses direktivets regulering for den del af de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger, der falder inden for direktivets anvendelsesområde.

Det er endvidere Justitsministeriets helt umiddelbare vurdering, at en gennemførelse af det foreliggende forslag i dansk ret vil indebære, at reglerne i retsplejeloven på en række områder vil skulle ændres. Det er således muligt, at forslagets bestemmelser om behandlingsprincipper og behandlingsregler, jf. pkt. 2.3 ovenfor, efter omstændighederne vil skulle indsættes i retsplejeloven. Herudover må det antages, at direktivforslagets bestemmelser om den registreredes ret til indsigt vil indebære, at de gældende bestemmelser i retsplejeloven om aktindsigt vil skulle revideres.

Herudover er det Justitsministeriets foreløbige vurdering, at det kan blive nødvendigt at revidere de gældende regler i straffuldbyrdsloven og bekendtgørelsen om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet, hvis direktivforslaget gennemføres i dansk ret.

Det bemærkes, at vurderingen af de lovgivningsmæssige konsekvenser er præget af en vis usikkerhed, idet det præcise indhold og rækkevidden af en række af direktivforslagets bestemmelser giver anledning til betydelig tvivl.

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser.

Efter et foreløbigt skøn baseret på de foreliggende forslag (forordning og direktiv) vil reformpakken om databeskyttelse medføre øgede omkostninger. Det følger af budgetreglerne, at finansieringen af disse øgede omkostninger skal holdes inden for Justitsministeriets ramme eller forelægges regeringens Ø-udvalg, hvis det skønnes, at dette ikke kan lade sig gøre.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.: Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Forbrugerombudsmanden, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Københavns Universitet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Foreningen af Offentlige Anklagere, Advokatrådet, Danske Advokater, DJØF, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Politiforbundet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Dansk Fængselsforbund, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Fængselsforbundet, HK Landsklubben for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Socialrådgiverforening, Faggruppen af socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Høringssvarene og dermed gennemgangen nedenfor tager udgangspunkt i Kommissionens oprindelige forslag, som blev fremsat i januar 2012. Visse bestemmelser, som der har været udtrykt kritik af el.lign., er derfor ikke at genfinde i gennemgangen af forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, jf. ovenfor under pkt. 2.

5.1. Generelle bemærkninger

Vestre Landsret, Østre Landsret, byretterne, Forbrugerombudsmanden og Foreningen af Offentlige Anklagere har ingen bemærkninger til forslaget.

Retspolitisk Forening er skeptisk med hensyn til, at direktivet skal finde anvendelse i tilfælde, hvor der ikke indgår et grænseoverskridende element.

Domstolsstyrelsen forudsætter, at adgangen til oplysninger i straffesager, hvis direktivforslaget bliver implementeret i dansk ret, fortsat vil være reguleret af retsplejeloven. Styrelsen tager forbehold for eventuelle administrative og økonomiske konsekvenser ved implementeringen.

Datatilsynet finder det afgørende, at direktivet ikke forhindrer, at dansk lovgivning kan opretholdes med mindst det samme beskyttelsesniveau, som i den gældende persondatalov. Datatilsynet finder det uhensigtsmæssigt, at direktivforslaget introducerer en række rettigheder, som kan fraviges ved generelle undtagelser. Tilsynet finder, at det i visse tilfælde kan være vanskeligt at vurdere rækkevidden af undtagelsesbestemmelserne, eksempelvis artikel 16 og 17. Tilsynet opfordrer til, at direktivforslagets anvendelsesområde overvejes nøje.

Advokatrådet ser positivt på en bedre beskyttelse af borgernes dataoplysninger, men har anført, at Kommissionens begrundelse for at fremsætte direktivforslaget ikke virker overbevisende. Der er således kun tre medlemslande, der har oplyst, at det skaber problemer, at de nationale og internationale regler er forskellige. Advokatrådet fraråder, at forslaget vedtages, uden at behovet herfor er nærmere belyst, og må advare imod, at reglerne søges gennemført som en bred, generel bemyndigelse, der overlader det til Justitsministeriet at udforme de konkrete regler ved bekendtgørelse. Rådet har desuden anført, at direktivforslaget indeholder en lang række mindstekrav, hvorfor forslaget ikke vil sikre, at der vil være en højere grad af harmonisering i EU.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater er i tvivl om, hvorvidt nærhedsprincippet er opfyldt. Landsforeningen er enig med Justitsministeriet i, at rækkevidden af direktivforslagets bestemmelser giver anledning til tvivl.

5.2. Forslagets enkelte elementer

5.2.1. Principper for behandling af personoplysninger

Datatilsynet finder det uhensigtsmæssigt, at direktivforslagets artikel 4 ikke indeholder de samme krav til den dataansvarlige, som der stilles i artikel 5 i Kommissionens forslag til en persondatabeskyttelsesforordning. Tilsynet finder det endvidere uhensigtsmæssigt, at der ikke i direktivet er fastsat regler om, at personoplysninger skal sikres mod hændelig tilintetgørelse eller hændeligt tab.

Institut for Menneskerettigheder er overordnet set enig med de bekymringer, som Artikel 29-arbejdsgruppen har fremført i forbindelse med direktivforslaget. Instituttet anbefaler, at principperne for behandling af personoplysninger, eksempelvis i artikel 4, bliver udarbejdet i overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger, og at ordlyden af artikel 4, litra c, ændres således, at kriteriet for indsamling af personoplysninger bør være ”nødvendig” og ikke kun ”tilstrækkelig”.

5.2.2. Behandling af særlige kategorier af personoplysninger

Institut for Menneskerettigheder finder bl.a., at retten til databeskyttelse hænger tæt sammen med respekten for privatliv og familieliv. Instituttet noterer i den forbindelse, at det følger af artikel 8, at der fastsættes et generelt forbud mod behandling af særlige kategorier af personoplysninger.

5.2.3. Den registreredes rettigheder

Advokatrådet er positiv over for en generel oplysningspligt til borgere, hvis oplysninger registreres. Rådet peger dog på, at reglerne om underretning er meget løst og generelt formuleret, og at de mange undtagelser vil udhule den sikkerhed, man ønsker at opnå.

Institut for Menneskerettigheder finder, at artikel 13 om begrænsninger i retten til indsigt bør omformuleres således, at det fremgår direkte af bestemmelsen, at enhver begrænsning skal være i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og tilhørende domstolspraksis. Instituttet har desuden anført, at der i forhold til medlemslandenes mulighed for at undtage områder fra oplysningspligt bør foretages en nødvendigheds- og proportionalitetsvurdering.

5.2.4. Videregivelse af personoplysninger til tredjelande mv.

Advokatrådet og **Retspolitisk Forening** finder uanset, at direktivforslaget er omfattet af det danske retsforbehold, at reglerne om udlevering af oplysninger til andre EU-lande og tredjelande er relevante for Danmark, idet de vil have indflydelse på udveksling af oplysninger mellem Danmark og andre EU-lande. Advokatrådet finder endvidere, at reglerne om videregivelse af oplysninger til tredjelande bør være mere detaljerede.

5.2.5. Uafhængige tilsynsmyndigheder

Advokatrådet peger på, at forslaget ikke angiver, hvorledes reglerne om den uafhængige tilsynsmyndighed, der skal udpeges af regering eller parlament, og som skal kontrollere brugen af reglerne, skal finde anvendelse på domstolenes indhentelse af oplysninger og en effektiv kontrol hermed.

Datatilsynet finder det uklart, om der ved forslaget fratages tilsynet den inspektionskompetence, som tilsynet har efter de gældende regler. Tilsynet peger på, at denne inspektionskompetence er helt afgørende for tilsynets arbejde. Tilsynet er i øvrigt af den opfattelse, at pligten til at anmelde brud på datasikkerheden til tilsynsmyndigheden kun bør gælde ved alvorligere sikkerhedsbrist.

5.2.6. Klageadgang

Datatilsynet finder det afgørende, at det sikres, at tilsynsmyndigheden ikke – direkte eller indirekte – får til opgave at vurdere det materielle (strafferetlige) indhold i sager på dette område. Tilsynet finder desuden, at klageadgangen i direktivforslagets artikel 50-52 er meget vidtgående. Tilsynet foreslår, at artikel 50, stk. 2, afgrænses, således at det anføres, hvilken tilsynsmyndighed en klage skal indgives til. Endvidere er tilsynet af den opfattelse, at den maksimale sagsbehandlingstid i artikel 51, stk. 2, på 3 måneder er for kort, og at det ikke er hensigtsmæssigt at fastsætte en generel frist for en bestemt type sager.

Retspolitisk Forening peger på, at forslaget vil medføre ændringer i Data-tilsynets organisation og opgaver.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at retten til beskyttelse af personoplysninger, som er udtrykkeligt fastsat i artikel 8 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og i TEUF artikel 16, stk. 1, forudsætter samme databeskyttelsesniveau i hele EU.

Herudover er der ifølge Kommissionen et voksende behov for, at de retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne behandler og udveksler oplysninger stadig hurtigere med henblik på at forebygge og bekæmpe kriminalitet på tværs af grænserne og terrorisme. I den forbindelse vil klare og sammenhængende regler om databeskyttelse på EU-plan efter Kommissionens opfattelse medvirke til at styrke samarbejdet mellem de pågældende myndigheder.

Der er ifølge Kommissionen desuden en række praktiske udfordringer i forbindelse med håndhævelsen af lovgivningen om databeskyttelse og et behov for samarbejde mellem medlemsstaterne og deres myndigheder, som bør organiseres på EU-plan for at sikre en ensartet anvendelse af EU-lovgivningen. I visse situationer er EU ifølge Kommissionen desuden mest velegnet til effektivt og ensartet at sikre det samme beskyttelsesniveau for fysiske personer, når deres personoplysninger videregives til tredjelande.

Det er Kommissionens opfattelse, at medlemsstaterne ikke selv kan mindske de aktuelle problemer, navnlig ikke problemerne vedrørende de nationale lovgivningers fragmentering. Der er også et specifikt behov for at skabe en harmoniseret og sammenhængende ramme, som muliggør nem udveksling af personoplysninger på tværs af EU's grænser, samtidig med at alle fysiske personer i EU sikres effektiv beskyttelse.

Ifølge Kommissionen vil den foreslåede EU-lovgivning være mere effektiv end tilsvarende lovgivning på medlemsstatsniveau på grund af problemernes karakter og omfang, som ikke kun gør sig gældende for én eller nogle få medlemsstater.

Forslagets mål kan derfor ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-niveau. Efter Kommissionens opfattelse vil et direktiv være det bedste instrument til at sikre harmonisering på EU-plan på dette område, samtidig med at medlemsstaterne får den nødvendige fleksibilitet til at gennemføre principperne, reglerne og undtagelserne herfor på nationalt plan.

Regeringen er umiddelbart enig med Kommissionen i, at klare og sammenhængende regler om databeskyttelse på EU-plan kan medvirke til at styrke samarbejdet mellem de retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne med henblik på at forebygge og bekæmpe kriminalitet på tværs af grænserne og terrorisme. På den baggrund er det regeringens vurdering, at nærhedsprincippet er overholdt i forhold til reguleringen af personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem en dansk og en udenlandsk myndighed i forbindelse med de kompetente myndigheders forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner.

Når det derimod gælder behandling af personoplysninger, der finder sted i sager uden et grænseoverskridende element inden for det politimæssige og strafferetlige område, er det efter regeringens opfattelse umiddelbart mere tvivlsomt, om nærhedsprincippet er opfyldt. For det første kan det på nuværende tidspunkt ikke udelukkes, at en vedtagelse af det foreliggende forslag vil betyde en harmonisering af (dele af) medlemsstaternes nationale straffeprocessuelle regler, som der ikke forekommer at være et behov for. For det andet finder regeringen, at der endnu ikke er draget konklusioner i forhold til den praktiske værdi af rammeafgørelsen – og derved en belysning af behovet for en EU-regulering – i tilfælde, hvor der ikke indgår et grænseoverskridende element. Det bemærkes i den forbindelse, at der endnu ikke er foretaget en omfattende evaluering af rammeafgørelsen. Der kan i øvrigt peges på, at det – ifølge Kommissionens rapport om implementeringen af rammeafgørelsen (KOM (2012) 12 endelig) – alene er Italien, Nederlandene og Tjekkiet, som har oplyst, at forskellige databehandlingsregler for sager med og uden et grænseoverskridende element medfører vanskeligheder for myndighederne. På den baggrund er det efter regeringens opfattelse umiddelbart vanskeligt at se behovet for at udvide forslaget anvendelsesområde til også at omfatte behandlinger af personoplysninger uden et grænseoverskridende element.

Som det fremgår ovenfor, har Kommissionen anført, at der er en række praktiske udfordringer i forbindelse med håndhævelsen af lovgivningen om databeskyttelse. Dette er dog ikke noget, som er fremhævet i de høringssvar, som Justitsministeriet har modtaget i forbindelse med høring af forslaget, jf. ovenfor under pkt. 5.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Generel dansk holdning

Fra dansk side er man indstillet på at se nærmere på, om de gældende regler om persondatabeskyttelse på området, som i dag følger af rammeafgørelsen fra 2008, og som alene regulerer behandling af personoplysninger, hvori der indgår et grænseoverskridende element, bør revideres.

Fra dansk side er man umiddelbart skeptisk indstillet over for de dele af forslaget, der regulerer behandling af personoplysninger, hvori der ikke indgår et grænseoverskridende element. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor under pkt. 6.

Det er regeringens opfattelse, at en række af de foreslåede regler vil have betydning for politiets og anklagemyndighedens mv. virksomhed og vil kunne medføre et øget bureaukrati og administrative byrder, jf. ovenfor under pkt. 2.

Det er endvidere Justitsministeriets umiddelbare vurdering, at forslagets betingelser for videregivelse af personoplysninger til tredjelande kan få en ikke ubetydelig indflydelse på samarbejdet med disse lande inden for det strafferetlige område.

Under alle omstændigheder er det efter regeringens opfattelse væsentligt, at eventuelle nye databeskyttelsesregler skaber den rette balance mellem hensynet til databeskyttelsen og hensynet til, at de kompetente myndigheder kan varetage deres opgaver effektivt og smidigt, ligesom forslaget skal finde den rette balance mellem merværdi og omkostninger, herunder i form af administrative konsekvenser. Denne balance indeholder forslaget endnu ikke.

Det bemærkes i øvrigt, at det præcise indhold og rækkevidden af en række af direktivforslagets bestemmelser fortsat giver anledning til betydelig tvivl. Der vil derfor være behov for på et senere tidspunkt i forhandlingerne at foretage en nøjere vurdering af forslagets indhold. En nærmere stillingtagen til forslaget må afvente denne vurdering samt en vurdering af de statsfinansielle og administrative konsekvenser.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentets Libe-udvalg nåede den 21. oktober 2013 til enighed om et kompromisforslag. Kompromisforslaget blev vedtaget i Europa-Parlamentets plenarforsamling den 12. marts 2014.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *den 18. november 2014*.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 5. og 6. juni 2014*.

Dagsordenspunkt 3: Forslag til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed (EPPO)*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 534 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 med henblik på status fra formandskabet og en orienterende debat. Formålet med forslaget er at oprette Den Europæiske Anklagemyndighed, som skal efterforske og retsforfølge strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, ved medlemsstaternes nationale domstole. Forslaget indeholder endvidere bl.a. regler om Den Europæiske Anklagemyndigheds organisation, udnævnelse og afskedigelse af medlemmerne, procedureregler for efterforskning, retsforfølgning og behandling af straffesager. Kommissionen har tidligere fået et såkaldt "gult kort" på forslaget, idet 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) har afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen har efterfølgende meddelt, at forslaget er blevet genovervejet, og at Kommissionen vil fastholde forslaget, idet man finder, at det efterlever nærhedsprincippet, men at der i lovgivningsprocessen vil blive taget behørigt hensyn til de nationale parlamenters begrundede udtalelser. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Fra dansk side er man generelt skeptisk over for forslaget om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed.

1. Baggrund

Det fremgår af Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 86, stk. 1, at Rådet ved forordning kan oprette en europæisk anklagemyndighed ud fra Eurojust for at bekæmpe lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser, efter en særlig lovgivningsprocedure, hvor Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter Europa-Parlamentets godkendelse.

Det fremgår endvidere af TEUF artikel 86, stk. 2, at Den Europæiske Anklagemyndighed skal have kompetence til eventuelt i samarbejde med Eurojust at foretage efterforskning og retsforfølgning i forbindelse med gerningsmænd og medvirkende til lovovertrædelser, der skader Unionens fi-

nansielle interesser, som fastlagt i den i stk. 1 nævnte forordning, samt til at stille dem for en domstol. Endelig fremgår det, at Den Europæiske Anklagemyndighed skal optræde som offentlig anklager ved medlemsstaternes kompetente domstole.

Efter TEUF artikel 86, stk. 3, skal forordningen som nævnt i stk. 1 fastsætte statuten for Den Europæiske Anklagemyndighed, betingelserne for udøvelsen af dens funktioner, procedurereglerne for dens virksomhed samt regler om anerkendelse af bevismidler og regler om domstolskontrol med de processkrifter, som Den Europæiske Anklagemyndighed udarbejder under udøvelsen af sit hverv.

Forslaget indgår i en lovgivningspakke og fremsættes sammen med et forslag vedrørende en reform af Eurojust (KOM(2013) 535 endelig), der behandles i et særskilt notat.

Oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed har til formål at styrke beskyttelsen af Unionens finansielle interesser mod strafbare handlinger. Kommissionen har bl.a. begrundet forslaget med, at disse lovovertrædelser for nuværende ikke efterforskes og retsforfølges i tilstrækkeligt omfang af de relevante nationale myndigheder.

Det bemærkes, at Kommissionen tidligere har fået et såkaldt ”gult kort” på forslaget, idet 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) har afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen meddelte den 27. november 2013, at den har genovervejet forslaget og vil fastholde dette, men at der i lovgivningsprocessen vil blive taget behørigt hensyn til de nationale parlamenters begrundede udtalelser. Det fremgår af Kommissionens meddelelse, at forslaget efter Kommissionens opfattelse efterlever nærhedsprincippet i artikel 5, stk. 3 i TEU, hvorfor Kommissionen ikke finder det nødvendigt at trække forslaget tilbage eller ændre det.

Forslaget har været drøftet på rådsmødet (retslige og indre anliggender) den 7.-8. oktober 2013. Her gav langt størstedelen af medlemsstaterne udtryk for støtte til idéen om etablering af en europæisk anklagemyndighed, ligesom der var tilfredshed med den foreslåede decentrale model, der tager udgangspunkt i nationale regler og retssystemer. Flere medlemsstater fandt dog, at anklagemyndigheden i stedet for den foreslåede opbygning med én europæisk anklager skulle have en kollegial opbygning, ligesom der blev peget på en række andre problemer med forslaget.

Forslaget blev drøftet igen på rådsmødet (retslige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014. Her gav et stort flertal af medlemsstaterne udtryk for, at de ønsker en kollegial opbygning af Den Europæiske Anklagemyndighed, såfremt uafhængighed og effektivitet i anklagemyndigheden kan sikres. Et flertal af medlemsstaterne gav endvidere udtryk for et ønske om, at Den Europæiske Anklagemyndighed ikke har enekompetence på området, men at mindre lovovertrædelser kan retsforfølges på nationalt plan. Endeligt blev det aftalt, at der skulle arbejdes videre med, hvilke retssikkerhedsgarantier de implicerede personer skal sikres.

Det tidligere græske formandskab udarbejdede på den baggrund et revideret udkast af forslaget (de første 19 artikler).

Forslaget, herunder det reviderede udkast af de første 19 artikler, blev drøftet igen på rådsmødet (retslige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014, hvor der var støtte til at lade det græske formandskabs reviderede udkast danne grundlag for de videre tekniske drøftelser i arbejdsgruppen.

Endvidere blev forslaget drøftet på det uformelle rådsmøde (retslige og indre anliggender) den 8.-9. juli 2014.

Endelig er forslaget blevet drøftet på rådsmødet den 9.-10. oktober 2014, hvor der var et generelt ønske om at fortsætte det tekniske arbejde, der bør tage udgangspunkt i en model, hvor Den Europæiske Anklagemyndighed virker som ét fælles europæisk kontor inden for medlemsstaternes territorium. Det blev endvidere drøftet, hvorvidt de eksisterende instrumenter for gensidig anerkendelse og gensidig retshjælp skal finde anvendelse i de grænseoverskridende sager, der efterforskes af Den Europæiske Anklagemyndighed.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes formandskabet at orientere om status for forslaget. Herudover har formandskabet lagt op til en orienterende debat. Det vides ikke endnu, hvilke emner der ønskes drøftet.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF, navnlig artikel 86, og skal ifølge bestemmelsens stk. 1 vedtages efter en særlig lovgivningsprocedure, hvor Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter Europa-Parlamentets

godkendelse.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Den følgende gennemgang er baseret på det seneste udkast til en kompromistekst af forslagetets første 33 artikler, som formandskabet har fremlagt den 27. oktober 2014. Det bemærkes, at disse artikler fortsat drøftes. For de efterfølgende artikler er gennemgangen baseret på Kommissionens oprindelige forslag.

2.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget lagt op til at oprette Den Europæiske Anklagemyndighed som et nyt EU-organ, der skal have opgaver og beføjelser, som i dag tilkommer medlemsstaternes nationale myndigheder. I det følgende er hovedvægten lagt på forslagetets bestemmelser om Den Europæiske Anklagemyndigheds struktur, opgaver og kompetencer.

2.2. Genstand og definitioner (forslagets kapitel I)

I forslagetets kapitel I bestemmes det, at Den Europæiske Anklagemyndighed oprettes. Derudover defineres en række centrale begreber i forslaget, herunder hvad der i forslaget skal forstås ved en "person", "Unionens finansielle interesser", "strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser" samt "administrative personoplysninger" og "operationelle personoplysninger".

"Unionens finansielle interesser" skal efter forslaget forstås som alle indtægter, udgifter og aktiver, der er omfattet af, anskaffet ved eller som tilkommer EU's budget og budgettet for de institutioner, organer, kontorer og agenturer, der er oprettet i medfør af traktaterne, samt de budgetter, som de forvalter eller fører tilsyn med.

Begrebet "strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser"

skal efter forslaget forstås som de handlinger, der er nævnt i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/xx/EU om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser, som gennemført i national ret. Det bemærkes, at forslaget til dette direktiv er under behandling i Europa-Parlamentet og Rådet.

2.3. Den Europæiske Anklagemyndigheds oprettelse, opgaver og grundlæggende principper (forslagets kapitel II)

Den Europæiske Anklagemyndighed skal efter forslaget oprettes som et uafhængigt EU-organ.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal have til opgave at bekæmpe strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Myndigheden er således ansvarlig for efterforskning, retsforfølgning og domfældelse af gerningsmænd og medvirkende til sådanne strafbare handlinger. Den Europæiske Anklagemyndighed leder og fører tilsyn med efterforskningen og træffer procesledende foranstaltninger i forbindelse med retsforfølgningen. Endelig optræder Den Europæiske Anklagemyndighed som anklager ved medlemsstaternes kompetente domstole i sager, der vedrører de ovennævnte strafbare handlinger, indtil sagen er endeligt afgjort.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal sikre, at den under udøvelsen af sin virksomhed respekterer de rettigheder, der er fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Herudover er Den Europæiske Anklagemyndighed underlagt proportionalitetsprincippet og skal udføre efterforskningen på en upartisk måde, herunder tilvejebringe al relevant materiale såvel belastende som diskulperende.

Efterforskning og retsforfølgning, der udføres af Den Europæiske Anklagemyndighed, skal efter forslaget være undergivet forordningens bestemmelser. National ret finder anvendelse i det omfang, et spørgsmål ikke er reguleret i forordningen. Medmindre andet er fastsat, er gældende national ret lovgivningen i den medlemsstat, hvor den europæiske delegerede anklager, der er ansvarlig for efterforskningen, udøver sin tjeneste. Når et spørgsmål reguleres af både national ret og forordningen, har sidstnævnte forrang.

Relevant efterforskning skal indledes uden ugrundet ophold, og det skal sikres, at efterforskningen og retsforfølgningen foregår hurtigt. For at opnå dette skal medlemsstaternes kompetente myndigheder bistå og aktivt støtte

den iværksatte efterforskning og retsforfølgning på Den Europæiske Anklagemyndigheds anmodning samt afstå fra enhver handling mv., der forsinker eller hindrer efterforskningens gang.

Desuden foreslås det, at Den Europæiske Anklagemyndighed og alle dens ansatte er uafhængige og handler i hele Unionens interesse som fastsat ved lov.

Den Europæiske Anklagemyndighed er ansvarlig over for Europa-Parlamentet, Rådet og Europa-Kommissionen for myndighedens generelle virksomhed og udarbejder i den forbindelse bl.a. en årsberetning.

2.4. Den Europæiske Anklagemyndigheds status, struktur og organisation (forslagets kapitel III)

2.4.1. Den Europæiske Anklagemyndigheds status og struktur

Den Europæiske Anklagemyndighed foreslås etableret som et uadskilleligt EU-organ med en decentral struktur.

Den Europæiske Anklagemyndighed foreslås etableret med et centralt niveau, der vil omfatte et kollegium og en række permanente afdelinger.

Kollegiet foreslås at bestå af den europæiske chefanklager og dennes vicechefanklagere samt ét medlem pr. medlemsstat. Den europæiske chefanklager leder kollegiets møder og er ansvarlig for forberedelsen heraf. Kollegiet er primært ansvarligt for overvågning af det centrale kontors virksomhed og for at træffe afgørelser om strategiske anliggender. Medlemmerne af kollegiet kaldes de europæiske anklagere. Den europæiske chefanklager udpeges blandt medlemmerne af kollegiet, jf. nærmere nedenfor under pkt. 2.4.2.

På forslag fra den europæiske chefanklager opretter kollegiet permanente afdelinger, der leder og overvåger Den Europæiske Anklagemyndigheds sagsbehandling, herunder de efterforskninger og retsforfølgninger, der finder sted i medlemsstaterne. Afdelingerne sikrer desuden koordineringen af efterforskning og retsforfølgning i grænseoverskridende sager samt gennemførelsen af kollegiets afgørelser om bl.a. strategiske anliggender.

Hver permanent afdeling ledes af den europæiske chefanklager eller en af vicechefanklagerne og har yderligere faste medlemmer fra kollegiet.

Det er endnu ikke endeligt fastlagt, hvilke vigtige operationelle beslutninger der skal træffes af de permanente afdelinger, og hvilke der kan træffes på det decentrale niveau.

Ud over de faste medlemmer skal den eller de europæiske anklagere, som fører tilsyn med f.eks. en efterforskning, deltage i den permanente afdelings afgørelser vedrørende den pågældende sag.

Den europæiske chefanklager leder efter forslaget Den Europæiske Anklagemyndighed, herunder tilrettelægger myndighedens arbejde, forestår dens virksomhed og træffer afgørelser i overensstemmelse med denne forordning og forretningsordenen. Chefanklageren bistås af en række vicechefanklagere.

Den europæiske chefanklager fordeler anklagemyndighedens sager blandt de permanente afdelinger.

De europæiske anklagere fører tilsyn med den efterforskning eller retsforfølgning, som gennemføres af de delegerede europæiske anklagere. De fungerer som forbindelsesled mellem de permanente afdelinger og de europæiske delegerede anklagere. De europæiske anklagere overvåger gennemførelsen af myndighedens opgaver i deres respektive medlemsstater.

Den Europæiske Anklagemyndighed foreslås endvidere etableret med et decentralt niveau, der udgøres af de europæiske delegerede anklagere.

De europæiske delegerede anklagere foreslås således at være ansvarlige for den efterforskning og retsforfølgning, *de selv har indledt eller fået for delt af de permanente afdelinger*, og som foretages på vegne af og efter instruks fra Den Europæiske Anklagemyndighed gennem de kompetente europæiske anklagere. Der er mindst to europæiske delegerede anklagere i hver medlemsstat. De delegerede anklagere kan også udøve deres funktioner som nationale anklagere, i det omfang det ikke hindrer dem i at opfylde deres forpligtelser i henhold til denne forordning. De underretter den kompetente europæiske anklager om sådanne opgaver.

2.4.2. Udpegelse og afskedigelse af Den Europæiske Anklagemyndigheds medlemmer

Kollegiet indstiller tre europæiske anklagere med den fornødne ledererfa-

ring og de fornødne kvalifikationer til at være kandidater til stillingen som europæisk chefanklager. *Europa-Parlamentet og Rådet udnævner efter fælles aftale* én af de tre kandidater til europæisk chefanklager for en niårig embedsperiode, der ikke kan forlænges. Kollegiet udvælger de europæiske vicechefanklagere blandt de europæiske anklagere i henhold til forretningsordenen.

De europæiske anklagere er aktive medlemmer af de retsforfølgende myndigheder eller domstolene i medlemsstaterne. De indstilles af den respektive medlemsstat for en niårig embedsperiode, der ikke kan forlænges. De indstillede anklagere udpeges af Rådet, idet der tages hensyn til udtalelsen fra et panel. Hvert tredje år finder en delvis udskiftning af en tredjedel af medlemmerne sted.

De europæiske delegerede anklagere er aktive medlemmer af de retsforfølgende myndigheder eller tilsvarende retslige myndigheder i medlemsstaterne. Medlemsstaterne indstiller mindst to europæiske delegerede anklagere, *hvoraf en af dem kan fungere som stedfortræder*. Kollegiet udpeger de indstillede personer på forslag fra den europæiske chefanklager. De europæiske delegerede anklagere udpeges for en femårig embedsperiode, der kan forlænges.

2.4.3. Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence

Den Europæiske Anklagemyndighed har kompetence med hensyn til strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Det nærmere omfang heraf vil blive fastlagt i en særskilt retsakt, jf. hertil forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser (KOM (2012) 363).

En af de væsentligste ændringer i kompromisteksten i forhold til Kommissionens oprindelige forslag er, at Den Europæiske Anklagemyndighed ikke længere har enekompetence til at efterforske og retsforfølge strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser.

Er der tale om en strafbar handling, der vil eller kan påføre Unionens finansielle interesser skader for mindre end 10.000 EUR, afstår Den Europæiske Anklagemyndighed som udgangspunkt fra at udøve sin kompetence.

Den Europæiske Anklagemyndighed kan udøve sin kompetence til at efterforske og retsforfølge strafbare handlinger, hvis lovovertrædelsen helt eller delvis er begået på en eller flere medlemsstaters område eller er begået uden for dette område af bl.a. en statsborger fra en medlemsstat.

Hvis Den Europæiske Anklagemyndighed beslutter at udøve sin kompetence, udøver de nationale myndigheder ikke deres kompetence. Hvis de nationale myndigheder allerede har indledt en strafferetlig efterforskning, kan Den Europæiske Anklagemyndighed overtage efterforskningen.

Når en lovovertrædelse, der er omfattet af Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence, er baseret på faktiske omstændigheder, som er uløseligt forbundne med faktiske omstændigheder, der efter den berørte medlemsstats lovgivning udgør en anden strafbar handling, har Den Europæiske Anklagemyndighed efter forslaget accessorisk kompetence med hensyn til disse andre strafbare handlinger. Dette forudsætter, at lovovertrædelsen, der skader Unionens finansielle interesser, vejer tungest. Hvis dette ikke er tilfældet, er medlemsstaten ligeledes kompetent med hensyn til den lovovertrædelse, der ellers ville være omfattet af Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence. Det er i forordningen nærmere beskrevet, hvornår faktiske omstændigheder må anses for at være uløseligt forbundne, ligesom det er nærmere beskrevet, hvad der skal lægges vægt på ved vurderingen af, hvilken lovovertrædelse, der vejer tungest.

Den Europæiske Anklagemyndighed og de nationale retsforfølgende myndigheder konsulterer hinanden for at afgøre, hvilken myndighed der bør udøve sin kompetence. For at lette dette valg, kan Eurojust inddrages. I tilfælde af uenighed mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og de nationale myndigheder, er det de kompetente nationale myndigheder, der afgør, hvem der skal udøve den accessoriske kompetence.

2.5. Procedureregler for efterforskning, retsforfølgning og behandling af straffesager (forslagets kapitel IV)

2.5.1. Udførelse af efterforskningen

Hvis der er en begrundet formodning om, at en lovovertrædelse, der henhører under anklagemyndighedens kompetenceområde, er ved at blive begået eller er blevet begået, indleder en europæisk delegeret anklager, eller i visse tilfælde en permanent afdeling, efterforskning i sagen.

De nationale myndigheder skal straks iværksætte enhver hasteforanstaltning, der er nødvendig for at sikre en effektiv efterforskning og retsforfølgning, hvis det er påkrævet i relation til en lovovertrædelse, der henhører under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde.

Den europæiske delegerede anklager, der er udpeget til at forestå efterforskningen, kan enten selv foretage de relevante efterforskningskridt eller give de kompetente retshåndhævende myndigheder i den medlemsstat, hvor vedkommende udøver sin tjeneste, instrukser herom. Disse myndigheder skal i overensstemmelse med national ret efterkomme den europæiske delegerede anklagers instrukser og foretage de efterforskningskridt, de er blevet pålagt at foretage.

Den permanente afdeling, der overvåger efterforskningen i en grænseoverskridende sag, kan, frem til tiltale er rejst, beslutte at omfordele sagen til en europæisk anklager og europæisk delegeret anklager i en anden medlemsstat, hvis det er nødvendigt af hensyn til en effektiv efterforskning, og det i øvrigt er i overensstemmelse med reglerne om jurisdiktion.

2.5.2. Efterforskningskridt

Den Europæiske Anklagemyndighed virker som ét fælles europæisk kontor inden for medlemsstaternes territorium.

Medlemsstaterne skal sikre, at de europæiske delegerede anklagere har ret til at anmode eller træffe beslutning om de samme efterforskningskridt, som nationale anklagere efter national ret ville have adgang til i tilsvarende nationale sager. Medlemsstaterne skal i overensstemmelse med national ret sikre, at en række minimumsbeføjelser vedrørende efterforskning mv. er tilgængelige for Den Europæiske Anklagemyndighed.

De konkrete efterforskningskridt må ikke iværksættes uden rimelig grund og heller ikke, såfremt det samme formål kan opnås ved hjælp af mindre indgribende foranstaltninger.

I grænseoverskridende sager skal de delegerede anklagere i de forskellige medlemsstater bistå hinanden. En delegeret anklager i én medlemsstat kan anmode en delegeret anklager i en anden medlemsstat om ethvert efterforskningskridt, der er i overensstemmelse med forordningen eller med national ret i den anmodende delegerede anklagers medlemsstat. En delegeret anklager, der modtager en sådan anmodning, iværksætter efterforsk-

ningsskridt i overensstemmelse med national ret i den modtagende medlemsstat.

Den anmodede delegerede anklager skal iværksætte efterforskningskridtet eller anmode de kompetente nationale myndigheder om iværksættelse, medmindre nogle nærmere beskrevne betingelser er opfyldt. I tilfælde af uenighed mellem de europæiske delegerede anklagere, kan spørgsmålet henvises til den permanente afdeling, der derefter træffer afgørelse.

Endelig kan Den Europæiske Anklagemyndighed fremsætte en begæring over for den kompetente myndighed om, at den mistænkte anholdes eller varetægtsfængsles i medfør af bestemmelserne i national ret. Såfremt den mistænkte befinder sig i en anden medlemsstat, kan den delegerede anklager anmode den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor den delegerede anklager hører hjemme, om at udstede en europæisk arrestordre i overensstemmelse med Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

2.5.3. Afslutning af efterforskningen og beføjelser i forbindelse med retsforfølgningen

De europæiske delegerede anklagere skal efter forslaget have de samme beføjelser som de nationale anklagere med hensyn til gennemførelsen af straffesager, herunder navnlig beføjelse til at fremsætte begæring under sagen, deltage i bevisoptagelsen og udøve de relevante retsmidler.

Når den europæiske delegerede anklager anser efterforskningen for afsluttet, indleveres et resumé af sagen til den europæiske anklager og den permanente afdeling, hvorefter sagen indbringes for retten.

Det er den permanente afdeling, der i samråd med den europæiske delegerede anklager, der har forelagt sagen, udvælger den medlemsstat, hvori sagen skal føres, under hensyntagen til en forsvarlig retspleje. Følgende kriterier skal ifølge forslaget anvendes:

- *stedet, hvor lovovertrædelser blev begået, eller hvis flere lovovertrædelser sted, hvor de mest alvorlige af disse blev begået,*
- *stedet, hvor tiltalte er statsborger,*
- *stedet, hvor de direkte skadelidte har sædvanlig bopæl.*

Forslaget indeholder endvidere regler om henlæggelse af sager og henvis-

ning af sager til andre myndigheder samt regler om bødeforlæg.

2.5.4. Anerkendelse af bevismidler

Det følger af forslaget, at de bevismidler, som Den Europæiske Anklagemyndighed fremlægger for den kompetente domstol, skal anerkendes af den pågældende domstol uden validering eller en lignende retlig procedure – heller ikke i tilfælde hvor lovgivningen i den medlemsstat, hvor domstolen er beliggende, indeholder andre bestemmelser om indsamling og fremlæggelse af sådanne bevismidler. Domstolen skal således lægge til grund, at bevismidlerne opfylder de relevante formelle krav i lovgivningen i den medlemsstat, hvor den er beliggende, forudsat at domstolen anser det for at være i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang og den tiltaltes rettigheder som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Fremlagte bevismidler kan kun afvises af retten, såfremt retten vurderer, at bevismidlerne er irrelevante for sagen. Det understreges i forslaget, at denne anerkendelse af bevismidlerne ikke berører de nationale domstoles kompetence til frit at bedømme de bevismidler, der forelægges af Den Europæiske Anklagemyndighed under sagen.

2.5.5. Konfiskation

Når den kompetente domstol på Den Europæiske Anklagemyndigheds begæring ved en endelig kendelse har besluttet at konfiskere varer, der har relation til, eller er udbytte hidrørende fra en lovovertrædelse, der henhører under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde, skal værdien i penge af sådanne varer eller udbytte overføres til EU's budget, i det omfang det er nødvendigt for at dække Unionens tab. Der tages forbehold for andre legitime krav og for administrative foranstaltninger, f.eks. tilbagesøgning af beløb tabt som følge af uregelmæssigheder eller forømmelser.

2.6. Processuelle garantier (forslagets kapitel IV)

Det fastslås i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndigheds virksomhed skal udføres under streng overholdelse af den mistænkte rettigheder som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, herunder retten til en retfærdig rettergang og retten til forsvar.

Enhver mistænkt eller tiltalt, der er involveret i en straffesag, der er rejst af Den Europæiske Anklagemyndighed, samt andre personer, der bliver

involveret i sagen, skal som minimum have de processuelle rettigheder, der følger af EU-lovgivningen.

Derudover skal de pågældende have adgang til have de processuelle rettigheder, der følger af den anvendelige nationale lovgivning.

2.7. Domstolsprøvelse (forslagets kapitel V)

Det seneste udkast til en kompromistekst indeholder to forskellige forslag til bestemmelser om domstolsprøvelse.

Det ene mulighed er, at Den Europæiske Anklagemyndighed ifølge forordningen skal anses for en national myndighed i relation til domstolsprøvelse. Dette indebærer, at det er medlemsstaternes nationale domstole, som forestår domstolskontrollen af Den Europæiske Anklagemyndigheds efterforskning og retsforfølgning.

Den anden mulighed er, at EU-domstolen skal kontrollere visse beslutninger taget af Den Europæiske Anklagemyndighed, f.eks. afgørelser om jurisdiktion i grænseoverskridende sager, mens øvrige beslutninger kontrolleres af medlemsstaternes nationale domstole.

2.8. Behandling af oplysninger (artikel 20-24 i Kommissions oprindelige forslag)

Fra det tidspunkt, hvor Den Europæiske Anklagemyndighed registrerer en sag, skal den kunne indhente enhver relevant oplysning, der er lagret i nationale databaser vedrørende efterforskning i straffesager og retshåndhævelse, såvel som i andre relevante registre, der føres af offentlige myndigheder, eller have adgang hertil ved de europæiske delegerede anklageres mellemkomst.

Herudover lægger forslaget op til, at Den Europæiske Anklagemyndighed – når det er nødvendigt af hensyn til efterforskningen – efter anmodning skal kunne indhente enhver relevant oplysning vedrørende en lovovertrædelse, der henhører under dens kompetenceområde, fra Eurojust og Europol, ligesom den kan anmode Europol om at give analytisk støtte til en bestemt igangværende efterforskning.

Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer samt medlemsstaternes myndigheder skal endvidere yde fornøden bistand til og fremlægge

de nødvendige oplysninger for Den Europæiske Anklagemyndighed på dennes anmodning.

2.9. Databeskyttelse (forslagets kapitel VI)

Forslagets kapitel VI indeholder nærmere regler om Den Europæiske Anklagemyndigheds behandling af personoplysninger, der har til formål at specificere og supplere reglerne herom i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

I forhold til personer, der i henhold til de berørte medlemsstaters lovgivning mistænkes for at have begået eller have medvirket til en lovovertrædelse, der er omfattet af Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence, eller som er blevet dømt for en sådan lovovertrædelse, angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må foretage manuel eller elektronisk behandling af de personoplysninger, der er opregnet i punkt 1 i bilaget til forordningen, til følgende formål:

- strafferetlig efterforskning og retsforfølgning, der foretages i medfør af denne forordning,
- udveksling af oplysninger med de kompetente myndigheder i medlemsstaterne og andre EU-organer i henhold til denne forordning, og
- samarbejde med tredjelande i henhold til denne forordning.

For så vidt angår vidner, forurettede og personer under 18 år, angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må behandle de personoplysninger, der er opregnet i punkt 2 i bilaget til forordningen, inden for rammerne af en strafferetlig efterforskning eller retsforfølgning i forbindelse med en eller flere af de former for lovovertrædelser, der er omfattet af Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence. Behandlingen af sådanne personoplysninger må kun finde sted, hvis det er absolut nødvendigt med henblik på de formål, der er nævnt umiddelbart ovenfor.

Derudover må Den Europæiske Anklagemyndighed også i et begrænset tidsrum, som ikke må overskride det tidsrum, der er nødvendigt for at afslutte den sag, som de behandlede oplysninger vedrører, behandle andre personoplysninger end vedrørende de ovennævnte persongrupper og/eller de i bilaget til forordningen opregnede kategorier af personoplysninger. Behandling af sådanne personoplysninger forudsætter, at de vedrører om-

stændighederne omkring en lovovertrædelse, at de er af umiddelbar betydning for og indgår i en igangværende efterforskning, som Den Europæiske Anklagemyndighed foretager, og at behandlingen af disse oplysninger er strengt nødvendig af hensyn til et af de tre formål, der er nævnt ovenfor. Behandlingen af sådanne specifikke oplysninger skal finde sted i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningen, og den databeskyttelsesansvarlige underrettes straks, hvis denne adgang til at behandle personoplysninger bringes i anvendelse.

For så vidt angår særligt følsomme personoplysninger (personoplysninger vedrørende racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt vedrørende helbredsforhold og seksualliv) angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må behandle disse, hvis disse oplysninger er strengt nødvendige for efterforskningen, og hvis de supplerer andre personoplysninger, der allerede er blevet behandlet. Den databeskyttelsesansvarlige skal underrettes straks, hvis dette stykke bringes i anvendelse. Hvis disse særligt følsomme personoplysninger vedrører vidner eller forurettede, skal beslutningen om at behandle dem træffes af den europæiske anklager.

Forordningsforlaget indeholder endvidere nærmere frister for, hvor lang tid Den Europæiske Anklagemyndighed må lagre personoplysninger. Som udgangspunkt må Den Europæiske Anklagemyndighed ikke lagre personoplysninger længere end indtil den første af følgende datoer:

- datoen for udløbet af forældelsesfristen for påtale i alle de medlemsstater, der er berørt af efterforskningen og retsforfølgningen,
- den dato, hvor personen blev frifundet, og retsafgørelsen har fået retskraft,
- tre år efter den dato, hvor retsafgørelsen har fået retskraft i den sidste af de medlemsstater, der er berørt af efterforskningen og retsforfølgningen, eller
- den dato, hvor Den Europæiske Anklagemyndighed konstaterede, at det ikke længere var nødvendigt for den at fortsætte efterforskningen eller retsforfølgningen.

Under alle omstændigheder skal Den Europæiske Anklagemyndighed hvert tredje år efter indlæsningen vurdere, om det fortsat er nødvendigt at lagre oplysningerne. Hvis personoplysninger vedrørende mistænkte, vidner, forurettede og personer under 18 år lagres i en længere periode end fem år, underrettes Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse

herom.

Når en af de fire ovennævnte frister udløber, skal Den Europæiske Anklagemyndighed ifølge forslaget foretage en vurdering af, om det er nødvendigt fortsat at lagre oplysningerne, for at den kan udføre sine opgaver, og den kan undtagelsesvis beslutte at lagre oplysningerne, indtil den næste vurdering skal foretages. Det skal i den forbindelse angives, hvorfor en fortsat lagring heraf er berettiget, og begrundelsen herfor skal registreres. Hvis der ikke træffes beslutning om fortsat at lagre personoplysningerne, slettes de automatisk efter tre år.

For så vidt angår den registreredes ret til indsigt samt til at anmode om berigtigelse, sletning eller begrænsning i behandlingen af personoplysninger henviser forordningsforslaget til reglerne herom i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

Derudover fastsættes i forslaget bl.a. nærmere regler om registrering og dokumentation, udpegning af en databeskyttelsesansvarlig, databeskyttelsesansvar, ansvar for uautoriseret eller ukorrekt behandling af personoplysninger, samarbejde med Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse og de nationale datatilsynsmyndigheder samt klageadgang for registrerede til Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse.

2.10. Bestemmelser om Den Europæiske Anklagemyndigheds forbindelser med sine partnere (forslagets kapitel VIII)

2.10.1. Forbindelser med partnere

Forslagets kapitel VIII angiver, med hvem og hvordan Den Europæiske Anklagemyndighed kan indlede samarbejde. Den Europæiske Anklagemyndighed kan, i det omfang det er nødvendigt for dens udførelse af sine opgaver, indlede et varigt samarbejde med EU-organer og -agenturer i overensstemmelse med disse organers og agenturers mål, de kompetente myndigheder i tredjelande, internationale organisationer og Den Internationale Kriminalpolitiorganisation (Interpol).

Den Europæiske Anklagemyndighed skal efter forslaget for det første etablere og opretholde et særligt tæt forhold til Eurojust på grundlag af et nært samarbejde og udvikling af operationelle, administrative og forvalt-

ningsmæssige forbindelser mellem dem.

Eurojust kan i operationelle sager inddrages af Den Europæiske Anklagemyndighed, hvis der er tale om en grænseoverskridende eller kompleks sag, og hvis et af en række nærmere opregnede kriterier er opfyldt. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor efterforskningen har afsløret forhold, der falder uden for Den Europæiske Anklagemyndigheds saglige eller stedlige kompetence. Dette kan også være for at lette indgåelsen af en aftale mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og den/de berørte medlemsstat/medlemsstater om accessorisk kompetence, jf. pkt. 2.2.2 ovenfor, eller for at anmode Eurojust eller dets kompetente nationale medlem(mer) om at yde bistand i forbindelse med fremsendelse af afgørelser eller anmodninger om gensidig retshjælp til og fuldbyrdelse i stater, der er medlemmer af Eurojust, men som ikke deltager i oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed, eller tredjelande.

Samarbejdet med Eurojust omfatter også udveksling af personoplysninger. Alle oplysninger, der udveksles i den forbindelse, må dog kun anvendes til de formål, hvortil de blev meddelt. Enhver anden anvendelse af oplysningerne er kun tilladt, såfremt denne anvendelse falder ind under det modtagende organs beføjelser, og efter forudgående tilladelse fra det organ, som meddelte oplysningerne.

Herudover lægges der i forslaget op til, at samarbejdet med Eurojust skal indebære, at Den Europæiske Anklagemyndighed benytter sig af Eurojusts administrative bistand og ressourcer, og at det nærmere indhold af denne ordning reguleres ved en aftale. Derudover er det hensigten, at Eurojust skal yde en række tekniske tjenester til Den Europæiske Anklagemyndighed, f.eks. teknisk bistand i forbindelse med udarbejdelsen af årsbudgettet samt i forbindelse med ansættelse af personale, sikkerhedstjenester, it-tjenester og tjenester inden for økonomisk forvaltning, regnskab og revision.

For det andet skal Den Europæiske Anklagemyndighed ifølge forslaget udvikle et særligt tæt forhold til Europol, som omfatter udveksling af oplysninger, herunder personoplysninger. Anvendelsen af personoplysninger er underlagt de samme begrænsninger som i forhold til samarbejdet med Eurojust, jf. umiddelbart ovenfor.

Derudover skal Den Europæiske Anklagemyndighed indgå en aftale med Kommissionen, herunder med OLAF, hvor der fastsættes nærmere regler

om samarbejde med henblik på at gennemføre de forpligtelser, der er omhandlet i TEUF artikel 325, stk. 3. Denne bestemmelse angiver, at medlemsstaterne samordner deres optræden med henblik på at beskytte Unionens finansielle interesser mod svig, og at de sammen med Kommissionen med henblik herpå tilrettelægger et snævert, løbende samarbejde mellem de kompetente myndigheder.

For det tredje kan Den Europæiske Anklagemyndighed efter forslaget etablere samarbejdsordninger med tredjelandes myndigheder og internationale organisationer. Ifølge forslaget kan sådanne samarbejdsordninger navnlig vedrøre udveksling af strategiske oplysninger og udstationering af forbindelsesofficerer ved Den Europæiske Anklagemyndighed, ligesom Den Europæiske Anklagemyndighed efter aftale med de kompetente myndigheder kan udpege kontaktpunkter i tredjelande for at lette samarbejdet.

Forslaget giver endvidere mulighed for, at Kommissionen i medfør af TEUF artikel 218 kan fremlægge forslag om indledning af forhandlinger om aftaler med et eller flere tredjelande om samarbejde mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og de kompetente myndigheder i disse tredjelande med hensyn til retshjælp i straffesager og udlevering i sager, der henhører under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde.

Endelig skal medlemsstaterne ifølge forslaget anerkende Den Europæiske Anklagemyndighed som en kompetent myndighed i forbindelse med gennemførelsen af deres internationale aftaler om retshjælp i straffesager og i forbindelse med udlevering for så vidt angår strafbare handlinger, der henhører under dens kompetenceområde. Om fornødent ændrer medlemsstaterne disse internationale aftaler for at sikre, at Den Europæiske Anklagemyndighed kan udøve sin virksomhed med støtte i sådanne aftaler, når den udfører sine opgaver.

2.10.2. Videregivelse af personoplysninger

Forslagets kapitel VIII fastlægger endvidere betingelserne for, hvornår Den Europæiske Anklagemyndighed kan videregive personoplysninger til EU-organer eller –agenturer samt til tredjelande og internationale organisationer.

Videregivelse til EU-organer eller –agenturer kan efter forslaget ske, hvis det er nødvendigt for, at den selv eller det modtagende EU-organ eller -agentur kan udføre deres opgaver, medmindre der er fastsat begrænsnin-

ger herfor i medfør af denne forordning.

Videregivelse af personoplysninger til en myndighed i et tredjeland eller til en international organisation eller Europol kan efter forslaget alene ske i det omfang, det er nødvendigt for udførelsen af dens opgaver.

Derudover forudsætter videregivelsen til et tredjeland mv., at Kommissionen har truffet afgørelse om, at det pågældende land mv. sikrer et tilstrækkeligt niveau for databeskyttelse, jf. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, eller at videregivelsen har hjemmel i en international aftale, der er indgået mellem Unionen og det pågældende tredjeland mv. i medfør af TEUF artikel 218, og som frembyder tilstrækkelige garantier med hensyn til beskyttelsen af privatlivets fred og fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder.

Hvis disse betingelser for videregivelse til et tredjeland mv. ikke er opfyldt, giver forslaget mulighed for, at Den Europæiske Anklagemyndighed kan give tilladelse til videregivelse af personoplysninger til tredjelands mv. under hensyntagen til en sags konkrete omstændigheder, hvis:

- det er strengt nødvendigt at videregive oplysninger for at beskytte Unionens væsentlige interesser inden for rammerne af Den Europæiske Anklagemyndigheds målsætninger,
- det er strengt nødvendigt at videregive oplysningerne af hensyn til forebyggelse af en nært forestående fare forbundet med kriminalitet eller terrorhandlinger,
- det af andre grunde er nødvendigt, eller der gælder en retlig forpligtelse til, at oplysningerne videregives for at beskytte en vigtig samfundsinteresse i Unionen eller medlemsstaterne, der er anerkendt i EU-retten eller i national ret, eller for, at retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares, eller
- det er nødvendigt at videregive oplysningerne for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser.

Herudover giver forslaget mulighed for, at Den Europæiske Anklagemyndighed efter aftale med Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse løbende kan videregive personoplysninger i periode, der ikke må overstige et år (dog med mulighed for forlængelse), hvis én af de fire ovennævnte betingelser er opfyldt, og hvis der foreligger garantier for beskyt-

telsen af privatlivets fred og fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder.

2.11. Øvrige emner (forslagets kapitel VII, IX og X)

Forslagets kapitel VII indeholder finansielle bestemmelser og bestemmelser vedrørende personale.

Kapitel IX omhandler diverse bestemmelser om bl.a. tavshedspligt, gennemsigtighed, afrapportering mv. til Europa-Parlamentet, Rådet, de nationale parlamenter og Kommissionen.

Kapitel X indeholder overgangsbestemmelser og afsluttende bestemmelser. Det foreslås bl.a., at Kommissionen senest fem år efter forordningens ikrafttræden forelægger en evalueringsrapport af forordningens gennemførelse ledsaget af eventuelle ændringsforslag samt Kommissionens vurdering af, hvorvidt det er muligt og tilrådeligt at udvide Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde til andre lovovertrædelser, jf. TEUF artikel 86, stk. 4.

3. Gældende dansk ret

Efter de gældende regler varetages den strafferetlige beskyttelse af Unionens finansielle interesser af medlemsstaterne. I tilfælde af f.eks. svig med EU-midler i Danmark er det i henhold til retsplejeloven det danske politi og den danske anklagemyndighed, der gennemfører efterforskningen, beslutter, om der skal rejses tiltale, og i givet fald fører sagen ved retten. Udenlandske myndigheder kan være til stede og deltage, herunder stille spørgsmål til et vidne, i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning her i landet, der iværksættes af dansk politi og anklagemyndighed efter begæring fra en udenlandsk myndighed.

Efterforskningen af straffesager er i et vist omfang undergivet domstolskontrol. Således skal retten i forbindelse med visse særlige efterforskningsskridt, f.eks. indgreb i meddelelshemmeligheden, ransagning og beslaglæggelse, påse, at betingelserne for indgrebet – såsom mistankekrav, proportionalitetskrav samt krav til indgrebets betydning for efterforskningen og til lovovertrædelsens grovhed – er opfyldt.

De materielle straffebestemmelser, der finder anvendelse på sager vedrørende beskyttelse af Unionens finansielle interesser, findes i straffeloven

og særlovgivningen.

Ved grænseoverskridende kriminalitet, herunder lovovertrædelser der vedrører Unionens finansielle interesser, samarbejder politi og anklagemyndighed efter behov med myndighederne i andre lande. For så vidt angår samarbejdet med myndighederne i andre EU-medlemsstater sker dette navnlig gennem Europol, Eurojust og Det Europæiske Retlige Netværk.

Eurojust er en koordinationsenhed mellem EU-medlemsstaternes anklagemyndigheder, der giver større mulighed for at samordne efterforskning og retsforfølgning af straffesager under Eurojusts kompetenceområde. Eurojust kan f.eks. anmode et eller flere lande om at iværksætte efterforskning eller retsforfølgning i konkrete sager eller at nedsætte fælles efterforskningshold i sager.

Kommissionen har allerede i dag en til dels uafhængig svigsbekæmpelseenhed, OLAF, der har til opgave at beskytte Unionens interesser mod ulovlig virksomhed, som kan føre til disciplinærsager og straffesager. OLAF, hvis personale ofte er politiuddannet, har kompetence til selv at gennemføre undersøgelser af administrativ karakter og formidle resultaterne videre til de nationale myndigheder, herunder politi- og anklagemyndighederne. OLAF udøver desuden en støttefunktion i forhold til de nationale politi- og anklagemyndigheder i konkrete sager vedrørende EU-svig og har bl.a. en koordineringsfunktion i tværnationale sager. Herudover bidrager OLAF til den forebyggende indsats mod EU-svig.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF artikel 86, der er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningsforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.: Vestre Landsret, Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet,

Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Vestre Landsret, Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, Københavns Byret på vegne af de øvrige byretter, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Institut for Menneskerettigheder, Politiforbundet og Rigspolitiet har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Rigsadvokaten, Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Retspolitisk Forening og Datatilsynet har afgivet høringssvar til forslaget. De fremsendte bemærkninger er nærmere beskrevet nedenfor.

5.1. Generelle bemærkninger

Rigsadvokaten bemærker, at det grundlæggende er en politisk beslutning, hvorvidt Danmark, såfremt forslaget ikke havde været omfattet af det danske retsforbehold, skulle tilslutte sig en EU-institution, der er tillagt eksklusive, overstatslige beføjelser til at efterforske og retsforfølge visse strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Rigsadvokaten kan tilslutte sig Justitsministeriets samlenotat af 26. september 2013, hvoraf det fremgår, at den danske anklagemyndighed varetager indsatsen mod svig, herunder med EU-midler, effektivt og målrettet. Rigsadvokaten bemærker endvidere, at forslaget er ganske omfattende, samt at det indeholder en del uklarheder, som bør søges afklaret under forhandlingerne.

Retspolitisk Forening bemærker, at foreningen ud fra en suverænitetsbetragtning og en betragtning om retssikkerhed for borgerne i relation til efterforskning og domstolsbehandling generelt må tage afstand fra den filosofi, forslaget er udtryk for. Retspolitisk Forening finder, at forslaget er udtryk for mere EU-myndighedsudøvelse på et sagsområde, hvor et effektivt samarbejde mellem landene og med EU's allerede eksisterende institutioner, f.eks. OLAF, bør kunne virke og håndhæves. Retspolitisk Forening

lægger vægt på, at EU-borgere bør møde nationale politi- og anklagemyndigheder samt domstole.

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker sammenfattende, at forslaget til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed forekommer tungt og på flere punkter uklart.

5.2. Kapitel I: Genstand og definitioner

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker vedrørende forslagets artikel 2, at formuleringen ”strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser” er en vag formulering, der kan give anledning til mange afgrænsningsproblemer.

5.3. Kapitel II: Almindelige bestemmelser

5.3.1. Den europæiske anklagemyndigheds struktur

Rigsadvokaten bemærker, at det vil være mest hensigtsmæssigt med en decentraliseret struktur, hvor nationale delegerede i videst muligt omfang integreres i de nationale anklagemyndigheder. Dermed vil det være muligt at sikre national forankring af de sager, der vedrører den enkelte medlemsstat, ligesom det vil være muligt at bygge videre på den ekspertise, der er opbygget hos den nationale anklagemyndighed. Rigsadvokaten anfører, at de nationale delegerede samtidig skal kunne fungere som nationale anklagere med behandling af andre sager end dem, der er omfattet af den europæiske anklagemyndigheds mandat.

5.3.2. Den europæiske anklagemyndigheds opgaver og kompetencer

Rigsadvokaten bemærker, at det ville være hensigtsmæssigt at overveje en model, hvor Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence er subsidiær i forhold til de nationale myndigheders kompetence, idet indsatsen mod svig allerede varetages effektivt og målrettet.

5.3.3. Den Europæiske Anklagemyndigheds uafhængighed

Rigsadvokaten sætter spørgsmålstegn ved, om man vil kunne sikre den delegerede anklagers fuldstændige uafhængighed af den nationale anklagemyndighed, som forslaget foreslår, idet Rigsadvokaten påpeger, at det må formodes, at den delegerede anklager efter sin udnævnelsesperiode (5

år med mulighed for genudnævnelse) kan være interesseret i at fortsætte i den nationale anklagemyndighed.

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker, at de europæiske anklageres uafhængighed kan give anledning til bekymring, idet de europæiske anklagere ikke er underlagt klageadgang og kun kan afskediges af Rådet ved grove tjenesteforseelser.

5.4. Kapitel III: Procedureregler for efterforskning, retsforfølgning og behandling af straffesager

5.4.1. Straffeprocessuelle bestemmelser

Rigsadvokaten bemærker, at Den Europæiske Anklagemyndighed i videst muligt omfang bør operere på baggrund af nationale procesregler. Rigsadvokaten anfører, at det bør afklares, hvad retsvirkningen vil være, når forordningen, der er direkte anvendelig i medlemsstaterne og vil have forrang for retsplejelovens regler, indeholder andre regler end dem, der fremgår af retsplejeloven, f.eks. i forhold til reglerne om anholdelse. Rigsadvokaten anfører endvidere, at det ville være bedre i tråd med danske retsprincipper, hvis det var muligt at påklage afgørelser, der går ud på at afvise eller indstille en efterforskning.

5.4.2. Særligt vedrørende anerkendelse af bevismidler

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** finder forslaget artikel 30 vedrørende anerkendelse af bevismidler særdeles vidtgående og mener, at bestemmelsen medfører en risiko for såkaldt ”forum shopping”, idet den europæiske anklagemyndighed kan have interesse i at retsforfølge en lovovertrædelse i ét land frem for et andet. Advokatrådet er af den opfattelse, at bevisreglerne bør ændres således, at bevis indsamlet i ét medlemsland, kun kan anvendes i et andet medlemsland, hvis begge landes lovgivning tillader anvendelse af beviset.

5.4.3. Særligt vedrørende jurisdiktion

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** finder, at der i forslaget mangler klare regler for jurisdiktion i tilfælde af grænseoverskridende kriminalitet, samt at der bør sikres en judiciel prøvelse af spørgsmålet, eventuelt med klageadgang til EU-Domstolen.

5.5. Kapitel IV: Processuelle garantier

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker, at den sigtedes rettigheder ikke er tilstrækkeligt specificeret i forslaget, og at forslaget mangler bestemmelser vedrørende erstatning til den sigtede, f.eks. i det tilfælde, at han måtte blive frifundet.

5.6. Kapitel VI: Databeskyttelse

Datatilsynet har bemærket, at Den fælles kontrolinstans for Eurojust (JSB) den 14. november 2013 har afgivet en udtalelse om Eurojust, og at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse ifølge deres hjemmeside bl.a. vil afgive en udtalelse om ”Establishment of a European Public Prosecutor’s Office (EPPO) to protect the financial interests of the Union”, hvorfor Datatilsynet anbefaler, at disse udtalelser indgår i overvejelserne om de aktuelle forslag. Datatilsynet anfører endvidere, at Europaudvalget i det britiske underhus (The European Scrutiny Committee of the House of Commons) den 11. september 2013 har afgivet en rapport om bl.a. forslaget til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed, og at de persondataretlige spørgsmål, der rejses i rapporten, kan indgå i overvejelserne om de aktuelle forslag.

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker, at der gives Den Europæiske Anklagemyndighed en vid adgang til at indsamle, videregive og lagre oplysninger, herunder personfølsomme oplysninger, og at der bør være et uafhængigt tilsynsorgan til at bedømme nødvendigheden af den meget omfattende kompetence.

5.7. Kapitel VII: Finansielle bestemmelser og bestemmelser vedrørende personale

Rigsadvokaten bemærker, at det er nødvendigt, at midlerne til Den Europæiske Anklagemyndighed ikke må gå fra Eurojusts budget på en sådan måde, at Eurojust ikke fremover kan varetage sine operationelle opgaver i fuldt tilfredsstillende omfang.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forslaget i forhold til nærhedsprincippet anført, at der er behov for tiltag på EU-plan, fordi den planlagte foranstaltning i sig selv har en EU-dimension. Den indebærer EU-baseret styring og koordinering

af efterforskning og retsforfølgning i forbindelse med strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, som skal beskyttes af både Unionen og medlemsstaterne, jf. TEUF artikel 310, stk. 6, og artikel 325. I overensstemmelse med nærhedsprincippet kan dette mål ifølge Kommissionen kun nås på EU-plan på grund af dets omfang og virkninger. Den nuværende situation, hvor retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser, alene varetages af medlemsstaternes myndigheder, opfylder ifølge Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad dette mål.

Kommissionen har endvidere anført, at forslaget i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål. Løsningerne i forslaget er de mindst indgribende for så vidt angår medlemsstaternes retsorden og institutionelle strukturer. De vigtigste aspekter af forslaget, bl.a. hvilken lovgivning der finder anvendelse på efterforskningsskridt, antallet af delegerede anklagere, den decentrale karakter af Den Europæiske Anklagemyndighed og systemet med domstolskontrol, er udformet således, at de ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Endelig har Kommissionen anført, at Unionens kompetence til at bekæmpe svig og andre lovovertrædelser, der skader dens finansielle interesser, klart fremgår af TEUF artikel 86 og 325. Da Unionens kompetence ikke er underordnet medlemsstaternes kompetence, og udøvelsen af dens kompetence er blevet nødvendig for at sikre en mere effektiv beskyttelse af Unionens finansielle interesser, er forslaget ifølge Kommissionen i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Efter fremsættelsen af forslaget har Kommissionen fået et såkaldt ”gult kort” på forslaget, idet 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) efter proceduren i artikel 6 og 7 i tillægsprotokol nr. 2 om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet har afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Kommissionen har den 27. november 2013 meddelt, at forslaget er blevet genovervejet, og at Kommissionen vil fastholde dette, men at der i lovgivningsprocessen vil blive taget behørigt hensyn til de nationale parlameters begrundede udtalelser. Kommissionen har i meddelelsen af 27. november 2013 konkluderet, at forslaget efterlever nærhedsprincippet i artikel 5, stk. 3, i TEU, hvorfor Kommissionen ikke finder det nødvendigt at

trække forslaget tilbage eller ændre dette.

Kommissionen bemærker, at målet ikke opfyldes tilstrækkeligt på nationalt plan. Kommissionen anfører, at det ikke er forholdene i den enkelte medlemsstat, der er afgørende, hvis det kan påvises, at foranstaltningerne i medlemsstaterne generelt er utilstrækkelige, og at foranstaltninger på EU-plan generelt set ville opfylde det politiske mål bedre. Kommissionen lægger bl.a. vægt på, at OLAF's årlige statistikker viser, at de nationale straffesager ikke er effektive, idet de varer for længe, ligesom mange sager er blevet afvist inden retssagen.

Kommissionen bemærker, at de eksisterende organer på EU-plan ikke er tilstrækkelige til at afhjælpe de konstaterede mangler, idet OLAF's beføjelser er begrænset til administrative undersøgelser, og da der er iboende begrænsninger i den rolle, Europol og Eurojust spiller.

Vedrørende merværdien af forslaget bemærker Kommissionen, at det foreslåede system efter Kommissionens opfattelse vil tilføre bekæmpelsen af svig til skade for Unionen en væsentlig merværdi, herunder ved at forhindre såkaldt "forum shopping".

Kommissionen begrundet afslutningsvist, at den finder strukturen for Den Europæiske Anklagemyndighed samt karakteren og omfanget af myndighedens kompetencer i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Regeringen har herved bl.a. lagt vægt på, at det konkrete forslag i vidt omfang bygger på anvendelse af nationale straffeprocessuelle regler og alene vedrører svig med Unionens finansielle midler og ikke øvrige sager om svig. Det bemærkes, at oprettelsen af en europæisk anklagemyndighed er forudsat i TEUF.

7. Andre landes kendte holdninger

Som nævnt ovenfor har 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der er tale om følgende lande: Storbritannien, Nederlandene, Ungarn, Tjekkiet, Irland, Cypern, Frankrig, Malta, Sverige, Rumænien, Slovenien. Gruppen af nationale parlamenter finder typisk ikke, at Kommissionen i tilstrækkelig grad har argumenteret for op-

rettelsen af en anklagemyndighed på europæisk niveau og peger ligeledes på, at strafferet primært hører under national kompetence.

Det bemærkes, at Storbritannien og Irland ikke har valgt at benytte deres Opt-In, og at de derfor som udgangspunkt ikke deltager i oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed.

Der ses ikke i øvrigt at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

Flere delegationer har undervejs i forhandlingerne fremhævet, at deres endelig stillingtagen til deltagelse i Den Europæiske Anklagemyndighed vil afhænge af udformningen af den endelige model.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man støtte initiativer, der med respekt af grundlæggende principper i national ret samt nationale myndigheders beføjelser sikrer et effektivt samarbejde om bekæmpelse af grov international kriminalitet, herunder samarbejde om efterforskning og retsforfølgning i konkrete straffesager. Dette gælder ligeledes i forhold til bekæmpelsen af strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser.

Fra dansk side anser man samarbejdet mellem de nationale myndigheder, Europol og Eurojust i sager, der vedrører strafbare handlinger, som skader Unionens finansielle interesser, for at være særdeles nyttigt, ligesom man anser medlemsstaternes samarbejde i disse sager med Det Europæiske Kontor til Bekæmpelse af Svig (OLAF) for velfungerende.

Det er endvidere regeringens opfattelse, at den danske anklagemyndighed varetager indsatsen mod svig, herunder svig med EU-midler, effektivt og målrettet.

Den grundlæggende ordning i det danske retssystem er, at det er det danske politi og den danske anklagemyndighed, der gennemfører efterforskning, beslutter om der skal rejses tiltale og i givet fald fører straffesager ved de danske domstole, og regeringen er derfor skeptisk over for det element i forslaget, som lægger op til, at Den Europæiske Anklagemyndighed skal kunne efterforske og retsforfølge i de enkelte medlemsstater.

På den baggrund er det regeringens foreløbige holdning, at oprettelsen af

en europæisk anklagemyndighed rejser spørgsmål om, hvorvidt der hermed sikres en mere effektiv beskyttelse af Unionens finansielle interesser.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget skal efter TEUF artikel 86, stk. 1, vedtages efter en særlig lovgivningsprocedure, hvor Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter Europa-Parlamentets godkendelse.

Europa-Parlamentet har den 12. marts 2014 afgivet en foreløbig rapport om forslaget til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed, hvori Parlamentet kommer med en række anbefalinger til ændringer af forslaget, som Parlamentet anmoder Rådet om at tage behørigt hensyn til ved behandlingen af forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *den 18. november 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 9.-10. oktober 2014*.

Dagsordenspunkt 4: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 535 endelig

Resumé

Forslaget til en forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust) er omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 er det forventningen, at der skal opnås delvis enighed om forslaget. Forslaget viderefører dele af de nugældende regler for Eurojust. Samtidig lægges der op til en række nyskabelser, herunder foreslås en strømligning af Eurojusts virke og struktur med henblik på at sikre, at dets operationelle funktioner styrkes ved at mindske de nationale medlemmers administrative arbejdsbyrde. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Fra dansk side er man overordnet positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse 2002/187/RIA af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet, og medlemsstaternes samarbejde i Eurojust er efterfølgende blevet forstærket ved Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust.

Eurojust er en EU-institution, etableret på mellemstatsligt grundlag. Eurojusts hovedopgave er at styrke indsatsen vedrørende efterforskning og retsforfølgning af alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, navnlig når kriminaliteten er organiseret og berører to eller flere medlemsstater.

Kommissionen har som en del af baggrunden for det foreliggende forordningsforslag peget på, at det i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 85, stk. 1, 2. led, bestemmes, at Europa-Parlamentet og Rådet ved forordning efter den almindelige lovgivningsprocedure skal fastlægge Eurojusts struktur, funktionsmåde, indsatsområde og opgaver.

Kommissionen har endvidere henvist til, at der i løbet af det seneste årti er sket en eksplosion i den grænseoverskridende kriminalitet, bl.a. hvad angår narkotikasmugling, menneskehandel, terrorisme og internetkriminalitet, herunder børnepornografi. Et fællestræk ved alle disse former for kriminalitet er, at kriminaliteten begås på tværs af grænserne af særdeles mobile og fleksible grupper, som opererer inden for flere forskellige retssystemer og kriminelle sektorer. Hvis de skal bekæmpes effektivt, er der efter Kommissionens opfattelse behov for en koordineret paneuropæisk indsats.

Derudover har Kommissionen peget på, at det forhold, at kriminalitet i stigende grad begås på tværs af grænserne og dækker flere forskellige kriminelle aktiviteter, gør det vanskeligere for de enkelte medlemsstater at opklare og håndtere grænseoverskridende kriminalitet, især organiseret kriminalitet. Eurojusts opgave med at forbedre det retlige samarbejde og koordineringen mellem medlemsstaternes kompetente retsmyndigheder og bistå efterforskninger, der involverer tredjelande, er stadig særdeles vigtig.

Endelig har Kommissionen henvist til den fælles tilgang til EU's decentraliserede agenturer, som Europa-Parlamentet, Rådet og Parlamentet godkendte i juli 2012, og som skal tages i betragtning i forbindelse med alle deres fremtidige beslutninger om EU's decentraliserede agenturer på grundlag af en analyse af den konkrete sag.

Forslaget indgår i en lovgivningspakke og fremsættes sammen med et forordningsforslag om oprettelsen af Den Fælles Europæiske Anklagemyndighed (KOM(2013) 534 endelig), der behandles i et særskilt notat.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 præsenterede formandskabet en kompromistekst om struktur for og forvaltning af Eurojust. På rådsmødet var der enighed om at anvende kompromisteksten som udgangspunkt for de videre tekniske drøftelser af forslaget.

Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 at lægge op til enighed om forslaget med undtagelse af forslagens regler om databeskyttelse (kapitel IV) samt alle bestemmelser vedrørende Den Europæiske Anklagemyndighed.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF, navnlig artikel 85, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Det må forventes, at det danske retsforbehold og forordningsforslaget, herunder i lyset af de ændringer, der lægges op til i forhold til den nuværende ordning, vil føre til, at Danmark ikke længere vil deltage i Eurojust-samarbejdet.

2. Indhold

Den følgende gennemgang er baseret på det seneste udkast til en kompromistekst af forslagens kapitel I-III og V-IX, som det italienske formandskab har fremlagt den 21. oktober 2014. Gennemgangen af IV er baseret på formandskabets kompromistekst af 4. november 2014.

2.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget lagt op til en gennemgribende omskrivning af retsgrundlaget for Eurojust. Indholdsmæssigt videreføres store dele af reglerne i de nugældende rådsafgørelser om Eurojust, dog i mange tilfælde omskrevet og/eller lettere justeret.

Hovedformålene med forslaget er ifølge Kommissionen følgende:

- at øge Eurojusts effektivitet ved at give det en ny forvaltningsstruktur,
- at forbedre Eurojust operationelle effektivitet ved at sikre en fælles definition af de nationale medlemmers status og beføjelser,
- at give Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter en rolle i forbindelse med evalueringen af Eurojusts virke i overensstemmelse med Lissabontraktaten,
- at sikre, at den retlige ramme for Eurojust er i overensstemmelse med den fælles tilgang til EU's decentraliserede agenturer, samtidig med at dets særlige rolle, hvad angår koordineringen af igangværende strafferetlige efterforskninger, fuldt ud respekteres, og
- at sikre, at Eurojust kan arbejde tæt sammen med Den Europæiske Anklagemyndighed, når denne er blevet oprettet.

I det følgende er hovedvægten lagt på forslagets centrale og nyskabende dele.

2.2. Mål og opgaver (forslagets kapitel I)

Forslaget lægger op til, at Eurojust – ligesom i dag – skal have til opgave at støtte og styrke koordineringen af og samarbejdet mellem de nationale myndigheder, der har til opgave at efterforske og forfølge grov kriminalitet, der berører to eller flere medlemsstater eller kræver retsforfølgning på fælles basis, på grundlag af operationer foretaget af medlemsstaternes myndigheder og Europol samt oplysninger fra disse. Eurojust udfører sine opgaver på anmodning af medlemsstaternes kompetente myndigheder eller på eget initiativ.

Eurojusts kompetence omfatter de 31 former for grov kriminalitet, der er opført på listen i bilag 1 til forslaget. Det drejer sig f.eks. om organiseret kriminalitet, terrorisme, narkotikahandel, hvidvaskning af penge, bestikelse, manddrab og grov legemsbeskadigelse, bortførelse, frihedsberøvelse og gidseltagning, seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af kvinder og børn, børnepornografi og hvervning af børn til seksuelle formål, racisme og fremmedhad, organiseret røveri samt underslæb og bedrageri. Forslaget indebærer, at Eurojusts kompetence ikke skal omfatte de former for kriminalitet, som foreslås henført under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence, dvs. bekæmpelse af strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Derudover omfatter Eurojusts kompetence – som hidtil – såkaldte ”tilknyttede strafbare handlinger”, hvorved forstås strafbare handlinger, der begås for at skaffe midler til at begå de handlinger, der er opført på listen i bilag 1, strafbare handlinger, der begås for at fremme eller begå de handlinger, der er opført på listen i bilag 1, og strafbare handlinger, der begås for at undgå straf for de handlinger, der er opført på listen i bilag 1. *Eurojusts kompetence omfatter desuden andre former for kriminalitet end dem, der fremgår af bilag 1, såfremt Eurojust modtager en anmodning fra en medlemsstat om assistance.*

Forslagets bestemmelser om Eurojusts operationelle funktioner er i stor udstrækning en videreførelse af dets nuværende operationelle funktioner.

2.3. Eurojusts struktur og organisation (forslagets kapitel II)

2.3.1. Struktur

En central del af forslaget vedrører Eurojusts struktur. Som en nyskabelse lægger forslaget op til, at Eurojust – ud over de nationale medlemmer, kollegiet og en administrerende direktør – skal bestå af en bestyrelse.

2.3.2. Nationale medlemmer

Som i dag lægger forslaget op til, at hver medlemsstat udstationerer et nationalt medlem af Eurojust, hvis faste arbejdssted bliver på Eurojusts hjemsted. Hvert nationalt medlem bistås af én stedfortræder og en anden person, som assisterer medlemmet. Som en nyskabelse i forhold til den gældende ordning indeholder forslaget krav om, at stedfortræderen og assistenten *som udgangspunkt skal have deres faste arbejdssted i Eurojust. Medlemsstaterne har dog mulighed for at beslutte, at stedfortræderen og assistenten fortsat skal have arbejdssted i medlemsstaten. Denne beslutning skal begrundes for kollegiet.*

2.3.3. Kollegiet

Kollegiet skal bestå af alle nationale medlemmer. Den administrative direktør må deltage i kollegiets møder, men har ikke stemmeret når der diskuteres administrative opgaver.

Kollegiet skal med to tredjedeles flertal blandt medlemmerne vælge en formand og to næstformænd blandt de nationale medlemmer. Formanden og næstformændene vælges for fire år og kan genvælges én gang. Som en nyskabelse skal Rådet ikke godkende kollegiets valg af formand og næstformænd.

Som en yderligere nyskabelse forlænges et nationalt medlems mandat som nationalt medlem af Eurojust, når den pågældende vælges til formand eller næstformand for Eurojust, således at det sikres, at vedkommende kan udføre sit hverv som formand eller næstformand.

Hvis formanden eller næstformanden ikke længere findes egnet til deres position, kan pågældende afskediges af kollegiet efter indstilling fra mindst en tredjedel af kollegiets medlemmer. Beslutningen om afskedigelse skal

hvile på to tredjedeles flertal blandt medlemmerne i kollegiet undtaget den person, beslutningen vedrører.

Endnu en nyskabelse i forslaget er, at medlemsstaterne fremover skal udpege et nyt nationalt medlem, såfremt medlemsstatens oprindelige medlem bliver valgt til formand eller næstformand. Der lægges desuden i forslaget op til, at medlemsstaten, hvis nationale medlem bliver valgt til formand eller næstformand, skal kompenseres økonomisk.

I forslaget er det som noget nyt endvidere bestemt, at kollegiet mindst skal afholde et møde om måneden. Derudover afholder det møder på formandens initiativ eller på anmodning af mindst *en* tredjedel af medlemmerne.

2.3.4. Bestyrelsen

Bestyrelsen – der som nævnt er et nyt organ i forhold til Eurojusts nuværende struktur – har til opgave at bistå kollegiet, men er ikke involveret i Eurojusts operationelle funktioner.

Bestyrelsen består af kollegiets formand og næstformand, en repræsentant for Kommissionen og *to andre* medlemmer af kollegiet. Kollegiets formand fungerer som formand for bestyrelsen. Bestyrelsen træffer beslutninger med flertal blandt medlemmerne, idet hvert medlem har én stemme. *Formanden har den afgørende stemme, såfremt der er stemmelighed.* Den administrerende direktør deltager i bestyrelsens møder, men har ikke stemmeret. Bestyrelsesmedlemmernes mandat er på fire år med undtagelse af medlemmerne af kollegiet, som udpeges efter et toårigt rotationsystem. Bestyrelsesmedlemmernes mandat udløber, når deres mandat som nationale medlemmer, *formandskab eller næstformandskab* udløber.

Bestyrelsen har bl.a. til opgave at:

- *godkende Eurojusts årlige og flerårige arbejdsprogrammer*
- træffe alle beslutninger vedrørende Eurojusts interne administrative strukturer,
- *forberede det årlige budget for Eurojust,*
- *godkende den årlige rapport om Eurojusts aktiviteter,*
- *vedtage finansielle regler for Eurojust,*
- *udpege en regnskabsfører og en databeskyttelsesansvarlig,*
- *vedtage en strategi til bekæmpelse af svig for Eurojust, baseret på et udkast udarbejdet af den administrative direktør,*
- *vedtage visse spørgsmål om ansættelsesvilkår for de øvrige ansatte*

og

- sikre en passende opfølgning på de interne og eksterne revisionsrapporter, evalueringer og undersøgelser, *medmindre de vedrører kollegiets operationelle opgaver*, bl.a. fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF).

2.3.5. Den administrerende direktør

Som en nyskabelse lægges der med forslaget op til, at det er *bestyrelsen*, som efter en åben og gennemsigtig udvælgelsesprocedure skal fremlægge en liste med kandidater for Eurojusts kollegium med henblik på udnævnelse af en administrerende direktør *i overensstemmelse med Eurojusts forretningsorden. Beslutning om afskedigelse af den administrerende direktør træffes af kollegiet med to tredjedele flertal.*

Den administrerende direktør er ansvarlig for gennemførelsen af Eurojusts administrative opgaver. Den administrerende direktør er ifølge forslaget bl.a. ansvarlig for:

- den daglige forvaltning af Eurojust *og personalet*,
- gennemførelsen af kollegiets og bestyrelsens beslutninger,
- forberedelsen af *det årlige og flerårige arbejdsprogram* og videregivelsen heraf til bestyrelsen *til godkendelse*,
- gennemførelsen af *det årlige og flerårige arbejdsprogram* og rapporteringen til bestyrelsen om gennemførelsen heraf,
- udarbejdelsen af Eurojusts årsberetning og fremlæggelsen heraf for bestyrelsen henblik på godkendelse,
- *udarbejdelse af en handlingsplan til opfølgning af konklusionerne af de interne eller eksterne revisionsrapporter, evalueringer og undersøgelser fra bl.a. Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse og OLAF og den halvårslige statusrapportering til bestyrelsen, kollegiet, Kommissionen og Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse*,
- udarbejdelsen af en strategi for bekæmpelse af svig i Eurojust og forelæggelse for bestyrelsen til godkendelse,
- udarbejdelsen af et udkast til finansielle bestemmelser for Eurojust og
- udarbejdelsen af et udkast til overslag over indtægter og udgifter for Eurojust og gennemførelsen af dets budget.

2.4. Operationelle anliggender (forslagets kapitel III)

Reglerne i forslaget kapitel III om Eurojusts operationelle anliggender er en videreførelse af de allerede gældende regler herom. Forslaget bibeholder således bl.a. den nuværende ordning med en koordineringsvagt til brug i hastesager, det nationale Eurojustkoordineringssystem samt reglerne om udveksling af oplysninger med medlemsstaterne og mellem nationale medlemmer og om meddelelse af oplysninger fra Eurojust til de kompetente nationale myndigheder. Endelig videreføres reglerne om Eurojusts sagsforvaltningssystem og adgangen hertil.

2.5. Behandling af personoplysninger (forslagets kapitel IV)

Forslagets kapitel IV indeholder som noget nyt en indledende definition af, hvad der forstås ved personoplysninger. Der foreslås en opdeling af personoplysninger alt efter om der er tale om personoplysninger, der behandles i forbindelse med Eurojusts administrative opgaver, og personoplysninger, der behandles i forbindelse med Eurojusts operationelle opgaver.

Forslaget indeholder desuden en generel bestemmelse om, hvordan personoplysninger skal behandles, herunder at personoplysninger skal:

- *behandles loyalt og lovligt,*
- *indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke senere behandles på en måde, som er uforenelig med disse formål,*
- *være tilstrækkelige, relevante og ikke for vidtgående i forhold til de formål, hvortil de behandles,*
- *være korrekte og ajourførte,*
- *opbevares på en måde, der kun muliggør identifikation af personen oplysningerne vedrører, så længe det er nødvendigt på grund af det formål, hvortil oplysningerne behandles og*
- *behandles på en måde, der sikrer passende sikkerhed ved personoplysninger og fortrolighed ved databehandlingen.*

For så vidt angår behandlingen af "administrative personoplysninger", lægger forslaget op til at reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger, skal finde anvendelse.

Behandlingen af ”operationelle personoplysninger” skal derimod ske efter regler fastsat i forslaget.

I forhold til personer, der i henhold til de berørte medlemsstaters lovgivning mistænkes for at have begået eller have medvirket til en lovovertrædelse, der er omfattet af Eurojusts kompetence, eller som er blevet dømt for en sådan lovovertrædelse, angives det i forslaget, at Eurojust – i det omfang det er nødvendigt for udførelsen af sin udtrykkeligt beskrevne opgave – alene må behandle de personoplysninger, der er opregnet i punkt 1 i bilag 2 til forslaget, ved hjælp af elektronisk databehandling eller strukturerede manuelle registre inden for rammerne af sin kompetence og med henblik på udførelsen af sine operationelle opgaver.

For så vidt angår vidner og forurettede, angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må behandle de personoplysninger, der er opregnet i punkt 2 i bilag 2 til forordningen, inden for rammerne af en strafferetlig efterforskning eller retsforfølgning, der falder inden for Eurojusts kompetenceområde. Behandlingen af sådanne personoplysninger må kun finde sted, hvis det er absolut nødvendigt af hensyn til udførelsen af Eurojusts opgave, og hvis behandlingen af oplysningerne ligger inden for rammerne af agenturets kompetence og sker med Eurojusts operationelle opgaver for øje.

Derudover må Eurojust i undtagelsestilfælde også i et begrænset tidsrum, behandle andre personoplysninger end de ovennævnte vedrørende de pågældende persongrupper og/eller de i bilaget til forordningen opregnede kategorier af personoplysninger, hvis det er strengt nødvendigt af hensyn til en efterforskning, som Eurojust koordinerer.

For så vidt angår særligt følsomme personoplysninger (personoplysninger vedrørende racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt vedrørende helbredsforhold og seksualliv) angives det i forslaget, at Eurojust kun må behandle disse, hvis disse oplysninger er strengt nødvendige for den relevante nationale efterforskning samt for koordineringen i Eurojust, og hvis de supplerer andre personoplysninger, der allerede er blevet behandlet. Den databeskyttelsesansvarlige skal underrettes straks, hvis denne behandlingsmulighed bringes i anvendelse. Hvis disse særligt følsomme personoplysninger vedrører vidner eller forurettede, skal beslutningen om at behandle dem træffes af Eurojusts kollegie.

”Operationelle personoplysninger”, som behandles af Eurojust, må kun opbevares så længe det er nødvendigt af hensyn til Eurojusts opgave. Forslaget lægger op til at alle medlemsstater sammen med Eurojust implementerer passende teknisk og organisatoriske foranstaltninger for datasikkerhed, herunder foranstaltninger, der skal hindre enhver form for misbrug.

For at sikre lovligheden af behandlingen af de ”operationelle personoplysninger”, skal Eurojust registrere enhver form for indsamling, ændring, adgang, videregivelse og sletning af personoplysninger.

Bestyrelsen skal udpege en databeskyttelsesansvarlig, som bl.a. skal sikre, at Eurojusts behandling af dataoplysninger sker i overensstemmelse med reglerne for databeskyttelse i forslaget, forordning (EF) 45/2001 og relevante databeskyttelsesregler i Eurojusts forretningsorden.

Indgivelsen af anmodninger om indsigt og behandlingen af ”operationelle personoplysninger” er reguleret nærmere i forslaget. Det fremgår således, at enhver, der har været genstand for registrering, og som ønsker at udøve indsichtsretten, vederlagsfrit kan indgive en anmodning herom til den myndighed, der er udpeget hertil, i en medlemsstat efter eget valg. Myndigheden videresender straks og under alle omstændigheder senest en måned efter modtagelsen anmodningen til Eurojust. Eurojust besvarer anmodningen uden ugrundet ophold og under alle omstændigheder senest tre måneder efter modtagelsen.

Eurojust kan afvise anmodninger om indsigt, såfremt det findes nødvendigt af hensyn til:

- *udførelsen af Eurojusts opgaver,*
- *at sikre, at en national efterforskning ikke bringes i fare,*
- *beskyttelsen af andres rettigheder og frihed,*

Eurojust har i den forbindelse pligt til også at inddrage hensynet til den registrerede ved vurderingen af, om der skal gives afslag.

De kompetente myndigheder i de berørte medlemsstater høres af Eurojust, inden Eurojust træffer afgørelse. De nationale medlemmer, som er berørt af anmodningen, behandler den og træffer afgørelse på vegne af Eurojust. Såfremt en medlemsstat har indvendinger mod Eurojusts foreslåede svar, skal Eurojust underrettes. Eurojust skal følge en sådan indvending. De

kompetente myndigheder skal efterfølgende underrettes om indholdet af Eurojusts afgørelse gennem de berørte nationale medlemmer.

Derudover fastsættes i forslaget bl.a. nærmere regler om registrering og dokumentation, databeskyttelsesansvar, ansvar for uautoriseret eller ukorrekt behandling af personoplysninger, samarbejde med EDPS og de nationale datatilsynsmyndigheder samt klageadgang for registrerede til EDPS.

2.6. Forbindelser med partnere (forslagets kapitel V)

Forslagets kapitel V angiver, med hvem og hvordan Eurojust kan indlede samarbejde. Eurojust kan, i det omfang det er nødvendigt for udførelsen af sine opgaver, indlede et varigt samarbejde med EU-organer og -agenturer i overensstemmelse med disse organers og agenturers mål, kompetente myndigheder i tredjelande, internationale organisationer og Den Internationale Kriminalpolitiorganisation (Interpol).

Eurojust skal efter forslaget for det første opretholde de særlige forbindelser med Det Europæiske Retlige Netværk på det strafferetlige område, som allerede eksisterer på baggrund af de nugældende regler om Eurojust.

Forslaget lægger også op til en videreførelse og udbygning af Eurojusts forbindelser med Europol. Efter forslaget skal Eurojust således træffe alle nødvendige foranstaltninger for, at Europol kan få indirekte adgang til oplysninger, der er meddelt til Eurojust, for at få svar på, om der findes oplysninger om søgemnet. Dette skal dog ske med forbehold af de begrænsninger, som de medlemsstater, EU-organer, tredjelande, internationale organisationer eller Europol, der har meddelt oplysningerne, har anført. Hvis der findes oplysninger om søgemnet, indleder Eurojust den procedure, hvorefter de oplysninger, der svarer til søgemnet, kan videregives. Disse søgninger efter oplysninger kan kun foretages med det formål at konstatere, om de oplysninger, som *Europol* råder over, svarer til de oplysninger, som *Eurojust* behandler.

Hvis Eurojust eller en medlemsstat i forbindelse med Eurojusts behandling af oplysninger som led i en konkret efterforskning konstaterer, at der er behov for koordinering, samarbejde eller støtte i overensstemmelse med Europolis beføjelser, meddeler Eurojust efter forslaget Europol dette og iværksætter proceduren for at dele oplysningerne med dem i overensstemmelse med afgørelsen fra den medlemsstat, der har indgivet oplysningerne. I så fald rådfører Eurojust sig med Europol.

Efter forslaget skal Eurojust for det tredje etablere og opretholde et særligt tæt forhold til Den Europæiske Anklagemyndighed på grundlag af et nært samarbejde og udvikling af operationelle, administrative og forvaltningsmæssige forbindelser mellem dem.

Eurojust kan i operationelle sager inddrages af Den Europæiske Anklagemyndighed, hvis der er tale om en grænseoverskridende eller kompleks sag, og hvis et af en række nærmere opregnede kriterier er opfyldt. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor efterforskningen har afsløret forhold, der falder uden for Den Europæiske Anklagemyndigheds saglige eller stedlige kompetence. Dette kan også være for at lette indgåelsen af en aftale mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og den/de berørte medlemsstat/medlemsstater om accessorisk kompetence, jf. pkt. 2.2 ovenfor, eller for at anmode Eurojust eller dets kompetente nationale medlem(mer) om at yde bistand i forbindelse med fremsendelse af afgørelser eller anmodninger om gensidig retshjælp til og fuldbyrdelse i stater, der er medlemmer af Eurojust, men som ikke deltager i oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed, eller tredjelande.

Samarbejdet med Den Europæiske Anklagemyndighed omfatter også udveksling af personoplysninger. Alle oplysninger, der udveksles i den forbindelse, må dog kun anvendes til de formål, hvortil de blev meddelt. Enhver anden anvendelse af oplysningerne er kun tilladt, såfremt denne anvendelse falder ind under det modtagende organs beføjelser, og efter forudgående tilladelse fra det organ, som meddelte oplysningerne.

Herudover lægges der i forslaget endvidere op til, at Eurojust skal bistå Den Europæiske Anklagemyndighed i dens virksomhed via en række tekniske tjenester, f.eks. teknisk bistand i forbindelse med udarbejdelsen af årsbudgettet.

Eurojust *skal* efter forslaget oprette og opretholde et samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere, hvilket også er tilfældet efter de gældende regler. Derudover kan OLAF bidrage til Eurojusts koordineringsarbejde, hvad angår beskyttelsen af Unionens finansielle interesser i overensstemmelse med OLAFs beføjelser.

Efter forslaget *kan* Eurojust *desuden* etablere samarbejdsordninger med tredjelandes myndigheder og internationale organisationer, ligesom Eurojust efter aftale med de kompetente myndigheder kan udpege kontaktpunk-

ter i tredjelande for at lette samarbejdet.

Forslagets kapitel V fastlægger endvidere betingelserne for, hvornår Eurojust kan videregive personoplysninger til EU-organer eller –agenturer samt til tredjelande og internationale organisationer.

Endelig viderefører forslaget Eurojusts nuværende muligheder for at udsende retsmedlemmænd som forbindelsespersoner til tredjelande og for at koordinere fuldbyrdelsen af anmodninger om retligt samarbejde til og fra et tredjeland.

2.7. Øvrige emner (forslagets kapitel VI-IX)

I Kapitel VI i forslaget fastsættes finansielle bestemmelser og i kapitel VII omhandler personale.

Kapitel VIII omhandler evaluering og Eurojusts årlige rapportering til Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter. Det foreslås bl.a., at Kommissionen hvert femte år skal bestille en evaluering af Eurojusts effektivitet, produktivitet og arbejdsmetoder. *Kollegiet skal involveres i evalueringen.*

Kapitel IX indeholder almindelige og afsluttende bestemmelser, herunder om at forordningen erstatter Rådets afgørelse 2002/187/RIA (om oprettelse af Eurojust) og Rådets afgørelse 2009/426/RIA (om styrkelse af Eurojust).

3. Gældende dansk ret

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse 2002/187/RIA af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet, og medlemsstaternes samarbejde i Eurojust er efterfølgende blevet forstærket ved Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust. Der er ikke vedtaget dansk lovgivning i anledning af rådsafgørelserne.

Det nuværende Eurojust er etableret på mellemstatsligt grundlag, og Danmark deltager således fuldt ud i det nuværende samarbejde.

Eurojusts kerneopgave er at bistå nationale myndigheder med at sikre et effektivt samarbejde og en tæt koordination på tværs af landegrænser vedrørende efterforskning og retsforfølgning af alvorlig kriminalitet.

Eurojust kan yde danske myndigheder bistand i forbindelse med behandling af sager vedrørende bl.a. organiseret grænseoverskridende menneskehandel, narkotikahandel, terrorisme mv.

Eurojusts bistand ydes i den forbindelse bl.a. i form af koordinerende funktioner og som et forbindelsesled mellem Danmark og andre medlemsstaters myndigheder. Dette arbejde foregår gennem det for Danmark nationalt udpegede medlem i Eurojust. Bistanden foregår normalt ved, at Eurojust faciliterer afholdelse af koordinationsmøder mellem relevante medlemsstater, yder støtte til etablering og drift af fælles efterforskningshold samt yder generel bistand til nationale myndigheder, der har brug for retshjælp fra en anden medlemsstat i EU.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Det bemærkes i øvrigt, at Kommissionen skønner, at der ikke er omkostninger forbundet med reformen af Eurojust.

5. Høring

Forslaget til forordning har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Vestre Landsret, Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Syddansk Universitet, Østre Landsret, Den danske Dommerforening, Vestre Landsret, Domstolsstyrel-

sen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, Foreningen af Offentlige Anklagere, byretterne, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Datatilsynet, Rigspolitiet, Advokatrådet og Rigsadvokaten.

Syddansk Universitet, Østre Landsret, Den Danske Dommerforening, Vestre Landsret, Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, Foreningen af Offentlige Anklagere, byretterne, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Rigspolitiet, og Advokatrådet har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Datatilsynet har bemærket, at Den fælles kontrolinstans for Eurojust (JSB) den 14. november 2013 har afgivet en udtalelse om Eurojust, og at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse ifølge deres hjemmeside bl.a. vil afgive en udtalelse om reformen af Eurojusts struktur, hvorfor Datatilsynet anbefaler, at disse udtalelser indgår i overvejelserne om det aktuelle forslag. Datatilsynet anfører endvidere, at Europaudvalget i det britiske underhus (The European Scrutiny Committee of the House of Commons) den 11. september 2013 har afgivet en rapport om bl.a. forslaget til forordning om Eurojust, og at de persondataretlige spørgsmål, der rejses i rapporten, kan indgå i overvejelserne om de aktuelle forslag.

Rigsadvokaten er overordnet positivt indstillet over for forslaget, men påpeger, at det havde været hensigtsmæssigt, hvis fremsættelsen af forslaget havde afventet resultaterne af den 6. runde af gensidige evalueringer.

For så vidt angår forslagets nærmere indhold, bemærker Rigsadvokaten, at det ikke forekommer velbegrunderet, at man ikke har valgt at videreføre opsamlingsbestemmelsen i artikel 4, stk. 2, i den nuværende Eurojustafgørelse, hvorefter Eurojust, udover de nærmere definerede sagstyper, på anmodning fra en medlemsstat kan assistere i sager i overensstemmelse med sine overordnede formål.

Rigsadvokaten påpeger, at oprettelsen af et eksternt management board kunne være et alternativ til indførelsen af en bestyrelse.

Efter Rigsadvokatens opfattelse bør det tillægges større vægt, hvem der af medlemsstaterne udpeges som nationale medlemmer. Det bør desuden indgå i overvejelserne, om analysearbejde, der foretages i forbindelse med udveksling af oplysninger, kunne varetages af Europol.

Henset til retsforbeholdet finder Rigsadvokaten desuden, at der bør tilføjes en bestemmelse om, at Eurojust kan etablere samarbejdsordninger med EU-medlemsstater, der ikke deltager i det nye retsgrundlag for Eurojust.

Afslutningsvist bemærker Rigsadvokaten, at det bør sikres at Eurojusts budget, i forbindelse med det tætte samarbejde med den muligt fremtidige europæiske anklagemyndighed (EPPO), ikke berøres i en sådan grad, at Eurojust ikke fremover vil kunne varetage sine operationelle opgaver fuldt ud.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forhold til nærhedsprincippet anført, at der er behov for tiltag på EU-niveau, fordi de planlagte foranstaltninger i sig selv har en EU-dimension, eftersom de indebærer oprettelsen af en enhed, hvis opgave er at støtte og styrke koordineringen og samarbejdet mellem de nationale retsmyndigheder i forbindelse med sager om grov kriminalitet, der berører to eller flere medlemsstater eller kræver retsforfølgning på fælles basis. Dette mål kan i overensstemmelse med nærhedsprincippet kun nås på EU-niveau. Kommissionen anfører endvidere, at forslaget i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *den 18. november 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har *senest* været forelagt Folketingets Europaudvalg forud for råds-mødet (retlige og indre anliggender) *den 5.-6. juli 2014*.

Dagsordenspunkt 5: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2013) 821 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 med henblik på at opnå enighed om generel indstilling til forslaget. Forslaget er en del af en lovgivningspakke, hvorved der lægges op til at indføre fælles minimumsregler for processuelle rettigheder i straffesager. Forslaget fastsætter således regler om bl.a. uskyldsformodningen, offentlige udtalelser om skyldsspørgsmålet, bevisbyrde og beviskrav, retten til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at udtale sig samt retten til at være til stede under retssagen. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side er man positivt indstillet over for intentionerne om på EU-plan at styrke mistænkte og tiltalte processuelle rettigheder i straffesager. Forslaget indeholder dog visse elementer, som rejser væsentlige spørgsmål i relation til regulering af grundlæggende straffeprocessuelle principper.

1. Baggrund

Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog den 30. november 2009 en såkaldt køreplan med henblik på at styrke den mistænkte eller tiltalte proceduremæssige rettigheder i straffesager, hvorefter der skal vedtages foranstaltninger vedrørende de mest grundlæggende processuelle rettigheder, og Kommissionen blev opfordret til at fremlægge de nødvendige forslag hertil. Rådet gav i den forbindelse udtryk for, at der endnu ikke var blevet gjort nok på EU-plan til at sikre individets grundlæggende rettigheder under straffesager.

I det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, fremhæves bl.a. betydningen af individets rettigheder i straffesager som en grundlæggende værdi i EU, der er væsentlig for opretholdelse af den gen-

sidige tillid mellem medlemsstaterne og offentlighedens tillid i EU. I Stockholm-programmet omtales køreplanen som en integreret del af det flerårige program, og Kommissionen opfordres til at fremsætte forslag til gennemførelse heraf samt at undersøge flere aspekter af mistænkte og tiltaltes processuelle minimumsrettigheder og vurdere, om andre spørgsmål, f.eks. uskyldsformodningen, skal behandles for at fremme et bedre samarbejde på dette område.

Som led i gennemførelsen af køreplanen er der vedtaget tre retsakter. Det drejer sig om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU om retten til tolke- og oversættelsesbistand, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU om ret til information under straffesager og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordre og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.

Som yderligere led i gennemførelsen af køreplanen har Kommissionen den 27. november 2013 fremlagt nærværende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager.

Forslaget er fremlagt som en del af en pakke, der tillige omfatter forslag til et direktiv om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og retshjælp i sager angående europæiske arrestordre (KOM (2013) 824 endelig) og et direktiv om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager (KOM (2013) 822 endelig), der behandles i særskilte notater.

Forslaget blev sammen med de to øvrige forslag i pakken om proceduremæssige rettigheder præsenteret på det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 23.-24. januar 2014 i Athen.

Udvalgte dele af forslaget har været drøftet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014

Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 med henblik på at opnå en generel indstilling til forslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF artikel 82, stk. 2, litra b, i traktatens tredje del, afsnit V, hvorefter der i den udstrækning, det er nødvendigt for at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser samt det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager med en grænseoverskridende dimension, kan fastsættes minimumsregler for enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen. Direktivforslaget skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Den følgende gennemgang er baseret på det seneste udkast til en kompromistekst, som det italienske formandskab har fremlagt medio november 2014.

2.1. Generelt

Direktivforslaget fastsætter minimumsregler om visse aspekter af uskyldsfornodningen og retten til at være til stede under retssagen og har til formål at fremme retten til en retfærdig rettergang.

Forslaget skal ses i sammenhæng med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (EU-charteret), navnlig artikel 6, 7 og 48, der baserer sig på artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende fortolkningen heraf.

Det følger af forslaget, at ingen af forslagets bestemmelser må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i eller undtagelse fra de rettigheder eller retssikkerhedsgarantier, der er forankret i EU-chartret, andre relevante folkeretlige regler, herunder EMRK, eller nationale retsregler, der giver et højere beskyttelsesniveau.

Forslaget finder anvendelse på fysiske personer, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager. Juridiske personer, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, er derimod ikke omfattet af forslaget.

Forslaget finder anvendelse fra det tidspunkt en person er mistænkt eller tiltalt for at have begået et strafbart forhold eller et påstået strafbart forhold og indtil, der er truffet endelig afgørelse om skyldsspørgsmålet.

2.2. Visse aspekter af uskyldsformodningen

Forslaget indeholder følgende bestemmelser om uskyldsformodningen og visse aspekter i tilknytning hertil:

Uskyldsformodningen

En mistænkt eller tiltalt skal ifølge forslaget anses for uskyldig, indtil det modsatte er bevist i overensstemmelse med *loven*.

Offentlige udtalelser om skyldsspørgsmålet

En mistænkt eller tiltalt må ifølge forslaget ikke i offentlige udtalelser fra offentlige myndigheder omtales som skyldig i et strafbart forhold, inden der er sket domfældelse. Medlemsstaterne skal sikre, at passende foranstaltninger *er til rådighed*, hvis dette ikke respekteres.

Offentlige myndigheder kan dog videregive informationer om sagen, hvis dette er strengt nødvendigt af hensyn til efterforskningen eller den generelle offentlige interesse.

Bevisbyrde

Bevisbyrden for tiltaltes skyld påhviler ifølge forslaget anklagemyndigheden, *og enhver tvivl skal komme den mistænkte eller tiltalte til gode*. Dette berører ikke en *dommers eller en domstols eventuelle forpligtelse til at søge beviser, der taler henholdsvis for og imod den tiltaltes skyld*.

Medlemsstaterne kan tillade, at der inden for rimelige grænser anvendes formodninger af faktisk eller retlig karakter vedrørende det strafferetlige ansvar for en person, som er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling. Sådanne formodninger skal kunne imødegås og må un-

der alle omstændigheder ikke anvendes, hvis den mistænkte eller tiltalte herved fratages muligheden for at forsvare sig.

Retten til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at udtale sig

En mistænkt eller tiltalt har ifølge forslaget ret til ikke at inkriminere sig selv. En mistænkt eller tiltalt har endvidere ret til ikke at udtale sig om den strafbare handling, som den pågældende er mistænkt eller tiltalt for at have begået.

Dette gælder dog ikke i forhold til bevismateriale, der kan opnås fra den mistænkte eller tiltalte ved anvendelse af lovlige tvangsindgreb.

Hvis en mistænkt eller tiltalt vælger ikke at inkriminere sig selv eller ikke at udtale sig, må dette ikke på et senere tidspunkt under sagen bruges imod den pågældende eller betragtes som *bevis for, at personen har begået den påståede lovovertrædelse*. Dette er ifølge præambelbetragtningerne til forslaget, dog ikke til hinder for, at en domstol eller en dommer kan tillægge den mistænkte eller tiltaltes tavshed vægt som en bestyrkelse eller bekræftelse af bevismateriale, opnået på anden vis.

Retten til ikke at udtale sig er ikke til hinder for, at sager vedrørende mindre lovovertrædelser eller dele heraf kan gennemføres på skriftligt grundlag og/eller uden afhøring af den mistænkte eller tiltalte ved politiet eller anden retshåndhævende eller judiciel myndighed. Det er givet fald en forudsætning, at retten til en retfærdig rettergang respekteres.

2.3. Retten til at være til stede under retssagen

Det følger af forslaget, at en mistænkt eller tiltalt har ret til at være til stede under retssagen. *Medlemsstaterne kan beslutte, at det skal være muligt midlertidigt at udelukke den mistænkte eller tiltalte fra retsmødet*, hvis dette er nødvendigt af hensyn til straffesagens gennemførelse. Det gælder ifølge præambelbetragtningerne til forslaget f.eks., hvis den mistænkte eller tiltalte forstyrrer retsmødet, eller hvis tilstedeværelsen af den pågældende er til hinder for, at et vidne kan afgive en uforbeholden forklaring.

Medlemsstaterne kan tillade, at domstolene kan træffe afgørelse om skyldsspørgsmålet i den mistænkte eller tiltaltes fravær, hvis den pågældende enten i rette tid blev tilsagt retsmødet og blev underrettet om *konsekvenserne af udeblivelse, eller mistænkte eller tiltalte under retsmødet er*

repræsenteret af en advokat, der er udpeget af tiltalte eller mistænkte eller af staten til at varetage den pågældendes interesser.

Medlemsstaterne kan tillade, at der, selv om betingelserne for at afsige en udeblivelsesdom ikke er opfyldt, kan ske fuldbyrdelse af en strafferetlig afgørelse. Det skal i sådanne tilfælde sikres, at den pågældende efter at have fået afgørelsen forkyndt har mulighed for at gøre indsigelse mod afgørelsen ved anmodning om genoptagelse eller ved anke inden for en fastsat tidsfrist i henhold til national ret. Ved forkyndelsen skal den pågældende informeres om genoptagelses- og ankemulighederne.

Retten til at være til stede under retssagen er ikke til hinder for, at sager eller dele heraf i henhold til national ret kan gennemføres på skriftligt grundlag. Det er i givet fald en forudsætning af, at retten til en retfærdig rettergang respekteres.

Hvis der afsiges udeblivelsesdom, uden at de anførte betingelser er opfyldt, har den domfældte ret til genoptagelse af sagen, hvor den pågældende har ret til at være til stede, og hvor der er mulighed for en fornyet prøvelse af sagens realitet.

2.4. Øvrige bestemmelser

Det følger af forslaget, at medlemsstaterne skal sikre, at den mistænkte eller tiltalte har adgang til effektive retsmidler, hvis den pågældendes rettigheder efter direktivet tilsidesættes.

Endvidere indeholder forslaget bestemmelser om gennemførelse og ikrafttræden. Det følger heraf bl.a., at medlemsstaterne hvert tredje år skal indsende *disponible* oplysninger til Kommissionen om, hvordan rettighederne i direktivet er blevet udmøntet.

3. Gældende dansk ret

3.1. Uskyldsformodningen

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der er fra 1950, blev ratificeret af Danmark i 1953. Siden er der vedtaget en række tillægsprotokoller til konventionen. Enhver stat, der har ratificeret konventionen, er forpligtet til at rette sig efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i enhver sag, som de er parter i, jf. konventionens artikel 53.

Konventionen er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 med senere ændringer, og konventionen er således en del af dansk ret. Dette indebærer, at danske bestemmelser i bl.a. retsplejeloven altid skal fortolkes og ses i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Uskyldsformodningen, som er fastlagt i konventionens artikel 6, stk. 2, er ikke udtrykkeligt reguleret i retsplejeloven, men er et grundlæggende princip i dansk strafferetspleje. Nogle af de af Menneskerettighedsdomstolen udledte fortolkninger af artikel 6, stk. 2, er dog lovfæstet i retsplejeloven, jf. bl.a. pkt. 3.2 nedenfor.

3.2. Udtalelse om skyldsspørgsmålet

Det følger af retsplejelovens § 1016 a, at ingen, som i embeds medfør er beskæftiget med en straffesag, må udtale sig uden for retten til offentligheden angående skyldsspørgsmålet, så længe sagen ikke er pådømt eller bortfaldet.

Bestemmelsen gælder efter forarbejderne bl.a. dommere, anklagere, politi og den valgte forsvarer. Bestemmelsen udelukker dog ikke, at politiet giver pressen faktiske oplysninger, f.eks. for at rense en person for urigtige rygter, men oplysningerne må ikke være ledsaget af en skyldbepømmelse.

3.3. Bevisbyrden og bevisbedømmelsen

I straffesager gælder principperne om bevisumiddelbarhed og mundtlighed. Endvidere er grundsætningen om bevisbedømmelsens frihed for strafferetsplejens vedkommende fastslået i retsplejelovens § 880, 2. pkt., hvoraf det fremgår, at bedømmelsen af bevisernes vægt ikke er bundet af lovregler. Dommeren skal frit kunne skønne over bevisværdien af det bevismateriale, der lovligt er blevet forelagt under hovedforhandlingen. Dette gælder såvel vægten af hvert enkelt bevis i sagen som den samlede afvejning af alle de fremlagte beviser.

Ved beviskrav forstås efter dansk ret den grad af sikkerhed, der på grundlag af bevisførelsen skal være opnået, for at et bestemt forhold kan anses for bevist. Hovedreglen i straffesager er, at tiltaltes skyld skal være sandsynliggjort i en sådan grad, at der ikke består en rimelig tvivl herom. Hvis der efter bevisførelsen og bevisvurderingen består en rimelig tvivl om tiltaltes skyld, skal der ske frifindelse (princippet om ”in dubio pro reo”).

I straffesager påhviler bevisbyrden anklagemyndigheden, hvilket vil sige, at anklagemyndigheden skal føre bevis for, at den pågældende er skyldig. Heri ligger også, at det er anklagemyndighedens opgave at sørge for en så udtømmende bevisførelse som muligt. Grundsætningen om, at anklagemyndigheden har bevisbyrden, er dog ikke uden modifikationer. Tiltalte kan komme i en situation, hvor bevisbyrden reelt rykker over på vedkommende. Som det fremgår nedenfor under pkt. 3.4, kan der således opstå situationer, hvor anklagemyndigheden har fremlagt faktuelle beviser, som indebærer, at tiltaltes undladelse af at afgive en rimelig forklaring på tilstedeværelsen af disse beviser efter omstændighederne tillægges betydning som bevis.

3.4. Retten til ikke at udtale sig

Forbuddet mod selvinkriminering er lovfæstet i dansk ret. Det følger således af retsplejelovens § 752, stk. 1, at sigtede – inden politiet afhører den pågældende – udtrykkeligt skal gøres bekendt med sigtelsen og med, at vedkommende ikke har pligt til at udtale sig. Politiet kan foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring. Ved afhøring i retten under efterforskningen finder § 752 tilsvarende anvendelse, jf. retsplejelovens § 754, stk. 1. Ved afhøringer i retten under hovedforhandlingen skal rettens formand gøre tiltalte bekendt med, at tiltalte ikke har pligt til at udtale sig, og spørge om tiltalte er villig til at afgive forklaring, jf. retsplejelovens § 861, stk. 1, og § 863, stk. 1.

Denne rettighed skal ses i lyset af, at det som anført er anklagemyndigheden, der har bevisbyrden i straffesager, og at sigtede eller tiltalte således ikke har og ikke kan pålægges nogen bevisbyrde. Sigtede eller tiltalte har ikke pligt til at udtale sig eller på anden måde frivilligt bidrage med oplysninger til sagens opklaring, men udtaler den sigtede eller tiltalte sig under sagen, kan udtalelserne bruges som bevis eller til sandsynliggørelse af sigtedes eller tiltaltes skyld.

Den omstændighed, at sigtede eller tiltalte vælger ikke at udtale sig, indebærer ikke et bevis for skyld. I praksis vil det dog kunne skabe en formodning for skyld i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har bevist et faktum, som sigtede eller tiltalte naturligt ville være den eneste til at imødegå ved at afgive forklaring eller fremlægge oplysninger.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1, om vidnepligt, at der bl.a. ikke er pligt til at afgive forklaring som vidne i retten, hvis forklaringen antages at ville udsætte vidnet selv for straf eller tab af velfærd.

3.5. Retten til at ikke fremlægge belastende beviser

Som anført er det et grundlæggende princip i dansk ret, at anklagemyndigheden har bevisbyrden. Den sigtede eller tiltalte kan således ikke tvinges til selv at fremlægge bevismateriale, der kan skade den pågældendes sag. Derimod er der intet til hinder for, at anklagemyndigheden fremlægger beviser, som er lovligt indhentet ved hjælp af tvangsindgreb, f.eks. ved hjælp af telefonaflytning, ved legemsindgreb eller legemsundersøgelse, ransagning, beslaglæggelse mv.

3.6. Tiltaltes ret til at være til stede under retssagen

Det følger af retsplejelovens § 853, at den tiltalte personligt skal være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom, medmindre andet er bestemt i loven. Rettens formand kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede.

For så vidt angår ankesager følger det af retsplejelovens § 921, stk. 1, at tiltalte har ret til at deltage i retsmøder vedrørende behandling af anken.

3.7. Udeblivelsessager

Som anført ovenfor har tiltalte ret til at være til stede under hovedforhandlingen, og udgangspunktet er, at sagen udsættes, hvis tiltalte udebliver.

Retsplejelovens § 855, stk. 2, indeholder regler om sagens delvise fremme med bevisførelse uden tiltaltes tilstedeværelse. Heraf fremgår det, at retten i de situationer hvor tiltalte – til trods for lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald – udebliver, kan bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og syns- og skønsmand, der er mødt, hvis det findes foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring kan dog kun ske, hvis tiltaltes forsvare er mødt.

I særlige tilfælde kan hovedforhandlingen fremmes til dom, selv om tiltalte er udeblevet. Reglerne om udeblivelsesdomme findes i retsplejelovens §

855, stk. 3. Heraf fremgår det, at en hovedforhandling kan gennemføres i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, 1) når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende, 2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse, 3) når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 6 måneder eller derunder, konfiskation, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, 4) når tiltalte ikke idømmes en højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller 5) når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt at ville føre til tiltaltes frifindelse.

Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen alene fremmes i de i stk. 3, nr. 4, anførte tilfælde, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt, og det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 855, stk. 4.

Efter retsplejelovens § 897, stk. 1, kan retten – bl.a. hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald – når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, og omstændigheder ikke findes at tale imod, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for.

For så vidt angår ankesager kan sagen ifølge retsplejelovens § 921, stk. 2, behandles, selv om tiltalte ikke møder, hvis anken ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld. Dette gælder dog kun, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

3.8. Genoptagelse af udeblivelsesdomme

Det fremgår af retsplejelovens § 987, stk. 1, 1. pkt., at en udebleven tiltalt, der er blevet domfældt, uden at anke til landsretten kan finde sted, kan begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og af omstændigheder, der ikke kan tilregnes vedkommende, har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævning ikke er kommet til domfældtes kundskab.

Selv om de anførte betingelser ikke er opfyldt, kan en sag endvidere begæres genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte er idømt en ubetinget fængselsstraf, der ikke er højere end 3 måneder eller andre retsfølger end

konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. retsplejelovens § 987, stk. 3.

En ankesag, der er afvist på grund af tiltaltes udeblivelse, kan genoptages under de i stk. 1, 1. pkt., anførte betingelser, jf. § 987, stk. 5, 1. pkt. Er en anke afvist som følge af, at anklageskriftet eller indkaldelsen ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom, jf. retsplejelovens § 920, stk. 3, kan tiltalte begære genoptagelse, hvis han godtgør, at det skyldes ham utilregnelige omstændigheder, at anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes, jf. § 987, stk. 5, 2. pkt.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF artikel 82, stk. 2, litra b, der er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisation:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden.

Sø- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet og Dommerfuldmægtigforeningen har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Østre Landsret, Vestre Landsret og Den Danske Dommerforening finder, at forslaget kan have betydning for centrale dele af retsplejen, men da

det er omfattet af retsforbeholdet, giver det ikke på nuværende tidspunkt anledning til bemærkninger.

Retspolitisk Forening har ikke bemærkninger til forslaget, idet det på grund af retsforbeholdet ikke finder anvendelse i Danmark. Forslaget er dog grundlæggende sympatisk i henseende til princippet om menneskerettigheder og retssikkerhed. Endvidere opfordres regeringen og Folketinget til at lade sig inspirere af direktivforslaget og gennemføre tilsvarende lovgivning i Danmark.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at der i EU indføres fælles minimumsregler for processuelle rettigheder i straffesager.

Rigsadvokaten er generelt positivt indstillet over for intentionerne bag forslaget om på EU-plan at styrke mistænkt og tiltalt processuelle rettigheder i straffesager. Visse elementer i forslaget rejser dog væsentlige spørgsmål i relation til regulering af grundlæggende straffeprocessuelle principper. Bl.a. bør rækkevidden af forslagets bestemmelser om retten til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at samarbejde samt bestemmelserne om, at bevismateriale, der er opnået i strid med disse rettigheder, som udgangspunkt ikke kan tages i betragtning, afklares i forbindelse med forhandlingerne om direktivforslaget, herunder i hvilket omfang bestemmelserne går videre end praksis fastlagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Endvidere har Rigsadvokaten vedrørende forslagets bestemmelser om retten til at være til stede under retssagen og retten til genoptagelse anført, at de danske regler herom er udformet ud fra en afvejning af hensynet til en effektiv behandling af straffesager og hensynet til den tiltalte i straffesagen, hvilket taler for i det videre arbejde med direktivforslaget at sikre, at disse regler kan rummes inden for direktivets regler.

Foreningen af Offentlige Anklagere har vedrørende forslagets bestemmelser om retten til at være til stede under retssagen og retten til genoptagelse anført, at det uanset bestemmelseens ret absolutte formulering forudsættes, at adgangen efter retsplejelovens regler til at beskytte særligt udsatte vidner ved at tiltalte forlader lokalet, når disse afgiver forklaring, kan opretholdes i samme omfang som hidtil. Hvis dette ikke er tilfældet, vil anklagerens arbejdsvilkår blive påvirket, idet muligheden for på betryggende vis at gennemføre straffesager, hvor de forurettede er særligt udsatte for trusler eller repressalier, herved forringes.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater er overordnet positivt indstillet over for forslaget. Formuleringerne i forslagets præambelbetragtning 16 og 17 er dog uheldige, idet det heraf fremgår, at den mistænkte eller tiltalte ikke bør tvinges, når de anmodes om at udtale sig mv., og at enhver tvang, der anvendes med det formål at få den mistænkte eller tiltalte til at afgive oplysninger, bør begrænses, hvilket efterlader en vis tvivl om, i hvilket omfang tvang er tilladt. Da formuleringerne kan give anledning til misforståelser, bør de erstattes af klare forbud mod anvendelse af tvang.

Advokatrådet ser positivt på intentionen bag direktivforslaget. Det er dog en svækkelse, at direktivet kun skal kunne finde anvendelse i straffesager og ikke i administrative sager, f.eks. på skatteområdet, da administrative sanktioner kan være overordentligt byrdefulde. Det er positivt, at det i direktivforslaget præciseres, at uskyldsformodningen og de deraf afledte rettigheder, herunder retten til ikke at udtale sig, gælder på alle stadier af processen, dvs. så snart en person mistænkes eller sigtes for en lovovertrædelse. Formuleringen om tvang i direktivforslagets præambelbetragtning 17 bør udgå, da udtrykket ikke er klart defineret og kan give anledning til misforståelser. Advokatrådet har endelig vedrørende forslagets bestemmelser om retten til at være til stede under retssagen og retsvirkningerne af tiltaltes udeblivelse anført, at såfremt domfældte er under 18 år eller psykisk ustabil, bør fuldbyrdelse af udeblivelsesdomme alene ske, hvis dommen er forkyndt i overværelse af en advokat.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at formålet med forslaget ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne. Kommissionen har i den forbindelse bl.a. anført, at der er betydelige forskelle i medlemsstaternes processuelle regler med hensyn til retten til at blive anset for uskyldig og visse aspekter i tilknytning hertil, hvilket fører til manglende tillid mellem de retslige myndigheder i EU. Fastsættelse af fælles minimumsregler herom vil styrke medlemsstaternes tillid til straffesystemerne i andre medlemsstater, hvilket vil fremme gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager. Sådanne fælles minimumsregler vil tillige medvirke til at fjerne hindringer for borgernes frie bevægelighed overalt på medlemsstaternes område. Dette mål kan ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-plan.

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser fra de øvrige medlemsstater til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for intentionerne om på EU-plan at styrke mistænkte og tiltaltes processuelle rettigheder i straffesager. Forslaget indeholder dog visse elementer, som rejser væsentlige spørgsmål i relation til regulering af grundlæggende straffeprocessuelle principper.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), hvilket indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *på et møde den 18. november 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg *den 3. oktober 2014*.

Dagsordenspunkt 6: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og retshjælp i sager angående europæiske arrestordrer*

Revideret notat. Ændringerne er markeret i kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2013) 824 endelig

Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget er en del af en lovgivningspakke, hvorved der lægges op til at indføre fælles minimumsregler for processuelle rettigheder i straffesager. Forslaget indeholder bl.a. regler om, at mistænkte og tiltalte, der frihedsberøves, og eftersøgte personer, der er genstand for sager om europæiske arrestordrer, har ret til adgang til foreløbig retshjælp uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen og forud for enhver afhøring. Forslaget indeholder endvidere regler om almindelig retshjælp til personer, der er genstand for sager om europæiske arrestordrer. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det er regeringens foreløbige vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man overordnet positiv over for forslaget.

1. Baggrund

Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog den 30. november 2009 en såkaldt køreplan med henblik på at styrke den mistænkte eller tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager, hvorefter der skal vedtages foranstaltninger vedrørende de mest grundlæggende processuelle rettigheder, og Kommissionen blev opfordret til at fremlægge de nødvendige forslag hertil. Rådet gav i den forbindelse udtryk for, at der endnu ikke var blevet gjort nok på EU-plan til at sikre individets grundlæggende rettigheder under straffesager.

I det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, fremhæves bl.a. betydningen af individets rettigheder i straffesager som en grundlæggende værdi i EU, der er væsentlig for opretholdelse af den gensidige tillid mellem medlemsstaterne og offentlighedens tillid i EU. I Stockholm-programmet omtales køreplanen som en integreret del af det

flerårige program, og Kommissionen opfordres til at fremsætte forslag til gennemførelse heraf samt at undersøge flere aspekter af mistænkte og tiltaltes processuelle minimumsrettigheder og vurdere, om andre spørgsmål, f.eks. uskyldsformodningen, skal behandles for at fremme et bedre samarbejde på dette område.

Som led i gennemførelsen af køreplanen er der vedtaget tre retsakter. Det drejer sig om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU om retten til tolke- og oversættelsesbistand, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU om ret til information under straffesager og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordre og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.

Som yderligere led i gennemførelsen af køreplanen har Kommissionen den 27. november 2013 fremlagt nærværende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og retshjælp i sager angående europæiske arrestordre.

Forslaget er fremlagt som en del af en pakke, der tillige omfatter de samtidigt fremsatte forslag til et direktiv om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen (KOM (2013) 821 endelig) og retten til at være til stede under retssagen i straffesager og et direktiv om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager (KOM (2013) 822 endelig), der behandles i særskilte notater.

Direktivforslaget om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og retshjælp i sager angående europæiske arrestordre, skal i øvrigt ses i sammenhæng med Kommissionens samtidigt fremlagte henstilling om ret til retshjælp for mistænkte eller tiltalte i straffesager. Henstillingen indeholder en række opfordringer til medlemsstaterne, der har til formål at ensarte betingelserne for, hvornår en person har ret til retshjælp, samt at forbedre kvaliteten og effektiviteten af medlemsstaternes retshjælpsordninger.

Forslaget blev sammen med de to øvrige forslag i pakken om proceduremæssige rettigheder præsenteret på det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 23.-24. januar 2014 i Athen.

Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 med henblik på en orientering om status på forhandlingerne.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF artikel 82, stk. 2, litra b, i traktatens tredje del, afsnit V, hvorefter der i den udstrækning, det er nødvendigt for at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser samt det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager med en grænseoverskridende dimension, kan fastsættes minimumsregler for enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen. Direktivforslaget skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Den følgende gennemgang er baseret på det seneste udkast til en kompromistekst, som formandskabet har fremlagt medio oktober 2014.

2.1. Generelt

Direktivforslaget fastsætter fælles minimumsregler for retten til adgang til foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte i straffesager, som frihedsberøves, og *almindelig retshjælp og foreløbig retshjælp* til personer, der er omfattet af reglerne i rammeafgørelse 2002/584/RIA om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

Ved *almindelig retshjælp* forstås ifølge forslaget økonomiske midler fra medlemsstaterne til advokatbistand, *herunder andre foranstaltninger der er nødvendige for at sikre en effektiv udøvelse af retten til advokatbistand*. Ved foreløbig retshjælp forstås ifølge forslaget *midlertidig retshjælp, som ikke er betinget af, at kriterierne for at modtage almindelig retshjælp er opfyldt, indtil en endelig afgørelse om almindelig retshjælp er truffet i henhold til national ret*.

Forslaget har til formål at sikre en effektiv udøvelse af retten til adgang til advokatbistand. Forslaget skal således ses i sammenhæng med direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående den europæiske arrestordre og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.

Af forslaget fremgår det i forlængelse heraf, at ingen bestemmelser i direktivet må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i de rettigheder, der følger af direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand.

Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med artikel 47, stk. 3, i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder (EU-chartret), og artikel 6, stk. 3, litra c, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), om retten til retshjælp i straffesager.

I forlængelse heraf følger det af forslaget, at ingen af forslagets bestemmelser må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i eller undtagelse fra de rettigheder eller retssikkerhedsgarantier, der er forankret i EU-chartret, andre relevante folkeretlige regler, herunder EMRK, eller nationale retsregler, der giver et højere beskyttelsesniveau.

2.2. Foreløbig retshjælp til frihedsberøvede personer

Det følger af forslaget, at mistænkte eller tiltalte i straffesager, som frihedsberøves, har ret til foreløbig retshjælp.

Den foreløbige retshjælp skal gives uden unødigt forsinkelse efter frihedsberøvelsen og forud for enhver afhøring *ved politiet eller anden retshåndhævende eller judiciel myndighed.*

Den foreløbige retshjælp skal være tilgængelig indtil tidspunktet, *hvor den mistænkte eller tiltalte løslades, eller* hvor der enten gives afslag på anmodningen om retshjælp, eller, hvis der bevilges retshjælp, indtil der er udpeget en advokat. *Den foreløbige retshjælp skal endvidere være tilgængelig i sager, indtil der er truffet endelig beslutning om hel eller delvis afvisning af retshjælp.*

Foreløbig retshjælp skal gives i det omfang, det er nødvendigt for effektivt at udøve retten til advokatbistand i henhold til direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand.

Medlemsstaterne kan bestemme, at omkostningerne til foreløbig retshjælp skal dækkes af den mistænkte eller tiltalte, hvis den pågældende ikke opfylder betingelserne for at få retshjælp i henhold til nationale regler.

Det følger af præambelbetragtningerne til forslaget, at hvis en medlemsstats eksisterende system for tildeling af almindelig retshjælp giver en mistænkt eller tiltalt effektiv adgang til advokatbistand betalt af staten uden unødigt ophold efter frihedsberøvelsen og forud for enhver afhøring, skal de forpligtelser, der følger af direktivet med hensyn til tildeling af foreløbig retshjælp anses for opfyldt.

2.3. Almindelig retshjælp og foreløbig retshjælp til eftersøgte personer

Det følger af forslaget, at eftersøgte personer, som anholdes i henhold til reglerne om europæiske arrestordre, har ret til adgang til *almindelig* retshjælp i den fuldbyrdende medlemsstat, indtil den pågældende udleveres, eller hvis udleveringsanmodningen afslås, indtil afgørelsen herom har fået retskraft.

Retten til *almindelig* retshjælp for eftersøgte personer kan gøres betinget af en vurdering af den pågældendes midler og af, om det er i retfærdighedens interesse at give *almindelig* retshjælp i henhold til den fuldbyrdende medlemsstats nationale regler herom.

Den fuldbyrdende medlemsstat skal endvidere sikre, at eftersøgte personer, som anholdes i henhold til reglerne om europæiske arrestordre, har ret til foreløbig retshjælp i overensstemmelse med bestemmelserne om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte i straffesager, som frihedsberøves.

2.4. Afsluttende bestemmelser

Forslaget indeholder afsluttende bestemmelser om gennemførelse og ikrafttræden af direktivet. Det fremgår heraf bl.a., at medlemsstaterne hvert tredje år skal indsamle *tilgængelige* data over, hvorledes direktivets rettig-heder er blevet gennemført.

3. Gældende dansk ret

3.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 med senere ændringer, og konventionen er således en del af dansk ret. Dette indebærer, at danske bestemmelser i bl.a. retsplejeloven altid skal fortolkes i lyset af konventionen.

Retten til en retfærdig rettergang er fastlagt i konventionens artikel 6. Det følger af artikel 6, stk. 3, litra c, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal have ret til at forsvare sig personligt eller ved bistand af en forsvarer, som han selv har valgt, og hvis han ikke har tilstrækkelige midler til at betale juridisk bistand, at modtage den uden betaling, når dette kræves i retfærdighedens interesse. Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis bør en person tilbydes advokatbistand allerede ved første afhøring hos politiet, medmindre der er tvingende grunde til at fravige dette.

2.2. Retsplejeloven

Retsplejelovens kapitel 66 indeholder bl.a. regler om, hvornår en mistænkt eller sigtet har ret eller pligt til en forsvarer.

Det følger således af § 730, at den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

Endvidere opregnes i § 731 en række tilfælde, hvor der skal beskikkes en forsvarer for den sigtede, mens en forsvarer kan beskikkes efter § 732, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt, og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.

Endelig følger det af § 821 a, at der i visse tilfælde efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller fra politiet beskikkes en advokat for en person under 15 år, når den pågældende efter sagens karakter og omfang må antages at have et ganske særligt behov for advokatbistand.

Retsplejelovens kapitel 91 indeholder nærmere regler om sagsomkostninger mv. i straffesager.

Det følger heraf, at sagsomkostninger i straffesager, som forfølges af en offentlig myndighed, som udgangspunkt udredes af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 91, jf. § 1007, stk. 1.

Hvis tiltalte findes skyldig, har han som udgangspunkt pligt til at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, jf. § 1008, stk. 1.

Hvis den tiltalte derimod frifindes, eller hvis sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse, påhviler der ham ingen pligt til at udrede omkostninger, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved hans tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser, jf. § 1010, stk. 1.

3.3. Udleveringsloven

Danmark har ved lov nr. 433 af 10. juni 2003 om ændring af udleveringsloven med senere ændringer og den nordiske udleveringslov, der trådte i kraft den 1. januar 2004, gennemført Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedureerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

Efter udleveringslovens § 18 b, stk. 3, jf. § 14, skal der i sager om udlevering til medlemsstater i EU beskikkes en forsvarer for den, som søges udleveret, når der iværksættes en undersøgelse af, om betingelserne for udlevering er opfyldt, medmindre den pågældende selv vælger en forsvarer. Udgifter til beskikket forsvarer og andre sagsomkostninger afholdes af det offentlige, medmindre retten under særlige omstændigheder bestemmer, at de skal betales af den, som søges udleveret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF artikel 82, stk. 2, litra b, der er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget *har været* sendt i høring hos følgende myndigheder og organisation:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden.

Sø- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Dommerfuldmægtigforeningen og Foreningen af Offentlige Anklagere har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Østre Landsret, Vestre Landsret og Den Danske Dommerforening finder, at forslaget kan have betydning for centrale dele af retsplejen, men da det er omfattet af retsforbeholdet, giver det ikke på nuværende tidspunkt anledning til bemærkninger.

Retspolitisk Forening har ikke har bemærkninger til forslaget, idet det på grund af retsforbeholdet ikke finder anvendelse i Danmark. Forslaget er dog grundlæggende sympatisk i henseende til princippet om menneskerettigheder og retssikkerhed. Endvidere opfordres regeringen og Folketinget til at lade sig inspirere af direktivforslaget og gennemføre tilsvarende lovgivning i Danmark.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at der i EU indføres fælles minimumsregler for processuelle rettigheder i straffesager.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater er overordnet positivt indstillet over for forslaget. Der bør i alle udleveringssager ske advokatbeskikkelse både i den fuldbyrdende og i den udstedende medlemsstat (ret til todelt forsvar). Den sigtede kan således fra starten få rådgivning også for så vidt angår retsstillingen i det land, som personen i givet fald skal udleveres til. En rådgivning fra begge de involverede landes advokater, der også vil kunne drøfte sagen indbyrdes, vil kunne medføre, at en udlevering kan foregå hurtigere og måske uden indsigelser.

Advokatrådet bemærker, at forslaget vedrørende foreløbig retshjælp er nært knyttet til direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand, der i forbindelse med sager angående den europæiske arrestordre giver mulighed for todelt forsvar. En sådan ret til todelt forsvar vil både ud fra et retssikkerhedsmæssigt og et effektivitetsmæssigt synspunkt være en stor fordel. Imidlertid er det ikke i forslaget tilstrækkeligt klart, at den eftersøgte person også har krav på retshjælp i den udstedende medlemsstat. Det bør således præciseres hvilke rettigheder, den eftersøgte person har, for så vidt angår retshjælp i begge lande.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at formålet med forslaget ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne. Kommissionen har i den forbindelse anført, at der er betydelige forskelle i retten til foreløbig retshjælp for mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og for eftersøgte personer, der er genstand for europæiske arrestordre. Fastsættelse af fælles minimumsstandarder herom vil ifølge Kommissionen styrke tilliden mellem medlemsstaterne og fremme gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager. Dette mål kan ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-plan.

Det er regeringens foreløbige vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser fra de øvrige medlemsstater til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man overordnet positiv over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), hvilket indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 7: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser*

Dagsordenspunkt 8: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 om konkurs*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2012) 744 endelig

Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 med henblik på at opnå politisk enighed om forslaget. Forslaget har til formål at modernisere konkursforordningen for bl.a. at styrke modstandskraften over for økonomiske krisetider. Forslaget tager for det første sigte på at afhjælpe de mangler, der har vist sig ved anvendelsen af konkursforordningen i praksis. For det andet ønsker Kommissionen at udvide forordningens anvendelsesområde med henblik på fremover at flytte fokus fra likvidation af insolvente virksomheder til rekonstruktion. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Danmark er overordnet positiv over for forslaget. Danmark agter at tage en eventuel politisk enighed til efterretning.

1. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs trådte i kraft den 31. maj 2002 og danner grundlag for grænseoverskridende insolvensbehandling. Forordningen finder anvendelse i alle tilfælde, hvor en skyldner har aktiver eller kreditorer i mere end én medlemsstat, uanset om skyldneren er en fysisk eller juridisk person.

Forordningen afgør, hvilket lands domstole der har kompetence til at indlede konkursbehandling. Hovedinsolvensbehandlingen skal indledes i den medlemsstat, hvor centeret for skyldners hovedinteresser befinder sig, og virkningerne af insolvensbehandlingen anerkendes overalt i EU. Sekundær insolvensbehandling kan indledes overalt, hvor skyldner har et forretningssted, men har kun virkning for de aktiver, som befinder sig på den pågældende medlemsstats område.

Forordningen indeholder desuden lovvalgsregler, regler om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser om konkurs og regler om forholdet mellem hovedinsolvensbehandling og sekundær insolvensbehand-

ling. Forordningen bidrager samtidig til en koordinering af de foranstaltninger, der skal træffes i forbindelse med en insolvent skyldners aktiver.

Det følger af artikel 46 i forordningen, at Kommissionen senest den 1. juni 2012 skal forelægge en rapport om forordningens anvendelse. Rapporten skal om nødvendigt ledsages af forslag med henblik på tilpasning af forordningen.

Kommissionen afholdt i foråret 2012 en offentlig høring om konkursforordningen og har efterfølgende udarbejdet en rapport og konsekvensanalyse af forordningens anvendelse i praksis.

På den baggrund har Kommissionen i december 2012 fremsat forslag til ændring af konkursforordningen.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes formandskabet at søge at opnå politisk enighed om forslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), navnlig artikel 81, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Den følgende gennemgang af forslaget er baseret på det seneste udkast til konsolideret udgave af *forslagets bestemmelser, som formandskabet fremlagde i juni 2014, og som der blev opnået generel enighed om på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014. Den følgende gennemgang er endvidere baseret på det seneste udkast til konsolideret udgave af forslagens betragtninger og bilag, som formandskabet fremlagde i september 2014, og som blev godkendt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014.*

2.1. Generelt

Forslaget til ændring af konkursforordningen fra 2000 er udformet under hovedoverskriften ”Justice for growth” og har til formål at modernisere forordningen for bl.a. at styrke modstandskraften over for økonomiske krisetider og dermed understøtte de økonomiske aktiviteter i EU.

Forslaget har et todelt sigte. For det første har Kommissionen i sin rapport om anvendelse af konkursforordningen fundet, at forordningen generelt er effektiv inden for sit virkeområde. Undersøgelsen af den praktiske anvendelse af forordningen har dog påvist nogle mangler ved forordningen, og formålet med forslaget er derfor bl.a. at præcisere en række bestemmelser i den nuværende forordning, som har vist sig uklare eller utilstrækkelige.

For det andet ønsker Kommissionen at udvide forordningens anvendelsesområde med henblik på fremover at flytte fokus fra likvidation af insolvente virksomheder (afvikling) til rekonstruktion (videreførsel). Hermed skabes der bedre muligheder for, at levedygtige virksomheder kan overvinde deres økonomiske problemer.

Forslaget indeholder på baggrund heraf bl.a. bestemmelser om udvidelse af 2000-forordningens anvendelsesområde, afklaring af kompetence- og procedureregler for fastlæggelsen af kompetence, sekundær insolvensbehandling, offentliggørelse af indledning af konkursbehandling og anmeldelse af fordringer samt koncerner.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Udvidelse af forordningens anvendelsesområde

Konkursforordningen finder anvendelse, hvor en skyldner som følge af insolvens helt eller delvis mister rådigheden over sine aktiver, og hvor der derfor udpeges en kurator med henblik på at varetage boets interesser.

En række medlemsstater har i deres nationale konkurslovgivning indført bestemmelser om rekonstruktion og andre tilsvarende ordninger for virksomheder. Endvidere har en række medlemsstater indført mulighed for at opnå gældssanering og andre former for insolvensbehandling for fysiske personer med henblik på at skabe det fornødne grundlag for at redde levedygtige virksomheder og arbejdspladser frem for at likvidere dem.

Da sådanne nationale ordninger ikke i alle tilfælde er omfattet af anvendelsesområdet for 2000-forordningen, og derfor heller ikke skal anerkendes i de andre medlemsstater, kan uenige kreditorer bremse en påbegyndt rekonstruktionsbehandling i én medlemsstat ved at søge at få deres krav fuldbyrdet i en anden medlemsstat (det såkaldte ”holding-out”-problem).

Kommissionen foreslår derfor at udvide 2000-forordningens anvendelsesområde til også at omfatte såkaldte hybride ordninger (hvor skyldneren bevarer rådigheden over sine aktiver), samt rekonstruktionsbehandlinger, gældssanering og andre former for insolvensbehandling, der ikke allerede er omfattet af 2000-forordningen.

Kommissionen stiller således forslag om, at 2000-forordningen skal finde anvendelse på bobehandlinger, hvor der ikke udpeges en kurator, men hvor skyldners aktiver og forretninger er underlagt domstolskontrol eller -tilsyn. Anerkendelsen af insolvensbehandlingens virkninger vil dermed også omfatte de former for bobehandling, hvor skyldner ikke helt eller delvist mister rådigheden over sine aktiver.

Anvendelsesområdet for 2000-forordningen foreslås endvidere udvidet til at omfatte ordninger, der indledes i en situation, hvor der kun er en risiko for, at skyldneren bliver insolvent, og som har til formål at undgå konkursbehandling, og tilfælde hvor en ret giver midlertidigt forbud mod individualforfølgning mod skyldneren med henblik på forhandlinger mellem skyldneren og fordringshaverne om en frivillig ordning.

Med forslaget vil virkningerne af disse ordninger blive anerkendt på tværs af grænserne og vil kunne fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater.

Forslaget indebærer ikke en pligt for medlemsstaterne til at etablere den type ordninger, som forordningen finder anvendelse på.

Det fremgår desuden af forslagets betragtninger, at forordningen bør finde anvendelse på alle insolvensbehandlinger, der opfylder betingelserne i forordningen. Det fremgår imidlertid, at de omfattede nationale ordninger udtømmende er angivet i et bilag til forordningen, og at en national insolvensprocedure ikke bør være omfattet af forordningens anvendelsesområde, hvis den pågældende procedure ikke er opført i dette bilag.

2.2.2. Definitioner

2000-forordningen indeholder en række definitioner af centrale begreber i forordningen. Ændringsforslaget lægger op til ændringer i disse definitioner med henblik på at løse praktiske problemer, der har vist sig ved anvendelsen af forordningen, og med henblik på at tage højde for de foreslåede ændringer. Forslaget indeholder endvidere en række nye definitioner.

Blandt de foreslåede definerede begreber kan særligt fremhæves ”insolvensbehandling”, ”insolvensbehandler” og ”ret”.

Begrebet ”insolvensbehandler” er nyt i forhold til 2000-forordningen, og det anvendes gennem ændringsforslaget som erstatning for det tidligere anvendte begreb ”kurator” som en konsekvens af, at forordningen udvides til at omfatte ordninger, hvor der ikke er beskikket en kurator, men hvor der i stedet f.eks. kan være en rekonstruktør. Insolvensbehandler omfatter således de danske begreber ”kurator” og ”rekonstruktør”.

Det bemærkes, at hverken 2000-forordningen eller ændringsforslaget hertil definerer det centrale begreb ”insolvens”. Dette overlades til national ret.

2.2.3 Kompetence til indledning af insolvensbehandling

Det følger af 2000-forordningen, at hovedinsolvensbehandling indledes i den medlemsstat, hvor centret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig (det såkaldte COMI-princip). COMI er det sted, hvor skyldneren normalt forvalter sine interesser, og hvor det således er muligt for tredjemand at identificere stedet. Der er en formodning for, at COMI for selskaber og andre juridiske personer er det vedtægtsmæssige hjemsted.

Kommissionen foreslår – bl.a. på baggrund af retspraksis – at det præciseres i forordningen, hvor centeret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig med henblik på at lette fastlæggelsen heraf i praksis.

Formodningsreglen for selskabers og juridiske personers COMI bibeholdes. Samtidig præciseres det i forslaget betragtninger, under hvilke omstændigheder formodningen for selskabers og juridiske personers COMI bør afkræftes. Der lægges således op til, at et selskab eller en juridisk person vil have COMI et andet sted end det vedtægtsmæssige hjemsted, når virksomhedens hovedsæde ligger i en anden medlemsstat end hjemstedet, og det er identificerbart for tredjemand, at det faktiske center for virksom-

hedens ledelse og for forvaltningen af dens interesser er beliggende i den anden medlemsstat.

For fysiske personer, der ikke er selvstændigt erhvervsdrivende, foreslås det, at det præciseres, at centeret for skyldnerens hovedinteresser formodes at være det sted, hvor den pågældende har bopæl. *Samtidig præciseres det, at formodningen ikke skal finde anvendelse, såfremt skyldneren har flyttet sin bopæl til en anden medlemsstat inden for en periode på seks måneder forud for begæring om indledning af insolvensbehandling. Endvidere lægger forslaget betragtninger op til, at formodningen bør afkræftes, såfremt størstedelen af skyldnerens aktiver befinder sig uden for denne medlemsstat, eller hvis det kan fastslås, at den primære årsag til at flytte var at indgive konkursbegæring i den nye retskreds, og hvis en sådan indgivelse væsentligt ville skade de relevante kreditorers interesser.*

Kommissionen foreslår endvidere, at der indføres en pligt for retten i den medlemsstat, hvor der begæres indledt insolvensbehandling, til af egen drift at efterprøve, om retten er stedlig kompetent til at indlede behandlingen.

Forslaget har til formål dels at forhindre ”forum-shopping”, således at den, der anmoder om indledning af hovedinsolvensbehandling, ikke kan vælge at fremsætte begæring herom i den medlemsstat, der er mest fordelagtig for den pågældende, dels at undgå, at der indledes parallelle hovedinsolvensbehandlinger.

2.2.4. Sekundære insolvensbehandlinger

Sideløbende med en hovedinsolvensbehandling i én medlemsstat kan der i medfør af 2000-forordningen indledes sekundær insolvensbehandling i en anden medlemsstat, hvor skyldner har et forretningssted. Den sekundære insolvensbehandling vil alene omfatte de aktiver, der befinder sig i denne anden medlemsstat. Bestemmelserne om sekundær insolvensbehandling blev indført for at beskytte de lokale kreditorers interesser og/eller lette behandlingen af komplekse sager.

Kommissionen foreslår desuden en række ændringer til forordningen med henblik på at opnå en mere effektiv forvaltning af skyldners bo i de situationer, hvor skyldner har forretningssted i en anden medlemsstat. Bl.a. foreslås det, at retten på det sted, hvor der begæres indledt sekundær insol-

vensbehandling, skal høre insolvensbehandleren og eventuelt på begæring fra denne kunne afvise at indlede sekundær insolvensbehandling, hvis ikke det er i de lokale kreditorers interesse at indlede insolvensbehandling. Dette vil f.eks. være tilfældet, når en investor har tilbudt at overtage den pågældende virksomhed på ”going-concern” basis, og dette vil give kreditorerne et større udbytte end likvidation af virksomheden, eller hvis insolvensbehandleren i hovedinsolvensbehandlingen giver de lokale kreditorer tilsagn om at blive stillet på samme måde i denne insolvensbehandling, som var der indledt sekundær insolvensbehandling.

For at forbedre koordinationen imellem hovedinsolvensbehandling og sekundær insolvensbehandling foreslås det endvidere at pålægge også retterne i medlemsstaterne en pligt til samarbejde. I 2000-forordningen påhviler denne pligt alene kuratorerne. Pligten består bl.a. i en gensidig pligt til udveksling af oplysninger.

2.2.5. Offentliggørelse af indledning af konkursbehandling og anmeldelse af fordringer

For at sikre en bedre information af kreditorer og af retter, herunder med henblik på at undgå parallelle insolvensbehandlinger, foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne hver især indfører offentlige insolvensregistre bl.a. med oplysning om dato for indledning af insolvensbehandlinger, frist for anmeldelse af krav og navn og adresse på skyldneren. Endvidere skal der foretages en sammenkobling af medlemsstaternes nationale registre med henblik på at skabe central adgang til oplysningerne i systemet.

Efter Kommissionens forslag skal registrering alene ske ved indledning af insolvensbehandling af en virksomhed eller anden juridisk person eller en selvstændig erhvervsdrivende. Efter en række kompromisforslag gælder pligten til at offentliggøre oplysninger i insolvensregistret for alle fysiske personer.

For at gøre det lettere for kreditorer at anmode om indledning af insolvensbehandling foreslår Kommissionen endvidere, at der indføres standardformularer, dels til underretning af kreditorerne, dels til brug for kreditorers anmeldelse af krav. Endvidere foreslås det, at udenlandske kreditorer skal kunne anmelde deres krav mod skyldneren i mindst 30 dage fra tidspunktet for offentliggørelsen af insolvensbehandlingen.

2.2.6. Koncerner

Konkursforordningen indeholder ikke bestemmelser om behandling af koncernforbundne virksomheder, og der sker således i dag særskilt insolvensbehandling af hver enkelt virksomhed i koncernen.

Kommissionen peger på, at mulighederne for en vellykket insolvensbehandling af koncerner herved forringes og samtidig mindsker værdien af gruppens aktiver.

Det foreslås derfor, at der indføres bestemmelser om, at der ved insolvensbehandling af koncernforbundne virksomheder ligesom ved sekundær insolvensbehandling indtræder pligt til samarbejde imellem de implicerede retter og insolvensbehandlere. Der skal ifølge forslaget bl.a. ske udveksling af relevante oplysninger og undersøgelse af muligheden for en samlet rekonstruktion for koncernen.

3. Gældende dansk ret

3.1. Konkursloven

Konkursloven finder alene anvendelse på rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering i forhold til skyldnere, der enten udøver erhvervmæssig virksomhed eller har hjemting i Danmark. Der kan begæres udlæg mv. i en skyldners ejendele her i landet, uanset om der er indledt konkursbehandling for samme skyldner i udlandet.

Justitsministeren kan efter konkurslovens § 6 fastsætte bestemmelser om grænseoverskridende konkurs og rekonstruktion. Det følger af denne bestemmelse, at justitsministeren under nærmere betingelser kan fastsætte bestemmelser om anerkendelse af afgørelser truffet af udenlandske domstole og myndigheder vedrørende konkurs, rekonstruktionsbehandling eller anden lignende insolvensbehandling i Danmark. Hjemlen er ikke udnyttet.

3.2. Den nordiske konkurskonvention

Danmark indgik den 7. november 1933 konvention om konkurs med de øvrige nordiske lande. Det følger af konventionens artikel 1, at erklæres en skyldner konkurs i et nordisk land, skal konkursen også omfatte skyldners aktiver i de øvrige nordiske lande.

Konventionen indeholder bl.a. bestemmelser om lovvalg, registrering af konkurs og anerkendelse af afgørelse om konkurs.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V, og er derfor omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Sagen har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Danske Inkassoadvokater, Datatilsynet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Børsmæglerforeningen, Danmarks Nationalbank, Dansk Aktionærforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Investor Relations Forening (DIRF), Dansk Pantebrevsforening, Den Danske Fondsmæglerforening, Finansforbundet, Finansrådet (Danske Pengeinstitutters Forening), Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Kuratorforeningen, Liberale Erhvervs Råd, Lønmodtagernes Garantifond.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Politiforbundet, Advokatrådet, Finansrådet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Lønmodtagernes Garantifond og Institut for Menneskerettigheder.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Procesbevillingsnævnet, Den Danske

Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Politiforbundet, Advokatrådet, Finansrådet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer og Lønmodtagernes Garantifond har ingen bemærkninger til forslaget.

Sø- og Handelsretten støtter, at forslaget har fokus på rekonstruktion af levedygtige virksomheder.

Datatilsynet har om forpligtelsen til at indføre nationale insolvensregistre vedrørende juridiske personer og selvstændigt erhvervsdrivende samt sammenkobling af de nationale registre anført, at forslaget rejser spørgsmål om grundlæggende databeskyttelsesretlige principper om bl.a. nødvendighed og proportionalitet. Datatilsynet henviser i den forbindelse til bemærkningerne herom i udtalelsen om forslaget fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS). Datatilsynet bemærker endvidere, at offentliggørelse af oplysninger på internettet anses for den mest vidtgående form for videregivelse af oplysninger, idet oplysninger på internettet er meget vanskelige at berigtige eller slette effektivt. Det bør i forslaget endvidere præciseres, hvor længe oplysningerne i insolvensregistrene skal fremgå heraf.

Institut for Menneskerettigheder henviser ligeledes til udtalelsen fra EDPS og anbefaler i den forbindelse, at der redegøres nærmere for nødvendigheden og proportionaliteten af indførelse, sammenkobling og offentliggørelse af nationale insolvensregistre, og at det i den forbindelse overvejes, om målet kan nås med mindre indgribende løsninger. Der bør endvidere etableres en klar og effektiv klageadgang i forbindelse med behandlingen af personoplysninger, ligesom der bør fastsættes konkrete sikkerhedsforanstaltninger i de tilfælde, hvor der kan ske behandling af personoplysninger i medfør af forordningen, herunder krav til formål med behandlingen af oplysninger, datalagringsperiode, persongruppe med adgang til oplysningerne samt ret til adgang til informationer om sig selv.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at de foreslåede ændringer ikke kan realiseres på egen hånd af medlemsstaterne, fordi forslaget indebærer en ændring af eksisterende regler i konkursforordningen, og derfor alene kan gennemføres af EU's lovgivende myndigheder.

Det er endvidere anført af Kommissionen, at det specifikke forslag om sammenkobling af offentlige tilgængelige registre alene kan etableres på unionsplan.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

På rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 4.-5. juni 2014 og den 9.-10. oktober 2014 er Rådet nået til enighed om henholdsvis forslagens bestemmelser og om forslagens betragtninger og bilag.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for forslaget til ændring af konkursforordningen, herunder kan det støttes, at ændringsforslaget bl.a. har til formål at sætte fokus på rekonstruktion af levedygtige virksomheder (videreførsel) frem for at erklære dem for konkurs (afvikling).

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har den 5. februar 2014 vedtaget en lovgivningsmæssig beslutning om forslaget.

Europa-Parlamentets forslag svarer i det væsentlige til Kommissionens forslag. Europa-Parlamentet lægger op til at indføre en koordinationsbehandling for behandling af koncernvirksomheders insolvens med henblik på at sikre, at et eller flere koncernmedlemmers insolvens ikke bringer de øvrige koncernmedlemmers fortsatte aktivitet i fare.

Den 15. oktober 2014 og den 10. november 2014 er der afholdt trilogramøder (mellem Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet) om forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014.

Dagsordenspunkt 9: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fremme af den frie bevægelighed for borgere og virksomheder gennem en forenkling af accepten af visse offentlige dokumenter i Den Europæiske Union og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 228 endelig

Resumé

Forslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet. Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 at orientere om status for arbejdet i arbejdsgruppen samt eventuelt lægge op til en udveksling af synspunkter vedrørende enkelte dele af forslaget. Forslaget har bl.a. til formål at indføre en pligt for myndighederne i medlemsstaterne til at acceptere visse officielle dokumenter udstedt af andre medlemsstater, uden at disse dokumenter er legaliseret. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side er man overordnet set positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Det følger af det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender fra 2009 (Stockholm-programmet), at der skal oprettes et velfungerende europæisk retligt område til gavn for borgere og erhvervsliv med henblik på at understøtte den økonomiske aktivitet i det indre marked. I handlingsplanen om gennemførelse af Stockholm-programmet fra 2010 bekræftes denne målsætning, og det foreslås endvidere, at der vedtages lovgivning, som skal gøre det muligt at klare sig uden formaliteter vedrørende legalisering af offentlige dokumenter mellem medlemsstaterne.

Kommissionen udarbejdede på baggrund heraf i 2010 en grønbog om ”Færre administrative henvendelser for borgerne: Fremme af fri cirkulation af offentlige dokumenter og anerkendelse af virkningerne af civilstandsattester”. Med denne grønbog iværksatte Kommissionen endvidere en høring om, hvordan man kan lette anvendelsen og accepten af offentlige dokumenter mellem medlemsstaterne.

Kommissionen har bl.a. på denne baggrund identificeret en række problemstillinger, der hindrer den frie bevægelighed i EU. Kommissionen peger bl.a. på de administrative byrder for borgere og virksomheder, der er

forbundet med legalisering af offentlige dokumenter, herunder bl.a. omkostningerne til oversættelse i forbindelse med cirkulation af offentlige dokumenter.

Kommissionen har på den baggrund den 24. april 2013 fremlagt et forslag til forordning om fremme af den frie bevægelighed for borgere og virksomheder gennem en forenkling af accepten af visse offentlige dokumenter i Den Europæiske Union og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012.

Forslaget er på linje med Kommissionens handlingsplan fra 12. december 2012 om selskabsret og ”corporate governance” i EU, der fokuserer på at støtte europæiske virksomheder, herunder deres grænseoverskridende transaktioner, ligesom Kommissionen med 2020-handlingsplanen for iværksætterkultur har fokus på at fjerne eller begrænse bureaukrati for virksomheder.

Kommissionen præsenterede sit forslag på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 6.-7. juni 2013.

Forslaget har været drøftet på en række møder i den civilretlige arbejdsgruppe siden juni 2013.

Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 at orientere om status for arbejdet i arbejdsgruppen samt eventuelt lægge op til en udveksling af synspunkter vedrørende enkelte dele af forslaget.

2. Indhold

2.1. Generelt

Formålet med forslaget er at fremme den frie bevægelighed for borgere og selskaber eller andre virksomheder bl.a. ved, at medlemsstaterne forpligtes til at acceptere officielle dokumenter udstedt af andre medlemsstater, uden at disse er legaliserede. Forslaget har derimod ikke til formål at regulere anerkendelsen af indholdet af sådanne dokumenter.

Kommissionen angiver forslaget som et af de vigtigste initiativer i borgerenes Europaår 2013. Endvidere fremhæves initiativet som et konkret bidrag til politikken for ”retfærdighed for vækst”, der sigter mod at forenkle borgeres liv og de økonomiske aktørers forretningsbetingelser. Med forslaget vil det således blive nemmere for borgere og virksomheder at udnytte de

centrale rettigheder, som følger af unionsborgerskabet og det indre marked.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Hvilke dokumenter er omfattet af forslaget

Forslaget omfatter offentlige dokumenter, der er udstedt af offentlige myndigheder i en medlemsstat, og som skal forelægges for myndighederne i en anden medlemsstat.

Den foreslåede ordning omfatter dokumenter med formel bevisværdi vedrørende fødsel, død, navn, ægteskab eller registreret partnerskab, forældreskab, adoption, bopæl, unionsborgerskab, statsborgerskab, fast ejendom, et selskabs eller et andet foretagendes retlige status og repræsentation, intellektuelle ejendomsrettigheder og en ren straffeattest.

Forslaget vedrører ikke anerkendelse af indholdet af offentlige dokumenter, der er udstedt af myndighederne i medlemsstaterne.

2.2.2. Fritagelse for legalisering

Med forslaget indføres en pligt for myndighederne i medlemsstaterne til at acceptere de af anvendelsesområdet for forordningen omfattede officielle dokumenter udstedt af andre medlemsstater, uden at disse er legaliserede.

Det følger af forslaget, at myndighederne i medlemsstaterne ikke kan kræve parallel fremlæggelse af originalen af et offentligt dokument sammen med en bekræftet kopi. Det er ifølge forslaget tilstrækkeligt, at der fremlægges en ikke-bekræftet kopi, hvis det originale dokument fremlægges sammen med en sådan kopi.

Medlemsstaterne skal endvidere acceptere ikke-bekræftede oversættelser af offentlige dokumenter, der er udstedt af myndighederne i andre medlemsstater.

Såfremt myndighederne i en medlemsstat, hvor et offentligt dokument fremlægges, har en begrundet tvivl om ægtheden af dokumentet, kan der fremsættes en anmodning om oplysninger til de relevante myndigheder i den medlemsstat, hvor dokumentet er udstedt.

2.2.3. Indførelse af flersprogede EU-standardformularer

Forslaget indfører flersprogede, herunder danske, EU-standardformularer vedrørende fødsel, død, ægteskab, registreret partnerskab og et selskabs eller et andet foretagendes retlige status og repræsentation.

Det følger af forslaget, at myndighederne i medlemsstaterne efter anmodning fra borgere og selskaber eller lignende skal udstede disse formularer efter samme vilkår som de tilsvarende offentlige dokumenter i den udstedende medlemsstat. Standardformularerne accepteres af myndighederne i de medlemsstater, hvor de fremlægges, uden at de skal legaliseres.

Standardformularerne vil som udgangspunkt have samme formelle bevisværdi som de tilsvarende offentlige dokumenter, der er udstedt af myndighederne i den udstedende medlemsstat. Herudover har de ingen retsvirkninger med hensyn til anerkendelse af deres indhold, når de fremlægges i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor de er udstedt, ligesom anvendelsen af dem ikke er obligatorisk og ikke forhindrer anvendelsen af tilsvarende offentlige dokumenter, der er udstedt af myndighederne i den udstedende medlemsstat.

3. Gældende dansk ret

En legalisering er en bekræftelse på, at underskriften på et offentligt dokument er ægte. En legalisering er derimod ikke nødvendigvis bevis på, at dokumentets indhold er korrekt.

I medfør af retsplejelovens § 223 b kan justitsministeren fastsætte bestemmelser om, at der ikke kan kræves legalisering, bekræftelse mv. af offentlige dokumenter, der er udfærdiget af domstole eller myndigheder i et andet land. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser om fremgangsmåden ved besvarelse af henvendelser fra udlandet om ægtheden af offentlige dokumenter, der angives at være udfærdiget af danske domstole eller andre offentlige myndigheder.

Der er ikke fastsat administrative bestemmelser i medfør af retsplejelovens § 223 b, men Danmark har inden for rammerne af § 223 b ratificeret to konventioner om legalisering af offentlige dokumenter.

Det drejer sig for det første om Konventionen af 25. maj 1987 om afskaffelse af legalisering af dokumenter i De Europæiske Fællesskabers medlemsstater, jf. bekendtgørelse nr. 65 af 27. juni 1991 (Bruxelleskonventio-

nen). Det følger bl.a. heraf, at dokumenter, der er udstedt af en administrativ myndighed, er fritaget for legalisering. Endvidere kan myndighederne i en stat, der har modtaget et officielt dokument, og som nærer alvorlig og velbegrundet tvivl om underskriftens ægthed, anmode om oplysninger direkte fra den kompetente centrale myndighed i den udstedende stat med henblik på at afklare underskriftens ægthed. Konventionen trådte i kraft i Danmark den 10. januar 1991. Konventionen er, udover Danmark, alene ratificeret af Belgien, Frankrig, Irland, Italien og Letland.

Danmark har endvidere ratificeret Haagerkonventionen af 5. oktober 1961 om afskaffelse af kravet om legalisering af udenlandske offentlige dokumenter (apostillekonventionen). Konventionen trådte i kraft i Danmark den 29. december 2006. Det følger bl.a. af konventionen, at den kun gælder for offentlige dokumenter, der er udstedt af administrative myndigheder eller af domstolene. Ifølge Konventionen kan der i forhold til dokumenter, der er forsynet med en såkaldt "apostille", hvorved dokumentets underskrift bekræftes, ikke stilles yderligere krav om legalisering af udenlandske offentlige dokumenter fra et af de ca. 90 lande, deriblandt EU-landene, der har tiltrådt den pågældende konvention.

Udenrigsministeriet er Danmarks centrale apostillemyndighed. Det betyder, at danske officielle dokumenter, der skal anvendes i lande, der har tiltrådt apostillekonventionen, ikke skal legaliseres af det pågældende lands repræsentation i Danmark, men udelukkende påtegnes en apostille i Udenrigsministeriet.

Legalisering af danske officielle dokumenter afhænger således af, hvorvidt landet, der skal modtage dokumentet, er part til en af de internationale konventioner på området, som Danmark har ratificeret.

På samme måde afhænger danske myndigheders krav om legalisering af udenlandske dokumenter af, om det land, der har udstedt dokumentet, er part til en af de nævnte konventioner.

Konventionssamarbejdet er dog ikke til hinder for, at en dansk myndighed i visse tilfælde accepterer ægtheden af et udenlandsk dokument, selvom det ikke er legaliseret eller forsynet med en apostille.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget til forordning er fremsat med hjemmel i artikel 21, stk. 2, artikel 26, stk. 2, og artikel 114, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions

Funktionsmåde (TEUF). Forslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet, og Danmark vil derfor deltage i vedtagelsen af forslaget.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Kommissionen har anført, at omkostningerne i forbindelse med forslaget udelukkende vedrører uddannelsesaktiviteter og møder og forventes afholdt over EU-budgettet. Mulige omkostninger til uddannelse som følge af forslaget vil blive dækket ved brug af en omkostningsdelingsmodel, der omfatter bidraget fra Kommissionens Generaldirektorat for Retlige og Indre Anliggender.

Forslaget lægger op til at gøre brug af det eksisterende informationssystem for det indre marked (IMI). Til brug for forslaget vil der skulle oprettes et nyt IMI-modul til informationssystemet for det indre marked til støtte for det administrative samarbejde, som indgår i forslaget. Oprettelsen af det nye IMI-modul vil ifølge Kommissionen ikke i sig selv medføre nye omkostninger, idet kapaciteten i den nuværende IMI-infrastruktur er tilstrækkelig til, at man kan tilføje nye brugere til informationssystemet for det indre marked, når forordningen træder i kraft. Kommissionen har anslået, at der vil være engangsomkostninger forbundet med de nødvendige uddannelsesaktiviteter vedrørende informationssystemet. Disse vil beløbe sig til omkring 50.000 EUR.

Udvidet anvendelse af IMI til nye områder af lovgivningen vil kunne indebære ressourcemæssige konsekvenser for Erhvervsstyrelsen i egenskab af national koordinator for systemet. Et konkret bud på de ressourcemæssige konsekvenser af disse opgaver afhænger af forslagets endelige udformning og implementering. Udgiften vil blive afholdt inden for ressortministeriets egen ramme.

5. Høring

Sagen har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Tinglysningsretten, Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Ankestyrelsen, Baptistkirken i Danmark, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danmarks kordegneforening, Dansk Retspolitisk Forening, Danske Advokater, Danske FamilieAdvokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den danske præsteforening, Den Katolske Kirke i Danmark, Den ortodokse russiske kirkes menighed i København, Den Reformerte Menighed i Fredericia, Den norske menighed ved Kong Haakon Kirken i København, Den til St.

Albans English Church i København hørende menighed, Den tysk-reformerte menighed i København, Det Mosaiske Troessamfund, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Offentlige Chefer i Statsforvaltningerne, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Fransk Reformert Kirke i København, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Handelshøjskolen i Århus (Juridisk Institut), HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet) Metodistkirken i Danmark, Politiforbundet i Danmark, Rigspolitiet, Svenska Gustafs församlingen i København, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra: Østre Landsret, Vestre Landsret, byretterne, Tinglysningsretten, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Ankestyrelsen, Datatilsynet, Den tysk-reformerte menighed i København, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Forbrugerombudsmanden, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Politiforbundet i Danmark og Rigspolitiet.

Rigspolitiet er generelt positivt indstillet over for forslaget, men har bemærket, at flersprogede EU-standardformularer ligesom danske kildedokumenter er uden sikkerhedsniveau og nemme at forfalske. Det er på den baggrund Rigspolitiets opfattelse, at der tillige bør indføres sikkerhedsniveauer og sikkerhedsfeatures i såvel nationale kildedokumenter som EU-formularerne.

De øvrige høringsparter har ingen bemærkninger til forordningsforslaget.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at forslaget har en klar grænseoverskridende dimension og i sagens natur ikke kan løses effektivt på nationalt plan. Kommissionen har endvidere anført, at medlemsstaterne ikke kan tilbyde effektive løsninger på problemerne på grund af deres EU-dimension, og at handling på EU-plan vil gøre det lettere for borgerne og virksomhederne i EU at anvende forskellige kategorier af offentlige dokumenter i grænseoverskridende situationer uden uforholdsmæssigt tunge og besværlige administrative formaliteter.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har afgivet udtalelse om forslaget den 17. december 2013. Europa-parlamentet støtter forslaget.

Europa-Parlamentets Retsudvalg har den 4. februar 2014 vedtaget en betænkning, hvori det foreslås, at anvendelsesområdet for forordningen i forhold til, hvilke dokumenter der fritages for legalisering, udvides med tilføjelse af yderligere syv dokumenter.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014.

Dagsordenspunkt 10: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure*

Nyt notat.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013)794 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes der opnået en generel indstilling til forslaget. Forslaget er fremsat på baggrund af Kommissionens rapport om anvendelsen af forordningen om indførelse af en europæisk småkravsprocedure. Forslaget har til formål at afhjælpe de mangler, der påpeges i rapporten, med henblik på at forbedre muligheden for en forenklet og effektiv behandling af grænseoverskridende tvister om mindre krav og reducere de økonomiske ulemper som følge af omkostningstunge retssager. Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Regeringen er overordnet positivt indstillet over for tiltag, der kan forenkle og fremskynde søgsmål om krav af mindre værdi på tværs af grænserne, og er på den baggrund generelt positiv over for initiativer, som har til formål at styrke den gældende ordning for behandlingen af grænseoverskridende sager om mindre krav. Der lægges i den forbindelse vægt på, at en forenklet procesform fortsat lever op til de generelle retssikkerhedsmæssige krav, der stilles til domstolenes behandling af tvister.

1. Baggrund

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 om indførelse af en europæiske småkravsprocedure¹ blev vedtaget den 11. juli 2007 og har været anvendt i EU (undtagen Danmark) siden den 1. januar 2009. Forordningen har til formål at forenkle og fremskynde behandlingen af grænseoverskridende retstvister vedrørende krav på højst 2.000 EUR på

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæiske småkravsprocedure.

det civil- og handelsretlige område og at nedbringe omkostningerne forbundet hermed.

Der er tale om en valgfri procedure, der kan anvendes som supplement til de procedurer, der findes i medlemsstaternes lovgivning.

Forordningen indeholder desuden regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme efter småkravsproceduren, idet den indebærer, at en dom afsagt i en medlemsstat efter småkravsproceduren kan fuldbyrdes umiddelbart uden anvendelse af den såkaldte eksekvaturprocedure, dvs. en procedure i fuldbyrdelsesstaten, som fastslår, at dommen kan fuldbyrdes.

Småkravsproceduren er kendetegnet ved, at den som udgangspunkt er skriftlig og underlagt stramme tidsfrister. Det tilstræbes i forordningen, at kommunikationen i sagen foregår elektronisk. Der er endvidere ingen forpligtelse til at lade sig repræsentere ved en advokat, og retten bistår om nødvendigt parterne under processen. Desuden skal den tabende part kun dække sagens omkostninger, hvis de står i et rimeligt forhold til kravets værdi.

Efter forordningens artikel 28 fremlægger Kommissionen senest den 1. januar 2014 en rapport, der gennemgår anvendelsen af den europæiske småkravsprocedure, herunder navnlig om den fastsatte beløbsgrænse på 2.000 EUR. Rapporten ledsages om nødvendigt af et forslag om tilpasning af forordningen.

Kommissionen fremlagde den 19. november 2013 sin rapport om forordningens anvendelse.² Rapporten konkluderer, at forordningen har forbedret og forenklet behandlingen af grænseoverskridende tvister om mindre krav i EU. Det anføres dog samtidig, at småkravsproceduren stadig er forholdsvis ukendt og anvendes forholdsvis sjældent. Der konstateres endvidere en række konkrete problemer vedrørende dele af forordningen, og det konkluderes, at disse problemer bedst kan løses gennem en ændring af forordningen.

Kommissionen har på den baggrund fremsat nærværende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordningen om

² Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure.

indførelse af en europæisk småkravsprocedure og forordningen om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure.³

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes der opnået en generel indstilling til forslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 81. Forslaget skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure, jf. TEUF artikel 294, hvorefter der kræves enighed mellem Europa-Parlamentet og Rådet.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i vedtagelsen af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget er fremsat på baggrund af Kommissionens rapport af 19. november 2013 om anvendelse af forordningen om indførelse af en europæisk småkravsprocedure.

Forslaget har til formål at afhjælpe de mangler, der påpeges i rapporten, med henblik på at forbedre muligheden for en forenklet og effektiv behandling af grænseoverskridende tvister om mindre krav og reducere de økonomiske ulemper som følge af omkostningstunge retssager.

På denne baggrund indeholder forslaget en række ændringsforslag til den gældende forordning. Det drejer sig bl.a. om en udvidelse af forordningens anvendelsesområde ved at øge beløbsgrænsen fra 2.000 EUR til 10.000

³Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure.

EUR og ved at ændre (udvide) definitionen af de ”grænseoverskridende sager”, som kan behandles efter småkravsproceduren.

Forslaget indebærer desuden en øget anvendelse af elektroniske kommunikationsmidler og en pligt for retterne til at bruge videokonference og andre midler til fjernkommunikation ved retsmøder og bevisoptagelse. Samtidig foreslås der indført et loft for retsafgifter⁴ i forbindelse med proceduren og en pligt for medlemsstaterne til at indføre midler til fjernbetaling af retsafgifter mv.

De væsentligste dele af de foreslåede ændringer gennemgås under pkt. 2.2 nedenfor.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Forhøjelse af forordningens beløbsgrænse

Det påpeges i Kommissionens rapport om forordningens anvendelse, at den nuværende grænseværdi på 2.000 EUR i høj grad begrænser muligheden for at anvende proceduren. Dette vurderes navnlig at være til skade for små og mellemstore virksomheder, hvis krav ofte overstiger den gældende beløbsgrænse.

Der foreslås på den baggrund en forhøjelse af grænseværdien fra 2.000 EUR til 10.000 EUR med henblik på at udvide muligheden for at anvende småkravsproceduren i væsentligt flere tilfælde, herunder ikke mindst i grænseoverskridende tvister om krav, der involverer små og mellemstore virksomheder.

2.2.2. Udvidet definition af grænseoverskridende sager

Den gældende forordning begrænser anvendelsen af småkravsproceduren til ”grænseoverskridende sager”, hvorved skal forstås sager, hvor mindst en af parterne har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, hvor den ret, som behandler sagen, er beliggende.

Med Kommissionens forslag lægges der op til en udvidelse af forordningens geografiske anvendelsesområde, som skal gøre det muligt at anvende

⁴ Benævnt ”retsgebyrer” i Kommissionens rapport af 19. november 2013.

småkravsproceduren i flere sager, som har en grænseoverskridende karakter.

Det foreslås således, at proceduren skal kunne anvendes i sager, hvor parterne har bopæl i samme medlemsstat, men hvor sagen har et betydeligt grænseoverskridende element, herunder hvor f.eks. kontraktens opfyldelsessted, stedet for en skadestilføjelse eller fuldbyrdelsesstedet for en retsafgørelse er i en anden medlemsstat end bopælslandet.

Det er navnlig hensigten, at det skal være muligt at anvende proceduren i tilfælde, hvor fordringshaveren efter Bruxelles I-forordningen⁵ har valgt mellem at anlægge sag ved retterne i den medlemsstat, hvor parterne begge har bopæl, eller i den medlemsstat, hvor f.eks. en kontrakt skal opfyldes.

Endvidere indebærer forslaget, at proceduren vil kunne anvendes i sager, der anlægges i en medlemsstat af eller mod en tredjelandstatsborger, herunder f.eks. mod virksomheder, der er beliggende i et tredjeland.

Det fremhæves i Kommissionens begrundelse for forslaget, at rettens forpligtelse til at undersøge, om kravet er omfattet af forordningen, indebærer, at risikoen for misbrug af proceduren er minimal.

2.2.3. Øget anvendelse af elektroniske kommunikationsmidler

Den gældende forordning giver i et vist omfang mulighed for elektronisk kommunikation mellem parterne og retten. Det er således muligt at fremsende den indledende anmodning elektronisk til retten i de medlemsstater, hvor dette accepteres. Det er dog ikke muligt at foretage elektronisk forkyndelse af dokumenter for parterne.

Flere medlemsstater har imidlertid indført elektronisk forkyndelse. Efter forslaget sidestilles forkyndelse af dokumenter, der sker elektronisk, med forkyndelse pr. post. Formålet hermed er at reducere omkostningerne og tidsforbruget i medlemsstater, der vælger at indføre elektronisk forkyndelse. Endvidere foreslås det, at den øvrige skriftlige kommunikation under sagen mellem parterne og retten i øvrigt skal ske elektronisk, såfremt dette er accepteret af parterne.

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

2.2.4. Pligt til at bruge fjernkommunikationsmidler i forbindelse med retsmøder og bevisoptagelse

Den gældende småkravsprocedure er som udgangspunkt en skriftlig procedure, og der afholdes alene mundtlige retsmøder eller optages bevis, f.eks. i form af mundtlig vidneforklaring, hvis det er nødvendigt for at afsige dom.

På trods af muligheden for at bruge fjernkommunikationsudstyr afholdes der ifølge Kommissionen i praksis ofte retsmøder, som kræver parternes tilstedeværelse.

Efter forslaget lægges der op til, at retsmøder alene afholdes i ekstraordinære tilfælde, hvor det f.eks. ikke er muligt at afsige dom på det foreliggende skriftlige bevismateriale. Endvidere indføres en forpligtelse for retterne til at afholde retsmøder ved videokonference eller anden fjernkommunikationsteknologi, hvis den part, der skal høres, er bosiddende i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor den kompetente ret er beliggende. Såfremt en part anmoder om et mundtligt retsmøde, skal et sådant dog afholdes.

2.2.5. Indførelse af et loft for retsafgifter og midler til fjernbetaling

Den gældende forordning regulerer ikke opkrævning af retsafgifter i forbindelse med småkravsproceduren. Det påpeges i Kommissionens rapport om forordningens anvendelse, at retsafgifter – navnlig i medlemsstater, hvor disse er uforholdsmæssigt høje – kan afholde fordringshavere fra at anlægge sag.

Forslaget tilsigter ikke at harmonisere retsafgifterne i medlemsstaterne, men lægger derimod op til, at der indføres et loft for størrelsen af retsafgifterne, der kan opkræves af retterne i medlemsstaterne ved anvendelse af småkravsproceduren. Formålet hermed er at sikre, at afgiften står i et rimeligt forhold til kravets værdi.

Det foreslås, at retsafgiften højst må udgøre 10 pct. af kravets værdi, og at en eventuel mindsteafgift højst må udgøre 35 EUR.

Endvidere foreslås en forpligtelse for medlemsstaterne til at indføre midler til fjernbetaling af retsafgifter, f.eks. ved bankoverførsel eller onlinebetaling med kredit- eller betalingskort.

2.2.6. Begrænsning af kravet om oversættelse af formular D i forbindelse med fuldbyrdelse af retsafgørelsen

I forbindelse med fuldbyrdelse af en retsafgørelse truffet efter forordningen om indførelse af en europæisk småkravsprocedure skal den part, der anmoder om fuldbyrdelse, fremlægge en autoriseret oversættelse af attesten vedrørende retsafgørelsen i den såkaldte formular D (forordningens bilag IV) til de(t) officielle sprog i den medlemsstat, hvor afgørelsen skal fuldbyrdes.

Kommissionen har i sin rapport anført, at det kun er formularens punkt 4.3 om retsafgørelsens konklusion, der behøver at blive oversat, da de andre punkter allerede findes på alle sprog. Kravet om, at formular D skal oversættes, vurderes derfor at medføre unødvendige omkostninger for den part, som ønsker at fuldbyrde en retsafgørelse truffet efter småkravsproceduren.

Det foreslås derfor at begrænse kravet om oversættelse til kun at omfatte punkt 4.3 i formular D.

2.2.7. Pligt for medlemsstaterne til at give oplysninger om retsafgifter mv.

Medlemsstaterne er efter den gældende forordning forpligtet til at meddele Kommissionen en række oplysninger. Det drejer sig bl.a. om oplysninger om, hvilke retter der er kompetente, og hvilke kommunikationsmidler og sprog der accepteres mv.

Efter forslaget forpligtes medlemsstaterne til endvidere at meddele Kommissionen, hvilke retsafgifter der opkræves, og hvilke betalingsmetoder der accepteres. Ligeledes forpligtes medlemsstaterne til at sørge for, at parterne kan få bistand til at udfylde formularerne mv. under proceduren, samt til at oplyse, hvilke myndigheder eller organisationer der er kompetente til at yde parterne en sådan praktisk bistand.

2.2.8. Ændring af forordning (EF) nr. 1896/2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure

Forordningen om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure har bl.a. til formål at forenkle og fremskynde grænseoverskridende sager om ubestridte pengekrav.

Det følger af forordningen, at en skyldners indsigelse mod et betalingspåkrav indebærer, at sagen automatisk overgår til almindelig civil retssagsbehandling. Efter forordningen om indførelsen af den europæiske småkravsprocedure er trådt i kraft, vurderes dette ikke hensigtsmæssigt for så vidt angår krav, der falder inden for denne forordnings anvendelsesområde.

Der foreslås derfor en ændring af artikel 17 i forordningen om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure, som medfører, at hvis sagen falder inden for anvendelsesområdet for den europæiske småkravsprocedure, kan den part, der har fremsat indsigelse over for et europæisk betalingspåkrav, anvende denne procedure frem for den almindelige civilretlige procedure.

2.2.9. Andre tekniske ændringer

Der foreslås herudover en række tekniske ændringer, som tilsigter at tilpasse forordningen om indførelse af en europæisk småkravsprocedure til den retlige udvikling siden vedtagelsen i 2007, herunder f.eks. Lissabontraktatens ikrafttrædelse. Således foreslås bl.a. en ændring med henblik på at tilpasse bestemmelser til den delegationsprocedure, der følger af TEUF artikel 290.

3. Gældende dansk ret

Retsplejelovens kapitel 39 indeholder regler om behandling af sager om mindre krav. Reglerne blev indsat ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) med det formål at indføre en enkel og omkostningsbesparende procedure for behandlingen af sager om mindre krav ved domstolene.

Reglerne anvendes som udgangspunkt på byretssager vedrørende krav uden økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 1. Endvidere finder reglerne anvendelse på krav, som overstiger beløbsgrænsen på 50.000 kr., men hvor parterne, efter at tvisten er opstået, aftaler, at sagen skal behandles efter disse regler, jf. § 400, stk. 1, nr. 2.

Retten kan i visse tilfælde, f.eks. hvor sagen angår særligt komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål, af egen drift eller efter anmodning fra en

part bestemme, at sagen skal behandles uden anvendelse af reglerne i lovens kapitel 39, jf. retsplejelovens § 402, stk. 1.

Reglerne indebærer en forenklet proces bl.a. ved, at kravene til udformningen af stævning og svarskrift er særligt lempelige, og at retten varetager forberedelsen af sagen, jf. retsplejelovens § 406, stk. 2, 1. pkt. Endvidere kræver bevisførelse rettens tilladelse, som kun gives, når det må anses for sandsynligt, at bevisførelsen har betydning for sagen. Forberedelsen af sagen foregår som udgangspunkt på skriftligt grundlag, men retten kan indkalde til et retsmøde under forberedelsen, jf. lovens § 406, stk. 4. Det er i forarbejderne til lov nr. 538 af 8. juni 2006 forudsat, at parterne ikke har behov for advokatbistand under forberedelsen, og at retten forventes at yde vejledning og bistand til parterne.

Hovedforhandlingen gennemføres efter retsplejelovens almindelige regler, dog uden at sagsøgeren skal forelægge sagen for retten, jf. retsplejelovens § 407, stk. 1. Efter lovens § 410 gælder der i øvrigt forenklede regler for appelbehandling af sager, som behandles efter retsplejelovens kapitel 39, ligesom lovens § 408 begrænser omfanget af sagsomkostninger, der kan tilkendes i disse sager.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V, og er derfor omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Sagen har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv. med en høringsfrist den 6. januar 2014:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Boligselskabernes Landsforening, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Forening for Voldgift, Dansk InkassoBran-

cheforening, Dansk Told og Skatteforbund, Danske Advokater, Danske Regioner, Danske Speditører, Datatilsynet, ADIPA, Den Danske Dommerforening, Det Danske Voldgiftsinstitut, DI-Organisation for Erhvervslivet, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandeforening, Erhvervsstyrelsen, Fagligt Fælles Forbund, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, FSR – danske revisorer, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Forsikring & Pension, Grundejernes Landsforening, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, Kommunernes Landsforening, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landbrug og Fødevarer, Landsorganisationen i Danmark, Lejernes Landsorganisation, Liberale Erhvervs Råd, Lægemiddelindustriforeningen, Procesbevillingsnævnet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Realkreditrådet, Retspolitisk Forening, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut)

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Københavns Byret, Danmarks Rederiforening, Datatilsynet, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Forbrugerombudsmanden, FSR - danske revisorer, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, Procesbevillingsnævnet og Retspolitisk Forening har ikke bemærkninger til forslaget.

Advokatrådet bemærker, at den foreslåede revision af den gældende forordning virker fornuftig, men nævner dog samtidig, at den foreslåede forhøjelse af beløbsgrænsen til 10.000 EUR kolliderer med den danske grænseværdi for såkaldte småsager på 50.000 kr.

Dansk Byggeri anfører, at organisationen ser positivt på forslaget, og at de foreslåede ændringer af den europæiske småkravsprocedure og betalingspåkravsprocedure vil gøre det lettere for navnlig små og mellemstore virksomheder at anvende disse procedurer og dermed forbedre virksomhedernes mulighed for at forfølge krav i andre medlemsstater.

Dansk Byggeri vurderer desuden, at forslaget om indførelse af et loft for retsafgifter, således at disse højst må udgøre 10 pct. af kravets værdi, fortsat vil kunne afholde fordringshavere fra at forfølge deres berettigede krav. Dansk Byggeri finder derfor, at det foreslåede ”loft” bør sænkes væsentligt, eventuelt kombineret med en forhøjelse af den tilladte mindsteafgift. Denne løsning vil – efter Dansk Byggeris opfattelse – indebære, at for-

dringshavere i mindre omfang afholdes fra at forfølge berettigede krav samtidig med, at forhøjelsen af mindsteafgiften vil begrænse de åbenbart grundløse sagsanlæg.

Dansk Erhverv anser det for vigtigt, at småkravsproceduren er effektiv, og at sagsomkostningerne holdes på et niveau, der står mål med sagens genstand. Dansk Erhverv støtter på den baggrund den foretrukne løsningsmodel, som omtales under punkt 6 i konsekvensanalysen, som ledsager Kommissionens forordningsforslag⁶, og som ligger til grund for indholdet af forslaget.

Dansk Industri giver udtryk for bl.a., at organisationen er positiv over for fælles regler om inddrivelse af ubestridte og bestridte krav og over for de foreslåede ændringer, som synes at ville gøre de eksisterende forordninger om indførelse af henholdsvis en europæisk småkravsprocedure og en europæisk betalingspåkravsprocedure mere effektive, herunder navnlig for små og mellemstore virksomheder.

Dansk Inkassobranche anfører bl.a., at såfremt forslaget bliver omfattet af en parallelaftale mellem Danmark og EU, vil det kunne føre til en væsentlig reduktion af omkostningerne ved kreditorers forfølgelse af krav over grænserne. Foreningen bemærker samtidig, at der bør skabes overensstemmelse mellem beløbsgrænsen i Danmark på 50.000 kr. og beløbsgrænsen efter forslaget på 10.000 EUR. Endvidere anfører foreningen, at det er væsentligt, at forslaget om at anvende elektroniske midler til fjernkommunikation gennemføres, da risikoen for at blive pålagt fysisk deltagelse i retsmøder vil afholde mange kreditorer fra at anvende den europæiske småkravsprocedure.

Erhvervsstyrelsen bemærker, at forslaget virker fornuftigt, og at danske virksomheder, herunder ikke mindst små og mellemstore virksomheder, vil kunne drage fordel af bl.a. den forhøjede beløbsgrænse.

Forbrugerrådet henviser til de synspunkter, der blev fremsat af den europæiske forbrugerorganisation (BEUC) i forbindelse med høringen forud for forslagets fremsættelse. Forbrugerrådet er således positivt indstillet over for forslaget om en forhøjelse af beløbsgrænsen fra 2.000 EUR og

⁶ Resumé af konsekvensanalysen, Ledsagedokument til Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure, SWD(2013) 460 final.

indførelsen af et loft for retsafgifter på 10 pct. af kravets værdi, som dog bør reduceres yderligere. Endvidere finder Forbrugerrådet det positivt, at parterne i videre omfang end hidtil skal ydes bistand i forbindelse med småkravsprocessen.

Forbrugerrådet bemærker sammenfattende, at organisationen støtter de tiltag, der forbedrer den nuværende småkravsprocedure, og opfordrer til, at der arbejdes for at sikre, at disse forbedringer ikke bliver udvandet under forhandlingerne om forslaget.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører i sin begrundelse for forslaget bl.a., at målet om at øge tilliden blandt forbrugere og virksomheder i forbindelse med grænseoverskridende handel og adgangen til retlig prøvelse i forbindelse med grænseoverskridende retstvister kun kan nås ved at ændre den nuværende forordning, så den afspejler den udvikling, der er sket siden 2007, og afhjælper manglerne i forbindelse med anvendelsen af forordning (EF) nr. 861/2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure.

Det anføres endvidere, at hvis ikke forordningen ændres, vil den aktuelle beløbsgrænse forhindre mange små og mellemstore virksomheder, som er involveret i grænseoverskridende tvister, i at nyde godt af en forenklet og ensartet domstolsadgang i alle medlemsstater.

Ligeledes fremhæves det, at lovgivning på EU-plan vil være mere effektiv sammenlignet med individuelle tiltag i medlemsstaterne, da den ændrede forordning indfører fælles proceduremæssige regler for alle grænseoverskridende krav, uanset hvor i EU den pågældende ret er sat.

Herudover anføres det, at ændringerne vil forbedre adgangen til domstolsprøvelse for både forbrugere og små og mellemstore virksomheder, hvis krav for øjeblikket falder uden for forordningens anvendelsesområde, og at en forbedret adgang til effektive retlige procedurer for fordringshavere med krav af mindre værdi vil bidrage til et mere velfungerende indre marked.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for tiltag, der kan forenkle og fremskynde søgsmål om krav af mindre værdi på tværs af grænserne, samtidig med at omkostningerne i forbindelse hermed nedbringes.

Regeringen er på den baggrund generelt positiv over for initiativer, som har til formål at styrke den gældende ordning for behandlingen af grænseoverskridende sager om mindre krav.

Der lægges i den forbindelse vægt på, at en forenklet procesform fortsat lever op til de generelle retssikkerhedsmæssige krav, der stilles til domstolens behandling af tvister, herunder for at sikre afgørelsernes materielle rigtighed.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Forslaget behandles i Retsudvalget (JURI).

Forslaget har endnu ikke været behandlet i Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 11: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anvendelse af passagerlisteoplysninger til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet*

Dagsordenspunkt 12: Kommissionens 6. halvårslige rapport om Schengen-områdets funktion

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes en drøftelse af situationen i Schengen-området med udgangspunkt i en rapport fra Kommissionen om Schengen-områdets funktion. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Regeringen støtter udviklingen og styrkelsen af den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

1. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 16. september 2011 den såkaldte Schengen Governance-pakke, som består af to forslag til retsakter og en meddelelse.

Det fremgår af meddelelsen, at Kommissionen hvert halve år vil udarbejde en rapport over Schengen-samarbejdet, som skal danne grundlag for en regelmæssig drøftelse i Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på at styrke den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. marts 2012 fandt der en første drøftelse sted af den politiske styring af Schengen-samarbejdet. Rådet vedtog på mødet konklusioner med henblik på at udvikle og styrke den fremtidige politiske styring af Schengen-samarbejdet og opstille rammerne for halvårslige strategiske drøftelser i Det Blandede Udvalg.

Det fremgår bl.a. af konklusionerne, at Rådet imødeser regelmæssige rapporter fra Kommissionen vedrørende Schengen-områdets funktion. Kommissionen forventes i sine rapporter bl.a. at give et overblik over generelle tendenser, udviklinger og udfordringer i Schengen-samarbejdet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 blev den politiske styring af Schengen-samarbejdet drøftet med udgangspunkt i

Kommissionens første rapport om Schengen-området funktion, der blev offentliggjort den 16. maj 2012.

På rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 6.-7. december 2012, den 6.-7. juni 2013, den 5.-6. december 2013 og den 5.-6. juni 2014 præsenterede Kommissionen henholdsvis sin anden, tredje, fjerde og femte rapport om Schengen-områdets funktion, hvorefter der var en generel drøftelse af situationen i Schengen-området.

Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 vil være en tilsvarende drøftelse af situationen i Schengen-området med udgangspunkt i Kommissionens sjette rapport om Schengen-områdets funktion. Kommissionen har endnu ikke offentliggjort rapporten.

2. Indhold

Indholdet af Kommissionens sjette rapport om Schengen-områdets funktion kendes endnu ikke.

Rapporten forventes bl.a. at indeholde en beskrivelse af de aktuelle udfordringer på Schengen-området, herunder i forhold til migrationsstrømme og ulovlige indvandrere, samt en redegørelse for medlemsstaternes overholdelse og anvendelse af Schengen-reglerne.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for asyl- og indvandrings-samarbejdet, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen støtter udviklingen og styrkelsen af den politiske styring af Schengen-samarbejdet og forholder sig derfor positivt over for Kommissionens *sjette* rapport om Schengen-områdets funktion.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet *den 18. november 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Kommissionens *sjette* rapport om Schengen-områdets funktion har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 13: Udkast til rådskonklusioner om arven efter Schengen-evaluering i regi af Rådet og Rådets fremtidige rolle og ansvarsområder under den nye evalueringsmekanisme

Nyt notat

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes en drøftelse af udkast til rådskonklusioner om arven efter Schengen-evaluering i regi af Rådet og om Rådets fremtidige rolle og ansvarsområder under den nye evalueringsmekanisme, som pr. 27. november 2014 vil foregå i Kommissionsregi. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Regeringen kan tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

1. Baggrund

Med Rådets forordning (EU) nr. 1053/2013 af 7. oktober 2013 om indførelse af en evaluerings- og overvågningsmekanisme til kontrol af anvendelsen af Schengen-reglerne og om ophævelse af Eksekutivkomitéens afgørelse af 16. september 1998 om nedsættelse af et stående udvalg for evaluering og anvendelse af Schengen-reglerne (SchEval-forordningen) indføres en ny mekanisme for evaluering af anvendelsen af Schengen-reglerne i Schengen-landene, hvorefter den praktiske udførelse af Schengen-evalueringerne flyttes fra Rådet til Kommissionen. Den nye evalueringsmekanisme under Kommissionen træder i kraft den 27. november 2014.

Under den gamle evalueringsmekanisme har det praktiske arbejde i forbindelse med Schengen-evalueringerne været forankret i den såkaldte SchEval-arbejdsgruppe under Rådet. SchEval-arbejdsgruppen er én af de fire underarbejdsgrupper, der er etableret under mandatet for arbejdsgruppen for Schengen-relaterede spørgsmål.

I forbindelse med forberedelsen af overgangen til den nye evalueringsmekanisme har det været drøftet, hvilken rolle Rådet, herunder SchEval-arbejdsgruppen, skal have under den nye evalueringsmekanisme.

Rådets sekretariat har udarbejdet et udkast til rådskonklusioner og et bilag hertil, hvori der redegøres for etableringen af Schengen-evalueringsmekanismen under Rådet og for de opnåede resultater, og hvori Rådets fremtidige rolle under den nye evalueringsmekanisme beskrives.

2. Indhold

Udkastet til rådskonklusioner anerkender indholdet i det bilag, der er tilknyttet rådskonklusionerne.

Bilaget indeholder en redegørelse for etableringen af Schengen-evalueringsmekanismen under Rådet, for de opnåede resultater og for overgangen til den nye evalueringsmekanisme under Kommissionen.

Bilaget indeholder tillige en beskrivelse af Rådets fremtidige rolle under den nye evalueringsmekanisme.

For så vidt angår Rådets fremtidige rolle under den nye evalueringsmekanisme tillægger SchEval-forordningen Rådet en række opgaver. Det drejer sig om forordningens art. 15-16, hvorefter Rådet på forslag fra Kommissionen skal vedtage henstillinger til medlemsstaterne om, hvorledes de kan leve op til de mangler, som er identificeret i en evaluering, og hvorefter Rådet kan kommentere på den nationale handlingsplan, som den evaluerede medlemsstat skal udarbejde på baggrund af henstillingerne. Derudover drejer det sig om art. 5, 6, 7, 20 og 22, hvorefter Rådet skal fungere som en slags tilsynsmekanisme over for Kommissionen, idet Kommissionen i medfør af de nævnte artikler skal fremsende en række dokumenter til Rådet, herunder det årlige og flerårige evalueringsprogram.

Udover de i SchEval-forordningen angivne opgaver foreslås det i udkastet til rådskonklusioner, at Rådet tildeles en større rolle i forbindelse med Kommissionens halvårlige rapport om Schengen-områdets funktion. Det foreslås, at Kommissionens rapport forelægges for SchEval-arbejdsgruppen til drøftelse med henblik på at forberede den politiske diskussion af rapporten blandt ministrene i Rådet (retlige og indre anliggender).

Udkastet til rådskonklusioner fremhæver, at alle udeståender i forbindelse med evalueringer, der er påbegyndt før den 27. november 2014 under den gamle evalueringsmekanisme, og som endnu ikke er afsluttet, skal forestås af Kommissionen.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen bakker op om vedtagelse af rådskonklusioner, der tydeliggør Rådets arbejdsopgaver i forbindelse med Schengen-evalueringerne under den nye evalueringsmekanisme i Kommissionsregi.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 14: Opfølgning på Rådets konklusioner om håndtering af migrationsstrømme

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes det italienske formandskab at orientere om opfølgningen på de rådskonklusioner om håndtering af migrationsstrømme, som blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Regeringen bakker op om rådskonklusionerne, herunder at der skal være særligt fokus på samarbejdet med tredjelande, på en styrkelse af Frontex i Middelhavet og på en effektiv anvendelse af det fælles europæiske asylsystem i forbindelse med modtagelse af asylansøgere og optagelse af deres fingeraftryk.

1. Baggrund

På sit møde den 26.-27. juni 2014 vedtog Det Europæiske Råd konklusioner om den fremtidige udvikling for området for retlige og indre anliggender.

Af konklusionerne fremgår bl.a., at EU i håndteringen af migrationsstrømme skal fokusere på samarbejdet med tredjelande, herunder kapacitetsopbygning af de pågældende tredjelandes migrationssystemer og samarbejde om bekæmpelse af menneskesmugling. Endvidere fremgår det, at fuldstændig og effektiv implementering af det fælles europæiske asylsystem er en absolut prioritet, og at EU's grænseagentur, Frontex, skal bidrage med øget operationel støtte til de medlemsstater, der oplever et stort migrationspres på deres ydre grænser.

Håndteringen af migrationsstrømmene er efterfølgende drøftet af EU-ambassadørerne på to uformelle møder den 15. juli 2014 og den 11. september 2014. På baggrund af disse drøftelser *udarbejdede* det italienske formandskab et non-paper, om en strategisk tilgang til håndteringen af migrationsstrømme mod EU med særlig fokus på migrationsstrømmene via

Middelhavet. *Non-paperet blev vedtaget som rådskonklusioner på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014.*

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes en opfølgning og drøftelse af Rådets konklusioner om håndtering af migrationsstrømme.

2. Indhold

Rådskonklusionerne som bl.a. bygger på Middelhavstaskforcens anbefalinger, har følgende tre fokusområder:

- øget samarbejde med tredjelande,
- styrkelse af Frontex i Middelhavet og
- opretholdelse af det fælles europæiske asylsystem (CEAS).

For så vidt angår samarbejdet med tredjelande fremgår det af rådskonklusionerne, at det geografiske fokus bør være på regionen omkring Libyen samt landene langs de illegale migrationsruter fra Afrika mod EU, herunder Niger, Mali, Tchad, Sudan, Egypten, Algeriet Marokko, Tunesien, Etiopien og Eritrea. Endvidere er også regionen omkring Syrien omfattet.

Inden for rammerne af samarbejdet med tredjelande oplistes *en række* konkrete initiativer, der bør iværksættes straks. Heraf kan særligt fremhæves en øget indsats mod menneskesmugling, herunder gennem samarbejde med Tunesien, Egypten og Libyen om at begrænse menneskesmugleres adgang til skibe, bedre udnyttelse af forbindelsesofficer i tredjelande samt øget samarbejde og informationsudveksling mellem EUROPOL og Frontex. Endvidere *fremhæves* kapacitetsopbygning af migrationssystemerne i relevante tredjelande, samt udviklingen af et nyt og forbedret regionalt udviklings- og beskyttelsesprogram (RDPP) i Nordafrika og ved Afrikas Horn, ligesom det eksisterende RDPP i Mellemøsten skal implementeres fuldt ud. Der opfordres endvidere til, at alle medlemsstater deltager i UNHCR's genbosætningsprogram for at sikre et alternativ til de risikofyldte ulovlige migrationsruter. Endelig kan det fremhæves, at der *lægges op til* en øget anvendelse af pilotprojekter om udsendelse, herunder også frivillig udsendelse.

Der peges endvidere på, at det fortsat er EU's globale tilgang til migration og mobilitet (GAMM), der skal være styrende for samarbejdet med tredjelande, og at de nævnte initiativer bør suppleres af mere langsigtede initiativer, der kan skabe stabilitet i de relevante regioner.

For så vidt angår styrkelsen af Frontex i Middelhavet understreges nødvendigheden af en fælles operation i det centrale Middelhav, som skal have fokus på grænseovervågning. Frontex-operationen skal koordineres med den eksisterende italiensk ledede Mare Nostrum-operation og skal bidrage til udfasningen af denne. *Det* anføres i den forbindelse, at Kommissionen skal sikre, at der er de fornødne finansielle ressourcer til rådighed for Frontex, ligesom medlemsstaterne opfordres til at bidrage til operationen gennem allokeringen af midler fra Den Interne Sikkerhedsfond. Samtidig understreges det, at den finansielle styrkelse af Frontex bør gøres permanent fra 2015 og frem.

For så vidt angår opretholdelsen af det fælles europæiske asylsystem (CEAS) lægges der vægt på, at medlemsstater ved EU's ydre grænse skal sikre den fulde overholdelse af de fundamentale principper for modtagelse af asylansøgere og optagelse af deres fingeraftryk. *Det understreges i den forbindelse bl.a., at medlemsstaterne har pligt til at sikre, at der optages fingeraftryk straks, når en person pågribes i forbindelse med, at den pågældende ulovligt krydser EU's ydre grænse.* Samtidig skal de øvrige medlemsstater i videst muligt omfang støtte medlemsstater under pres gennem anvendelsen af Dublin-forordningens regler om familiesammenføring og suverænitetsbestemmelsen, der gør det muligt at behandle en asylsag i en anden medlemsstat end den, der efter Dublin-forordningens regler er ansvarlig for behandlingen.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for asyl- og indvandrings-samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Rådskonklusionerne blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014. Der ses ikke herudover at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen kan generelt bakke op om *rådskonklusionerne*.

Særligt er det positivt, at der er fokus på samarbejdet med tredjelande, herunder anvendelsen af regionale udviklings- og beskyttelsesprogrammer. Fra regeringens side er man endvidere tilfreds med styrkelsen af Frontex i Middelhavsområdet, herunder at det primære fokus er på grænseovervågning. Endelig finder regeringen det positivt, at der fokuseres på den fulde og korrekte anvendelse af det fælles europæiske asylsystem i forbindelse med modtagelse af asylansøgere og optagelse af deres fingeraftryk, *og at det i den forbindelse understreges, at medlemsstaterne har pligt til at sikre, at der optages fingeraftryk straks, når en person pågribes i forbindelse med, at den pågældende ulovligt krydser EU's ydre grænse.*

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde *den 18. november 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg *forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014.*

Dagsordenspunkt 15: Rådets beslutning om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes en politisk drøftelse og eventuelt vedtagelse af den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Folketinget gav den 19. september 2011 den daværende regering mandat til at tilslutte sig en ophævelse af grænsekontrollen mellem Bulgarien og Rumænien og de øvrige Schengen-lande, enten i form af en totrinsmodel eller i form af en fuldstændig ophævelse af grænsekontrollen på én gang.

1. Baggrund

Bulgarien og Rumænien indtrådte i EU den 1. januar 2007. De Schengen-regler, der hænger direkte sammen med afskaffelsen af personkontrollen ved de indre grænser, blev imidlertid ikke sat i kraft i forhold til de to lande ved tiltrædelsen.

Det følger af den protokol, der er tilknyttet EU-tiltrædelsestraktaten for Bulgarien og Rumænien, at Rådet afgør, hvornår den indre grænsekontrol i forhold til de to medlemsstater ophæves.

Denne afgørelse kan først træffes, når det i overensstemmelse med de relevante Schengen-evalueringsprocedurer er sikret, at Bulgarien og Rumæniens fuldt ud lever op til det regelsæt, der gælder for Schengen-lande. Afgørelsen om ophævelse af den indre grænsekontrol træffes med enstemmighed af Rådet efter høring af Europa-Parlamentet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vedtog Rådet konklusioner om afslutning af evalueringen af Bulgariens og Rumæniens gennemførelse af Schengen-reglerne. Det fremgår af rådskonklusionerne, at betingelserne for, at Rådet efter tiltrædelsesakten for Bulgariens og Rumæniens optagelse i EU kan træffe afgørelse om at ophæve den

indre grænsekontrol ved luft-, land- og søgrænser mellem Bulgarien/Rumænien og de øvrige Schengen-lande, er opfyldt.

På grund af manglende enstemmighed i Rådet om optagelse af de to lande fremlagde det daværende polske formandskab på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 22.-23. september 2011 et kompromisforslag om en trinvis optagelse af Bulgarien og Rumænien i det fulde Schengensamarbejde. Ifølge kompromisforslaget er det i første omgang alene kontrollen ved luft- og søgrænserne, der ophæves, mens kontrollen ved landgrænserne først ophæves på et senere tidspunkt.

Det Europæiske Råd anmodede på sit møde den 1.-2. marts 2012 Rådet om på ny at tage spørgsmålet om Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse af Schengen-området op på rådsmødet for retlige og indre anliggender i september 2012 og træffe en afgørelse på mødet. Det Europæiske Råd erindrede i sin udtalelse endvidere om, at de retlige betingelser for de to landes tiltrædelse var opfyldt, og anerkendte de to landes fortsatte bestræbelser. Rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 20. september 2012 blev imidlertid aflyst.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 25.-26. oktober 2012 var der en drøftelse af sagen, og formandskabet konstaterede, at det ikke havde været muligt at opnå den fornødne enstemmighed til at ophæve den indre grænsekontrol i forhold til de to lande. Det skyldes bl.a., at flere medlemsstater har kædet beslutningen herom sammen med de såkaldte CVM-rapporter, hvor Kommissionen evaluerer Bulgarien og Rumænien i forhold til bl.a. retssikkerhed og korruptionsbekæmpelse.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2013 var der igen en drøftelse af sagen, og der var fortsat ikke den fornødne enstemmighed. Visse medlemsstater tilkendegav i den forbindelse, at man var villig til at drøfte sagen igen, når de nye CVM-rapporter forelå. Formandskabet konkluderede, at Rådet ville vende tilbage til sagen inden udgangen af 2013 med henblik på at drøfte en vej fremad baseret på en trinvis ophævelse af den indre grænsekontrol.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013 orienterede formandskabet om, at forudgående drøftelser havde vist, at der fortsat ikke var den fornødne enstemmighed til at træffe afgørelse om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien. Formandskabet konkluderede, at Rådet ville vende tilbage til sagen ved først-

kommende lejlighed med henblik på at drøfte en vej fremad baseret på en trinvis ophævelse af den indre grænsekontrol.

På et møde i arbejdsgruppen for mekanismen for samarbejde og kontrol (COVEME) for Bulgarien og Rumænien den 22. januar 2014 fremlagde Kommissionen nye CVM-rapporter for Bulgarien og Rumænien. I rapporten vedrørende Bulgarien konkluderede Kommissionen, at Bulgarien kun havde gjort få fremskridt, men at der dog var sket enkelte forbedringer vedrørende bl.a. udnævnelsesprocedurer. I rapporten vedrørende Rumænien konkluderede Kommissionen, at Rumænien havde gjort mange fremskridt inden for navnlig reformer af retsvæsenet og antikorrupsion, men man havde dog stadig bekymringer vedrørende eksempelvis retsvæsenets uafhængighed. På grundlag af disse to rapporter vedtog Rådet (almindelige anliggender) den 18. marts 2014 konklusioner om mekanismen for samarbejde og kontrol for Bulgarien og Rumænien.

På et møde i arbejdsgruppen for mekanismen for samarbejde og kontrol (COVEME) for Bulgarien og Rumænien den 23. juli 2014 afgav Kommissionen en mundtlig statusorientering for samarbejds- og kontrolmekanismen (CVM) for Bulgarien og Rumænien. Det var Kommissionens vurdering, at Bulgarien fortsat havde problemer, navnlig hvad angik bekæmpelse af korrupsion og organiseret kriminalitet, mens Rumænien havde fortsat de positive fremskridt.

Den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien var sat på dagsordenen på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014 til drøftelse og eventuel vedtagelse, men sagen blev taget af dagsordenen før rådsmødet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2014 forventes en politisk drøftelse og eventuelt vedtagelse af en rådsafgørelse om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne for Bulgarien og Rumænien.

2. Indhold

2.1. Generelt

Med henblik på at vurdere, om Bulgarien og Rumænien lever op til Schengen-reglerne, blev der iværksat en evalueringsprocedure (Schengen-proceduren), som indebærer, at et eksperthold bestående af repræsentanter fra

de nuværende Schengen-lande og Kommissionen førte tilsyn med og kontrollerede gennemførelsen af Schengen-reglerne i de to lande.

Evalueringsproceduren omfattede Bulgariens og Rumæniens anvendelse af Schengen-reglerne inden for områderne databeskyttelse, politisamarbejde, luftgrænsekontrol, landgrænsekontrol, søgrænsekontrol, visumudstedelse og brugen af Schengen-informationssystemet (SIS).

Begge lande har bl.a. besvaret et omfattende og detaljeret spørgeskema, som giver mulighed for at vurdere landenes gennemførelse af Schengen-reglerne i form af lovgivning, myndighedsstrukturerne på de relevante områder, personalemæssige ressourcer, grænsepersonalets uddannelsesniveau mv.

I begge lande er der endvidere inden for de nævnte områder gennemført evalueringsbesøg af eksperthold. Ekspertholdene har med udgangspunkt i besvarelserne af spørgeskemaerne inspiceret bl.a. de fysiske lokaliteter og f.eks. vurderet kvaliteten af teknisk udstyr. Under evalueringsbesøgene har ekspertholdet haft mulighed for at stille spørgsmål til personalet og derved vurdere personalets kendskab til Schengen-reglerne, relevante sagsgange og personalets sprogkundskaber.

På baggrund af spørgeskemabesvarelserne og evalueringsbesøgene har ekspertholdene udarbejdet evalueringsrapporter, der indeholder en række konklusioner og anbefalinger. Rapporterne er efterfølgende blevet diskuteret i Rådets arbejdsgruppe om Schengen-evaluering. Bulgarien og Rumænien har under disse drøftelser løbende rapporteret om de opfølgningsskridt, der er foretaget på baggrund af ekspertholdenes anbefalinger. Arbejdsgruppen om Schengen-evaluering har herefter vurderet, om der har været behov for genbesøg i landene.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i sagen

2.2.1. Politisamarbejde

For så vidt angår politisamarbejde blev Bulgarien og Rumænien evalueret i marts og april 2009, hvor gennemførelsen af relevant lovgivning, politiets organisation og det operationelle politisamarbejde på nationalt og internationalt plan blev vurderet. Der blev i denne forbindelse foretaget en række besøg på bl.a. politistationer og ved grænseovergange.

2.2.2. Databeskyttelse

Der blev i april 2009 foretaget en evaluering af databeskyttelsesniveauet i Bulgarien og Rumænien, hvor relevant lovgivning, databeskyttelsesmyndigheder, regler for logning af databehandlingsskridt og it-sikkerhed, visumudstedelse og internationalt samarbejde var genstand for evaluering. Databeskyttelsesevalueringerne er sket på baggrund af spørgeskemabesvarelser og i form af oplæg ved de bulgarske og rumænske myndigheder.

2.2.3. Visumudstedelse

Bulgariens og Rumæniens generalkonsulater i Istanbul og ambassaderne i Chisinau (Moldova) blev inspiceret i juni 2009 med henblik på en vurdering af landenes praksis i forhold til visumudstedelse. I den forbindelse var bl.a. adgangen til konsulaterne og ambassaderne, sikkerhedsforanstaltninger og -kontrol på den pågældende lokalitet, processen for indgivelse af ansøgninger, afslag på ansøgninger, datahåndtering, sikkerhedsgodkendelse af personale og materiel, udstyr til at påvise falske dokumenter og uddannelse af personale genstand for evaluering.

2.2.4. Sø-, luft- og landgrænser

Landenes søgrænsekontrol blev evalueret i august og september 2009, luftgrænsekontrollen i november 2009 og landgrænsekontrollen i marts og i november 2010.

I Rumænien blev der i november 2010 endvidere foretaget genbesøg i en lufthavn og ved en landgrænseovergang. I Bulgarien blev der i december 2010 og i marts 2011 foretaget genbesøg ved en landgrænseovergang.

Evalueringerne af sø-, luft- og landgrænser er sket ved en gennemgang af bl.a. lovgivning og internationalt samarbejde i forbindelse med grænsekontrol. Der er endvidere foretaget kontrol af de organisatoriske og funktionelle strukturer, den operationelle effektivitet (herunder ressourcer og kontrolniveau), risikoanalyser, behandling af datamateriale, politiundersøgelser af udlændinge, uddannelse af personale, tilbagetagelse af udlændinge, afvisning på grænsen, ulovlig indvandring og transportøransvar.

Der er herudover foretaget en række inspektionsbesøg af havne, lufthavne og landgrænseovergange. Under disse inspektionsbesøg har ekspertholdet

endvidere foretaget evaluering af kontrolprocedurer, grænseovervågning og uddannelse af personale.

2.2.4.1. Rumænien

Det fremgår af de rådskonklusioner, der blev vedtaget på rådsmødet den 9. juni 2011, at Schengen-evalueringen af de rumænske luftgrænser viste en generelt velstruktureret grænseforvaltningsmyndighed, en god faglig kompetence hos de ansatte i grænsepolitiet og et tilfredsstillende kendskab til kravene i Schengen-grænsekodexen. Det fremgår endvidere af rådskonklusionerne, at det disponible udstyr hovedsageligt var tilstrækkeligt. De mindre mangler, der blev påvist under det første evalueringsbesøg, er ved et senere besøg konstateret tilstrækkeligt afhjulpet. Herudover fremgår det af rådskonklusionerne, at der ifølge oplysninger fra Rumænien er blevet eller snart bliver rettet op på mangler i forhold til luftfartsselskabernes ansvar og kapaciteten til at afsløre menneskesmulere.

For så vidt angår de rumænske søgrænser fremgår det af rådskonklusionerne, at evalueringen viste et godt niveau af samarbejde, kommunikation, situationskendskab og reaktionskapacitet, og at grænsekontrollen udføres med tilstrækkeligt udstyr og af specialtrænet personel. Der er også et godt niveau af risikoanalyse og en velstruktureret kommandokæde. Det fremgår af rådskonklusionerne, at der i opfølgingsprocessen er blevet rettet op på tidligere konstaterede mangler med hensyn til transportvirksomheders ansvar, samt på mindre mangler bl.a. med hensyn til udførelsen af grænsekontrol og behovet for bedre uddannelse og sprogfærdigheder generelt.

For så vidt angår de rumænske landgrænser fremgår det af rådskonklusionerne, at evalueringen viste et godt niveau af grænsekontrol, en professionel taktisk og operationel tilgang i grænseovervågningen, en professionel udførelse af risikoanalyse og efterretning samt et godt samarbejde både internationalt og med nabolandene. Den tilgængelige infrastruktur og personaleniveauet på stedet blev anset for tilstrækkelig. Det fremgår endvidere af rådskonklusionerne, at de mindre mangler, der blev påvist under det første evalueringsbesøg bl.a. med hensyn til udførelse af grænsekontrol og udstyr samt antallet af uanmeldte inspektioner med henblik på modvirkning af korrupsion, er blevet afhjulpet i opfølgingsprocessen, og at de fleste foranstaltninger er blevet gennemført. Der blev i forbindelse med evalueringen afholdt et nyt besøg ved to bestemte grænseovergangssteder, hvor det kunne konstateres, at tidligere påviste mangler vedrørende bl.a. infrastruktur og udstyr var blevet afhjulpet.

2.2.4.2. Bulgarien

Det fremgår af de rådskonklusioner, der blev vedtaget på rådsmødet den 9. juni 2011, at den infrastruktur, der benyttes til grænsekontrol ved de bulgarske luftgrænser, lever op til kravene i Schengen-grænsekodeksen, og at udstyret hovedsageligt er tilstrækkeligt og moderne. Den systematiske taktiske risikoanalyse, der resulterer i henstillinger vedrørende niveauer for grænsekontrol, samt tutorordningen kan betragtes som såkaldt bedste praksis. Der blev ved evalueringen påvist mangler inden for udstyr, udførelse af grænsekontrol og uddannelse, fuldstændig fysisk adskillelse i Burgas lufthavn, pligten til at formidle passageroplysninger, sprogkunderskaber og gennemførelse af luftfartsselskabernes ansvar, hvilket der imidlertid efterfølgende er rettet op på, jf. opfølgingsrapporten fra juli 2011.

For så vidt angår de bulgarske søgrænser fremgår det bl.a. af rådskonklusionerne, at den systematiske taktiske risikoanalyse, kontrollen af fiskerifartøjer og grænsekontrollen af lystfartøjer kan betragtes som bedste praksis. Det blev vurderet, at grænseovervågningsystemet generelt opfylder kravene i Schengen-grænsekodeksen. Der er under opfølgningen blevet rettet op på de påviste mangler inden for grænsekontrol og grænseovervågning, visumudstedelse, infrastruktur og sprogkunderskaber.

For så vidt angår de bulgarske landgrænser fremgår det af rådskonklusionerne, at evalueringen efter det andet genbesøg viste et pragmatisk og professionelt niveau af samarbejde på grænsen, både hvad angår grænsekontrol og grænseovervågning. Det blev under genbesøgene konstateret, at de anbefalinger, der blev fremsat vedrørende kontrol ved grænsen mellem Bulgarien og Tyrkiet, grænseovervågning, bemanning, kommunikation, ledelses- og sproguddannelse, situationskendskab og strategisk tilgang, er blevet gennemført og fortsat vil blive overvåget nøje. Det fremgår endvidere, at Bulgarien har besluttet at udarbejde en særlig pakke af ledsagende foranstaltninger med henblik på eventuelt stigende indvandringsstrømme efter den fuldstændige indtræden i Schengen-samarbejdet.

2.2.5. Evaluering af SIS/SIRENE

Efter den ovennævnte evalueringsprocedure og opfølgingsprocedure i forhold til databeskyttelse vedtog Rådet den 26. april 2010 konklusioner om, at databeskyttelsesniveauet i Bulgarien og Rumænien var tilfredsstillende. Dette var en forudsætning for, at der kunne overføres data via

Schengen-informationssystemet (SIS) til de to lande, og dermed for at SIS/SIRENE-evalueringerne kunne gennemføres.

I juni 2010 traf Rådet afgørelse om anvendelse af reglerne om SIS (der er en del af Schengen-regelsættet) i Bulgarien og Rumænien med virkning fra den 15. oktober 2010. Den 5. november 2010 blev begge lande fuldt operationelle. Der blev i form af de såkaldte SIS/SIRENE-evalueringer foretaget kontrol af den nationale lovgivning mv. angående SIS og af de myndigheder, der anvender systemet. Som et led i evalueringen blev der foretaget inspektionsbesøg på landenes SIRENE-kontorer og en række anmeldte og uanmeldte inspektionsbesøg på politistationer mv. for at vurdere anvendelsen af systemet.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over drøftelsen i Specialudvalget for asyl- og indvandrings-samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Finland, Nederlandene og Tyskland har tidligere offentligt tilkendegivet modstand mod Bulgariens og Rumæniens fulde indtræden i Schengen-samarbejdet på nuværende tidspunkt.

8. Foreløbig generel dansk holdning

I overensstemmelse med de rådskonklusioner, som Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog på rådsmødet den 9.-10. juni 2011, er det Danmarks opfattelse, at Bulgarien og Rumænien opfylder de krav, som følger af

Schengen-regelsættet, og at der derfor er grundlag for, at Rådet træffer beslutning om, at Rumænien og Bulgarien optages i det fulde Schengen-samarbejde.

9. Europa-Parlamentet

Spørgsmålet om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien har været sendt i høring i Europa-Parlamentet, der har støttet den fulde optagelse af de to lande i Schengen-samarbejdet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde den 18. november 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets partier til forhandlingsoplæg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 22.-23. september 2011 og har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013.

Et samlenotat blev endvidere sendt til Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. oktober 2014, men sagen blev taget af dagsordenen før forelæggelsen i Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 16: Terrorbekæmpelse

- **Udenlandske krigere og hjemvendte: Implementering af nye tiltag**
- **Udkast til retningslinjer vedrørende EU's antiradikaliseringstrategi**
- **Rapport om gennemførelsen af EU's terrorbekæmpelsesstrategi**
- **Rapport om gennemførelsen af EU's reviderede strategi vedrørende terrorfinansiering**